

2018

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Gdańsku

Rocznik Statystyczny województwa pomorskiego

Statistical Yearbook of pomorskie voivodship

Urząd Statystyczny w Gdańsku Statistical Office in Gdańsk

Gdańsk 2018

Zespół redakcyjny **Editorial board**

Przewodniczący, Redaktor główny
President, Editor-in-Chief

Jerzy Auksztol, Małgorzata Buńko

Członkowie
Members

Beata Bojarska, Barbara Brzezińska, Anna Mistrzak, Aleksandra Sarnowska,
Alicja Smoleń, Magdalena Wiktor

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE **CONTENT-RELATED WORKS**

Urząd Statystyczny w Gdańsku, Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Gdańsk, Pomeranian Centre for Regional Surveys

Zespół autorski **Editorial team**

Katarzyna Adamska, Gabriela Adamska-Szreder, Anna Borkowska, Wiesława Bryłowska,
Anna Buchowiecka, Ewa Bujarska, Katarzyna Cieślewicz, Sylwia Czajka, Agnieszka Felczykowska,
Ewelina Grochowska-Subotowicz, Katarzyna Iljaszczuk-Więsek, Anna Karczewska, Dorota Kazanowska,
Małgorzata Kłoz, Zofia Kopaczyńska, Justyna Kulewska, Mirosława Lindenberg, Elżbieta Metelska,
Teresa Miszke, Andrzej Muszewski, Dorota Piotrowska, Daniela Pogorzelska, Karina Pokrywka,
Magdalena Poleszuk, Milena Pragacz, Tomasz Ratyński, Katarzyna Rybicka, Halina Sadowska,
Andrzej Sirocki, Monika Towiańska, Danuta Walicka, Magdalena Wojdyńska,
Dorota Żeromska-Mielniczuk, Anna Żochowska

PRACE WYDAWNICZE **EDITORIAL WORK**

Urząd Statystyczny w Gdańsku
Statistical Office in Gdańsk

Opracowanie redakcyjne i korekta **Editorial works and proof-reading**

Mirosława Lindenberg

Skład komputerowy i opracowanie graficzne **Typesetting and graphics**

Magdalena Wojdyńska

Zdjęcie zamieszczone na okładce **Photograph on the cover**

Gdańsk, Nabrzeże Motławy – Elżbieta Sarnowska

ISSN 1640-0046

Publikacja dostępna na stronie **Publications available on website**

<http://gdansk.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła
When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Gdańsku przekazuje Państwu kolejne wydanie **Rocznika Statystycznego Województwa Pomorskiego**. Publikacja prezentuje obszerny zestaw informacji statystycznych charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą oraz stan środowiska naturalnego województwa.

Dane statystyczne pogrupowane zostały w 23 działach tematycznych. Poprzedzają je uwagi ogólne (zawierające obszerne wyjaśnienia metodyczne i zakresowe) oraz tablice przeglądowe. Całość wzbogacona została wykresami.

Publikacja, poza wydaniem książkowym, dostępna jest na stronie internetowej Urzędu <http://gdansk.stat.gov.pl>.

Bardziej szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>→Banki i bazy danych→Bank Danych Lokalnych oraz w ramach Platformy Analitycznej SWAiD – Dziedziczne Bazy Wiedzy.

Oddając do rąk Państwa publikację **Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego** dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje, które stanowią cenną inspirację do kształtowania i wzbogacania jego treści.

Mam nadzieję, że zaprezentowane informacje okażą się interesujące i zachęcą Państwa do analizy i obserwacji przemian zachodzących w społeczno-gospodarczej strukturze naszego województwa. Czytelnikom zainteresowanym danymi według podregionów, powiatów i gmin polecam wydawaną przez Urząd Statystyczny w Gdańsku, równocześnie z Rocznikiem, pozycję „Województwo Pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy”.

Jerzy Auksztol

Dyrektor Urzędu Statystycznego
w Gdańsku

Preface

The Statistical Office in Gdańsk presents a successive edition of the **Statistical Yearbook of Pomorskie Voivodship**. The publication comprises a wide range of statistical information characterizing the social and economic situation, as well as the condition of the natural environment in the Voivodship.

Statistical data are grouped in 23 thematic chapters. They are preceded by general notes (including detailed explanation of methodology and scope of the study) and the review tables. The publication is enriched with graphs.

This publication, apart from printed edition, is also available on the website of the Office <http://gdansk.stat.gov.pl>.

More detailed information is available on the website of Statistics Poland: <http://stat.gov.pl>→Banks and databases→Local Data Bank and within SWAiD Analytical Platform – Knowledge Databases.

Presenting the publication **Statistical Yearbook of Pomorskie Voivodship** I would sincerely like to thank all persons and institutions for their information and suggestions which have provided valuable inspiration for shaping and enriching the content of the Yearbook.

I hope that the information presented here will raise interest and encourage readers to analyze and observe the changes taking place in the socio-economic structure of our voivodship. To the readers interested in acquiring data by subregions, powiats and gminas, I recommend a separate, issued simultaneously with the Yearbook, publication "Pomorskie Voivodship. Subregions, powiats, gminas".

Jerzy Auksztol
Director of Statistical Office
in Gdańsk

	Str. Page
Przedmowa	Preface 3-4
Spis tablic i wykresów	List of tables and charts 6-19
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	Symbols. Major abbreviations 20-21
Uwagi ogólne	General notes 22-27
Tablice przeglądowe	Review tables
I. Województwo na tle kraju w 2017 r.	Voivodship on the background of the country in 2017 28-33
II. Ważniejsze dane o województwie	Major data on the Voivodship 34-51
Działy	Chapters
I. Geografia	Geography 52-55
II. Stan i ochrona środowiska	Environmental protection 56-77
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny	Administrative division and territorial
Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar	government 78-82
IV. sprawiedliwości	Public safety. Justice 83-92
V. Ludność	Population 93-117
VI. Rynek pracy	Labour market 118-150
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń	Wages and salaries. Social security benefits
społecznych	 151-162
VIII. Budżety gospodarstw domowych	Household budgets 163-169
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania	Municipal infrastructure. Dwellings 170-182
X. Edukacja i wychowanie	Education 183-213
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	Health care and social welfare 214-229
XII. Kultura. Turystyka. Sport	Culture. Tourism. Sport 230-243
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne	Science and technology. Information society
XIV. Ceny	Prices 244-260
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Agriculture, hunting and forestry 261-263
XVI. Przemysł i budownictwo	 264-290
XVII. Transport. Telekomunikacja. Gospodarka	Industry and construction 291-303
morska	Transport. Telecommunications.
XVIII. Handel i gastronomia	Maritime economy 304-331
XIX. Finanse przedsiębiorstw	Trade and catering 332-336
XX. Finanse publiczne	Finances of enterprises 337-348
XXI. Inwestycje. Środki trwałe	Public finance 349-355
XXII. Rachunki regionalne	Investments. Fixed assets 356-363
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej	Regional accounts 364-369
	Entities of the national economy 370-376

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I		
GEOGRAFIA		
Położenie geograficzne	Geographic location	1 52
Powierzchnia i granice w 2017 r.	Area and borders in 2017	2 52
Układ pionowy powierzchni	Elevations	3 53
Większe rzeki	Principal rivers	4 53
Większe i głębsze jeziora	Larger and deeper lakes	5 53
Temperatury powietrza	Air temperatures	6 54
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, uśłonecznienie i zachmurzenie	Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness	7 55
DZIAŁ II		
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA		
Uwagi ogólne	General notes	x 56
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa	Geodesic status, directions and changes of Voivodship land use	1(8) 64
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes	2(9) 66
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land	3(10) 66
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	Water withdrawal for needs of the national economy and population	4(11) 67
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	Water consumption for needs of the national economy and population	5(12) 67
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych	Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling fish ponds	6(13) 67
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground	7(14) 68
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed	8(15) 68
Oczyszczalnie ścieków	Wastewater treatment plants	9(16) 69
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	10(17) 69
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality	11(18) 70
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	Area of special nature value under legal protection	12(19) 71
Parki narodowe	National parks	13(20) 71
Rezerwy przyrody	Nature reserves	14(21) 72
Parki krajobrazowe	Landscape parks	15(22) 72
Pomniki przyrody	Monuments of nature	16(23) 73
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas	17(24) 73

	Tabl. Table	Str. Page
Odpady według rodzajów w 2017 r.	Waste by type in 2017	18(25) 73
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	Outlays on fixed assets for environmental protection and water management (current prices)	19(26) 74
Efekty rzeczowe oddanych do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Tangible effects of completed investments in environmental protection and water management	20(27) 76
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund	21(28) 77
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds	22(29) 77
DZIAŁ III	CHAPTER III	
PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	General notes	x 78
Jednostki administracyjne województwa	Administrative units of Voivodship	1(30) 80
Gminy w 2017 r.	Gminas in 2017	2(31) 80
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2017 r.	Powiats and cities with powiat status in 2017	3(32) 80
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	Councillors of organs of local government units in 2017	4(33) 81
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej	Paid employment and wages and salaries in the public administration	5(34) 82
DZIAŁ IV	CHAPTER IV	
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	General notes	x 83
Bezpieczeństwo publiczne	Public safety	
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	1(35) 86
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police	2(36) 88
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej	Registered activity of the State Fire Service	3(37) 88
Wymiar sprawiedliwości	Justice	
Wpływ spraw do sądów powszechnych	Incoming cases in the common courts	4(38) 89
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2017 r.	Incoming cases in the common courts in 2017 ...	5(39) 90
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation	6(40) 91
Załatwione sprawy rodzinne	Resolved family cases	7(41) 91
Sprawy rodzinne załatwione w 2017 r.	Family cases resolved in 2017	8(42) 92
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym	Entities in the National Judicial Register	9(43) 92
DZIAŁ V	CHAPTER V	
LUDNOŚĆ	POPULATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 93
Ludność	Population	1(44) 97
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age population	2(45) 97
Ludność według płci i wieku	Population by sex and age	3(46) 98
Miasta i ludność w miastach	Towns and urban population	4(47) 99

	Tabl. Table	Str. Page
Gminy zamieszkane przez ludność wiejską	Gminas and rural population	5(48) 99
Mediana wieku według płci	Median age by sex	6(49) 99
Ruch naturalny ludności	Vital statistics of population	7(50) 100
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	Marriages contracted and dissolved	8(51) 101
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2017	9(52) 101
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2017	10(53) 103
Małżeństwa wyznaniowe	Religious marriages	11(54) 103
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2017	12(55) 104
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	Divorces by the number of underage children in the marriage	13(56) 104
Urodzenia	Births	14(57) 105
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i wieku matki	Live births by birth order and mother's age	15(58) 105
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	Female fertility and reproduction rates of population	16(59) 106
Zgony według płci i wieku zmarłych	Deaths by sex and age of deceased	17(60) 107
Zgony według wybranych przyczyn	Deaths by selected causes	18(61) 108
Zgony niemowląt według płci i wieku	Infant deaths by sex and age	19(62) 109
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn	Infant deaths by selected causes	20(63) 110
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję	Suicides registered by the Police	21(64) 110
Przeciętne dalsze trwanie życia	Life expectancy	22(65) 111
Prognoza ludności	Population projection	23(66) 111
Prognoza gospodarstw domowych	Households projection	24(67) 112
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	Internal and international migration of population for permanent residence	25(68) 112
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	Internal migration of population for permanent residence by direction	26(69) 113
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	27(70) 114
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	28(71) 144
Rezydenci	Resident population	29(72) 115
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age resident population	30(73) 115
Kościoły i związki wyznaniowe	Churches and religious associations	31(74) 116
DZIAŁ VI	CHAPTER VI	
RYNEK PRACY	LABOUR MARKET	
Uwagi ogólne	General notes	x 118
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of population	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL	Economic activity of population aged 15 and more – on the LFS basis	1(75) 126
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2017 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2017 – on the LFS basis	2(76) 127

	Tabl. Table	Str. Page
Pracujący		
Pracujący		
Pracujący według statusu zatrudnienia		
Przeciętne zatrudnienie		
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni		
Przyjęcia do pracy		
Zwolnienia z pracy		
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy		
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2017 r.		
Bezrobocie rejestrowane		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy		
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani		
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy		
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy		
Wydatki Funduszu Pracy		
Warunki pracy		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)		
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie		
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia		
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2017 r.		
Choroby zawodowe		
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych		
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych		
DZIAŁ VII		
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH		
Uwagi ogólne		
Wynagrodzenia		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto		
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.		
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.		
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.		
Employment		
Employed persons	3(77)	128
Employed persons by employment status	4(78)	129
Average paid employment	5(79)	130
Full- and part-time paid employees	6(80)	131
Hires	7(81)	132
Terminations	8(82)	133
Graduates of tertiary schools, vocational and general secondary schools starting work for the first time	9(83)	134
Vacancies, newly created and liquidated jobs in 2017	10(84)	135
Registered unemployed		
Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers	11(85)	137
Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls	12(86)	137
Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority	13(87)	138
Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers	14(88)	139
Expenditures of Labour Fund	15(89)	139
Working conditions		
Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture)	16(90)	140
Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture)	17(91)	143
Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture	18(92)	145
Persons working in hazardous conditions	19(93)	145
Persons working at workstations assessed for occupational risk in 2017	20(94)	147
Occupational diseases	21(95)	148
Persons receiving benefits for working in harmful to health and strenuous conditions	22(96)	149
Benefits for accidents at work and occupational diseases	23(97)	150
CHAPTER VII		
WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
General notes	x	151
Wages and salaries		
Average monthly gross wages and salaries	1(98)	154
Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	2(99)	155
Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016	3(100)	157
Average gross wages and salaries for October 2016	4(101)	159

	Tabl. Table	Str. Page
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	The highest monthly gross wages and salaries in paid employment deciles by major occupational groups for October 2016	5(102) 160
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści	Retirees and pensioners	6(103) 161
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto	Gross retirement and other pension benefits	7(104) 162
DZIAŁ VIII	CHAPTER VIII	
BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	HOUSEHOLD BUDGETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 163
Gospodarstwa domowe	Households	1(105) 167
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita available income in households	2(106) 167
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita expenditures in households	3(107) 167
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households	4(108) 168
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	Households equipped with selected durable goods	5(109) 168
Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych	Poverty rates in households	6(110) 169
DZIAŁ IX	CHAPTER IX	
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	General notes	x 170
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure	
Wodociągi i kanalizacja	Water supply and sewage systems	1(111) 175
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	Consumers and consumption of electricity in households	2(112) 175
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	Gas supply network as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	3(113) 176
Ogrzewnictwo	House-heating	4(114) 176
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	Population using water supply, sewage and gas supply network	5(115) 177
Odpady komunalne	Municipal waste	6(116) 177
Nieczystości ciekłe	Liquid waste	7(117) 178
Składowiska odpadów komunalnych	Landfill sites with municipal waste	8(118) 178
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej	Generally accessible green areas and green areas of housing estates	9(119) 178
Mieszkania	Dwellings	
Zasoby mieszkaniowe	Dwelling stocks	10(120) 179
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations	11(121) 179
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2017 r.	Housing allowances paid out in 2017	12(122) 180
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe	Administration of grounds for dwelling construction	13(123) 180
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	Dwellings in which construction has begun	14(124) 181
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed	15(125) 181
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb	Dwellings completed by number of rooms	16(126) 182

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ X		
EDUKACJA I WYCHOWANIE		
Uwagi ogólne	x	183
Dane zbiorcze		
Edukacja według szczebli kształcenia	1(127)	189
Szkoły według organów prowadzących	2(128)	192
Uczniowie według grup wieku	3(129)	194
Współczynnik skolaryzacji	4(130)	195
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	5(131)	196
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych	6(132)	198
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	7(133)	198
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze	8(134)	199
Wychowanie pozaszkolne	9(135)	200
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	10(136)	200
Domy i stołówki studenckie	11(137)	201
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia	12(138)	201
Szkoły dla dzieci i młodzieży		
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	13(139)	202
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	14(140)	203
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	15(141)	204
Uczniowie i absolwenci branżowych szkół I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	16(142)	204
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	17(143)	204
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	18(144)	205
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	19(145)	205
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży	20(146)	206
Szkoły policealne		
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych)	21(147)	206
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	22(148)	207
Szkoły wyższe		
Szkoły wyższe	23(149)	207
Filie, zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne oraz zamiejscowe ośrodki dydaktyczne szkół wyższych według lokalizacji w roku akademickim 2017/18	24(150)	208
CHAPTER X		
EDUCATION		
General notes	x	183
Aggregated data		
Education by level	1(127)	189
Schools by school governing authority	2(128)	192
Pupils and students by age groups	3(129)	194
Enrollment rate	4(130)	195
Pupils and students learning foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools	5(131)	196
Students studying foreign languages in schools for adults	6(132)	198
Education of people with special educational needs	7(133)	198
Special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres	8(134)	199
Extracurricular education	9(135)	200
Boarding schools and dormitories for children and youth (excluding special schools)	10(136)	200
Student dormitories and canteens	11(137)	201
Students of higher education institutions receiving grants	12(138)	201
Schools for children and youth		
Primary schools for children and youth (excluding special schools)	13(139)	202
Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)	14(140)	203
Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools)	15(141)	204
Students and graduates of stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education	16(142)	204
General secondary schools for youth (excluding special schools)	17(143)	204
Technical secondary schools for youth (excluding special schools)	18(144)	205
Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education	19(145)	205
Art schools for children and youth	20(146)	206
Post-secondary schools		
Post-secondary schools (excluding special schools)	21(147)	206
Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by narrow fields of education	22(148)	207
Tertiary education (university level)		
Higher education institutions	23(149)	207
Branches, branch basic organisational units and branch teaching centres of higher education institutions by location in the 2017/18 academic year	24(150)	208

	Tabl. Table	Str. Page
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	Students of higher education institutions by mode of study and type of schools	25(151) 208
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools	26(152) 209
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych	Academic teachers in higher education institutions	27(153) 209
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół	Foreigners – students and graduates by mode of study and type of schools	28(154) 210
Studia podyplomowe i doktoranckie	Postgraduate and doctoral programmes	29(155) 210
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2017/18	Postgraduate programmes by narrow fields of education in the 2017/18 academic year	30(156) 211
Szkoły dla dorosłych	Schools for adults	
Szkoły dla dorosłych	Schools for adults	31(157) 212
Wychowanie przedszkolne	Pre-primary education	
Wychowanie przedszkolne	Pre-primary education	32(158) 213
DZIAŁ XI	CHAPTER XI	
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	General notes	x 214
Pracownicy medyczni	Medical personnel	1(159) 220
Lekarze specjaliści	Doctors specialists	2(160) 220
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	Out-patient health care	3(161) 221
Stacjonarna opieka zdrowotna	In-patient health care	4(162) 222
Szpitalne ogólne	General hospitals	5(163) 223
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	Emergency medical services and first aid	6(164) 224
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets	7(165) 224
Krwiodawstwo	Blood donation	8(166) 225
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia	Incidence of selected infectious diseases and poisonings	9(167) 225
Żłobki i kluby dziecięce	Nurseries and children's clubs	10(168) 226
Wspieranie rodziny w 2017 r.	Family support in 2017	11(169) 227
Placówki wsparcia dziennego	Day-support centres	12(170) 227
Rodzinna piecza zastępcza	Family foster care	13(171) 227
Instytucjonalna piecza zastępcza	Institutional foster care	14(172) 228
Pomoc społeczna stacjonarna	Stationary social welfare	15(173) 228
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców	Stationary social welfare facilities by groups of residents	16(174) 229
Świadczenia pomocy społecznej	Social assistance benefits	17(175) 229
DZIAŁ XII	CHAPTER XII	
KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	General notes	x 230
Kultura	Culture	
Książki i broszury wydane	Books and pamphlets published.....	1(176) 234
Gazety i czasopisma wydane	Newspapers and magazines published	2(177) 234
Biblioteki publiczne (z filiami)	Public libraries (with branches)	3(178) 234
Muzea	Museums	4(179) 235
Instytucje paramuzealne	Museum-related institutions	5(180) 235
Galerie sztuki	Art galleries	6(181) 235

	Tabl. Table	Str. Page
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe	Theatres, music institutions, entertainment enterprises	7(182) 235
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	8(183) 236
Kina stałe	Indoor cinemas	9(184) 237
Abonenci telewizji kablowej	Cable television subscribers	10(185) 237
Abonenci radiowi i telewizyjni	Radio and television subscribers	11(186) 237
Turystyka	Tourism	
Baza noclegowa turystyki	Tourist accommodation establishments	12(187) 238
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments	13(188) 240
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki	Occupancy of tourist accommodation establishments	14(189) 240
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki	Catering establishments in tourist accommodation establishments	15(190) 241
Hotele według kategorii	Hotels by category	16(191) 241
Sport	Sport	
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe	Physical education organisations and sports clubs	17(192) 242
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	18(193) 243
DZIAŁ XIII	CHAPTER XIII	
NAUKA I TECHNIKA.	SCIENCE AND TECHNOLOGY.	
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	INFORMATION SOCIETY	
Uwagi ogólne	General notes	x 244
Nauka i technika	Science and technology	
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej	Entities and internal personnel in research and development	1(194) 249
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia	Internal personnel in research and development by educational level	2(195) 250
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures on research and development (current prices)	3(196) 251
Nakłady w działalności badawczej i rozwojowej według dziedzin nauk (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures in research and development by field of science (current prices)	4(197) 252
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures on research and development by institutional sector (current prices)	5(198) 252
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące)	Current expenditures on research and development by type of activity (current prices)	6(199) 252
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej	Degree of consumption of research equipment in research and development	7(200) 253
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2017 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2017	8(201) 253
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2015-2017	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2015-2017	9(202) 255
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activities in industry (current prices)	10(203) 257
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices)	11(204) 259
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe	Resident patent applications and utility model applications	12(205) 260

	Tabl. Table	Str. Page
Spółeczeństwo informacyjne		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-komunikacyjne	13(206)	260
Cele wykorzystania internetu w przedsiębiorstwach	14(207)	260
DZIAŁ XIV		
CENY		
Uwagi ogólne	x	261
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	1(208)	262
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług	2(209)	262
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	3(210)	263
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach	4(211)	263
DZIAŁ XV		
ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO		
Uwagi ogólne	x	264
Rolnictwo		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie	1(212)	270
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków	2(213)	271
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych	3(214)	271
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	4(215)	272
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	5(216)	272
Powierzchnia zasiewów	6(217)	273
Zbiory i plony wybranych ziemniopłodów	7(218)	274
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych	8(219)	275
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach	9(220)	276
Powierzchnia i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach	10(221)	277
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie	11(222)	277
Drób	12(233)	278
Produkcja żywca rzeźnego	13(224)	279
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	14(225)	279
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych	15(226)	280
Ciągniki rolnicze	16(227)	280
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik	17(228)	281
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	18(229)	281
Skup ważniejszych produktów rolnych	19(230)	282
Ekologiczne gospodarstwa rolne	20(231)	283
Łowiectwo		
Ważniejsze zwierzęta łowne	21(232)	284
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych	22(233)	284
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie	23(234)	285
Information society		
Enterprises using selected information and communication technologies	13(206)	260
Purpose of using the Internet by enterprises	14(207)	260
CHAPTER XIV		
PRICES		
General notes	x	261
Price indices of consumer goods and service	1(208)	262
Retail prices of selected goods and services	2(209)	262
Average procurement prices of major agricultural products	3(210)	263
Average marketplace prices received by farmers	4(211)	263
CHAPTER XV		
AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY		
General notes	x	264
Agriculture		
Trends and major economic and production results in agriculture	1(212)	270
Agricultural land area by land type	2(213)	271
Farms by area groups	3(214)	271
Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices)	4(215)	272
Structure of gross and market agricultural output (constant prices)	5(216)	272
Sown area	6(217)	273
Selected crop production and yields	7(218)	274
Area, production and yields of ground vegetables	8(219)	275
Area and production of tree fruit in orchards	9(220)	276
Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards	10(221)	277
Cattle, pigs, sheep and horses	11(222)	277
Poultry	12(233)	278
Production of animals for slaughter	13(224)	279
Production of meat, fats and pluck	14(225)	279
Production of cows' milk and hen eggs	15(226)	280
Agricultural tractors	16(227)	280
Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient	17(228)	281
Value of agricultural products procurement (current prices)	18(229)	281
Procurement of major agricultural products	19(230)	282
Organic farms	20(231)	283
Hunting		
Major game species	21(232)	284
Major species of game shot	22(233)	284
Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts	23(234)	285

	Tabl. Table	Str. Page
Leśnictwo		
Powierzchnia gruntów leśnych		
Powierzchnia lasów		
Zasoby drzewne na pnio		
 Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane		
Pozyskanie drewna		
 Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień		
Pożary w lasach		
 DZIAŁ XVI		
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO		
 Uwagi ogólne		
 Przemysł		
Produkcja sprzedana przemysłu		
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące)		
Produkcja wybranych wyrobów		
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle		
 Budownictwo		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)		
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)		
Budynki oddane do użytkowania		
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków		
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie		
 DZIAŁ XVII		
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA. GOSPODARKA MORSKA		
 Uwagi ogólne		
 Transport		
Linie kolejowe eksploatowane		
Drogi publiczne o twardej nawierzchni		
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane		
Linie regularnej komunikacji autobusowej		
Transport samochodowy zarobkowy		
Komunikacja miejska		
Wypadki drogowe i ich ofiary		
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów		
Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Gdańsk		
Przeładunek ładunków w Porcie Lotniczym Gdańsk		
 Forestry		
Forest land	24(235)	285
Forest area	25(236)	286
Growing stock of standing wood	26(237)	287
Renewals, afforestations and other forest breeding work	27(238)	288
Removals	28(239)	289
Trees and shrubs outside the forest and removals	29(240)	289
Forest fires	30(241)	290
 CHAPTER XVI		
INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
 General notes	x	291
 Industry		
Sold production of industry	1(245)	294
Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices)	2(246)	296
Production of selected products	3(247)	296
Average paid employment in industry	4(248)	297
Average monthly gross wages and salaries in industry	5(249)	298
 Construction		
Construction and assembly production (current prices)	6(250)	299
Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	7(251)	299
Buildings completed	8(252)	301
Buildings completed by type of buildings	9(253)	302
Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	10(254)	303
 CHAPTER XVII		
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS. MARITIME ECONOMY		
 General notes	x	304
 Construction		
Railway lines operated	1(252)	312
Hard surface public roads	2(253)	312
Registered road vehicles and tractors	3(254)	313
Regular bus communication lines	4(255)	313
Hire or reward road transport	5(256)	313
Urban transport	6(257)	314
Road accidents and their casualties	7(258)	314
Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles	8(259)	314
Passenger traffic at Gdańsk Airport	9(260)	315
Freight loaded and unloaded at Gdańsk Airport	10(261)	316

	Tabl. Table	Str. Page
Telekomunikacja		
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne	Telephone subscribers and telephone sets	11(262) 316
Gospodarka morska	Maritime economy	
Gospodarka morska województwa pomorskiego na tle kraju	Maritime economy of Pomorskie Voivodship on the background of Poland	12(263) 317
Statki wchodzące i wychodzące z portów morskich	Ships arriving at and departing from seaports	13(264) 317
Statki wchodzące do portów morskich według bander	Ships arriving at seaports by flags	14(265) 318
Obroty ładunkowe w portach morskich według grup ładunków	Cargo turnover in seaports by cargo groups	15(266) 320
Międzynarodowy obrót morski według grup ładunków, relacji przeładunkowych i portów w 2017 r.	International sea turnover by cargo groups, handling directions and ports in 2017	16(267) 321
Obrót ładunków tranzytowych według grup ładunków i relacji przeładunkowych	Cargo transit traffic by cargo groups and handling directions	17(268) 322
Obrót ładunków tranzytowych według krajów	Cargo transit traffic by countries	18(269) 322
Kontenery duże w międzynarodowym obrocie morskim	Large containers in international sea turnover	19(270) 323
Wahania sezonowe obrotów ładunkowych w portach morskich według miesięcy w 2017 r.	Seasonal fluctuations of cargo turnover in seaports by months in 2017	20(271) 324
Międzynarodowy ruch pasażerów w portach morskich	International passenger traffic in seaports	21(272) 324
Morska flota transportowa według wieku statków	Maritime transport fleet by age of ships	22(273) 325
Morska flota transportowa według wielkości statków	Maritime transport fleet by deadweight tonnage of ships	23(274) 325
Przewozy ładunków morską flotą transportową według rodzajów żeglugi i zasięgów pływania	Cargo transport by maritime transport fleet by kind of shipping and range	24(275) 326
Przewozy ładunków morską flotą transportową według relacji przewozów	Cargo transport by maritime transport fleet by cargo relations	25(276) 326
Przewozy ładunków morską flotą transportową według grup towarowych	Cargo transport by maritime transport fleet by cargo groups	26(277) 326
Przewozy pasażerów morską flotą transportową w komunikacji międzynarodowej	Transport of passengers by maritime transport fleet in international transport	27(278) 327
Morska przybrzeżna flota transportowa według wieku statków	Maritime coastal fleet by age of ships	28(279) 327
Przewozy pasażerów żegluga przybrzeżną	Passenger transport by coastal shipping	29(280) 327
Zamówienia i produkcja statków	Orders and production of sea vessels	30(281) 328
Morska flota rybacka	Sea fishing fleet	31(282) 328
Kutry według portów macierzystych	Cutters by home ports	32(283) 329
Łodzie rybackie według baz rybackich	Fishing boats by fishing bases	33(284) 329
Połowry ryb i innych organizmów morskich według obszarów morskich i sektorów własności	Fishing and catching other sea water creatures by sea regions and ownership sectors	34(285) 330
Połowry ryb i innych organizmów morskich według wybranych gatunków	Fishing and catching other sea water creatures by selected species	35(286) 331
Biologiczna zabudowa brzegów morskich	Biological management of coasts	36(287) 331
Hydrotechniczne umocnienia brzegów morskich	Hydrotechnical stabilisation of coasts	37(288) 331
DZIAŁ XVIII	CHAPTER XVIII	
HANDEL I GASTRONOMIA	TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	General notes	x 332
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	Retail sales (current prices)	1(289) 335
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące)	Retail sales by groups (current prices)	2(290) 335
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące)	Wholesale in trade enterprises (current prices) ...	3(291) 335

	Tabl. Table	Str. Page
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	Shops by organisational form and petrol stations	4(292) 335
Gastronomia	Catering	5(293) 336
Magazyny handlowe	Trade warehouses	6(294) 336
Targowiska	Marketplaces	7(295) 336
DZIAŁ XIX	CHAPTER XIX	
FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	General notes	x 337
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	Revenues, costs and financial result of enterprises by ownership sectors	1(296) 341
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji	Revenues, costs and financial result of enterprises by sections	2(297) 342
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych	Enterprises by obtained financial results	3(298) 343
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	Economic relations in enterprises	4(299) 344
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw	Current assets of enterprises	5(300) 345
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw	Share equity (funds) of enterprises	6(301) 346
Kapitał zakładowy spółek	Share capital of companies	7(302) 347
Zobowiązania przedsiębiorstw	Liabilities of enterprises	8(303) 348
DZIAŁ XX	CHAPTER XX	
FINANSE PUBLICZNE	PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	General notes	x 349
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	Revenue of local government units budgets by type	1(304) 352
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Revenue of local government units budgets by divisions in 2017	2(305) 353
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	Expenditure of local government units budgets by type	3(306) 354
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Expenditure of local government units budgets by divisions in 2017	4(307) 355
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych	Revenue and costs of local government budgetary establishments	5(308) 355
DZIAŁ XXI	CHAPTER XXI	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 356
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	Investment outlays (current prices)	1(309) 359
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises (current prices)	2(310) 360
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises by groups (current prices)	3(311) 361
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne)	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices)	4(312) 362
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne)	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices)	5(313) 363

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XXII		
RACHUNKI REGIONALNE		
Uwagi ogólne	x	364
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	1(314)	368
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące)	2(315)	369
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych	3(316)	369
DZIAŁ XXIII		
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ		
Uwagi ogólne	x	370
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	1(317)	371
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji	2(318)	371
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	3(319)	374
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	4(320)	375
	5(321)	376

SPIS WYKRESÓW

Podział administracyjny województwa pomorskiego w 2017 r.

Podział województwa pomorskiego według podregionów i Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS 3) w 2018 r.

Ludność według płci i wieku w 2017 r.

Ruch naturalny ludności

Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat

Struktura pracujących według sekcji

Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia

Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie

Mieszkania wyposażone w instalacje w 2017 r.

Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa

Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2017/18

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2017 r.

Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r.

Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)

Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2017 r.

LIST OF CHARTS

Administrative division of Pomorskie Voivodship in 2017 377

Division of the Pomorskie Voivodship by subregions and according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS 3) in 2018 378

Population by sex and age in 2017 379

Vital statistics of population 380

Life expectancy at age of 0 380

Structure of employed persons by sections 381

Structure of registered unemployed persons by age and educational level 381

Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in Voivodship 382

Dwellings fitted with installations in 2017 383

Dwellings completed by type of construction 383

Education by educational level in the 2017/18 school year 384

Land use in agricultural holdings in 2017 385

Structure of market agricultural output in 2016 385

Structure of construction and assembly production (current prices) 386

Revenue and expenditure of local government units budgets per capita 387

Structure of gross value added by kinds of activities (current prices) 387

Structure of entities of the national economy in 2017 388

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH
SYMBOLS

- Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
- Kropka (•) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 18 na str. 26.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 18 on page 26.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.
- „W tym”
“Of which” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.
- Comma (,) – used in figures represents the decimal point.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY
MAJOR ABBREVIATIONS

tys. thous.	= tysiąc = thousand	l	= litr litre
mln	= milion million	hl	= hektolitr hectolitre
zł zl	= złoty = zloty	mm	= milimetr millimetre
szt. pcs	= sztuka = pieces	m	= metr metre
kpl.	= komplet	m/s	= metr/sekunda metre/second
egz.	= egzemplarz	m ²	= metr kwadratowy square metre
wol. vol.	= wolumin = volume	m ³	= metr sześcienny cubic metre
g	= gram gram	km	= kilometr kilometre
kg	= kilogram kilogram	km ²	= kilometr kwadratowy square kilometre
dt	= decytona deciton	ha	= hektar hectare
t	= tona tonne	p u	= powierzchnia użytkowa
ml	= mililitr millilitre		

poj.	= pojemność	dok.	= dokończenie
dam ³	= dekametr sześcienny cubic decametre	cont.	= continued
hm ³	= hektometr sześcienny cubic hectometre	tabl.	= tablica table
h	= godzina hour	nr (Nr)	= numer
d	= doba	No.	= number
24 h	= 24 hours	art.	= artykuł
r.	= rok	Art.	= Article
t/r	= ton rocznie	ust.	= ustęp
t/y	= tonnes per year	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
pas•mila	= pasażeromila	Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
pass•mile	= passenger•mile	itp.	= i tym podobne
kW	= kilowat kilowatt	etc.	= and the like
kWh	= kilowatogodzina kilowatt•hour	itd.	= i tak dalej
GWh	= gigawatogodzina gigawatt•hour	m.in.	= między innymi
TJ	= teradżul terajoule	i.a.	= inter alia
°C	= stopień Celsjusza centigrade	np.	= na przykład
DWT	= tona nośności całkowitej ładunku i zapasów statku dead weight tonne	e.g.	= for example
NT	= pojemność statku netto net tonnage	tj.	= to jest
GT	= pojemność brutto statku gross tonnage	i.e.	= that is
CGT	= skompensowana pojemność statku compensated gross tonnage	tzn.	= to znaczy
ECP	= ekwiwalenty pełnego czasu pracy	i.e.	= that is
FTE	= full-time equivalent	tzw.	= tak zwany
kk	= Kodeks karny	ww.	= wyżej wymienione
kks	= Kodeks karny skarbowy	NSP	= Narodowy Spis Powszechny
poz.	= pozycja	GUS	= Główny Urząd Statystyczny
pkt	= punkt	PAN	= Polska Akademia Nauk
str.	= strona	ONZ	= Organizacja Narodów Zjednoczonych
cd.	= ciąg dalszy	UN	= United Nations
cont.	= continued	UE	= Unia Europejska
		EU	= European Union
		WE	= Wspólnoty Europejskie
		EC	= European Communities
		EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
		OECD	= Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju Organisation for Economic Co-operation and Development

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta** i **wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez **miasta** rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez **wieś** – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych**, opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami). Od 1 I 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 XI 2016 r., zgodnie z którym od 1 I 2018 r. Polskę podzielono na 3 poziomy, w ramach których funkcjonuje 97 jednostek statystycznych NUTS.

4. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późniejszymi zmianami).

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**.

2. Information on Voivodship as well as by **urban** and **rural area** is presented according to administrative division in a given period. The term **urban areas** is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while a **rural area** is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003, with later amendments). Since 1 I 2018 were obligatory amendments introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21 XI 2016, according to which since 1 I 2018 Poland is divided into 3 levels, under which there are 97 NUTS statistical units in Poland.

4. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments).

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”;

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

- **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

- **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

5. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

6. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

7. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

8. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

9. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należy wymienić:

- **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of public sector entities,

- **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

"Mixed ownership" is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

5. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

6. Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with **the respective organisational status of units of the national economy**.

7. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organisational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

8. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own-account in order to earn a profit.

9. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego oraz zatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja, opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;

2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług – PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 XII 2015 r.;

3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);

4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316, z późniejszymi zmianami);

5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT 2016 wprowadzona została z dniem 1 I 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 X 2016 r. (Dz. U. 2016, poz. 1864), w miejsce obowiązującej do 2016 r.

10. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej – przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pomiędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

1) the **Occupations and Specialisations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units as well as paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31 XII 2014;

2) the **Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4 IX 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31 XII 2015;

3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) of the households sector as well as expenditure on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;

4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments);

5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT 2016 was introduced on 1 I 2017 by the decree of the Council of Ministers, dated 3 X 2016 (Journal of Laws 2016, item 1864), replacing the classification valid until 2016.

10. Data in current prices correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and charts in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and value added – the **basic price** category was adopted.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities include) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

11. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej, produkcji globalnej i produktu krajowego brutto – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 1995 r. (średnie ceny bieżące 1995 r.) w 2000 r.,
 - ceny stałe 2000 r. (średnie ceny bieżące 2000 r.) w latach 2001-2005,
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) w latach 2006-2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) w latach 2011-2015,
 - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and custom duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transport of passengers in buses with foreign registration).

11. Constant prices were adopted as follows:

- 1) agricultural output, gross output and gross domestic product – current prices from the year preceding the surveyed year, with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 1995 constant prices (1995 average current prices) in 2000,
 - 2000 constant prices (2000 average current prices) in years 2001-2005,
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) in years 2006-2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) in years 2011-2015,
 - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

12. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number – unless otherwise indicated – the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When computing data per capita (1000 population, etc.) as at the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon during a year (e.g., vital statistics of population, production) – as of 30 VI.

Dla lat 2000-2009 do przeliczeń przyjęto liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. – liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (za wyjątkiem działu „Rachunki regionalne”, w którym dane na 1 mieszkańca dla lat 2009-2016 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

For the years 2000-2009, the number of population, applied in calculations, was balanced on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 and since 2010 – the number of population was balanced on the results of the Population and Housing Census 2011 (excluding chapter "Regional accounts" in which data per capita for years 2009-2016 were calculated on the basis of the number of population which included the results of the Population and Housing Census 2011).

14. Data – unless otherwise indicated – do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information for the last year presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last presented year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)

INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)

skrót	abbreviation	pełna nazwa	full name
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych		Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych	
Diseases of blood and blood-forming organs		Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism	
Wady rozwojowe wrodzone		Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	
Congenital anomalies		Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities	
Objawy i stany niedokładnie określone		Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej	
Symptoms and ill-defined conditions		Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified	

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
sekcje sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicle and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy divisions	
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Manufacture of metal products	Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Statistical Research Methodology”.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII

AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	18310	5,9	Area in km ²
Powiaty	314	16	5,1	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	4	6,1	Cities with powiat status
Gminy	2478	123	5,0	Gminas
Miasta	923	42	4,6	Towns
Miejscowości wiejskie	52512	2876	5,5	Rural localities
Sołectwa	40725	1637	4,0	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	35,6	1,5	4,3	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	1378,7	20,3	1,5	gases (excluding carbon dioxide)
Oczyszczalnie ścieków komunalnych ^a (stan w dniu 31 XII)	3258	167	5,1	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	119	4,9	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	808	48	5,9	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	113792,8	1691,0	1,5	Waste generated (excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^b w tys. t	11968,7	803,7	6,7	Municipal waste collected ^b in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące): służące ochronie środowiska:				Outlays on fixed assets (current prices): in environmental protection:
w milionach złotych	6825,4	564,6	8,3	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,6	3,3	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2065,7	74,1	3,6	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,4	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE ^c PUBLIC SAFETY ^c

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	753963	44110	5,9	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	196,2	190,2	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	71,7	65,3	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38433,6	2324,3	6,0	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23109,3	1484,8	6,4	urban areas
wieś	15324,3	839,4	5,5	rural areas
w tym kobiety	19840,4	1192,3	6,0	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	127	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	63,4	64,2	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności ...	-0,0	2,5	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagra- nicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,0	1,5	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15380,7	874,5	5,7	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4283,73	4211,69	98,3	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1081,7	49,7	4,6	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	6,6	5,4	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	303903,1	16123,6	5,3	distribution water supply
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	156780,5	10699,9	6,8	distribution sewage ^c
gazowej	152217,2	7056,3	4,6	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14439,8	863,5	6,0	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	375,7	371,5	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55205,6	3266,0	5,9	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1436,4	1405,2	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1068557,5	62241,6	5,8	useful floor area of dwellings: in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	27802,7	26779,2	x	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	178,3	15,8	8,9	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,6	6,8	x	dwellings
izby	18,1	23,8	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	430,5	562,6	x	useful floor area of dwellings in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego				
EDUCATION ^a – as of beginning of the school year				
Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thous.:
podstawowych	2657,0	173,8	6,5	primary
gimnazjach	703,9	46,1	6,6	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	166,4	12,5	7,5	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	474,5	28,4	6,0	general secondary
technikach	503,2	30,0	6,0	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	13,0	0,8	6,0	general art ^d
policealnych	235,6	14,3	6,1	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tysiącach	1361,2	86,0	6,3	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	888	852	x	per 1000 children aged 3-6
OCHRONA ZDROWIA ^f – stan w dniu 31 XII HEALTH CARE ^f – as of 31 XII				
Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	90284	5452	6,0	doctors
lekarze dentyści	13331	827	6,2	dentists
pielęgniarki ^h	193700	9557	4,9	nurses ^h
Przychodnie	21665	1026	4,7	Out-patients departments
Szpitala ogólne	951	44	4,6	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	185,3	9,3	5,0	Beds in general hospitals in thous.
Apteki ogólnodostępne	13338	745	5,6	Generally available pharmacies
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7953	319	4,0	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami, stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128357,1	5237,8	4,1	Public library collections (including branches; as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	949	78	8,2	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	37503,1	3307,8	8,8	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	491	28	5,7	Indoor cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	56718,9	4219,5	7,4	Audience in indoor cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ⁱ w tys.:				Tourist accommodation establishments ⁱ in thous.:
miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	774,0	114,4	14,8	number of bed places (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	31989,3	2863,1	9,0	tourists accommodated

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 183. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej i resortu spraw wewnętrznych i administracji. g Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 3 na str. 215; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka zawodowa (lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarek lub położnych). h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; z uwzględnieniem imputacji danych dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 183. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students in special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including children staying during the whole school year in the units performing health care activities. f Data include health care: of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration. g See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 3 on page 215; including persons whose primary workplace is a professional practice (doctors, dentists, nurses or midwives). h Including masters of nursing. i Concern establishments possessing 10 and more bed places; including the imputation of data for units which refused to participate in the survey.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO AGRICULTURE ^a AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej ^b (stan w czerwcu) w tys. ha	14490,1	735,9	5,1	Agricultural land in good agricultural condition ^b (as of June) in thous. ha
pod zasiewami ^c	10757,0	589,4	5,5	sown area ^c
grunty ugorowane	150,4	10,6	7,0	fallow land
uprawy trwałe	384,3	5,4	1,4	permanent crops
ogrody przydomowe	27,7	0,6	2,2	kitchen gardens
łąki i pastwiska trwałe	3170,7	130,0	4,1	permanent meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów ^c (stan w czerwcu) w tys. ha:				Sown area ^c (as of June) in thous. ha:
zboża	7602,0	401,8	5,3	cereals
ziemniaki	321,3	18,2	5,7	potatoes
warzywa gruntowe ^d	177,6	7,5	4,2	ground vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	31925,0	1717,7	5,4	cereals
ziemniaki ^e	8956,0	528,2	5,9	potatoes ^e
warzywa gruntowe ^d	4583,3	130,9	2,9	ground vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	42,0	42,8	101,9	cereals
ziemniaki ^e	279	291	104,3	potatoes ^e
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9242,4	667,1	7,2	Forest area (as of 31 XII) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1417247,1	92760,9	6,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	36886	39988	108,4	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano-monta- żowej ^f (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^f (current prices):
w milionach złotych	186798,0	14104,1	7,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4862	6080	125,1	per capita in zł

^a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. ^c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^d Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków. ^e Bez ogrodów przydomowych. ^f Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

^a Data are presented according to the official residence of the land user. ^b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. ^c Excluding permanent crops, kitchen gardens and crop area intended for ploughing (green fertilizers). ^d Including kitchen gardens, data based on estimation. ^e Excluding kitchen gardens. ^f Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII				
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	299645	13904	4,6	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,5	90,5	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe	22503,6	1340,8	6,0	passenger cars
ciężarowe ^b i ciągniki siodłowe	3639,0	215,0	5,9	lorries ^b and road tractors
Placówki pocztowe ^c	7564	447	5,9	Post offices ^c
Telefoniczne łącza główne ^d :				Telephone main line ^d :
w tys.	4081,8	341,4	8,4	in thous.
w tym standardowe łącza główne	3338,1	215,2	6,4	of which standard main line
na 1000 ludności	106,2	146,9	x	per 1000 population
HANDEL – stan w dniu 31 XII TRADE – as of 31 XII				
Sklepy	355043	21558	6,1	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	108	108	x	Number of population per 1 shop
Targowiska stałe	2173	82	3,8	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin ^e:				Budgets of gminas ^e:
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	111189,3	7191,6	6,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4307	4858	112,8	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	111984,4	7263,4	6,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4338	4906	113,1	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu:				Budgets of cities with powiat status:
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	78529,5	5161,2	6,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6229	6149	98,7	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	78504,1	5123,5	6,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6227	6104	98,0	per capita in zł
Budżety powiatów:				Budgets of powiats:
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	25388,5	1595,6	6,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	983	1078	109,6	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	25360,4	1547,2	6,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	982	1045	106,4	per capita in zł
Budżety województw:				Budgets of voivodships:
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	14771,4	818,0	5,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	384	353	91,7	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	14317,4	835,0	5,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	373	360	96,6	per capita in zł

a Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą operatora pocztowego wyznaczonego. d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including road vehicles having temporary permissions (for the period of 30 days) issued at the end of the year. b Including vans. c Data concern the designated operator. d Data concern operators of the public telecommunication network. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	257880,7	17164,1	6,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6712	7399	110,2	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3831949,8	215284,8	5,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	99703	92625	92,9	per capita in zł
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4309800	293704	6,8	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	115075	7448	6,5	public sector
sektor prywatny	4140861	283176	6,8	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2016 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2016				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1861112	108438	5,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	48432	46913	96,9	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1643981	95794	5,8	in million zlotys
na 1 pracującego ^b w zł	113872	117622	103,3	per 1 employed person ^b in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1121369	65128	5,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	29182	28176	96,6	per capita in zł

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b Do przeliczeń przyjęto przeciętną w roku liczbę pracujących.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b For calculations the average number of employed persons was applied.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. i 2005 r. dokonano przy przyjęciu N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 and 2005 are based on the revised number

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	18293	18293	18310	18310
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele:				
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	41,7	53,5	43,9	41,0
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	47,2	43,3	52,1	54,7
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	13,1	13,6	11,0	10,3
5	w tym do produkcji przemysłowej	6,0	8,0	5,3	4,7
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:				
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania	92,6	92,3	99,5	99,5
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,6	0,6	0,0	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	74,3	78,4	79,3	83,1
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				
9	pyłowych	5,4	3,5	3,4	2,4
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	48,3	41,7	35,3	29,0
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	98,3	98,9	99,1	99,3
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	39,4	47,6	66,7	73,9
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):				
13	w % powierzchni ogólnej	32,5	32,6	32,7	32,7
14	na 1 mieszkańca w m ²	2736	2711	2628	2605
15	Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t	108,0	120,1	99,5	116,2
16	Odpady komunalne zebrane ^e na 1 mieszkańca w kg	350	267	301	281
	Nakłady ^f na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:				
17	służące ochronie środowiska	4,6	3,1	6,4	4,6
18	służące gospodarce wodnej	0,8	0,7	1,9	1,7
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^g w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				
19	w liczbach bezwzględnych	102114	99594	81849	65796
20	na 10 tys. ludności	470,9	453,3	360,5	287,0
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %	48,0	56,9	70,6	63,0

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Ludność korzystająca – środowiska”, ust. 7 na str. 61. e Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. inwestycji. g Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a From own intakes. b Water withdrawal by intakes before entering the network. c Population connected – estimated on page 61. e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002. of population, which considers the results of the Population and Housing Census 2002.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AREA					
18310	18310	18310	18310	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
40,5	43,1	42,6	40,3	production ^a (excluding agriculture, forestry and fishing)	2
55,2	52,9	53,5	55,8	exploitation of water supply network ^b	3
				Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
10,3	10,9	11,0	10,4	of which for industrial production	5
4,6	5,2	5,1	4,6	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
				treated in % of requiring treatment	6
99,7	99,6	99,9	100,0	untreated per 1 km ² in dam ³	7
0,0	0,0	0,0	0,0	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
83,7	83,2	83,3	82,7	Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
				particulates	9
2,2	2,3	1,9	1,5	gases (excluding carbon dioxide)	10
25,8	28,5	24,0	20,3	Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
				particulates	11
99,2	99,3	99,4	99,5	gases (excluding carbon dioxide)	12
79,0	78,4	83,8	85,4	Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
				in % of total area	13
32,7	32,7	32,7	32,6	per capita in m ²	14
2599	2593	2584	2572	Waste generated (excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	15
120,9	86,3	114,3	92,4	Municipal waste collected ^e per capita in kg	16
302	305	329	346	Outlays ^f on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
				in environmental protection	17
5,0	5,1	2,5	3,3	in water management	18
1,1	1,2	0,4	0,4	PUBLIC SAFETY	
				Ascertained crimes by the Police ^g in completed preparatory proceedings:	
54739	49050	46072	44110	in absolute numbers	19
238,1	212,8	199,3	190,2	per 10 thous. population	20
				Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^g in %	21
62,2	59,1	61,9	65,3		

na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. f Według lokalizacji

data, total population – based on balances. d See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 previous years due to a change in the catalogue of waste. f By investment’s location. g Until 2012 – including prosecutor’s

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	2172284	2199043	2275494	2295811
2	miasta	1485414	1480133	1499210	1495443
3	wieś	686870	718910	776284	800368
4	w tym kobiety	1113630	1129438	1165773	1176421
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	105	106	105	105
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	119	120	124	125
7	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII): przedprodukcyjnym	553444	479005	457007	448976
8	produkcyjnym	1334114	1414914	1469161	1454944
9	poprodukcyjnym	284726	305124	349326	391891
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,8	5,5	6,0	4,7
11	Rodziny na 1000 ludności	1,4	1,8	1,6	1,7
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,8	10,7	11,8	10,4
13	Zgony ^b na 1000 ludności	8,4	8,4	8,5	8,8
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,5	2,2	3,3	1,7
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,7	6,0	4,5	4,3
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,2	0,5	1,2	0,8
17	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:				
18	mężczyźni	70,56	71,69	72,97	74,05
	kobiety	78,06	79,76	80,75	81,23
RYNEK PRACY					
19	Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):				
20	w tys.	740,3	667,0	744,9	753,4
21	w tym kobiety	342,4	309,5	344,4	360,3
22	na 1000 ludności	341	303	327	328
23	w sektorze prywatnym w %	70,1	72,9	76,6	77,3
24	według rodzajów działalności w %:				
25	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	•	9,3	8,9	8,8
26	przemysł i budownictwo	•	28,0	30,0	28,4
	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja	•	30,2	28,2	27,5
	działalność finansowa i ubezpiecze- niowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz pozostałe usługi ^f	•	32,5	32,9	35,3

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność” na str. 93. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). d Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a See general notes to the chapter “Population” on page 93. b Including infant deaths. c For calculating net workplace and kind of activity (since 2004). d Data are compiled considering employed persons on private farms and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”,

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a					
2302077	2307710	2315611	2324251	Population (as of 31 XII)	1
1493286	1486719	1486811	1484837	urban areas	2
808791	820991	828800	839414	rural areas	3
1180090	1183333	1187682	1192300	of which females	4
105	105	105	105	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
126	126	126	127	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
448193	447792	450189	454426	Population at age (as of 31 XII):	7
1446099	1436214	1426312	1415748	pre-working	8
407785	423704	439110	454077	working	9
5,0	5,1	5,4	5,4	post-working	10
1,4	2,0	1,7	1,6	Marriages per 1000 population	11
10,7	10,7	11,2	11,8	Divorces per 1000 population	12
8,8	9,1	9,1	9,3	Live births per 1000 population	13
2,0	1,5	2,0	2,5	Deaths ^b per 1000 population	14
3,3	3,7	3,6	3,8	Natural increase per 1000 population	15
0,9	1,0 ^c	1,5	1,5	Infant deaths per 1000 live births	16
74,41	74,24	74,50	74,82	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	17
81,50	81,38	81,72	81,66	Life expectancy at the moment of birth:	18
				males	
				females	
LABOUR MARKET					
774,8	798,2	835,8	874,5	Employed persons ^{de} (as of 31 XII):	19
370,5	381,0	396,5	417,1	in thous.	20
337	346	361	376	of which women	21
77,8	78,5	79,5	80,1	per 1000 population	22
				in private sector in %	
				by kind of activities in %:	
8,6	8,4	8,1	7,7	agriculture, forestry and fishing	23
28,6	28,7	29,0	28,8	industry and construction	24
				trade; repair of motor vehicles ^Δ ;	
				transportation and storage;	
27,4	27,5	27,8	27,7	accommodation and catering ^Δ ;	25
				information and communication	
35,4	35,4	35,2	35,8	financial and insurance activities; real estate activities and other services ^f	26

wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. ^d Według faktycznego indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^f Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc

migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. ^d By actual in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population ^f The term “Other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
RYNEK PRACY (dok.)					
1	Przeciętne zatrudnienie: w przemyśle:				
2	w tys.	•	148,7	153,3	142,1
3	na 1000 ludności	•	67,7	67,5	62,0
4	w budownictwie:				
5	w tys.	•	28,6	44,6	38,9
6	na 1000 ludności	•	13,0	19,6	17,0
7	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	147,2	159,9	104,7	114,1
8	2000 = 100	100,0	108,6	71,1	77,5
9	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
10	kobiety	57,5	56,5	53,3	54,9
11	w wieku 24 lata i mniej	28,7	22,3	22,7	18,9
12	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	40,6	50,0	24,0	34,8
13	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	333	137	63	69
14	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	16,6	19,2	12,3	13,2
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
15	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1826,36	2350,25	3138,25	3595,98
16	2000 = 100	100,0	128,7	171,8	196,9
17	w tym: w przemyśle	•	2388,70	3181,39	3652,50
18	w budownictwie	•	1905,94	2602,66	2833,31
19	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys. pobierających emerytury i renty z po- zarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	443,4	447,5	455,6	449,4
20	rolników indywidualnych	387,3	397,5	413,2	410,7
21	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:	56,1	50,0	42,5	38,8
22	wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	849,49	1123,46	1580,15	1840,80
23	rolników indywidualnych ^b	606,69	758,41	955,08	1126,00
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA					
24	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
25	wodociągowej	10319,3	12381,9	14163,2	14980,2
26	kanalizacyjnej ^c	3698,5	5612,0	7779,2	9551,9
27	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
28	wody z wodociągów:				
29	w hektometrach sześciennych	81,2	75,2	74,8	73,4
30	na 1 mieszkańca w m ³	37,4	34,2	32,9	32,0
31	energii elektrycznej w miastach ^d :				
32	w gigawatogodzinach	1082,0	1173,5	1259,6	1187,1 ^e
33	na 1 mieszkańca w kWh	729	792	840	793 ^e

^a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. ^c Łącznie gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. ^e Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji

^a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture used Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. ^b Including to benefits from the Pension Fund. ^c Including collectors. ^d In 2000 excluding households in which the main source of previous edition of the Yearbook.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
145,8	150,0	157,5	163,1	in industry:	1
63,4	65,1	68,1	70,3	in thous.	2
				per 1000 population	
38,4	40,1	43,3	43,8	in construction:	3
16,7	17,4	18,8	18,9	in thous.	4
				per 1000 population	
96,8	77,7	64,1	49,7	Registered unemployed persons	5
65,7	52,8	43,6	33,7	(as of 31 XII) in thous.	6
				2000 = 100	
				In % of registered unemployed persons	
				(as of 31 XII):	
55,9	57,4	60,0	62,3	women	7
16,8	15,6	14,2	13,9	aged 24 years and less	8
38,8	35,8	35,6	32,6	out of work for longer than 1 year	9
				Registered unemployed persons (as of 31 XII)	
43	19	14	12	per a job offer	10
11,1	8,9	7,1	5,4	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII)	11
				in %	
WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS					
				Average monthly gross wages and salaries	
3746,69	3851,68	3995,39	4211,69	in zł	12
205,1	210,9	218,8	230,6	2000 = 100	13
3788,58	3888,19	4043,74	4323,99	of which: in industry	14
2892,54	3042,76	3149,97	3359,79	in construction	15
				Average number of retirees and pensioners	
447,1	448,8	450,8	453,5	in thous.	16
				receiving retirement and other pensions	
				from non-agricultural social security	
409,2	411,1	413,2	416,3	system	17
37,9	37,8	37,6	37,2	farmers	18
				Average monthly gross retirement and	
				other pension in zł:	
				from non-agricultural social security	
1900,33	1955,84	1991,44	2043,95	system	19
1150,49	1186,54	1192,14	1211,00	farmers ^b	20
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS					
				Distribution network (as of 31 XII) in km:	
15274,1	15667,8	15905,0	16123,6	water supply	21
9954,9	10306,0	10528,1	10699,9	sewage ^c	22
				Consumption in households:	
				water from water supply system:	
74,8	75,7	79,1	77,9	in cubic hectometre	23
32,6	32,8	34,2	33,6	per capita in m ³	24
				electricity in urban areas ^d :	
1144,2	1087,8	1120,3	1063,4	in gigawatt•hour	25
766	731	753	716	per capita in kWh	26

wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia z kolektorami. d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego Roczniaka.

for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and maintenance was income from a private farm in agriculture. e Data have been changed in relation to data published in the

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII): mieszkania:				
1	w tys.	640,2	719,7	781,1	814,9
2	na 1000 ludności	295,0	327,3	343,3	354,9
3	izby na 1000 ludności	1051,0	1216,2	1306,7	1348,2
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
5	na 1000 ludności	17791,9	22239,7	24260,2	25340,0
6	przeciętna 1 mieszkania	60,4	67,9	70,7	71,4
	Mieszkania oddane do użytkowania: mieszkania:				
7	w tys.	5,7	9,8	11,8	11,9
8	na 1000 ludności	2,6	4,5	5,2	5,2
9	izby na 1000 ludności	10,2	17,9	20,6	20,2
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
10	na 1000 ludności	224,8	434,0	504,6	493,9
11	przeciętna 1 mieszkania	86,0	96,9	97,0	95,1
EDUKACJA ^b I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
12	podstawowych ^d	191,9	157,9	139,0	139,4
13	gimnazjach	69,4	95,9	76,8	70,3
14	branżowych I stopnia ^{ef}	35,2	16,3	16,2	13,9
15	liceach ogólnokształcących ^g	52,0	40,7	34,5	30,8
16	liceach profilowanych	x	12,5	0,8	0,1
17	technikach ^h	49,2	27,4	32,3	30,0
18	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	1,1	1,0	0,8	0,8
19	policealnych	12,3	18,8	19,9	18,7
	Absolwenci szkół ^{ck} w tys.:				
20	podstawowych	71,3 ^l	29,7	24,7	22,3
21	gimnazjów	x	31,6	26,5	23,5
22	zasadniczych zawodowych ^e	11,7	5,1	5,3	4,7
23	liceów ogólnokształcących ^g	10,4	13,0	12,1	10,4
24	liceów profilowanych	x	5,0	0,7	0,2
25	techników ^h	9,0	9,0	6,8	6,9
26	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,1	0,2	0,1	0,1
27	policealnych	5,0	5,6	4,7	5,4
	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{kgm} (bez szkół dla dorosłych)				
28	na 1000 ludności	14	15	11	10

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 183. c Bez szkół przedszkolnego. e Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. fgh Łącznie: f – od roku szkolnego 2004/05 2004/05-2012/13 – uczniowie, 2005/06-2012/13 – absolwenci), h – z uzupełniającymi technikami (w latach szkolnych roku szkolnego. i Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. m Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do

a Based on balances. b See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 183. c Excluding schools e Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. fgh Including: f – since the 2004/05 school year, special 2005/06-2012/13 – graduates), h – supplementary technical secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school years i Data include graduates of grades 8 and 6. m Including special job-training schools and in the 2004/05-2013/14 school

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)					
				Dwelling stocks ^a (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
				dwellings:	
824,5	836,6	848,8	863,5	in thous.	1
358,1	362,5	366,5	371,5	per 1000 population	2
1359,8	1374,8	1388,8	1405,2	rooms per 1000 population	3
				useful floor area of dwellings in m ² :	
25647,6	26018,0	26373,4	26779,2	per 1000 population	5
71,6	71,8	72,0	72,1	average per dwelling	6
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
				in thous.	7
10,9	13,2	13,2	15,8	per 1000 population	8
4,7	5,7	5,7	6,8	rooms per 1000 population	9
17,9	20,6	20,7	23,8	useful floor area of dwellings in m ² :	
				per 1000 population	10
444,7	493,0	494,6	562,6	average per dwelling	11
93,9	86,3	86,9	82,5		
EDUCATION ^b					
				Pupils and students in schools ^c (as of beginning of the school year) in thous.:	
				primary ^d	12
150,1	162,1	151,1	173,8	lower secondary	13
68,9	68,5	69,0	46,1	stage I sectoral vocational ^{ef}	14
14,7	14,1	13,2	12,5	general secondary ^g	15
29,8	29,1	28,6	28,4	specialised secondary	16
x	x	x	x	technical secondary ^h	17
29,6	29,4	29,9	30,0	general art ⁱ	18
0,7	0,7	0,6	0,8	post-secondary	19
17,1	15,1	14,7	14,3		
				Graduates of schools ^{ck} in thous.:	
				primary	20
22,2	22,4	22,8	x	lower secondary	21
22,8	22,1	21,7	21,7	basic vocational ^e	22
3,0	4,1	4,0	3,9	general secondary ^g	23
10,0	9,7	9,4	9,1	specialised secondary	24
0,1	x	x	x	technical secondary ^h	25
6,7	6,5	6,1	6,4	general art ⁱ	26
0,1	0,1	0,1	0,1	post-secondary	27
5,3	4,4	4,8	4,4		
				Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{kgm} (excluding schools for adults) per 1000 population	28
9	9	8	8		

dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, g - z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 – uczniowie, 2006/07-2013/14 – absolwenci). i Dających uprawnienia zawodowe. k Z poprzedniego roku oraz w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami profilowanymi.

for adults, except post-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. job-training schools, g – supplementary general secondary schools (in the 2004/05-2012/13 school years – students, – students, 2006/07-2013/14 – graduates). i Leading to professional certification. k From the previous school year. years, specialised secondary schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE (dok.)					
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	75,1	97,4	107,2	96,6
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	12,4	18,7	23,9	26,9
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	24,5	21,2	20,3	16,2
4	Absolwenci szkół dla dorosłych ^d w tys.	5,0	5,5	4,4	4,8
5	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):				
6	miejsca w przedszkolach w tys.	37,0	35,5	45,2	53,8
7	dzieci ^e w tys.	50,3	49,2	63,4	80,5
8	w przedszkolach	35,4	35,0	44,8	52,1
9	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	14,9	14,1	16,3	24,5
10	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^f	331	367	438	455
OCHRONA ZDROWIA ^g					
11	Pracownicy medyczni ^h (stan w dniu 31 XII):				
12	lekarze	4863	4106	4307	4525
13	lekarze dentyści	567	657	691	630
14	pielęgniarki ⁱ	9735	9242	9089	10197
15	Łóżka w szpitalach ogólnych ^k (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	44,2	38,9	38,3	41,2
16	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1506	1495	1586	1712
17	Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	292	499	776	925
18	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	528	579	618	710
19	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII)				
20	na 1 aptekę	4114	3798	3682	3234
21	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:				
22	lekarskie	5,3	5,9	6,5	6,9
23	stomatologiczne	0,8	0,7	0,7	0,8
24	Dzieci w żłobkach ^l i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^m	17	20	20	39
KULTURA. TURYSTYKA					
25	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	374	346	336	319
26	Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	2983	2753	2503	2360
27	Czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności	175	166	136	161
28	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) ⁿ w wol.: ..				
29	na 1000 ludności	3665	3282	2512	2588
30	na 1 czytelnika	21,0	19,8	18,4	16,1
31	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	2,0	2,5	2,4	4,0
32	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^o na 1000 ludności	291	284	339	339
33	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	50	52	57	65
34	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	867	877	747	803

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 183. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi jednostkami macierzystej poza województwem pomorskim; bez szkół resortu obrony narodowej; bez cudzoziemców. 2008 r. łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego (do 2011 r. określanych jako zakłady opieki zdrowotnej). c W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. d Od 2005 r. pracujący bezpośrednio i łącznie z magistratami pielęgniarstwa. e Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi. f Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa,

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 183. b Including branches, basic branch Voivodship; excluding higher schools of the Ministry of National Defence; excluding foreigners. c From the previous pre-primary education groups and pre-primary points not listed in division by type of establishments; since 2007, excluding f In 2014, the rate was calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the 6-year Defence, the Ministry of the Interior and Administration. h Since 2005, working directly with a patient; since 2006, including hospital wards; since 2008, including beds and incubators for newborns. i Including nursery wards. m Until 2010, excluding including outdoor events.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
EDUCATION ^a (cont.)					
92,4	89,7	86,9	81,9	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thous.	1
25,0	23,3	22,3	25,0	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thous.	2
13,8	12,0	11,1	10,3	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
3,2	4,1	3,2	3,0	Graduates of schools for adults ^d in thous.	4
				Pre-primary education (as of beginning of the school year):	
56,9	58,7	62,8	68,2	places in nursery schools in thous.	5
76,2	70,4	79,9	86,0	children ^e in thous.	6
51,8	50,7	58,3	63,7	in nursery schools	7
				in pre-primary sections in primary schools	
20,7	16,4	18,4	19,0	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 ^f	8
521	595	549	631		9
HEALTH CARE ^g					
4915	5142	5426	5452	Medical personnel ^h (as of 31 XII):	10
718	775	753	827	doctors	11
9928	10120	9953	9557	dentists	12
				nurses ⁱ	
40,5	41,2	39,4	39,8	Beds in general hospitals ^k (as of 31 XII) per 10 thous. population	13
1793	1776	1782	1667	In-patients in general hospitals per 10 thous. population	14
939	949	1002	1026	Out-patients departments (as of 31 XII)	15
684	728	739	745	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	16
3366	3170	3133	3120	Population (as of 31 XII) per 1 pharmacy	17
				Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
7,0	7,2	7,3	7,4	doctors	18
0,8	0,8	0,8	0,8	stomatological	19
				Children in nurseries ^l and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^m	
54	60	63	70		20
CULTURE, TOURISM					
322	324	321	319	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
2359	2353	2307	2254	Public library collections (including branches; as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
163	165	162	165	Public library borrowers (including branches and library service points) per 1000 population	23
				Public library loans (including branches and library service points) ⁿ in vol.:	
2533	2419	2329	2260	per 1000 population	24
15,5	14,7	14,4	13,7	per borrower	25
4,0	3,8	6,0	6,2	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	26
385	449	497	464	Audience in theatres and music institutions ^o per 1000 population	27
69	73	78	78	Museums and branches (as of 31 XII)	28
935	1034	1258	1426	Museum and exhibition visitors per 1000 population	29

podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi szkół mających siedzibę c Z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. – z roku kalendarzowego. d Z poprzedniego roku szkolnego. e Od i punktami przedszkolnymi; od 2007 r. bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą 3-6 lat w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3-5 lat. g Od 2012 r. z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. i inkubatorami dla noworodków. l łącznie z oddziałami żłobkowymi. m Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. n Od 2015 r. łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

organisational units and branch teaching centres of higher education institutions seated outside the territory of Pomorskie academic year, and in 2000 – from the calendar year. d From the previous school year. e Since 2008, including pre-primary education in the units performing health care activities (until 2011 defined as health care institution). old population, and in 2015 – aged 3-5. g Since 2012, data have included health care of: the Ministry of National persons whose primary workplace is a medical and nurse practice. i Including masters of nursery. k Excluding day places in children's clubs. n Since 2015, including interlibrary lending. o Data concern activity performed in the Voivodship,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
KULTURA. TURYSTYKA (dok.)					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	34	22	14	24
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,9	6,6	5,1	7,3
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	731	979	1108	1216
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi ^a	244	236	180	181
5	telewizyjni ^a	239	229	175	175
6	Obiekty noclegowe turystyki ^b (stan w dniu 31 VII)	877	788	802	1437
7	w tym hotele	74	94	144	178
8	Miejsca noclegowe ^b (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	444,1	388,5	353,1	411,3
9	Korzystający z noclegów ^b na 1000 ludności	602	612	717	858
ROLNICTWO ^c I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne ^{de} (stan w czerwcu) w tys. ha	906,8	778,7	750,2	738,3
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	97,2	98,2
12	Powierzchnia zasiewów ^{ef} (stan w czerwcu) w tys. ha	617,5	571,9	567,9	566,5
w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	73,0	70,2	69,0	66,6
14	w tym: pszenica	25,1	23,2	23,9	24,5
15	żyto	18,4	12,8	9,9	11,2
16	ziemniaki	6,5	5,2	3,6	3,5
17	buraki cukrowe	2,6	2,2	1,7	1,8
Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	1214,1	1308,5	1464,1	1511,7
19	w tym: pszenica	578,5	598,0	645,7	734,8
20	żyto	216,6	168,1	162,3	193,6
21	ziemniaki ^g	841,8	542,6	513,5	473,6
22	buraki cukrowe	560,9	520,7	508,1	596,9
Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	26,9	32,6	37,4	40,1
24	w tym: pszenica	37,3	45,0	47,6	52,9
25	żyto	19,1	23,0	28,9	30,5
26	ziemniaki ^g	208	183	248	238
27	buraki cukrowe	352	415	515	581
Zwierzęta gospodarskie ^e (stan w czerwcu):					
bydło:					
28	w tysiącach sztuk	247,2	189,2	195,3	199,2
29	na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	28,5	24,3	26,0	27,0
trzoda chlewna (w latach 2000-2009 oraz 2011-2013 – stan w końcu lipca):					
30	w tysiącach sztuk	932,8	1049,8	845,1	708,4
31	na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	107,6	134,8	112,7	95,9
Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^d :					
żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^h					
32	w kg	115,0	127,0	289,9	302,5
33	mleka krowiego w l	482	398	381	486

a Za abonenta radiowego uważa się każdą osobę uiszczającą opłatę radiową oraz opłatę radiowo-telewizyjną, i telewizji uważa się również osoby zwolnione z opłat. b Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc danych dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. d Od 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). g Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. w wadze poubojowej ciepłej.

A radio subscriber is every person who pays radio subscription fee and radio and television subscription fee and is also a person being free of charge. b Since 2011 concern establishments with 10 and more bed places (including in the survey. c Data are presented according to the official residence of land user. d Since 2010 excluding land of who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). g Since 2010 excluding kitchen gardens.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)					
26	24	27	28	Indoor cinemas (as of 31 XII)	1
7,3	7,6	8,5	8,5	Seats in indoor cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
1314	1578	1677	1819	Audience in indoor cinemas per 1000 population	3
181	180	179	179	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	4
174	173	172	172	radio ^a	5
				television ^a	
1450	1512	1602	1629	Tourist accommodation establishments ^b (as of 31 VII)	6
182	188	193	202	of which hotels	7
422,5	441,4	478,4	493,0	Number of bed places ^b (as of 31 VII) per 10 thous. population	8
956	1058	1156	1234	Tourists accommodated ^b per 1000 population	9
AGRICULTURE ^c AND FORESTRY					
732,4	759,9	724,7	748,2	Agricultural land ^{de} (as of June) in thous. ha	10
98,9	98,5	98,7	98,4	of which in good agricultural condition in %	11
572,0	598,6	572,5	589,4	Sown area ^{ef} (as of June) in thous. ha	12
				of which in %:	
64,2	62,7	64,8	64,5	basic cereals (including cereal mixed)	13
26,3	25,7	26,5	27,1	of which: wheat	14
9,0	8,6	8,5	10,1	rye	15
3,0	3,0	3,3	3,1	potatoes	16
1,6	1,5	1,6	1,7	sugar beets	17
				Crop production in thous. t:	
1656,7	1599,8	1473,9	1640,6	basic cereals (including cereal mixed)	18
868,1	850,7	745,0	870,8	of which: wheat	19
173,1	158,5	145,0	192,7	rye	20
517,0	460,6	579,3	528,2	potatoes ^g	21
610,9	522,7	689,2	696,4	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
45,1	42,6	39,7	43,2	basis cereals (including cereal mixed)	23
57,6	55,3	49,1	54,4	of which: wheat	24
33,7	30,8	29,7	32,4	rye	25
297	260	304	291	potatoes ^g	26
666	568	743	688	sugar beets	27
				Livestock ^e (as of June):	
				cattle:	
201,3	204,3	205,6	214,6	in thousand heads	28
27,5	26,9	28,4	28,7	per 100 ha of agricultural land ^d in heads	29
				pigs (in years 2000-2009 and 2011-2013 – as of the end of July):	
756,7	761,6	749,5	726,0	in thousand heads	30
103,3	100,2	103,4	97,0	per 100 ha of agricultural land ^d in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^d :	
387,5	385,2	426,2	438,4	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^h in kg	32
489	461	489	484	of cows' milk in l	33

natomiast za abonenta telewizji uważa się każdą osobę uiszczającą opłatę radiowo-telewizyjną. Za abonenta radia noclegowych (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi); od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej i leśnictwo", ust. 3 i 4 na str. 264. ^e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^f Od 2010 r. bez powierzchni upraw h Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny;

television subscriber is every person who pays radio and television subscription fee. A radio and television subscriber rooms for rent and agrotourism lodgings); since 2016 including the imputation of data for units which refused to participate owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land item 3 and 4 on page 264. ^e In 2010 data of the Agricultural Census. ^f Since 2010 excluding permanent crops, h Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
1	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
2	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	366,6	823,1	884,0	997,4
3	ziemniaki w kg	172,4	190,1	296,8	318,0
4	buraki cukrowe w kg	618,6	668,7	672,1	879,3
5	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	55,7	97,3	239,4	306,6
6	mleko krowie w l	205,4	269,6	310,3	361,6
7	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:				
8	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	131,1	124,9	131,3	153,9
9	wapniowych	72,5	81,2	61,5	66,9
10	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	5,1	5,8	6,2	6,3
11	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	665,6	674,3	680,5	682,9
12	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII): w tys. hektarów	649,0	657,0	662,7	665,2
13	na 1 mieszkańca w ha	0,3	0,3	0,3	0,3
14	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	35,5	35,9	36,2	36,3
15	Pozyskanie drewna (grubizny; bez zadrzewień) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	313,5	368,6	409,3	450,7
PRZEMYSŁ					
16	Produkcja sprzedana przemysłu: w milionach złotych (ceny bieżące)	29364,9	42280,0	63217,3	81082,6
17	rok poprzedni = 100 (ceny stałe) ^f	111,7	104,1	112,6	101,1
18	2005 = 100 (ceny stałe)	•	100,0	142,7	164,4
19	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	188546	284251	412373	570663
20	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	13541	19244	27841	35369
BUDOWNICTWO					
21	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):				
22	w milionach złotych	4696,9	4571,4	10976,8	12021,3
23	w tym sektor prywatny w %	98,8	98,0	98,6	99,0
24	na 1 mieszkańca w zł	2166	2081	4834	5244
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII					
25	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :				
26	w kilometrach	1490	1259	1241	1214
27	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	8,1	6,9	6,8	6,6
28	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamieskie):				
29	w kilometrach	11519	11499	12224	12851
30	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	63,0	62,9	66,8	70,2
31	Samochody osobowe zarejestrowane ⁱ :				
32	w tysiącach sztuk	625,7	724,9	1011,1	1150,8
33	na 1000 ludności	288	330	444	501
34	Ścieżki rowerowe w km ^k	•	•	•	790,5

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 i 4 na str. 264. c Dotyczy gospodarczym. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Patrz uwagi ogólne, ust. 11 pkt 2 na str. 25. Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. i Patrz

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 and 4 farming year. e In 2010 data of the Agricultural Census. f See general notes, item 11 point 2 on page 25. g Realized by as since 2005 also of other entities which are administrators of railway infrastructure. i See general notes to the chapter

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)					
1112,9	944,2	1320,7	1344,4	Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
304,8	304,3	336,9	348,4	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
773,8	711,8	947,2	909,3	potatoes in kg	2
				sugar beets in kg	3
378,1	365,8	415,7	427,6	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
407,3	409,0	439,3	423,6	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
142,8	126,0	142,4	136,2	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
64,6	46,7	61,7	46,4	lime	7
				Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{be} in units	8
•	•	6,6	•		
683,1	683,5	684,4	684,8	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	9
665,5	665,8	666,7	667,1	Forest area (as of 31 XII):	
0,3	0,3	0,3	0,3	in thous. hectares	10
36,3	36,4	36,4	36,4	per capita in ha	11
				Forest cover (as of 31 XII) in %	12
473,7	479,4	476,4	726,2	Removals (timber; excluding plantings) per 100 ha of forest area in m ³	13
INDUSTRY					
84759,4	82287,9	86738,7	92760,9	Sold production of industry:	
109,7	106,9	108,2	104,0	in million zlotys (current prices)	14
180,3	192,7	208,5	216,8	previous year = 100 (constant prices) ^f	15
581224	548531	550705	568673	2005 = 100 (constant prices)	16
36871	35704	37525	39988	per employee in zł (current prices)	17
				per capita in zł (current prices)	18
CONSTRUCTION					
10601,4	12038,8	11766,5	14104,1	Sales of construction and assembly production ^g (current prices):	
99,0	99,4	#	#	in million zlotys	19
4612	5224	5090	6080	of which private sector in %	20
				per capita in zł	21
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII					
1221	1218	1192	1275	Railway lines operated – standard gauge ^h :	
6,7	6,7	6,5	7,0	in kilometres	22
				per 100 km ² of total area in km	23
13000	13382	13446	13904	Hard surface public roads (urban and non-urban):	
71,0	73,1	73,5	75,9	in kilometres	24
				per 100 km ² of total area in km	25
1193,8	1237,9	1295,0	1340,8	Registered passenger cars ⁱ :	
519	536	559	577	in thousand units	26
987,3	1050,5	1103,7	1161,9	per 1000 population	27
				Bicycle paths – length in km ^k	28

nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej. d W roku g Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich uwagi ogólne do działu „Transport. Telekomunikacja. Gospodarka morska”, ust. 1 na str. 304. k Bez szlaków rowerowych.

agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct on page 264. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In construction units – by place of performing works. h Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well "Transport. Telecommunications. Maritime economy", item 1 on page 304. k Excluding bicycle trails.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII (dok.)					
1	Placówki pocztowe ^a :				
	w liczbach bezwzględnych	468	476	508	469
2	na 100 tys. ludności	21,5	21,6	22,3	20,4
3	Telefoniczne łącza główne ^b :				
	w tys.	648,1	697,6	506,6	359,0
4	na 1000 ludności	298,3	317,2	222,6	156,4
HANDEL					
5	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
	w milionach złotych	16858,1	19734,0	28395,8	34423,3
6	na 1 mieszkańca w zł	7774	8982	12505	15016
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	24,7 ^c	21,4	21,6	19,5
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	88 ^c	103	105	118
FINANSE PUBLICZNE					
Budżety gmin ^d :					
Dochody:					
9	w milionach złotych	1639,8	2601,0	4244,3	4854,2
10	na 1 mieszkańca w zł	1253	1932	2978	3346
Wydatki:					
11	w milionach złotych	1720,4	2629,1	4672,2	4833,3
12	na 1 mieszkańca w zł	1315	1953	3278	3332
Budżety miast na prawach powiatu:					
Dochody:					
13	w milionach złotych	1692,0	2406,7	3780,1	4611,7
14	na 1 mieszkańca w zł	1968	2828	4472	5479
Wydatki:					
15	w milionach złotych	1834,3	2346,1	4117,0	4572,1
16	na 1 mieszkańca w zł	2134	2757	4870	5432
Budżety powiatów:					
Dochody:					
17	w milionach złotych	713,8	788,3	1277,8	1337,5
18	na 1 mieszkańca w zł	545	586	896	922
Wydatki:					
19	w milionach złotych	716,4	805,0	1353,3	1337,6
20	na 1 mieszkańca w zł	547	598	949	922
Budżet województwa:					
Dochody:					
21	w milionach złotych	185,7	391,1	724,6	845,5
22	na 1 mieszkańca w zł	86	178	319	369
Wydatki:					
23	w milionach złotych	212,5	442,8	872,0	830,6
24	na 1 mieszkańca w zł	98	202	384	362

a Dane dotyczą poczty publicznej (operator wyznaczony; do 2012 r. operator publiczny); w 2000 r. placówki pocztowe nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. d Bez dochodów i wydatków gmin mających

a Data concern public post (the designated operator; until 2012 – the public operator); in 2000 post offices and comparable due to change in 2004 the method of shop survey. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII (cont.)					
442	439	444	447	Post offices ^a :	1
19,2	19,0	19,2	19,2	in absolute numbers	2
				per 100 thous. population	
340,6	319,9	301,5	341,4	Telephone main lines ^b :	3
148,0	138,6	130,2	146,9	in thous.	4
				per 1000 population	
TRADE					
35433,1	37976,0	38237,1	41345,4	Retail sales of goods (current prices):	5
15414	16477	16542	17823	in million zlotys	6
20,5	21,4	22,0	21,6	per capita in zł	7
112	108	105	108	Shops (as of 31 XII) in thous.	8
				Number of population (as of 31 XII) per 1 shop	
PUBLIC FINANCE					
				Budgets of gminas ^d:	
5153,1	5409,4	6428,6	7191,6	Revenue:	9
3535	3693	4368	4858	in million zlotys	10
				per capita in zł	
5214,6	5326,7	6191,1	7263,4	Expenditure:	11
3577	3636	4206	4906	in million zlotys	12
				per capita in zł	
				Budgets of cities with powiat status:	
4687,4	4753,2	4956,6	5161,2	Revenue:	13
5573	5660	5904	6149	in million zlotys	14
				per capita in zł	
4619,6	4545,6	4732,2	5123,5	Expenditure:	15
5492	5413	5636	6104	in million zlotys	16
				per capita in zł	
				Budgets of powiats:	
1415,3	1425,0	1457,3	1595,6	Revenue:	17
971	973	990	1078	in million zlotys	18
				per capita in zł	
1388,2	1413,0	1436,0	1547,2	Expenditure:	19
952	965	976	1045	in million zlotys	20
				per capita in zł	
				Budget of Voivodship:	
890,3	842,2	729,3	818,0	Revenue:	21
387	365	316	353	in million zlotys	22
				per capita in zł	
818,8	802,2	706,2	835,0	Expenditure:	23
356	348	305	360	in million zlotys	24
				per capita in zł	

i placówki usług telekomunikacyjnych. b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. c Dane również status miasta na prawach powiatu.

telecommunication service offices. b Data concern operators of the public telecommunication network. c Data are not also cities with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
1	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
2	w milionach złotych	7239,3	7403,7	13062,1	13826,8
	na 1 mieszkańca w zł	3338	3370	5753	6031
	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	79875,8	98275,9	139259,8	171797,1
4	na 1 mieszkańca w zł	36770	44690	61200	74831
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON ^b – stan w dniu 31 XII					
5	Ogółem	199265	226421	260202	271784
6	na 10 tys. ludności	917,3	1029,6	1143,5	1183,8
7	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	45896	56968	66347	75400
8	1999 = 100	110,8	137,6	160,2	182,1
	w tym:				
9	spółdzielnie	1145	1118	1062	1038
10	spółki handlowe	13488	17724	22027	26431
	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
11	nego	2897	3492	4151	4555
12	spółki cywilne	15701	15111	16304	17253
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	153369	169453	193855	196384
14	1999 = 100	106,9	118,1	135,1	136,9
15	na 10 tys. ludności	706,0	770,6	851,9	855,4
RACHUNKI REGIONALNE ^c					
16	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
17	w milionach złotych	•	•	•	•
	na 1 mieszkańca w zł	•	•	•	•
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	•	•	•	•
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	•	•	•	•
20	na 1 mieszkańca w zł	•	•	•	•
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
21	w milionach złotych	•	•	•	•
22	na 1 mieszkańca w zł	•	•	•	•
	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	•	•	•	•

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika; patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne”, ust. 13 na str. 367.
a Data for 2000 are not comparable due to amendments of the Act of Accounting in 2002. b Excluding persons in the previous edition of the Yearbook; see general notes to the chapter "Regional accounts", item 13 on page 367.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS. FIXED ASSETS ^a					
15112,4	16772,3	15907,8	17164,1	Investment outlays (current prices):	1
6574	7277	6882	7399	in million zlotys	2
				per capita in zł	
				Gross value of fixed assets (as of 31 XII;	
				current book-keeping prices):	
184113,6	196479,8	208862,1	215284,8	in million zlotys	3
79977	85141	90197	92625	per capita in zł	4
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^b – as of 31 XII					
275990	281861	286844	293704	Total	5
1198,9	1221,4	1238,7	1263,7	per 10 thous. population	6
				Legal persons and organisational entities	
78227	81462	84680	87041	without legal personality	7
188,9	196,7	204,5	210,2	1999 = 100	8
				of which:	
1053	1057	1042	1029	cooperatives	9
27960	30281	32610	34613	commercial companies	10
				of which with foreign capital	
4678	4734	4915	5015	participation	11
17460	17614	17762	17856	civil law partnerships	12
				Natural persons conducting economic	
197763	200399	202164	206663	activity	13
137,8	139,7	140,9	144,0	1999 = 100	14
859,1	868,4	873,0	889,2	per 10 thous. population	15
REGIONAL ACCOUNTS ^c					
97859	103714	108438		Gross domestic product (current prices):	16
42570	45001	46913		• in million zlotys	17
				• per capita in zł	
•	105,5	104,2		Gross domestic product (constant prices)	
				– previous year = 100	18
86775	92023	95794		Gross value added (current prices):	
37748	39928	41443		• in million zlotys	19
				• per capita in zł	20
				Gross nominal disposable income in the	
				households sector:	
60009	61642	65128		• in million zlotys	21
26105	26746	28176		• per capita in zł	22
				Gross real disposable income in the	
•	103,5	106,0		households sector – previous year = 100	23

prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c Dane za lata 2010-2015 zmieniono w stosunku do

tending private farms in agriculture. c Data for 2010-2015 have been changed in relation to data published

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, i minutach In degrees and minutes	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the Voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna) – przylądek Rozewie	Władysławowo	54°50'	x	in the north (northern geographic latitude) – cape Rozewie
na południe (szerokość geograficzna północna) – Stare Gronowo	Debrzno	53°29'	x	in the south (northern geographic latitude) – Stare Gronowo
na zachód (długość geograficzna wschodnia) – Zalesin	Ustka	16°42'	x	in the west (eastern geographic longitude) – Zalesin
na wschód (długość geograficzna wschodnia) – Piaski	Krynica Morska	19°39'	x	in the east (eastern geographic longitude) – Piaski
Rozciągłość: z południa na północ	-	1°21'	150	Extent: from south to north
z zachodu na wschód	-	2°57'	191	from west to east

Źródło: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

Source: data of the Geodesy and Cartography Inspectorate of the Pomorskie Voivodship Office in Gdańsk.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

AREA AND BORDERS IN 2017

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W % In %	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	18310	x	Area in km ²
Długość granic w km	962	100,0	Length of borders in km
lądowych	703	73,1	land borders
z województwami:			with Voivodships:
warmińsko-mazurskim	196	20,4	Warmińsko-mazurskie
kujawsko-pomorskim	249	25,9	Kujawsko-pomorskie
wielkopolskim	66	6,9	Wielkopolskie
zachodniopomorskim	191	19,9	Zachodniopomorskie
z Rosją	1	0,1	with Russia
morskich (bez półwyspu Helskiego)	259	26,9	sea borders (without Hel Peninsula)
Na 1000 km ² powierzchni przypada granic w km	52,5	x	Borders in km per 1000 km ² of area

Uwaga. Powierzchnia ogólna województwa według podziału administracyjnego obejmuje obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych, tj. część Zalewu Wiślanego wraz z wodami portów oraz wody portów Zatoki Gdańskiej i portów graniczących z wodami morza terytorialnego.

Źródło: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w oparciu o dane PRG (Państwowy Rejestr Granic).

Note. The total area of the Voivodship according to the administrative division includes a land area (including inland waters) as well as a part of internal seawaters, i.e. a part of the Wisła Bay including waters of ports and waters of the Gulf of Gdańsk and ports bordering on territorial sea waters.

Source: data of the Geodesic and Cartographic Documentation Center based on data of the National Register of Boundaries.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – Wieżycza ...	Stężycza	329	The highest point – Wieżycza
Najniżej położony punkt – rów w Cedrach Małych	Cedry Wielkie	-1,5	The lowest point – ditch in Cedry Małe

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

S o u r c e: data of the Geodesy and Cartography Inspectorate of the Pomorskie Voivodship Office in Gdańsk.

TABL. 4. WIĘKSZE RZEKI
PRINCIPAL RIVERS

RZEKI ^a RIVERS ^a	Recypient ^b Recipient ^b	Długość całkowita Total length	W tym na terenie województwa Of which on the Voivodship territory
		w km in km	
Wisła	Morze Bałtyckie	1022,4	86,9
Brda	Wisła	249,2	135,6
Wda (Czarna Woda)	Wisła	203,2	142,8
Wierzyca	Wisła	177,0	177,0
Stupia	Morze Bałtyckie	157,6	157,6
Łeba	Morze Bałtyckie	135,3	135,3
Wieprza	Morze Bałtyckie	130,7	67,9
Liwa	Nogat	114,7	88,7
Łupawa	Morze Bałtyckie	112,9	112,9
Radunia	Motława	87,4	87,4
Nogat	Zalew Wiślany	62,7	51,8
Czernica	Gwda	55,1	51,8
Motława	Martwa Wisła	42,2	42,2

a Uszeregowane w porządku hydrograficznym. b Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ.

Ź r ó d ł o: Wydział Katastru Wodnego – Departament Planowania i Zasobów Wodnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10000.

a Listed according to hydrographic order. b River or reservoir into which the water flows.

S o u r c e: Planning and Water Resources Department, National Water Management Authority, on the basis of Raster Hydrographical Map of Poland at a scale 1:10000.

TABL. 5. WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA
LARGER AND DEEPER LAKES

JEZIORA LAKES	Gmina Gmina	Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha	Głębokość maksymalna w m Maximum depth in m

WEDŁUG POWIERZCHNI BY AREA

Łebsko	Smółdzino, Wicko	7033,7	6,3
Gardno	Smółdzino	2270,8	2,6
Żarnowieckie	Gniewino	1412,7	19,4
Charzykowskie	Chojnice	1346,9	30,5
Wdzydze Południowe	Karsin, Dziemiany	932,8	68,0
Dzierzgoń	Prabuty	780,6	15,0
Raduńskie Dolne	Chmielno	689,7	35,4
Karsieńskie	Chmielno	681,5	27,1
Sarbsko	Wicko	618,6	3,2
	Rzeczenica,		
Szczytno Wielkie	Przechlewo, Człuchów	587,5	21,4
Bobięcińskie Wielkie	Miastko	518,5	48,0

a Zwierciadła wody i wysp na jeziorze.

a Water and island lake level.

TABL. 5. WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA (dok.)
LARGER AND DEEPER LAKES (cont.)

JEZIORA LAKES	Gmina Gmina	Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha	Głębokość maksymalna w m Maximum depth in m
WEDŁUG GŁĘBOKOŚCI BY DEPTH			
Wdzydze Południowe	Karsin, Dziemiany	932,8	68,0
Bobięcińskie Wielkie	Miastko	518,5	48,0
Mausz	Sulęcyno	398,6	45,0
Gwiazdy	Lipnica	206,2	43,7
Raduńskie Górne	Stężyca	379,7	43,0
Ostrowite	Chojnice	265,7	43,0
Borzechowskie Wielkie	Zblewo	229,8	43,0
Wielewskie	Karsin	156,1	40,5
Ocypel Wielki	Lubichowo	105,1	40,0

a Zwierciadła wody i wysp na jeziorze.

Ź r ó d ł o: Wydział Katastru Wodnego – Departament Planowania i Zasobów Wodnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10000 (w zakresie powierzchni jezior) oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku.

a Water and island lake level.

S o u r c e: Planning and Water Resources Department, National Water Management Authority, on the basis of Raster Hydrographical Map of Poland at a scale 1:10000 (in regard to lakes area) and Voivodship Inspectorate of Environmental Protection in Gdańsk.

TABL. 6. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJA METEO- ROLOGICZNA METEORO- LOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C							
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures	
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2017	maksimum maximum	minimum minimum		
									1971–2017
Chojnice	164	7,3	7,6	7,9	8,2	36,3	-25,7	62,0	
Hel	1	8,1	8,4	8,7	9,0	33,7	-18,2	51,9	
Łeba	2	7,7	8,0	8,3	8,8	37,2	-25,0	62,2	

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods concern annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 7. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIE NIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEO- ROLOGICZNA METEORO- LOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm			Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insolation in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2017			
		średnie ^b average ^b						
Chojnice	164	547	574	670	819	3,7	1658	5,8
Hel	1	578	590	623	826	4,5	1903	5,5
Łeba ^c	2	632	638	703	833	5,5	1904	5,7

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. ^c Brak pełnego ciągu pomiarowego usłonecznienia.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods concern annual averages from these periods. ^c Lack of a full measurement sequence of insolation.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034, z późniejszymi zmianami).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1161). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I-III, a także klas bonitacyjnych IV-VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 IX 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowite wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and directions of Voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register introduced by the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1161). Designation of agricultural land included in quality classes I-III as well as quality classes IV-VI comprised of organic origin soils and designation of forest land for above mentioned purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 a gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin, located within the gmina. From 2009 to 4 IX 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Informacje o **poborze i zużyciu wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków.

Od 2003 r. uwzględnia się w województwach nadmorskich wielkość poboru z morskich wód wewnętrznych, które obejmują na terenie województwa pomorskiego:

- część Zatoki Gdańskiej zamkniętą linią łączącą określone punkty geograficzne na Mierzei Helskiej i Mierzei Wiślanej,
 - część Zalewu Wiślanego, znajdującą się na południowy zachód od granicy państwowej między Rzeczypospolitą Polską a Rosją na tym Zalewie,
 - wody portów określone od strony morza linią łączącą najdalej wysunięte w morze stałe urządzenia portowe, stanowiące integralną część systemu portowego;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
 - 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1 i 3 na str. 57. Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,

3. Information regarding **water withdrawal and consumption** concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)” – organisational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually.

Since 2003, the volume of the internal seawater withdrawal has been indicated in the seaside voivodships. In Pomorskie Voivodship, the following are included:

- part of Gulf of Gdańsk enclosed by the line connected specific geographical points on the Hel Peninsula and on the Wisła Peninsula,
 - a part of Wisła Bay situated to the south-west of the national border between the Republic of Poland and Russia on the Bay,
 - port waters defined from the sea side by a line connecting the farthest extended in the sea port stationary installations constituting an integral part of the port system;
- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” – agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha and more in area;
 - 3) in the item “exploitation of water supply network” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1 and 3 on page 57. Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- it is discharged into waters by a separate sewage system,

- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzaniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Dane o **oczyszczalniach ścieków komunalnych** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni, jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego, w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their tributaries does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Data regarding **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage network, regardless of the form of ownership of the plants or sewage networks. Data do not include household treatment plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e. wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data on **population connected to wastewater treatment plants** are presented on the basis of surveys of the Statistics Poland based on estimates of the number of the population served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 XII 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2017 poz. 2490).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została na drodze pomiarów lub na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1614); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organisational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 22 XII 2017, regarding unit fees for the use of the environment (Journal of Laws 2017 item 2490).

The established group of surveyed entities maintained annually which i.a. assures comparability of data, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading, from production halls etc.).

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protections are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1614); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy, itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps, etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, określająca kryteria do wyznaczania ostoj dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Informacje o odpadach za lata 2000-2012 opracowane zostały w oparciu o ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach. Dane o odpadach od 2013 r. są opracowywane w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2016 poz. 1987, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Od 2014 r. dane dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds, that specifies the criteria to designate and manage special protection areas for endangered bird species as well as the Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora, that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

7. Waste means any substance or object which the holder discards or intends, or is required to discard. Data on waste for 2000-2012 were compiled on the basis of the Law on Waste of 27 IV 2001. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2016 item 1987, with later amendments).

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws item 1923).

Since 2014, data on waste recovered and disposed have included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included both waste treated by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law on Waste dated 14 XII 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

9. Fundusze ekologiczne – fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie) to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza oraz umieszczanie odpadów na składowisku), innych opłat środowiskowych, kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Landfilled waste is understood as waste transferred to own and other landfills and facilities servicing the extractive industries (including heaps and settling ponds).

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste landfills mean areas the exploitation of which has come to an end, and where the works targeted at creating or restoring their usability through proper relief of the land, enhancement of physical and chemical features as well as regulation of hydrographic conditions.

8. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and defence; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

9. Ecological funds – environmental protection and water management funds (National and voivodship) are funds created from income originating i.a. from environmental use fees (i.e. fees collected i.a. for: emission of air pollutants as well as placement of waste on landfills), other environmental fees, fines for violating environmental protection requirements, repayments of loans granted for investors.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej prezentuje się w ujęciu memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

Od 2010 r. do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do funduszy wojewódzkich.

Data concerning environmental protection and water management funds are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

Since 2010 the objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental fees and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1 (8). **STAN GEODEZYJNY ^a, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS ^a, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2018		2010	2015	2018
		w ha in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2017 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2017		na 1000 ludności ^b w ha per 1000 population ^b in ha	
Powierzchnia ogólna ^c	1831034	1831034	1832193	1159	821	795	788
Total area ^c							
Użytki rolne	929232	920236	919380 ^d	-1195 ^d	417	400	396
Agricultural land							
grunty orne	707083	701314	699312	-1112	317	305	301
arable land							
sady	5008	4593	4419	-38	2	2	2
orchards							
łąki trwałe	112461	111297	109926	-208	50	48	47
permanent meadows							
pastwiska trwałe	71904	70955	69999	-204	32	31	30
permanent pastures							
grunty rolne zabudowane	20708	20083	19950	-7	9	9	9
agricultural built-up areas							
grunty pod stawami	505	810	884	-21	0	0	0
lands under ponds							
grunty pod rowami	11561	11184	10192	-23	5	5	4
lands under ditches							
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	685717	690492	687906	165	307	300	296
Forest land as well as woody and bushy land							
lasy	677673	682244	684089	628	304	296	294
forests							
grunty zadrzewione i za- krzewione	8043	8248	3817	-463	4	4	2
woody and bushy land							
Grunty pod wodami	73925	74199	76506	1378	33	32	33
Lands under waters							
morskimi wewnętrznymi	15125	15146	16484	1334	7	7	7
internal seawaters							
powierzchniowymi płyną- cymi	49976	51772	52771	41	22	22	23
surface flowing							
powierzchniowymi stoją- cymi	8824	7281	7251	3	4	3	3
surface standing							
Grunty zabudowane i zurba- nizowane	91282	96217	98866	838	41	42	43
Built-up and urbanised areas							
tereny mieszkaniowe	17782	20243	21737	516	8	9	9
residential areas							
tereny przemysłowe	5219	5698	5993	83	2	2	3
industrial areas							
tereny inne zabudowane	7226	8587	9128	63	3	4	4
other built-up areas							

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 56. b Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009, 2014 i 2017.
c Obszar ładowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych; zwiększenie powierzchni w 2018 r. wynika ze zmian w przebiegu linii podstawowej morza terytorialnego, patrz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 I 2017 r. w sprawie szczegółowego przebiegu linii podstawowej, zewnętrznej granicy morza terytorialnego oraz zewnętrznej granicy strefy przyległej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 183). d Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanych do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.
a See general notes, item 1 on page 56. b Population as of 31 XII for years 2009, 2014 and 2017, respectively. c Land area (including inland waters) as well as part of internal seawaters; increase of the area in 2018 results from changes in the course of the primary line of territorial sea, see the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 2017, on the detailed course of the primary line, external border of territorial sea and external border of contiguous zone of the Republic of Poland (Journal of Laws item 183). d Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody and bushy land".

TABL. 1 (8). STAN GEODEZYJNY ^a, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA (dok.)
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS ^a, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE (cont.)
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2018		2010	2015	2018
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2017 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2017	na 1000 ludności ^b w ha per 1000 population ^b in ha		
Grunty zabudowane i zurba- nizowane (dok.): Built-up and urbanised areas (cont.):							
tereny zurbanizowane niezabudowane	5733	5620	5226	-36	3	2	2
urbanised non built-up areas							
tereny rekreacji i wypo- czynku	3605	3536	3749	25	2	2	2
recreational areas							
tereny komunikacyjne	50941	51799	52347 ^c	212 ^c	23	23	23
transport areas							
w tym: of which:							
drogi	43972	44854	44767	99	20	19	19
roads							
kolejowe	6261	6191	6179	-18	3	3	3
railway							
inne ^d	708	754	763	1	0	0	0
others ^d							
użytki kopalne	775	734	686	-25	0	0	0
mining grounds							
Użytki ekologiczne	1765	1870	1981	9	1	1	1
Ecological areas							
Nieużytki	42145	41585	41285	-28	19	18	18
Wasteland							
Tereny różne ^e	6968	6435	6269	-8	3	3	3
Miscellaneous land ^e							

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 56. b Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009, 2014 i 2017. c Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. d Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. e Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a See general notes, item 1 on page 56. b Population as of 31 XII for years 2009, 2014 and 2017, respectively. c Including areas used for public road construction or railways. d Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. e Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (9). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE ^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M	578	410	520	639	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	225	272	348	393	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
Mineralne: I-II	4	4	5	9	Mineral: I-II
III	63	80	116	119	III
IV	143	171	202	227	IV
Organiczne: IV	7	8	13	23	Organic: IV
V-VI	8	9	12	15	V-VI
Inne grunty rolne	334	68	122	181	Other agricultural land
Grunty leśne	19	70	50	65	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
Grunty wyłączone:					Land designated for:
Na tereny osiedlowe	369	262	327	434	Residential areas
Na tereny przemysłowe	28	44	50	66	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	8	12	11	16	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	26	47	39	60	Mining grounds
Na inne cele	147	45	92	64	Other purposes

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.
a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.
S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of the Environment.

TABL. 3 (10). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2924	2844	2796	2707	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdevastowane	2374	2282	2259	2256	devastated
zdegradowane	550	562	537	451	degraded
Grunty:					Land:
zrekultywowane	43	143	81	42	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	29	103	46	34	agricultural
leśne	14	37	35	8	forest
zagospodarowane	10	61	25	2	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (11). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w % in %	
O G Ó Ł E M	227,0	225,6	224,4	213,0	100,0	T O T A L
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	99,6	97,1	95,5	85,8	40,3	Production ^a (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe ^b	86,6	85,1	82,7	73,3	34,4	surface ^b
podziemne	13,0	12,0	12,7	12,2	5,7	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	9,0	9,2	8,9	8,5	4,0	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^c	118,3	119,3	120,0	118,8	55,8	Exploitation of water supply network ^c
wody: powierzchniowe	10,6	3,8	4,2	4,0	1,9	waters: surface
podziemne	107,7	115,5	115,8	114,8	53,9	underground

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 57. b Łącznie z morskimi wodami wewnętrznymi. c Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci.

a See general notes, item 3 on page 57. b Including internal seawaters. c Water withdrawal by intakes before entering the network.

TABL. 5 (12). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w % in %	
O G Ó Ł E M	201,1	200,3	202,3	190,9	100,0	T O T A L
Przemysł	97,6	95,2	93,6	84,1	44,0	Industry
w tym na cele produkcyjne	93,6	92,2	90,6	84,1	44,0	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	9,0	9,2	8,9	8,5	4,4	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	94,5	96,0	99,8	98,4	51,5	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a A water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes from water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (13). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIENÍ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
 AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	7149	7591	7551	7267	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	95	95	95	95	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody w dam ³	9024	9168	8871	8451	Water withdrawal in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych ^c na 1 ha	7274	7418	7121	6701	for irrigation of agricultural and forest lands ^c
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych na 1 ha	1750	1750	1750	1750	for filling and completing fish ponds
	18,4	18,4	18,4	18,4	per 1 ha

ab O powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

ab Area of at least: a – 20 ha, b – 10 ha. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (14). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI

INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w % in %		
O G Ó Ł E M	171,4	165,2	166,6	161,4	100,0	T O T A L
odprowadzone bezpośrednio						discharged directly by plants ^a
z zakładów ^a	91,1	83,9	82,9	74,8	46,4	of which cooling water
w tym wody chłodnicze	46,1	37,3	35,8	25,8	16,0	
odprowadzone siecią kanaliza- cyjną	80,3	81,3	83,8	86,6	53,6	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczysz- czania	125,3	127,8	130,8	135,6	84,0	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	124,7	127,3	130,6	135,6	84,0	treated
mechanicznie	5,3	6,3	5,6	6,7	4,1	mechanically
chemicznie ^b	2,6	2,1	2,7	2,6	1,6	chemically ^b
biologicznie	49,5	50,5	52,1	53,2	33,0	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	67,3	68,5	70,2	73,0	45,2	with increased biogene removal
nieoczyszczane	0,6	0,5	0,2	0,1	0,0	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,6	0,5	0,2	0,1	0,0	discharged directly by plants

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.

a Including cooling water and polluted water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Concerns only industrial wastewater.

TABL. 8 (15). ZAKŁADY ^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 XII

PLANTS ^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	133	119	116	120	T O T A L
Odrowadzające ścieki bezpo-					Discharging wastewater directly
średnio do wód lub do ziemi					into waters or into the ground
wymagające oczyszczania	46	35	29	31	requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnie					possessing wastewater
ścieków	37	28	21	25	treatment plants
o wystarczającej przepusto-					with sufficient capacity
wości	28	25	20	24	
o niewystarczającej przepu-					with insufficient capacity
stowości	9	3	1	1	not possessing wastewater
bez oczyszczalni ścieków	9	7	8	6	treatment plants
Odrowadzające ścieki do kana-					Discharging wastewater
lizacji (bez oczyszczalni ście-					into sewage network (not
ków)	87	84	87	89	possessing wastewater
					treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (16). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyż- szonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych: Industrial wastewater treatment plants:						
Liczba Number	2010	40	10	4	22	4
	2015	27	4	6	13	4
	2016	22	4	6	10	2
	2017	22	5	6	10	1
Przepustowość w dam ³ /d Capacity in dam ³ /24 h	2010	228,1	17,3	7,3	202,5	1,0
	2015	211,8	5,4	5,8	199,7	1,0
	2016	212,5	5,4	5,8	200,2	1,2
	2017	212,2	5,4	5,8	200,2	0,8
Oczyszczalnie ścieków komunalnych ^a: Municipal wastewater treatment plants ^a:						
Liczba Number	2010	219	5	-	168	46
	2015	173	-	-	127	46
	2016	170	-	-	124	46
	2017	167	-	-	119	48
Przepustowość w dam ³ /d Capacity in dam ³ /24 h	2010	543,9	0,1	-	82,6 ^b	461,1
	2015	512,5	-	-	79,5	433,0
	2016	514,1	-	-	79,1	435,0
	2017	505,8	-	-	66,0	439,8
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	2010	79,3	0,0	-	14,6	64,6
	2015	83,2	-	-	15,1	68,2
	2016	83,3	-	-	15,3	68,1
	2017	82,7	-	-	14,3	68,5

^a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. ^c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 57.

^a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. ^b Refers to equipment for biological treatment. ^c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances; see general notes, item 4 on page 57.

TABL. 10 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	81	87	89	90	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	56	60	56	54	particulates
gazowych	16	11	11	12	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	32	33	35	36	particulates
gazów	29	29	30	29	gases
imisji:					imission:
pyłów	•	84	85	85	particulates
gazów	•	83	84	85	gases

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.
^a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 10 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**

EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thous. t:
pyłowych	3,4	2,3	1,9	1,5	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	2,4	1,4	0,9	0,7	of which particulates from
gazowych (bez dwutlenku					the combustion of fuels
węgla)	35,3	28,5	24,0	20,3	gases (excluding carbon
w tym: dwutlenek siarki	18,1	13,0	9,4	7,5	dioxide)
tlenek węgla	5,9	5,4	5,2	4,6	of which: sulphur dioxide
tlenki azotu	9,7	8,3	7,5	6,4	carbon oxide
Zanieczyszczenia zatrzymane					nitrogen oxides
w urządzeniach do redukcji za-					
nieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant
w tysiącach ton:					reduction systems:
pyłowe	390,1	310,9	331,5	301,3	in thousand tonnes:
gazowe (bez dwutlenku					particulates
węgla)	70,7	103,5	123,9	118,8	gases (excluding carbon
w % zanieczyszczeń wytwor-					dioxide)
zonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,1	99,3	99,4	99,5	particulates
gazowych (bez dwutlenku					gases (excluding carbon
węgla)	66,7	78,4	83,8	85,4	dioxide)

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**

AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others

URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII EQUIPMENT – as of 31 XII

O G Ó Ł E M	2010	163	49	123	19	86	40
TOTAL	2015	115	55	173	20	49	30
	2016	91	63	197	26	53	32
	2017	100	65	196	26	51	32
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	8	-	9	-	14	x
low	2015	16	2	13	-	2	x
	2016	10	1	13	-	2	x
	2017	10	1	13	-	-	x
średnia	2010	54	12	43	-	32	x
moderate	2015	32	20	57	1	8	x
	2016	18	24	57	1	10	x
	2017	30	20	59	1	8	x
wysoka	2010	101	37	71	19	40	x
high	2015	67	33	103	19	39	x
	2016	63	38	127	25	41	x
	2017	60	44	124	25	43	x

PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam³/h WASTE GAS FLOW in dam³/h

O G Ó Ł E M	2010	4473	1445	1478	3456	632	423
TOTAL	2015	4766	1581	2629	2618	940	426
	2016	3911	1554	2938	2437	2196	961
	2017	3858	1563	2928	2325	2100	1515
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	103	-	129	-	130	x
low	2015	205	42	131	-	8	x
	2016	153	5	131	-	8	x
	2017	153	5	131	-	-	x
średnia	2010	993	366	528	-	45	x
moderate	2015	979	402	969	25	36	x
	2016	190	479	948	25	886	x
	2017	283	453	956	25	36	x
wysoka	2010	3377	1079	821	3456	457	x
high	2015	3582	1137	1529	2593	896	x
	2016	3568	1070	1859	2412	1302	x
	2017	3422	1105	1841	2300	2064	x

TABL. 12 (19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	w ha in ha				w % po- wierzchni ogólnej województwa in % of total area of the Voivodship	na 1 mieszk- kańca w m ² per capita in m ²
OGÓŁEM TOTAL	598064	598303	598303	597714	32,6	2572
Parki narodowe	26186	26186	26186	26186	1,4	113
National parks						
Rezerwaty przyrody	8737	8867	8871	8878	0,5	38
Nature reserves						
Parki krajobrazowe ^b	155070	152187	152190	152190	8,3	655
Landscape parks ^b						
Obszary chronionego krajobrazu ^b	390361	390314	390300	390293	21,3	1679
Protected landscape areas ^b						
Stanowiska dokumentacyjne	30	30	30	30	0,0	0
Documentation sites						
Użytki ekologiczne	4006	4447	4454	3857	0,2	17
Ecological areas						
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	13675	16272	16272	16281	0,9	70
Landscape-nature complexes						

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 59. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie (ok. 1% powierzchni obszarów prawnie chronionych).

a See general notes, item 6 on page 59. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas (approximately 1% of areas under legal protection).

TABL. 13 (20). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE NATIONAL PARKS		Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha				
		parków narodowych national parks				otuliny (strefy ochronnej) buffer (protective) zone
		ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem – pod ochroną ściśłą ^b of grand total number – strictly protected ^b		
				razem total	w tym lasów of which forests	
OGÓŁEM	2010	26186	10119	6253	2909	43201
TOTAL	2015	26186	10120	5651	2992	43201
	2016	26186	10120	5651	2992	43201
	2017	26186	10120	5716	2992	43201
Słowiński		21573 ^c	6184	5392	2713	30220
Bory Tucholskie		4613	3936	324	278	12981

a W granicach województwa. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. c Bez wód przybrzeżnych Morza Bałtyckiego, których powierzchnia wynosi 11171 ha.

a Within the borders of the Voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. c Excluding coastal waters of the Baltic Sea – 11171 ha.

TABL. 14 (21). REZERWATY PRZYRODY
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES		
		ogółem total	w tym pod ochroną ściśle ^a of which strictly protected ^a			
OGÓŁEM	2010	129	8737	73	TOTAL	
	2015	132	8867	61		
	2016	133	8871	87		
	2017	133	8878	87		
Faunistyczne	13	1574	-	-		Fauna
Krajobrazowe	11	1379	7	7		Landscape
Leśne	49	1611	31	31		Forest
Torfowiskowe	25	3208	49	49		Peat-bog
Florystyczne	17	618	-	-		Flora
Wodne	14	435	-	-		Water
Przyrody nieożywionej	2	22	-	-	Inanimate nature	
Stepowe	1	4	-	-	Steppe	
Słonoroślowe	1	28	-	-	Halophyte	

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.
a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (22). PARKI KRAJOBRAZOWE
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b Area ^b				
	ogółem total	w tym of which			
		lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water	
w ha in ha					
OGÓŁEM	2010	167855	107793	38780	11820
TOTAL	2015	167855	107793	38780	11820
	2016	167855	107793	38780	11820
	2017	167855	107793	38780	11820
Dolina Słupi		37040	26560	7700	2330
Zaborski		34026	21541	8008	3575
Kaszubski		33202	11230	16712	3430
Trójmiejski		19930	18324	1323	145
Wdzydzki		17832	11370	2120	1915
Tucholski ^c		11323	9570	1400	210
Nadmorski		7452	3518	1285	-
Mierzeja Wiślana		4410	3330	186	-
Pojezierza Iławskiego ^c		2640	2350	46	215

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z rezerwatami przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków. c W granicach województwa.
a Listed according to decreasing total area in the Voivodship. b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks. c Within the borders of the Voivodship.

TABL. 16 (23). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2784	2821	2828	2798	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	2190	2191	2191	2168	Individual trees
Grupy drzew	352	373	380	384	Tree clusters
Głazy narzutowe	162	173	173	171	Erratic boulders
Aleje	33	37	37	35	Alleys

TABL. 17 (24). **ODPADY ^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE ^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	118	98	103	101	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	1823	1580	2092	1691	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	21828	3840	3888	3929	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of the year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	3	-	1	-	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	175	125	125	125	non-reclaimed (end of the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. b Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. b On own landfills and in facilities servicing the extractive industries (of which heaps and settling ponds).

TABL. 18 (25). **ODPADY ^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2017 R.**
WASTE ^a BY TYPE IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; as of end of year)
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazy- nowane czasowo temporarily stored	
			razem total	w tym skła- dowane ^d of which landfilled ^d			
	w tys. t in thous. t						
O G Ó Ł E M	1691,0	763,1	63,0	41,1	787,1	77,8	3929,4
TOTAL							
w tym: of which:							
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	75,6	0,4	30,9	30,9	41,6	2,7	3810,1
Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste							

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. bd Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych): b – własnych, d – własnych i innych. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. bd On landfills and in facilities servicing the extractive industries (of which heaps and settling ponds): b – own, d – own and other. c By waste producer on its own.

TABL. 18 (25). **ODPADY ^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2017 R. (dok.)**
WASTE ^a BY TYPE IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; as of end of year)
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazy- nowane czasowo temporarily stored	
			razem total	w tym skła- dowane ^d of which landfilled ^d			
w tys. t in thous. t							
Popioły lotne z węgla	103,3	-	-	-	102,9	0,4	-
Coal fly ash							
Mieszankiny popiołów lotnych i odpadów stałych z wapniowych metod odsiarczania gazów odłotowych	7,9	-	-	-	7,9	-	-
Mixtures of fly ash and solid waste originating from limestone methods of desulphurisation of waste gases							
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	14,5	-	-	-	14,3	0,2	-
Slag, furnace ash and particulates from boilers							

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. bd Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych): b – własnych, d – własnych i innych.
c We własnym zakresie przez wytwórcę.
a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. bd On landfills and in facilities servicing the extractive industries (of which heaps and settling ponds): b – own, d – own and other. c By waste producer on its own.

TABL. 19 (26). **NAKŁADY ^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)**
OUTLAYS ^a ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska w tym:	835580,0	847046,1	402301,9	564622,4	Environmental protection of which:
Ochrona powietrza atmosferycz- nego i klimatu	111130,5	275382,4	217552,7	341954,2	Protection of air and climate of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as modernisation of boiler and thermal energy plants
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	25337,9	74378,5	21653,1	6113,7	Wastewater management and protection of waters of which outlays on:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	472468,7	503298,6	144577,2	156141,6	
w tym nakłady na: oczyszczanie ścieków komu- nalnych	107888,6	181992,8	31235,8	27152,8	municipal wastewater treatment sewage network discharging wastewater and precipitation water
sieć kanalizacyjną odprowadza- jącą ścieki i wody opadowe	352265,5	305022,3	103102,8	110889,7	

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.
a By investment's location; these outlays are also included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 19 (26). **NAKŁADY ^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące) (dok.)**
OUTLAYS ^a ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT
(current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	239990,9	54183,9	17707,9	17735,7	Waste management, protection and recovery of soils, protection of underground and surface waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	4994,8	10663,0	6801,0	6655,0	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	1723,2	4775,9	5111,3	5632,6	of which selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	164199,0	40124,1	9957,4	6015,0	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	53263,7	394,4	338,6	1328,5	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	672,8	32,4	1416,0	614,0	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	1090,0	6708,4	8572,8	-	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	242291,0	209405,2	58248,2	74098,1	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	110746,7	93429,4	44260,1	47911,4	Water intakes and systems
Budowę i modernizację stacji uzdatniania wody	103733,2	21274,7	7116,5	10690,8	Construction and modernisation of water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	2187,5	5260,3	77,4	11231,9	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	1348,0	37610,4	6327,4	490,0	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	24275,6	51830,4	466,8	3774,0	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investment's location; these outlays are also included in the appropriate sections of the national economy.

b Industrial and municipal.

TABL. 20 (27). **EFEKTY RZECZOWE ODDANYCH DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

TANGIBLE EFFECTS OF COMPLETED INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu:					Protection of air and climate:
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Ability of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	72	13238	226	4002	particulates
gazowych	-	-	6374	-	gas
Gospodarka ściekowa i ochrona wód:					Wastewater management and protection of waters:
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	421,3	505,6	112,9	104,4	wastewater
wody opadowe	42,8	56,2	63,6	33,4	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	2	1	1	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	2	1	1	1	of which municipal
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	2	1	1	1	biological (excluding fermentation tanks)
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	1560	8361	1459	9	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	1560	8261	1459	9	of which municipal
mechanicznych	-	100	-	-	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	720	3461	13	9	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów	840	4800	1446	-	with increased biogene removal
Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków:					Individual wastewater treatment plants:
obiekty	10159	200	65	18	facilities
przepustowość w m ³ /d	19250	295	87	47	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	3	1	-	1	facilities
przepustowość w m ³ /d	385	560	-	1080	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami:					Waste management:
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment systems:
obiekty	1	-	-	-	facilities
wydajność w t/r	1059	-	-	-	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	1	-	-	-	facilities
powierzchnia w ha	12,0	-	-	-	area in ha
wydajność w t/r	198687	-	-	-	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^a w t/r	-	2000	-	-	Capacity of waste utilization systems ^a in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^b w m ³ /d	18184	25964	15420	2408	Capacity of water intakes ^b in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	2167	1466	252	373	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	279,3	360,4	252,8	206,1	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w dam ³	131,1	-	-	-	Capacity of water reservoirs in dam ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	0,0	3,6	6,1	0,1	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe ^c w km	0,1	3,0	0,4	0,4	Flood embankments ^c in km

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Bez ujęć w energetyce zawodowej. c Budowa i modernizacja.
a Excluding municipal waste. b Excluding water intakes in the power generating plants. c Construction and modernisation.

TABL. 21 (28). KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				w % in %	
O G Ó Ł E M	84495,6	146440,5	77901,1	59046,4	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	8060,0	17879,3	30176,5	16130,0	27,3	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	58875,7	92977,5	25580,6	22022,0	37,3	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	5358,1	11666,0	5305,0	5439,8	9,2	Waste management
Pozostałe	12201,8	23917,7	16839,0	15454,7	26,2	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (29). WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	106838,8	75361,7	77106,0	65390,6	Fees for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	25730,5	27647,6	28800,0 ^a	28780,2	Wastewater management and protection of waters
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	25773,0	25792,2	24044,1	21067,0	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	54631,9	19527,0	20968,3	12591,5	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska ...	404,9	576,0	1060,4	277,1	Fines for breaching environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	196,4	208,8	95,4	45,1	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	159,5	-	49,1	3,8	Permissible emission of air pollutants

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat - dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

S o u r c e: with regard to fees - data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines - data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów miast, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za 2017 r., aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz w samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - b) terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country on the basis of Law of 24 VII 1998 (Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organisation and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents of cities, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2017, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Occupations and Specializations Classification for labour market needs, which was introduced by the decree of the Ministry of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group “Public administration and economic and social policy” in the section “Public administration and defence; compulsory social security”.

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit, and until 2010 auxiliary units of budgetary units);

2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);

3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

1) gminy i miasta na prawach powiatu:

- a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
- b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);

2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);

3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

5. Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);

3) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

Local government administration comprises:

1) gminas and cities with powiat status:

- a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
- b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);

2) powiats, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);

3) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organisational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

5. Local government appeal councils are bodies competent for examining, i.a. appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

6. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (30). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powiaty	16	16	16	16	Powiats
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	Cities with powiat status
Gminy	123	123	123	123	Gminas
miejskie	25	23	23	22	urban
wiejskie	81	81	81	81	rural
miejsko-wiejskie	17	19	19	20	urban-rural
Miasta	42	42	42	42	Towns
Miejscowości wiejskie	2875	2861	2876	2876	Rural localities
Sołectwa	1595	1632	1635	1637	Village administrator's offices

TABL. 2 (31). GMINY W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2017
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area								
		poniżej 5,0 km ² below	5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	300,0 km ² i więcej and more
O G Ó Ł Ę M TOTAL	123	1	10	11	16	28	25	16	7	9
Poniżej 2500	3	-	-	-	-	2	1	-	-	-
Below										
2500– 4999	30	1	2	2	9	9	3	2	2	-
5000– 7499	22	-	-	-	2	9	5	4	1	1
7500– 9999	14	-	-	-	3	2	3	3	1	2
10000– 14999	17	-	2	-	1	2	5	4	1	2
15000– 19999	15	-	1	1	1	2	5	1	1	3
20000– 39999	15	-	5	3	-	1	3	2	-	1
40000– 99999	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-
100000 i więcej	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-
and more										

TABL. 3 (32). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2017
As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area						
		poniżej 50,0 km ² below	50,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
O G Ó Ł Ę M TOTAL	20	2	2	1	7	5	1	2
Poniżej 50000	3	1	-	-	2	-	-	-
Below								
50000– 74999	4	-	-	1	1	1	1	-
75000– 99999	6	1	-	-	2	1	-	2
100000–149999	4	-	-	-	2	2	-	-
150000 i więcej	3	-	2	-	-	1	-	-
and more								

TABL. 4 (33). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w mia- stach na pra- wach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powia- tów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1885	106	334	33	TOTAL
W tym kobiety	563	35	68	8	Of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	40	5	1	1	18–29
30–39	287	21	22	1	30–39
40–49	527	25	70	4	40–49
50–59	548	18	114	9	50–59
60 lat i więcej	483	37	127	18	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	720	95	263	30	Tertiary
Policealne i średnie	730	10	56	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	377	-	13	-	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	58	1	2	-	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	141	19	141	21	Managers
Specjaliści	444	61	109	9	Professionals
Technicy i inny średni personel	239	-	20	1	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	135	1	18	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	235	21	18	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	343	-	20	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemie- ślnicy	120	-	1	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	86	-	2	-	Plant and machine operators, and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste	39	-	1	-	Elementary occupations
Sily zbrojne	32	-	-	-	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 78; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 78; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by occupation performed before taking retirement or other pension.

TABL. 5 (34). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT AND WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average paid employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in zł				
O G Ó Ł E M	22609	22111	22206	22364	3906,01	4480,09	4716,98	4910,61	T O T A L
w tym:									of which:
Administracja państwowa	8953	8462	8433	8256	4153,64	4551,12	4900,26	5066,07	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	13609	13602	13726	14062	3734,81	4429,15	4597,49	4812,27	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu ...	9415	9460	9598	9919	3772,55	4501,63	4684,34	4863,33	gminas and cities with powiat status
powiaty	2915	2907	2897	2917	3245,16	3935,83	4070,85	4376,74	powiats
województwo	1279	1235	1231	1226	4573,00	5035,20	5159,67	5435,39	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 2 na str. 151.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 2 on page 151.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W Roczniku prezentowane są dane statystyczne:

- o przestępstwach stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na podstawie systemu statystyki Komendy Głównej Policji,
- o orzeczeniach sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości.

Bezpieczeństwo publiczne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1600, z późniejszymi zmianami) i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1958) lub innych ustaw szczególnych.

2. Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Pożary są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. In the Yearbook, statistical data are presented:

- concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings on the basis of the statistics system of the National Police Headquarters,
- concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice.

Public safety

1. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the Law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2018 item 1600, with later amendments) and the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the Law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2018 item 1958) or other specific laws.

2. An ascertained crime is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

3. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. Fires are out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threats are events different from fires being a result of civilization development and law of nature, creating threat to life, environment and property.

False alarms are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

Wymiar sprawiedliwości

1. Pojęcie „wymiar sprawiedliwości” w odniesieniu do źródeł prezentowania informacji statystycznych obejmuje dane dotyczące Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych (apelacyjnego, okręgowych i rejonowych), sądów wojskowych, jednostek organizacyjnych prokuratury, więziennictwa i notariatu.

2. **Wpływ spraw do sądów** oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

3. **Sądy apelacyjne** rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

4. **Sądy okręgowe** rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze. Z tego względu w tabl. 5(39) znak „x” oznacza, że dany sąd okręgowy nie jest właściwy do rozpatrywania tego rodzaju spraw, mimo ich występowania; przedmiotowe sprawy rozpatruje sąd okręgowy określony w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

5. **Sprawą załatwioną** jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu.

W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

6. **Sprawy rodzinne** obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach leczenia psychiatrycznego.

Justice

1. In regard to presenting statistical information, the term “justice” refers to data concerning the Supreme Court, Supreme Administrative Court, common courts (appeal, regional and district courts), military courts, organizational entities of public prosecutor's offices, the prison system and notarial services.

2. **Incoming cases** are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceeding.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

3. **Appeal courts** consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

4. **Regional courts** consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases. Therefore, in table 5(39), the “x” indicates that the given regional court does not hear this type of cases, despite the appearance of such cases; objective cases are heard by the regional court defined in the regulations of the Minister of Justice.

5. **A resolved case** is a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority.

A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The resolved cases and completed proceedings in the given year also include the cases unresolved from previous years.

6. **Family cases** include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralisation of persons up to the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13-16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniósły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

7. Dorośli skazani – są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

8. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu. W przypadku publikowanych danych – w dniu 31 XII.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

Amendments to the law that entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

7. Adult convicts – are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

8. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day. In the case of data published – on 31 XII.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

TABL. 1 (35). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ^a

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	81849	49050	46072	44110	T O T A L
w tym w miastach	67093	37836	35546	34553	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	2445	1063	1179	1269	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	43	28	21	46	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	1598	715	823	873	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójkę lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	642	212	265	240	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	8448	4484	4698	4231	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	7566	3396	3281	2918	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	2093	1452	1615	1503	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	326	233	271	324	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	78	89	100	85	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	1555	1570	1312	1929	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	695	619	664	739	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	299	140	185	253	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^b	2621	1867	1270	1539	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	435	322	353	285	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	291	169	169	•	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważenie lub poniżenie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	848	552	540	505	Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk	1029	727	138	536	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

a In 2010 including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1 (35). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ^a (dok.)

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1645	1225	1026	884	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	224	469	361	247	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk ^b ...	4760	2855	2288	2413	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code ^b
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk ^c	48491	29124	27046	23999	Against property – Art. 278–295 Criminal Code ^c
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^d kk	14122	9518	8041	7001	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^d Criminal Code
w tym kradzież samochodu	1319	904	930	874	of which automobile theft
Kradzież z włamaniem – art. 279 ^e kk	12198	6700	5400	4884	Burglary – Art. 279 ^e Criminal Code
Rozbój – art. 280 kk	1155	351	349	236	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	60	89	51	59	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	844	27	70	54	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	7018	6823	7169	6463	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	503	283	239	185	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296 ^f –309 kk	825	547	530	461	Against economic activity – Art. 296 ^f –309 Criminal Code
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	258	195	203	229	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2137)	57	21	7	18	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2018 item 2137)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1191, z późniejszymi zmianami)	3509	273	200	889	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2018 item 1191, with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1030, z późniejszymi zmianami)	4533	2153	2511	2570	On Counteracting Drug Addiction (uniform text Journal of Laws 2018 item 1030, with later amendments)
Przestępstwa skarbowe – kks ...	37	46	48	51	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	14	19	24	16	Of which excise

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). c Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). d Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. e Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). d Exclusively in regard to automobile theft by burglary. e Excluding automobile theft by burglary. f Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (36). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ ^a**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
O G Ó Ł E M	70,6	59,1	61,9	65,3	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	89,2	77,3	80,4	83,3	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu po- wszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	98,8	98,1	98,0	98,1	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności su- mienia i wyznania	91,9	83,7	83,6	87,9	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	81,7	75,2	79,9	82,5	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	99,1	99,5	99,3	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nieetykalności cie- lesnej	96,3	74,3	79,5	81,4	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	55,9	41,7	45,1	46,5	Against property

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1(35) na str. 86.

Ź r ó ł o: dane Komendy Głównej Policji.
a In 2010 including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b See Criminal Code articles in table 1(35) on page 86.
S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (37). **ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ ^a**
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba zdarzeń (akcji ratowni- czych)	28160	26312	28538	31518	Number of events (rescue operations)
pożary	9143	8081	6902	6099	fires
miejscowe zagrożenia ^b	17995	17021	20426	23827	local threats ^b
wyjazdy do fałszywych alarmów	1022	1210	1210	1592	false alarms
Ratownicy biorący udział w akcjach ratowniczych:					Rescue personnel participating in rescue operations:
pożary	66574	67717	57474	51980	fires
miejscowe zagrożenia	102563	106567	126929	162103	local threats
fałszywe alarmy	5659	7867	7417	10478	false alarms
Przyczyny pożarów:					Fires caused by:
nieostrożność osób dorosłych	2674	2262	1846	1588	carelessness of adults
nieostrożność osób nieletnich	326	204	151	119	carelessness of adolescents
wady urządzeń i instalacji elek- trycznej oraz nieprawidłowa ich eksploatacja	418	355	335	359	defects of devices and electrical installation as well as incorrect exploitation of them
nieprawidłowości techniczne i wady środków transportu ...	240	240	256	266	technical irregularity and defects of means of transport
podpalenia	2315	2132	1630	1264	arsons
pozostałe	2982	2888	2683	20503	others
Straty materialne ^c (ceny bieżące) w tys. zł	185298	93667	93048	70947	Material losses ^c (current prices) in thous. zł

a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in. ochotniczych i zakładowych straży pożarnych, zakładowych i terenowych służb ratowniczych). b Katastrofy naturalne, awarie techniczne, wypadki w komunikacji i inne zagrożenia życia i mienia. c Według szacunków przeprowadzonych bezpośrednio po akcji gaszenia, obejmujących wartość strat w mieniu nieruchomym i ruchomym.
Ź r ó ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku.
a Including activity of other fire protection entities (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services). b Natural catastrophes, technical failures, transportation accidents and other threats to life and property. c By valuation conducted directly after extinction including value of losses of immovable or movable property.
S o u r c e: data of the Regional Headquarters of State Fire Service in Gdańsk.

Wymiar sprawiedliwości

Justice

TABL. 4 (38). WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
OGÓŁEM	768814	716343	718795	713383	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	29729	21184	22198	21472	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	50335	47346	30964	26398	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	82655	90232	84742	83641	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	435324	434587	460356	457624	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	211516	233214	267086	251851	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	92678	89243	86943	86833	Family
Z zakresu prawa pracy	4935	3534	3051	3023	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	1489	2134	2054	2060	Related to social security law
Gospodarcze ^c	29274	28083	28487	32332	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
OGÓŁEM	51630	60554	58558	62451	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	604	647	626	678	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	22997	24760	23556	24733	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	18561	23833	23703	24494	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	686	766	670	715	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	5675	6496	5796	7177	Related to social security law
Gospodarcze	2945	4052	4207	4654	Commercial law

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (among others divorces).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (39). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2017 R.**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts		SPECIFICATION
		gdański	ślupski	
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of the first instance				
O G Ó Ł E M	713383	571739	141644	T O T A L
sprawy:				cases:
Karne z aktami oskarżenia	21472	16843	4629	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o uka- ranie	26398	20803	5595	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	83641	65782	17859	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	457624	368926	88698	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	251851	204557	47294	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	86833	66353	20480	Family
Z zakresu prawa pracy	3023	2416	607	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecz- nych	2060	1649	411	Related to social security law
Gospodarcze ^c	32332	28967	3365	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of the first instance and appeal				
O G Ó Ł E M	62451	51705	10746	T O T A L
sprawy:				cases:
Karne z aktami oskarżenia	678	570	108	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	24733	19420	5313	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	24494	20402	4092	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	715	600	115	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecz- nych	7177	6059	1118	Related to social security law
Gospodarcze	4654	4654	x	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.
a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (among others divorces).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (40). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	23809	14116	16913	14369	T O T A L
w tym mężczyźni	21883	12795	15327	12836	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	2210	1565	1970	1898	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	32	21	21	21	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	949	601	745	792	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	7100	3010	3901	3139	Against public safety and safety in transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	6635	2681	3116	2521	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obywatelności	640	540	749	643	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	57	38	60	47	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	1417	1316	1257	1010	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	510	478	524	449	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	7917	4988	5954	5042	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	2657	1597	1876	1522	Property theft
Kradzież z włamaniem	1060	865	961	741	Burglary
Rozbój	492	219	287	256	Robbery

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1(35) na str. 86.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a See Criminal Code articles in table 1(35) on page 86.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (41). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	26801	18393	17314	16169	T O T A L
O rozwód	6201	5961	6179	5619	Concerning divorce
O separację	359	218	271	201	Concerning separation
O alimenty	8855	6459	6065	5572	Concerning alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym					in investigation proceedings
w związku z:					involving:
demoralizacją	2538	x	x	x	demoralization
czynami karnymi	5057	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie					
w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	1499	x	x	x	demoralization
czynami karnymi	2292	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of cases in which occur suspicion:
demoralizacji	x	2924	2752	2706	of demoralization
popęlnienia czynu karnego	x	2831	2047	2071	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; od 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 84.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; since 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 6 on page 84.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8 (42). SPRAWY RODZINNE ZAŁATWIONE W 2017 R.
FAMILY CASES RESOLVED IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts		SPECIFICATION
		gdański	slupski	
O G Ó Ł E M	16169	12548	3621	T O T A L
O rozwód	5619	4441	1178	Concerning divorce
O separację	201	142	59	Concerning separation
O alimenty	5572	4078	1494	Concerning alimony
Nieletnich ^a : w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podej- rzenie:				Concerning juveniles ^a : in investigation of cases in which occur suspicion:
demoralizacji	2706	2184	522	of demoralisation
popętnienie czynu karalnego	2071	1703	368	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; od 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 84.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; since 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 6 on page 84.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 9 (43). PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM ^a

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców:					Register of Entrepreneurs:
Przedsiębiorstwa państwowe	6	3	2	2	State-owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	3	3	3	3	Foreign enterprises:
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	11	8	8	7	Professional organisations of farmers ^b
Spółdzielnie	574	594	580	559	Cooperatives
Spółki jawne	1639	1797	1769	1747	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowie- dzialnością	12052	18941	20880	22232	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej ^c:					Register of Associations, Other Social and Professional Organisations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities ^c:
Stowarzyszenia ^d	3038	3955	4104	4202	Associations ^d
Związki zawodowe	233	243	251	258	Trade unions
Izby gospodarcze	18	20	20	21	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacal- nych:					Register of Insolvent Debtors:
Dłużnicy ogółem	49076	69864	74702	65674	Total debtors

a Sądem prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejestrowy w Gdańsku. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a The court conducting the National Judicial Register on the territory of the Voivodship is Registration Court in Gdańsk.
b Conducting economic activity. c Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also includes other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Dane opracowano na podstawie:

- 1) do 2009 r. – wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011;
- 2) szacunków stanu i struktury ludności na terenie gminy opracowanych **metodą bilansową**. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 2000-2001 i 2010 r. – patrz ust. 3 na str. 94) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych (więcej – patrz ust. 2 na str. 93);
- 3) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz pobyt czasowy;
- 4) sprawozdawczości gmin – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy;
- 5) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 6) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miasta w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące); do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/ nieobecności);

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Data were compiled on the basis of:

- 1) until 2009 – the results of the Population and Housing Census 2002, and since 2010 – on the basis of the Population and Housing Census 2011;
- 2) the estimates of the size and structure of the population in a gmina prepared using **the balance method**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 2000-2001 and 2010 – see item 3 on page 94), taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad for permanent residence and temporary stay) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division (more – see item 2 on page 93);
- 3) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence and temporary stay;
- 4) documentation of gminas regarding internal and international migration of population for temporary stay;
- 5) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
- 6) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national** and **international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence);

2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydencji)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 XI 2013 r. w sprawie statyk europejskich w dziedzinie demografii.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 29(72) i 30(73), które dotyczą rezydentów.

3. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1000 ludności opracowano przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000-2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla lat 2000-2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r. (dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny),
- dla lat 2010-2017 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r. (dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny).

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo, rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo, urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka, zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

2) **the international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left the gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of people who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina therefore are included all persons living or intending to live in the area of gmina not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20 XI 2013 European statistics on demography.

Presented in the chapter data on the population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of tables 29(72) and 30(73), which relate to the residents.

3. Data on population (as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per 1000 population were compiled on the basis:

- for 2000-2009 – of the results of the Population and Housing Census 2002, for 2000-2001 by the administrative division valid as of 31 XII 2002 (for remaining years – on administrative division in force at a given moment),
- for 2010-2017 – of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011 (for remaining years – on administrative division in force at a given moment).

4. The working age population refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages – according to the husband's place of residence before the marriage, separations – according to the plaintiff's place of residence, divorces – according to the plaintiff's place of residence, births – according to the mother's place of residence, deaths – according to the place of residence of the deceased.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu kościoła lub związku wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi, mogą być zawierane jedynie w następujących dziesięciu kościołach i jednym związku wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w danym roku, tzn. przy przyjęciu częściowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę, przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Data regarding **marriages** refer to marriages contracted in a form provided by law at the civil status offices. On the basis of the Act dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757), all marriages are registered in local civil status offices in Poland including those based on the internal law of the churches or the religious associations, contracted in the presence of a priest. Marriages contracted on the basis of the canon law are subject to the civil Polish laws and entail the same civil law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

Religious marriages with civil law consequences may be contracted only in the following ten churches and one religious association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rates, age-specific fertility rates are published, calculated as the ratios of the number of live births from women to the number of these women in the same age groups. Births from mothers under the age of 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers aged 50 and over are included in the 45-49 age group.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e., assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych na pobyt stały.

Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

9. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i w przypadku migracji na pobyt stały zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały.

Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy, z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

10. Migracje zagraniczne ludności to przenieśnięcia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania. Obowiązujące w Unii Europejskiej rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 VII 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkiwania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy. W rozumieniu tej definicji:

- **imigracja** to przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania w nim przez co najmniej 12 miesięcy,
- **emigracja** to opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez co najmniej 12 miesięcy.

Dane pochodzące z rejestru PESEL zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach/wymeldowaniach na pobyt stały.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age of x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 (in administrative division valid as of 1 I 2014) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration for permanent residence.

The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

9. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and in case of migration for permanent residence was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence.

This information does not include changes of address within the same gmina, with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

10. International migration of the population is understood as moves of the persons related to the change of country of residence. Regulation (EC) No. 862/2007 of the European Parliament and the Council of 11 VII 2007 contains definition of migration taking into account international period of residence in another country for at least 12 months. According to this definition:

- **immigration** means arrival in the country of person who previously was an usual resident of another country with intention to stay for at least 12 months,
- **emigration** means departure from the country by its usual resident with intention to stay abroad for at least 12 months.

Data come from the PESEL register and are compiled on the basis of gmina documentation regarding registration/deregistration for permanent residence.

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30 VI).

TABL. 1 (44). LUDNOŚĆ ^a
POPULATION ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M	2270686	2304722	2311469	2319735	T O T A L
mężczyźni	1107431	1123126	1126016	1129821	males
kobiety	1163255	1181596	1185453	1189914	females
Miasta	1499022	1487345	1486911	1485726	Urban areas
Wieś	771664	817377	824558	834009	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M	2275494	2307710	2315611	2324251	T O T A L
na 1 km ²	124	126	126	127	per 1 km ²
mężczyźni	1109721	1124377	1127929	1131951	males
kobiety	1165773	1183333	1187682	1192300	females
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta	1499210	1486719	1486811	1484837	Urban areas
w % ogółu ludności	65,9	64,4	64,2	63,9	in % of total population
Wieś	776284	820991	828800	839414	Rural areas
w % ogółu ludności	34,1	35,6	35,8	36,1	in % of total population

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 2 (45). LUDNOŚĆ ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2275494	2307710	2315611	2324251	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	457007	447792	450189	454426	Pre-working age
mężczyźni	234782	229833	231189	233290	males
kobiety	222225	217959	219000	221136	females
Miasta	265409	258424	260302	262488	Urban areas
mężczyźni	136585	132817	133872	134913	males
kobiety	128824	125607	126430	127575	females
Wieś	191598	189368	189887	191938	Rural areas
mężczyźni	98197	97016	97317	98377	males
kobiety	93401	92352	92570	93561	females
W wieku produkcyjnym	1469161	1436214	1426312	1415748	Working age
w tym w wieku mobilnym	924163	921987	917107	910062	of which of mobility age
mężczyźni	767269	757824	753239	748560	males
w tym w wieku mobilnym	467121	465545	462877	459308	of which of mobility age
kobiety	701892	678390	673073	667188	females
w tym w wieku mobilnym	457042	456442	454230	450754	of which of mobility age
Miasta	971658	913064	900908	887501	Urban areas
mężczyźni	501089	476832	471010	464733	males
kobiety	470569	436232	429898	422768	females
Wieś	497503	523150	525404	528247	Rural areas
mężczyźni	266180	280992	282229	283827	males
kobiety	231323	242158	243175	244420	females
W wieku poprodukcyjnym	349326	423704	439110	454077	Post-working age
mężczyźni	107670	136720	143501	150101	males
kobiety	241656	286984	295609	303976	females
Miasta	262143	315231	325601	334848	Urban areas
mężczyźni	79847	100513	105116	109187	males
kobiety	182296	214718	220485	225661	females
Wieś	87183	108473	113509	119229	Rural areas
mężczyźni	27823	36207	38385	40914	males
kobiety	59360	72266	75124	78315	females

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 2 (45). LUDNOŚĆ ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)

Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION ^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	54,9	60,7	62,3	64,2	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	44,6	48,4	49,7	51,2	Males
Kobiety	66,1	74,4	76,5	78,7	Females

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 3 (46). LUDNOŚĆ ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 XII
POPULATION ^a BY SEX AND AGE
As of 31 XII

W I E K A G E	2010	2015	2016	2017					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					mężczyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
O G Ó Ł E M	2275494	2307710	2315611	2324251	1131951	1484837	708833	839414	423118
TOTAL									
0– 2 lata	83969	73149	75238	78128	40052	47119	24152	31009	15900
3– 6	98757	107194	102926	100964	51797	59135	30296	41829	21501
7–12	140420	150090	156261	160440	82524	91748	47268	68692	35256
13–15	77377	69410	68563	67994	34916	38099	19616	29895	15300
16–18	86254	73150	71381	70644	36154	39524	20363	31120	15791
19–24	204833	170843	163534	157564	80411	88034	44571	69530	35840
25–29	196147	174677	171136	165878	83812	98873	49342	67005	34470
30–34	187949	198704	198240	195026	97811	126505	62742	68521	35069
35–39	166427	187598	188240	190770	96056	125216	62729	65554	33327
40–44	139037	164964	171777	177080	89065	114878	57200	62202	31865
45–49	142979	136978	140130	144587	73042	90670	45121	53917	27921
50–54	168597	139828	136527	134956	67017	83512	40467	51444	26550
55–59	168550	162683	157047	150284	73334	96215	45318	54069	28016
60–64	138175	159607	160866	161724	75859	111731	50461	49993	25398
65–69	74141	127594	135458	139950	63645	101521	44635	38429	19010
70–74	73791	66019	71119	79676	34475	60210	25480	19466	8995
75–79	60586	62104	61101	60192	23500	45138	17346	15054	6154
80 lat i więcej	67505	83118	86067	88394	28481	66709	21726	21685	6755
and more									

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 4 (47). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION	Miasta Towns	Ludność w miastach ^a Urban population ^a	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M 2010	42	1499210	65,9
T O T A L 2015	42	1486719	64,4
..... 2016	42	1486811	64,2
..... 2017	42	1484837	63,9
Poniżej 2000 Below	1	1302	0,1
2000– 4999 5000– 9999	7 11	24095 78823	1,0 3,4
10000–19999 20000–49999	8 11	103178 415157	4,4 17,9
50000–99999 100000 i więcej	2 2	151722 710560	6,5 30,6
and more			

a Na podstawie bilansów; w 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.
a Based on balances; in 2010 according to the administrative division valid as of 31 XII 2011.

TABL. 5 (48). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi ^b Rural population ^b	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M 2010	98	776284	34,1
T O T A L 2015	100	820991	35,6
..... 2016	100	828800	35,8
..... 2017	101	839414	36,1
Poniżej 2000 Below	2	1410	0,1
2000–4999 5000–6999	32 23	120447 138767	5,2 6,0
7000–9999 10000 i więcej	18 26	155122 423668	6,7 18,2
and more			

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Na podstawie bilansów; w 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.
a Rural and urban-rural gminas. b Based on balances; in 2010 according to the administrative division valid as of 31 XII 2011.

TABL. 6 (49). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	36,7	38,6	39,0	39,3	T O T A L
mężczyźni	35,4	37,3	37,7	38,0	males
kobiety	38,2	40,0	40,3	40,7	females
Miasta	38,6	40,4	40,8	41,2	Urban areas
mężczyźni	36,8	38,7	39,1	39,5	males
kobiety	40,7	42,2	42,6	42,9	females
Wieś	33,3	35,2	35,5	35,9	Rural areas
mężczyźni	32,8	34,7	35,0	35,4	males
kobiety	33,8	35,7	36,1	36,4	females

TABL. 7 (50). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa Marriages		Separacje Separ- ations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase	
		ogółem total	w tym wy- znaniowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym nie- mowląt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM TOTAL	2010	13604	8914	145	3661	26890	19319	122	7571	
	2015	11858	6873	90	4719	24596	21035	91	3561	
	2016	12401	7417	69	3851	25865	21145	94	4720	
	2017	12594	7422	64	3734	27481	21650	104	5831	
Miasta	2010	8730	5326	110	3016	16242	13603	82	2639	
	2015	7408	3961	71	3628	14990	14805	47	185	
	2016	7891	4415	49	2954	15822	14736	52	1086	
Urban areas	2017	7939	4329	48	2804	16384	15240	56	1144	
	2010	4874	3588	35	645	10648	5716	40	4932	
	2015	4450	2912	19	1091	9606	6230	44	3376	
	2016	4510	3002	20	897	10043	6409	42	3634	
Rural areas	2017	4655	3093	16	930	11097	6410	48	4687	
	NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
	OGÓŁEM TOTAL	2010	6,0	3,9	6,4	1,6	11,8	8,5	4,5	3,3
		2015	5,1	3,0	3,9	2,0	10,7	9,1	3,7	1,5
2016		5,4	3,2	3,0	1,7	11,2	9,1	3,6	2,0	
2017		5,4	3,2	2,8	1,6	11,8	9,3	3,8	2,5	
Miasta	2010	5,8	3,6	7,3	2,0	10,8	9,1	5,0	1,8	
	2015	5,0	2,7	4,8	2,4	10,1	10,0	3,1	0,1	
	2016	5,3	3,0	3,3	2,0	10,6	9,9	3,3	0,7	
Urban areas	2017	5,3	2,9	3,2	1,9	11,0	10,3	3,4	0,8	
	2010	6,3	4,6	4,5	0,8	13,8	7,4	3,8	6,4	
	2015	5,4	3,6	2,3	1,3	11,8	7,6	4,6	4,1	
	2016	5,5	3,6	2,4	1,1	12,2	7,8	4,2	4,4	
Rural areas	2017	5,6	3,7	1,9	1,1	13,3	7,7	4,3	5,6	

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.
a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (51). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE
 MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeń- stwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						Różnica między małżeń- stwami zawartymi a rozwią- zanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a
			ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód ^b by divorce ^b	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		
				męża husband	żony wife		ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce	
OGÓŁEM TOTAL	2010	13604	12116	6104	2351	3661	23,3	7,1	2144
	2015	11858	12623	5582	2322	4719	23,7	8,9	73
	2016	12401	12402	6053	2498	3851	23,2	7,2	1020
	2017	12594	12544	6259	2551	3734	23,4	7,0	1072
Miasta Urban areas	2010	8730	8889	4231	1642	3016	26,0	8,8	-1165
	2015	7408	9143	3868	1647	3628	26,7	10,6	-1907
	2016	7891	8907	4183	1770	2954	26,1	8,7	-1147
	2017	7939	8941	4333	1804	2804	26,3	8,3	-1293
Wieś Rural areas	2010	4874	3227	1873	709	645	18,3	3,7	3309
	2015	4450	3480	1714	675	1091	18,2	5,7	1980
	2016	4510	3495	1870	728	897	18,1	4,6	2167
	2017	4655	3603	1926	747	930	18,4	4,8	2365

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie
 małżeńskim. b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkających
 za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban
 and rural areas exclude divorces if the person filing petition for a divorce live abroad.

TABL. 9 (52). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females aged							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL									
O GÓŁEM	12594	185	3058	4852	2078	905	878	410	228
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej	27	12	10	2	2	1	-	-	-
and less									
20–24	1573	119	1193	226	29	6	-	-	-
25–29	4735	44	1485	2818	325	49	13	-	1
30–34	2916	8	295	1400	982	182	49	-	-
35–39	1321	2	60	314	497	320	123	4	1
40–49	1056	-	14	78	214	279	409	58	4
50–59	531	-	1	10	20	57	221	186	36
60 lat i więcej	435	-	-	4	9	11	63	162	186
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe ^a	7422	85	2213	3554	1075	266	137	42	50
Of which religious marriages ^a									
19 lat i mniej	6	3	2	-	1	-	-	-	-
and less									
20–24	1099	58	865	163	13	-	-	-	-
25–29	3612	21	1129	2235	212	13	2	-	-
30–34	1809	3	188	964	572	74	8	-	-
35–39	551	-	25	168	225	110	23	-	-
40–49	214	-	4	23	50	66	67	3	1
50–59	63	-	-	-	2	2	33	19	7
60 lat i więcej	68	-	-	1	-	1	4	20	42
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.
 a With civil law consequences.

TABL. 9 (52). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (dok.)

MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females aged							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	7939	63	1379	3251	1503	649	606	299	189
TOTAL									
19 lat i mniej	8	2	4	2	-	-	-	-	-
and less									
20–24	713	44	517	128	18	6	-	-	-
25–29	2804	14	657	1874	219	30	9	-	1
30–34	2025	3	152	964	747	128	31	-	-
35–39	926	-	41	218	347	225	90	4	1
40–49	748	-	7	56	151	210	278	43	3
50–59	381	-	1	5	15	42	156	133	29
60 lat i więcej	334	-	-	4	6	8	42	119	155
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe ^a	4329	22	896	2319	778	177	80	20	37
Of which religious marriages ^a									
20–24	447	16	333	92	6	-	-	-	-
25–29	2056	6	446	1449	146	8	1	-	-
30–34	1226	-	97	647	431	46	5	-	-
35–39	387	-	18	117	161	76	15	-	-
40–49	135	-	2	13	33	44	40	2	1
50–59	37	-	-	-	1	2	18	11	5
60 lat i więcej	41	-	-	1	-	1	1	7	31
and more									
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	4655	122	1679	1601	575	256	272	111	39
TOTAL									
19 lat i mniej	19	10	6	-	2	1	-	-	-
and less									
20–24	860	75	676	98	11	-	-	-	-
25–29	1931	30	828	944	106	19	4	-	-
30–34	891	5	143	436	235	54	18	-	-
35–39	395	2	19	96	150	95	33	-	-
40–49	308	-	7	22	63	69	131	15	1
50–59	150	-	-	5	5	15	65	53	7
60 lat i więcej	101	-	-	-	3	3	21	43	31
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe ^a	3093	63	1317	1235	297	89	57	22	13
Of which religious marriages ^a									
19 lat i mniej	6	3	2	-	1	-	-	-	-
and less									
20–24	652	42	532	71	7	-	-	-	-
25–29	1556	15	683	786	66	5	1	-	-
30–34	583	3	91	317	141	28	3	-	-
35–39	164	-	7	51	64	34	8	-	-
40–49	79	-	2	10	17	22	27	1	-
50–59	26	-	-	-	1	-	15	8	2
60 lat i więcej	27	-	-	-	-	-	3	13	11
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (53). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	12594	10596	276	1722
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	10550	9764	73	713
Single				
Wdowcy	234	46	86	102
Widowers				
Rozwiedzeni	1810	786	117	907
Divorced				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	7939	6557	181	1201
TOTAL				
Kawalerowie	6467	5959	40	468
Single				
Wdowcy	173	33	62	78
Widowers				
Rozwiedzeni	1299	565	79	655
Divorced				
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	4655	4039	95	521
TOTAL				
Kawalerowie	4083	3805	33	245
Single				
Wdowcy	61	13	24	24
Widowers				
Rozwiedzeni	511	221	38	252
Divorced				

TABL. 11 (54). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE ^a**
RELIGIOUS MARRIAGES ^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS		Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM	2010	8914	5326	3588
TOTAL	2015	6873	3961	2912
	2016	7417	4415	3002
	2017	7422	4329	3093
Kościół Katolicki		7392	4304	3088
Kościół Zielonoświątkowy		13	12	1
Kościół Chrześcijan Baptystów		7	7	-
Polski Autokefaliczny Kościół				
Prawosławny		5	4	1
Kościół Ewangelicko-Augsburski		2	1	1
Kościół Adwentystów Dnia				
Siódmego		2	1	1
Związek Gmin Wyznaniowych				
Żydowskich		1	-	1

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 12 (55). ROZWOODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2017 R.
DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE IN 2017

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females aged							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	3734	4	133	541	805	793	922	396	140
GRAND TOTAL									
20–24 lata	39	2	25	11	-	-	1	-	-
25–29	313	1	69	184	51	6	2	-	-
30–34	734	1	30	266	372	58	6	1	-
35–39	772	-	7	63	259	372	68	3	-
40–49	1129	-	1	15	111	335	644	23	-
50–59	545	-	1	1	9	19	190	302	23
60 lat i więcej	202	-	-	1	3	3	11	67	117
and more									
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	2804	1	76	386	606	629	695	297	114
TOTAL									
20–24 lata	21	1	12	7	-	-	1	-	-
25–29	218	-	39	135	38	4	2	-	-
30–34	538	-	18	187	281	47	4	1	-
35–39	606	-	5	44	195	304	55	3	-
40–49	855	-	1	12	82	257	483	20	-
50–59	415	-	1	-	8	14	142	232	18
60 lat i więcej	151	-	-	1	2	3	8	41	96
and more									
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	930	3	57	155	199	164	227	99	26
TOTAL									
20–24 lata	18	1	13	4	-	-	-	-	-
25–29	95	1	30	49	13	2	-	-	-
30–34	196	1	12	79	91	11	2	-	-
35–39	166	-	2	19	64	68	13	-	-
40–49	274	-	-	3	29	78	161	3	-
50–59	130	-	-	1	1	5	48	70	5
60 lat i więcej	51	-	-	-	1	-	3	26	21
and more									

TABL. 13 (56). ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI ^a W MAŁŻEŃSTWIE
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN ^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM rozwoody małżeństw:	3661	4719	3851	3734	TOTAL divorces of:
Bez dzieci	1496	2053	1597	1558	Marriages without children
Z dziećmi	2165	2666	2254	2176	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1342	1650	1319	1258	1
2	677	843	784	764	2
3	118	139	114	119	3
4 i więcej	28	34	37	35	4 and more
Miasta rozwoody małżeństw:	3016	3628	2954	2804	Urban areas divorces of:
Bez dzieci	1261	1649	1281	1189	Marriages without children
Z dziećmi	1755	1979	1673	1615	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1117	1282	1001	964	1
2	542	588	575	553	2
3	79	92	74	78	3
4 i więcej	17	17	23	20	4 and more

a W wieku poniżej 18 lat.
a Below the age of 18.

TABL. 13 (56). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI ^a W MAŁŻEŃSTWIE (dok.)**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN ^a IN THE MARRIAGE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wieś	645	1091	897	930	Rural areas
rozwoody małżeństw:					divorces of:
Bez dzieci	235	404	316	369	Marriages without children
Z dziećmi	410	687	581	561	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	225	368	318	294	1
2	135	255	209	211	2
3	39	47	40	41	3
4 i więcej	11	17	14	15	4 and more
a W wieku poniżej 18 lat.					
a Below the age of 18.					

TABL. 14 (57). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	26890	24596	25865	27481	16384	11097	Live births
chłopcy	13995	12609	13304	14062	8401	5661	males
dziewczęta	12895	11987	12561	13419	7983	5436	females
Małżeńskie	19893	17444	18007	19702	11383	8319	Legitimate
chłopcy	10337	8837	9292	10025	5840	4185	males
dziewczęta	9556	8607	8715	9677	5543	4134	females
Pozamałżeńskie	6997	7152	7858	7779	5001	2778	Illegitimate
chłopcy	3658	3772	4012	4037	2561	1476	males
dziewczęta	3339	3380	3846	3742	2440	1302	females
Urodzenia martwe	116	94	90	84	51	33	Still births
Chłopcy	55	.	.	.	.	.	• Males
Dziewczęta	61	.	.	.	.	.	• Females

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane. Ze względu na nowe wzory karty urodzenia i karty martwego urodzenia wprowadzone rozporządzeniem Rady Ministra Zdrowia z dnia 12 I 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 171) oraz zmiany w systemie rejestracji aktów stanu cywilnego, wzrosła liczba nieustalonych cech dotyczących stanu cywilnego matki, daty zawarcia małżeństwa, podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie, kolejności urodzenia dziecka, daty poprzedniego porodu itd.

a Since the introduction of new forms of live and still birth notifications by the decree of the Minister of Health of 12 I 2015 (Journal of Laws 2015, item 171) data on still birth and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, as well as changes in registration system of civil status acts, more data have been missing regarding mother's marital status, the date of marriage, division into legitimate and illegitimate births, birth order, date of previous confinement, etc.

TABL. 15 (58). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA ^a I WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER ^a AND MOTHER'S AGE

LATA YEARS WIEK MATKI MOTHER'S AGE	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM 2010	26890	13101	9317	2954	881	312	324
TOTAL 2015	24596	11361	9111	2850	771	283	206
2016	25865	11592	9711	3187	865	290	218
2017	27481	11250	10761	3896	1017	340	217
19 lat i mniej and less	849	745	99	5	-	-	-
20–24	4358	2816	1283	224	29	5	1
25–29	9193	4447	3563	934	189	36	24
30–34	8722	2490	4119	1560	377	112	64
35–39	3660	654	1485	975	323	132	91
40–44	664	91	206	190	93	53	31
45 lat i więcej and more	35	7	6	8	6	2	6

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 15 (58). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA ^a I WIEKU MATKI (dok.)**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER ^a AND MOTHER'S AGE (cont.)

LATA YEARS WIEK MATKI MOTHER'S AGE		Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka Birth order					
			1	2	3	4	5	6 i dalsze and over
W % IN %								
O G Ó Ł E M	2010	100,0	48,7	34,6	11,0	3,3	1,2	1,2
T O T A L	2015	100,0	46,2	37,0	11,6	3,1	1,2	0,8
	2016	100,0	44,8	37,5	12,3	3,3	1,1	0,8
	2017	100,0	40,9	39,2	14,2	3,7	1,2	0,8
19 lat i mniej		100,0	87,8	11,7	0,6	-	-	-
and less								
20–24		100,0	64,6	29,4	5,1	0,7	0,1	0,0
25–29		100,0	48,4	38,8	10,2	2,1	0,4	0,3
30–34		100,0	28,5	47,2	17,9	4,3	1,3	0,7
35–39		100,0	17,9	40,6	26,6	8,8	3,6	2,5
40–44		100,0	13,7	31,0	28,6	14,0	8,0	4,7
45 lat i więcej		100,0	20,0	17,1	22,9	17,1	5,7	17,1
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (59). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku:						
Fertility – live births per 1000 females aged:						
15–49 ^{ab} lat	47,2	43,9	46,3	49,3	46,9	53,4
15–19 ^a	19,9	15,9	16,9	14,6	12,1	17,8
20–24	66,5	59,2	59,9	65,4	54,8	79,5
25–29	98,1	93,5	100,3	110,2	104,2	119,6
30–34	75,5	75,7	81,4	89,0	89,0	89,0
35–39	33,3	32,8	36,3	39,0	38,6	39,7
40–44	6,6	7,1	7,6	7,7	7,9	7,3
45–49 ^b lat	0,4	0,3	0,3	0,5	0,4	0,7
Współczynniki:						
Rates:						
Dzietności ogólnej	1,490	1,412	1,506	1,625	1,527	1,761
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,714	0,688	0,731	0,793	0,744	0,862
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	1,392	1,169	1,223	1,269	1,075	1,731
Demographic dynamics						

ab Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.
ab Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17 (60). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED		Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
					razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM TOTAL	2010 2015 2016 2017	19319 21035 21145 21650	10319 10996 11109 11335	9000 10039 10036 10315	13603 14805 14736 15240	7124 7512 7566 7765	6479 7293 7170 7475	5716 6230 6409 6410	3195 3484 3543 3570	2521 2746 2866 2840
0 lat		104	59	45	56	30	26	48	29	19
1–4		13	7	6	7	4	3	6	3	3
5–9		12	8	4	8	5	3	4	3	1
10–14		11	4	7	6	3	3	5	1	4
15–19		35	27	8	22	15	7	13	12	1
20–24		81	60	21	49	35	14	32	25	7
25–29		93	67	26	60	40	20	33	27	6
30–34		138	107	31	83	62	21	55	45	10
35–39		200	138	62	125	86	39	75	52	23
40–44		319	235	84	195	143	52	124	92	32
45–49		413	287	126	260	177	83	153	110	43
50–54		704	495	209	421	282	139	283	213	70
55–59		1278	895	383	799	556	243	479	339	140
60–64		2181	1441	740	1477	942	535	704	499	205
65–69		2644	1664	980	1881	1148	733	763	516	247
70–74		2022	1157	865	1485	837	648	537	320	217
75–79		2519	1352	1167	1810	963	847	709	389	320
80–84		3078	1432	1646	2230	1017	1213	848	415	433
85 lat i więcej		5805	1900	3905	4266	1420	2846	1539	480	1059
and more										

NA 100 tys. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
PER 100 thous. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2010	851	932	774	907	993	829	741	820	660
TOTAL 2015	913	979	850	995	1057	939	762	844	678
2016	915	987	847	991	1065	923	777	852	701
2017	933	1003	867	1026	1095	963	769	849	687
0 lat ^a	378	420	335	342	357	326	433	512	350
1–4	13	14	12	12	13	10	15	14	15
5–9	9	11	6	10	12	8	7	10	4
10–14	9	7	12	9	9	9	10	4	16
15–19	29	45	14	33	44	22	25	45	4
20–24	60	86	32	64	90	37	54	81	24
25–29	55	79	31	59	79	39	49	79	19
30–34	70	109	32	65	98	33	80	128	30
35–39	106	144	66	100	138	63	116	158	72
40–44	183	268	97	173	254	92	202	292	107
45–49	290	399	179	291	399	185	288	400	168
50–54	519	734	306	500	692	320	549	799	282
55–59	832	1197	486	805	1192	462	881	1205	534
60–64	1353	1905	865	1318	1863	870	1431	1989	851
65–69	1920	2658	1305	1874	2597	1305	2044	2803	1306
70–74	2683	3560	2017	2606	3479	1968	2920	3794	2180
75–79	4159	5738	3154	3985	5538	3021	4684	6301	3570
80–84	6512	8571	5386	6291	8094	5301	7173	10017	5639
85 lat i więcej	14606	16816	13728	14118	16107	13299	16151	19331	15030
and more									

a Na 100 tys. urodzeń żywych.
a Per 100 thous. live births.

TABL. 18 (61). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN ^a
DEATHS BY SELECTED CAUSES ^a

PRZYCZYNY ZGONÓW		Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS
		na 100 tys. ludności per 100 thous. population					
O G Ó Ł E M		851	932	774	907	741	TOTAL
2010		875	955	800	956	727	
2014		913	979	850	995	762	
2015		915	987	847	991	777	
2016							
w tym:							of which:
Wybrane choroby zakaźne i paso- żytnicze		6	7	5	7	5	Certain infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy		1	2	1	1	2	of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis
Nowotwory		272	307	239	301	220	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe		263	298	229	291	212	of which malignant neoplasms
w tym:							of which:
nowotwór złośliwy żołądka		13	17	9	13	11	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy trzustki		14	15	13	16	11	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawi- cy, oskrzela i płuca		67	87	47	72	57	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy piersi		16	0	30	18	11	malignant neoplasm of breast
nowotwór złośliwy szyjki macicy		5	x	9	5	4	malignant neoplasm of cervix uteri
nowotwór złośliwy gruczo- łu krokowego		14	28	x	15	11	malignant neoplasm of prostate
białaczka		7	8	7	9	5	leukemia
Choroby krwi i narządów krwio- twórczych Δ		1	1	0	1	0	Diseases of blood and blood- -forming organs Δ
Zaburzenia wydzielania wewnątrz- nego, stanu odżywienia i prze- mian metabolicznych		29	25	33	31	26	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca		26	23	30	27	25	of which diabetes mellitus
Zaburzenia psychiczne i zaburze- nia zachowania		15	24	6	16	12	Mental and behavioural disorders
Choroby układu nerwowego i na- rządów zmysłów		19	17	20	21	14	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia		379	370	387	406	330	Diseases of the circulatory system
w tym:							of which:
choroba nadciśnieniowa		17	14	19	17	16	hypertensive diseases
choroba niedokrwienna serca		173	189	159	187	149	ischaemic heart diseases
w tym ostry zawał serca		49	63	35	51	45	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych		75	66	84	80	67	cerebrovascular diseases
miażdżyca		5	4	6	6	5	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego		73	82	65	82	57	Diseases of the respiratory system
Choroby układu pokarmowego		44	51	37	47	38	Diseases of the digestive system
w tym zwłóknienie i marskość wątroby		6	7	5	6	6	of which fibrosis and cirrhosis of liver
Choroby układu mięśniowo- szkieletowego i tkanki łącznej		2	1	2	2	2	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
Choroby układu moczowo- płciowego		13	11	15	16	9	Diseases of the genitourinary system
Wybrane stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		2	2	2	2	2	Certain conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone Δ		3	2	3	2	4	Congenital anomalies Δ
Objawy i stany niedokładnie okre- śłone Δ		2	3	1	2	2	Symptoms and ill-defined conditions Δ
Zewnętrzne przyczyny zachorowa- nia i zgonu		56	83	31	56	57	External causes of morbidity and mortality
w tym:							of which:
wypadki komunikacyjne		8	13	4	7	11	transport accidents
samobójstwa		14	25	4	13	17	intentional self-harm

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (62). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas			
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2010	122	73	49	82	50	32	40	23	17
TOTAL	2015	91	53	38	47	28	19	44	25	19
	2016	94	48	46	52	29	23	42	19	23
	2017	104	59	45	56	30	26	48	29	19
0–27 dni days		79	41	38	44	23	21	35	18	17
0–6		61	33	28	36	20	16	25	13	12
w tym 0 of which		35	17	18	23	9	14	12	8	4
7–13		13	5	8	5	2	3	8	3	5
14–20		2	2	-	1	1	-	1	1	-
21–27 dni days		3	1	2	2	-	2	1	1	-
1 miesiąc month		7	6	1	3	3	-	4	3	1
2		5	5	-	2	2	-	3	3	-
3		4	2	2	3	1	2	1	1	-
4		2	-	2	1	-	1	1	-	1
5		1	1	-	-	-	-	1	1	-
6		2	-	2	2	-	2	-	-	-
7		1	1	-	1	1	-	-	-	-
9		1	1	-	-	-	-	1	1	-
10		1	1	-	-	-	-	1	1	-
11 miesięcy months		1	1	-	-	-	-	1	1	-
NA 100 tys. URODZEŃ ŻYWYCH DANEJ PŁCI PER 100 thous. OF LIVE BIRTHS OF GIVEN SEX										
OGÓŁEM	2010	454	522	380	505	590	412	376	416	332
TOTAL	2015	370	420	317	314	367	258	458	502	411
	2016	363	361	366	329	355	300	418	370	469
	2017	378	420	335	342	357	326	433	512	350
0–27 dni days		287	292	283	269	274	263	315	318	313
0–6		222	235	209	220	238	200	225	230	221
w tym 0 of which		127	121	134	140	107	175	108	141	74
7–13		47	36	60	31	24	38	72	53	92
14–20		7	14	-	6	12	-	9	18	-
21–27 dni days		11	7	15	12	-	25	9	18	-
1 miesiąc month		25	43	7	18	36	-	36	53	18
2		18	36	-	12	24	-	27	53	-
3		15	14	15	18	12	25	9	18	-
4		7	-	15	6	-	13	9	-	18
5		4	7	-	-	-	-	9	18	-
6		7	-	15	12	-	25	-	-	-
7		4	7	-	6	12	-	-	-	-
9		4	7	-	-	-	-	9	18	-
10		4	7	-	-	-	-	9	18	-
11 miesięcy months		4	7	-	-	-	-	9	18	-

TABL. 20 (63). **ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN ^a**
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES ^a

PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total		Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS	
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute num- bers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births						
O G Ó Ł E M	2010	122	454	522	380	505	376	T O T A L of which: Diseases of the respiratory system of which pneumonia Certain conditions originating in the perinatal period of which: disorders related to length of gestation and fetal growth respiratory disorders specific to the perinatal period Congenital anomalies ^Δ of which: congenital malformations of the nervous system congenital malformation of heart External causes of morbidity and mortality
	2014	82	333	373	292	327	344	
	2015	91	370	420	317	314	458	
	2016	94	363	361	366	329	418	
w tym:								
Choroby układu oddechowego		4	15	15	16	19	10	
w tym zapalenie płuc		4	15	15	16	19	10	
Wybrane stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		44	170	188	151	183	149	
w tym:								
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem pło- du		35	135	150	119	158	100	
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany ukła- du oddechowego		5	19	23	16	19	20	
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		42	162	143	183	114	239	
w tym:								
wrodzone wady rozwojowe układu nerwowego		5	19	-	40	19	20	
wrodzone wady serca		17	66	68	64	32	119	
Zewnętrzne przyczyny zachorowa- nia i zgonu		3	12	15	8	6	20	

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).
a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 21 (64). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE ^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES ^a REGISTERED BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	470	461	587	T O T A L
w tym dokonane	333	293	318	of which committed
Miasta	312	277	368	Urban areas
Wieś	158	184	219	Rural areas
Wiek samobójców:				Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	-	2	3	12 years and less
13–18	29	31	53	13–18
19–24	48	60	69	19–24
25–29	59	46	55	25–29
30–49	158	159	208	30–49
50–69	129	121	155	50–69
70 lat i więcej	42	40	42	70 years and more

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku.
Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.
a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom age is unknown.
S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 22 (65). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
	0	15	30	45	60
MĘŻCZYŻNI MALES					
OGÓŁEM 2010	72,97	58,52	44,15	30,26	18,61
TOTAL 2015	74,24	59,68	45,36	31,38	19,24
..... 2016	74,50	59,92	45,58	31,55	19,32
2017	74,82	60,24	45,79	31,73	19,53
Miasta Urban areas	75,20	60,58	46,14	32,04	19,80
Wieś Rural areas	73,96	59,44	44,97	30,99	18,82
KOBIECY FEMALES					
OGÓŁEM 2010	80,75	66,23	51,44	36,87	23,58
TOTAL 2015	81,38	66,80	52,03	37,45	23,98
..... 2016	81,72	67,12	52,29	37,63	24,13
2017	81,66	67,04	52,26	37,69	24,12
Miasta Urban areas	81,72	67,08	52,36	37,78	24,23
Wieś Rural areas	81,27	66,67	51,82	37,26	23,65

TABL. 23 (66). **PROGNOZA LUDNOŚCI**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
OGÓŁEM w tys.	2324,1	2334,8	2334,0	2323,4	2306,7	2287,1	2265,7	TOTAL in thous.
mężczyźni	1132,6	1137,4	1136,4	1131,1	1124,0	1117,0	1110,0	males
kobiety	1191,5	1197,4	1197,6	1192,4	1182,8	1170,1	1155,7	females
Miasta	1476,8	1457,3	1431,2	1400,3	1367,3	1334,0	1301,4	Urban areas
mężczyźni	705,1	695,2	682,2	667,5	652,8	639,1	626,2	males
kobiety	771,7	762,1	749,0	732,8	714,4	694,9	675,2	females
Wieś	847,3	877,5	902,9	923,1	939,5	953,1	964,3	Rural areas
mężczyźni	427,5	442,2	454,2	463,6	471,1	477,8	483,8	males
kobiety	419,8	435,3	448,6	459,5	468,3	475,3	480,5	females
W wieku przedprodukcyjnym	446,1	438,9	409,6	393,7	379,8	373,3	370,6	Pre-working age
mężczyźni	229,3	225,7	210,5	202,3	195,1	191,8	190,4	males
kobiety	216,8	213,2	199,1	191,4	184,7	181,6	180,3	females
Miasta	255,9	248,7	227,7	214,9	204,5	199,5	197,0	Urban areas
mężczyźni	131,6	127,7	116,8	110,2	104,8	102,2	100,9	males
kobiety	124,3	121,0	110,9	104,7	99,7	97,3	96,1	females
Wieś	190,2	190,2	181,9	178,8	175,2	173,8	173,6	Rural areas
mężczyźni	97,8	98,0	93,7	92,1	90,3	89,6	89,4	males
kobiety	92,4	92,3	88,2	86,7	85,0	84,3	84,2	females
W wieku produkcyjnym	1384,8	1354,5	1354,8	1326,7	1275,8	1203,5	1131,6	Working age
mężczyźni	733,2	713,6	714,3	707,7	688,9	657,3	618,1	males
kobiety	651,6	641,0	640,5	619,0	586,9	546,3	513,5	females
Miasta	861,7	826,9	813,8	784,0	738,2	680,0	625,3	Urban areas
mężczyźni	451,5	430,7	424,5	414,3	395,8	369,0	338,9	males
kobiety	410,1	396,2	389,3	369,7	342,4	311,0	286,4	females
Wieś	523,1	527,6	540,9	542,8	537,6	523,5	506,3	Rural areas
mężczyźni	281,7	282,9	289,8	293,4	293,1	288,2	279,2	males
kobiety	241,4	244,7	251,2	249,3	244,5	235,2	227,1	females
W wieku poprodukcyjnym	493,3	541,3	569,7	603,1	651,1	710,3	763,5	Post-working age
mężczyźni	170,1	198,1	211,6	221,1	239,9	267,9	301,5	males
kobiety	323,2	343,2	358,0	382,0	411,2	442,3	462,0	females
Miasta	359,2	381,7	389,7	401,5	424,5	454,5	479,1	Urban areas
mężczyźni	122,0	136,8	140,9	143,1	152,2	167,9	186,4	males
kobiety	237,2	244,9	248,8	258,5	272,3	286,5	292,7	females
Wieś	134,1	159,7	180,0	201,5	226,6	255,8	284,4	Rural areas
mężczyźni	48,0	61,3	70,8	78,0	87,7	100,0	115,2	males
kobiety	86,0	98,3	109,3	123,5	138,9	155,8	169,2	females

TABL. 23 (66). **PROGNOZA LUDNOŚCI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	67,8	72,4	72,3	75,1	80,8	90,0	100,2	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	54,5	59,4	59,1	59,8	63,1	69,9	79,6	Males
Kobiety	82,9	86,8	87,0	92,6	101,5	114,2	125,1	Females

TABL. 24 (67). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.								
O G Ó Ł E M	866,7	899,5	929,0	918,7	897,7	885,1	877,9	TOTAL
Miasta	608,8	620,3	626,8	611,6	587,1	569,4	558,2	Urban areas
Wieś	257,9	279,1	302,2	307,1	310,6	315,7	319,8	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH								
AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLDS								
O G Ó Ł E M	2,66	2,58	2,50	2,51	2,55	2,57	2,56	TOTAL
Miasta	2,41	2,33	2,27	2,27	2,31	2,32	2,31	Urban areas
Wieś	3,27	3,13	2,98	2,99	3,01	3,01	3,00	Rural areas

TABL. 25 (68). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagra- nicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę abroad	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
O G Ó Ł E M TOTAL	2010	31957	20656	10005	1296	29308	14692	13220	1396	2649
	2015	30009	18605	10351	•	27752	13401	12211	•	2257 ^c
	2016	29341	18247	10091	1003	25809	12496	12357	956	3532
	2017	30899	19497	10455	947	27313	13018	13309	986	3586
Miasta	2010	18234	10839	6301	1094	19931	9054	9683	1194	-1697
Urban areas	2015	17009	9656	6493	•	17732	7598	8532	•	-723 ^c
	2016	16062	9124	6234	704	16296	6914	8684	698	-234
	2017	16684	9565	6428	691	17608	7435	9493	680	-924
Wieś	2010	13723	9817	3704	202	9377	5638	3537	202	4346
Rural areas	2015	13000	8949	3858	•	10020	5803	3679	•	2980 ^c
	2016	13279	9123	3857	299	9513	5582	3673	258	3766
	2017	14215	9932	4027	256	9705	5583	3816	306	4510

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 25 (68). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY (dok.)**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagra- nicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za gra- nicę abroad	
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM	2010	14,1	9,1	4,4	0,6	12,9	6,5	5,8	0,6	1,2
TOTAL	2015	13,0	8,1	4,5	•	12,0	5,8	5,3	•	1,0 ^c
	2016	12,7	7,9	4,4	0,4	11,2	5,4	5,3	0,4	1,5
	2017	13,3	8,4	4,5	0,4	11,8	5,6	5,7	0,4	1,5
Miasta	2010	12,2	7,2	4,2	0,7	13,3	6,0	6,5	0,8	-1,1
Urban areas	2015	11,4	6,5	4,4	•	11,9	5,1	5,7	•	-0,5 ^c
	2016	10,8	6,1	4,2	0,5	11,0	4,6	5,8	0,5	-0,2
	2017	11,2	6,4	4,3	0,5	11,9	5,0	6,4	0,5	-0,6
Wieś	2010	17,8	12,7	4,8	0,3	12,2	7,3	4,6	0,3	5,6
Rural areas	2015	15,9	10,9	4,7	•	12,3	7,1	4,5	•	3,6 ^c
	2016	16,1	11,1	4,7	0,4	11,5	6,8	4,5	0,3	4,6
	2017	17,0	11,9	4,8	0,3	11,6	6,7	4,6	0,4	5,4

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26 (69). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b		
		ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM TOTAL	2010	30661	22943	7718	27912	22943	4969
	2015	28956	21198	7758	25612	21198	4414
	2016	28338	20629	7709	24853	20629	4224
	2017	29952	21740	8212	26327	21740	4587
Miasta Urban areas	2010	17140	11220	5920	18737	15167	3570
	2015	16149	10283	5866	16130	13061	3069
	2016	15358	9540	5818	15598	12742	2856
	2017	15993	9826	6167	16928	13706	3222
Wieś Rural areas	2010	13521	11723	1798	9175	7776	1399
	2015	12807	10915	1892	9482	8137	1345
	2016	12980	11089	1891	9255	7887	1368
	2017	13959	11914	2045	9399	8034	1365

NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM TOTAL	2010	13,5	10,1	3,4	12,3	10,1	2,2
	2015	12,6	9,2	3,4	11,1	9,2	1,9
	2016	12,3	8,9	3,3	10,8	8,9	1,8
	2017	12,9	9,4	3,5	11,3	9,4	2,0
Miasta Urban areas	2010	11,4	7,5	3,9	12,5	10,1	2,4
	2015	10,9	6,9	3,9	10,8	8,8	2,1
	2016	10,3	6,4	3,9	10,5	8,6	1,9
	2017	10,8	6,6	4,2	11,4	9,2	2,2
Wieś Rural areas	2010	17,5	15,2	2,3	11,9	10,1	1,8
	2015	15,7	13,4	2,3	11,6	10,0	1,6
	2016	15,7	13,4	2,3	11,2	9,6	1,7
	2017	16,7	14,3	2,5	11,3	9,6	1,6

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 29 (72). **REZYDENCI** ^a
Stan w dniu 31 XII
RESIDENT POPULATION ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	2245,6	2277,1	2285,8	2294,9	T O T A L in thous.
mężczyźni w tys.	1095,1	1109,4	1113,4	1117,4	males in thous.
kobiety: w tysiącach	1150,5	1167,6	1172,4	1177,5	females: in thousand
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta: w tysiącach	1479,0	1467,3	1468,4	1467,3	Urban areas: in thousand
w % ogółem	65,9	64,4	64,2	63,9	in % of total
Wieś: w tysiącach	766,5	809,8	817,4	827,6	Rural areas: in thousand
w % ogółem	34,1	35,6	35,8	36,1	in % of total

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 pkt 2 na str. 94.
a Based on balances; see general notes, item 2 point 2 on page 94.

TABL. 30 (73). **REZYDENCI** ^a **W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE RESIDENT POPULATION ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				
O G Ó Ł E M	2245,6	2277,1	2285,8	2294,9	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	452,7	443,8	446,6	451,1	Pre-working age
Miasta	262,5	255,5	257,7	260,0	Urban areas
mężczyźni	135,1	131,4	132,6	133,7	males
kobiety	127,4	124,1	125,1	126,3	females
Wieś	190,2	188,3	188,9	191,1	Rural areas
mężczyźni	97,4	96,4	96,7	97,9	males
kobiety	92,7	91,9	92,2	93,2	females
W wieku produkcyjnym	1444,2	1410,8	1401,6	1391,4	Working age
w tym w wieku mobilnym	903,7	902,7	898,7	892,5	of which of mobility age
Miasta	954,8	897,3	886,1	873,4	Urban areas
mężczyźni	492,9	469,2	463,7	457,6	males
w tym w wieku mobilnym	293,9	285,1	282,4	278,6	of which of mobility age
kobiety	461,9	428,2	422,3	415,8	females
w tym w wieku mobilnym	292,5	284,0	281,6	278,1	of which of mobility age
Wieś	489,4	513,4	515,5	518,0	Rural areas
mężczyźni	262,1	276,1	277,3	278,7	males
w tym w wieku mobilnym	163,5	171,4	171,9	172,3	of which of mobility age
kobiety	227,3	237,3	238,2	239,3	females
w tym w wieku mobilnym	153,9	162,2	162,8	163,5	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	348,7	422,4	437,7	452,4	Post-working age
Miasta	261,7	314,4	324,7	333,8	Urban areas
mężczyźni	79,8	100,3	104,8	108,9	males
kobiety	182,0	214,1	219,9	225,0	females
Wieś	87,0	108,0	113,0	118,5	Rural areas
mężczyźni	27,8	36,0	38,2	40,7	males
kobiety	59,2	72,0	74,8	77,9	females

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 pkt 2 na str. 94.
a Based on balances; see general notes, item 2 point 2 on page 94.

TABL. 31 (74). KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE ^a

Stan w dniu 31 XII

CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Kościół Katolicki: Catholic Church:												
Kościół Rzymskokatolicki ^c	480	488	488	488	1420	1434	1427	1405	1635835	1648593	1648593	1647200
Kościół Greckokatolicki ^d	16	56	56	58	•	30	31	32	•	25000	25000	25000
Starokatolickie: Old Catholic:												
Kościół Polskokatolicki w RP ^e	2	2	3	3	2	3	3	3	300	350	329	329
Kościół Starokatolicki w RP	-	1 ^f	-	1	-	1 ^f	1	4	-	20 ^f	20	51
Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP	1	1	2	2	-	1	2	2	20	30	30	30
Kościół Starokatolicki Mariawitów ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	55	32 ^g	30	27
Prawosławne: Orthodox:												
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{eh}	58	58	58	58	102	109	110	114	220700	220700	220700	220700
Protestanckie i tradycji protestanckiej: Protestant and Protestant-tradition:												
Kościół Zielonoświątkowy Nowoapostolski Kościół w Polsce	19	20	20	21	32	28	31	32	2219	2310	2319	2197
Kościół Ewangelicko- -Augsburski w RP ^{ei} ...	19 ^k	18	18	2	14 ^k	15	16	3	2883 ^k	2313	2309	638
Kościół Chrześcijan Baptystów w RP ^{ei}	6	7	12	7	8	19	10	6	455	524	712	579
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w RP	9	7	8	7	3	3	5	4	471	444	537	545
Kościół Boży w Chrystusie	2	4	4	4	6	6	8	8	92	215	230	207
Ewangeliczny Związek Braterski w RP	2	1	1	1	3	2	2	1	220	230	130	130
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	4	2	2	3	2	2	2	5	99	101	101	142
Kościół Ewangelicko- -Metodystyczny w RP ^e	2	2	2	2	1	1	1	1	107	107	107	107
Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary”	1	1	1	1	4	2	2	2	117	85	85	85
Kościół "Chrześcijańska Wspólnota Jordan"	-	-	1	1	-	-	6	5	-	-	90	80
Kościół Wolnych Chrześcijan w RP	2	1	1	1	3	3	3	3	47	44	51	58
Kościół Chrystusowy w RP ^m	1	1	1	1	2	5	3	3	50	47	50	50
Kościół Boży w Polsce	-	1 ⁿ	2	3	-	2 ⁿ	5	2	-	12 ⁿ	36	50
Kościół Ewangelicko- -Reformowany w RP ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	38	40	40	40
Kościół Armia Zbawienia w RP	-	1	1	1	-	3	1	1	-	13	20	20

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców w 2017 r. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji gdańskiej i pelplińskiej; dane o liczbie wiernych dotyczą osób ochrzczonych. d Do 2013 r. dane dotyczą dekanatu słupskiego, od 2014 r. – diecezji wrocławsko-gdańskiej. e Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Eklezjalnej. f Dane dotyczą 2013 r. g Dane dotyczą 2014 r. h Dane dotyczą diecezji białostocko-gdańskiej. i Dane za lata 2010, 2015, 2016 dotyczą diecezji pomorsko-wielkopolskiej. k Dane dotyczą 2009 r. l W 2016 r. dane dotyczą Okręgu Gdańskiego. m Do 2010 r. – Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. n Dane dotyczą 2011 r.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful in 2017. b Include, among others: parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern diocese gdańska and pelplińska; data on the number of adherents concern baptised persons. d Until 2013 data concern słupski dekanat, since 2014 – wrocławsko-gdańska diocese. e Church associated in the Polish Ecumenical Council. f Data concern 2013. g Data concern 2014. h Data concern białostocko-gdańska diocese. i Data for 2010, 2015, 2016 concern pomorsko-wielkopolska diocese. k Data concern 2009. l In 2016 data concern Okręg Gdański. m Until 2010 – Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. n Data concern 2011.

TABL. 31 (74). KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE ^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS ^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Nurt badaczy Pisma Świętego: Bible student movement:												
Świadkowie Jehowy w Polsce	123	83	83	82	-	•	•	636	8737 ^c	8373 ^c	8274 ^c	8174 ^c
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	2	1 ^d	1	1	11	9 ^d	9	10	22	23 ^d	23	23
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	1	1	1	1	5	4	3	4	27	19	19	18
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP	1	1	1	1	3	3	2	1	17	15	14	15
Islamskie: Muslim:												
Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200 ^e	200 ^e
Muzułmański Związek Religijny w RP	1	1	1 ^f	1	5	5	5 ^f	2	110	94	94 ^f	96
Judaistyczne: Judaism:												
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP ^g	-	-	-	•	-	-	-	2	-	-	-	90
Buddystyczne: Buddhism:												
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamsang ^h	-	-	-	1	-	-	-	-	90	90	-	40
Szkoła Zen Kwan Um w Polsce ⁱ	1	1	1	1	1	4	4	4	19	19	14	18
Hinduistyczne: Hinduism:												
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	-	2	2	-	-	6	9	9	-	43	45	45
Światowy Uniwersytet Duchowy „Brahma Kumaris” w Polsce	-	1	1	1	2	2	4	3	30	20	20	20
Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	-	-	1	1	9	9	4	4	130	120	10	10
Rodzimowierstwo: Native Faith:												
Rodzimy Kościół Polski	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	181
Rodzima Wiara ^k	-	1 ^l	4	4 ^m	-	2 ^l	-	-	-	90 ^l	110	110 ^m
Zachodniostowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	1	1 ⁿ	1	1	1	1 ⁿ	1	1	4	4 ⁿ	40	40
Inne: Others:												
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce (Mormoni)	1	1 ^d	1	1	5	9 ^d	4	6	25	88 ^d	48	46
Karaimski Związek Religijny w RP	1	1	1	1 ^m	-	-	-	-	25	28	27	27 ^m

^a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców w 2017 r. ^b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^c Głosiciele. ^d Dane dotyczą 2014 r. ^e Szacunkowa liczebność społeczności szyickiej. ^f Dane dotyczą 2015 r. ^g Dane dotyczą Gminy Żydowskiej Wyznaniowej w Gdańsku. ^h Do 2011 r. – Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang. ⁱ Od 2016 r. dane dotyczą Ośrodka Zen w Gdańsku. ^k Dane dotyczą oddziału Pomorze. ^l Dane dotyczą 2011 r. ^m Dane dotyczą 2016 r. ⁿ Dane dotyczą 2012 r.

^a Listed by the decreasing number of adherents and faithful in 2017. ^b Include, among others: parishes, congregations, religious communities, centres. ^c Proclaimers. ^d Data concern 2014. ^e Estimated number of Shiites. ^f Data concern 2015. ^g Data concern the Jewish Communities in Gdańsk. ^h Until 2011 – Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang. ⁱ Since 2016 data concern Ośrodek Zen in Gdańsk. ^k Data concern Pomeranian section. ^l Data concern 2011. ^m Data concern 2016. ⁿ Data concern 2012.

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** obejmują **osoby w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL** (tabl. 1(75) i 2(76)) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badanie nie obejmuje osób nieobecnych w gospodarstwie domowym 12 miesięcy i więcej, tj. przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania lub za granicą, a także bezdomnych. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Od 2010 r. dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego lub wypoczynkowego, z innych powodów), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podziału na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonano na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy;

General notes

Economic activity of population

1. Data on **economic activity of population** cover **persons aged 15 and more**, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. Presented data were compiled on the basis of representative **Labour Force Survey – LFS** (tables 1(75) and 2(76)); the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of population is observed in each week during the whole quarter. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more, i.e. living in collective accommodation establishment or staying abroad, and also homeless. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as a paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting a family economic activity outside agriculture,
- formally had work but did not perform it (e.g., due to sickness, maternity leave, parental leave or vacation, due to other reason), if the break in work did not exceed 3 months; moreover, if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main workplace;

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
 - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
 - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 7 na str. 120,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

- 2) **unemployed persons** are persons aged 15-74 who simultaneously fulfilled three conditions:
- within the reference week were not employed,

- within 4-weeks (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within 2-weeks following the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers) with some exceptions in 2005-2009; see item 7 on page 120,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents;
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and other cooperatives engaged in agricultural production as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

4. Informacje zawarte w tabl. 4(78), 6(80)-9(83) nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

5. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

6. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

7. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** wyszacowano w latach 2002-2009 na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

8. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;

3. Data do not include budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

4. Data in tables 4(78), 6(80)-9(83) do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional local government, individual farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.

5. **Full-time paid employees** are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

6. Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

7. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** were estimated in years 2002-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005-2009 there are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
 - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 there is included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

8. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) **the employment as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees;

2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

9. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

10. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmieniać pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez zakład pracy lub pracownika (łącznie ze zwolnieniami grupowymi); osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy; osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o liczbę osób, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

11. Informacje zawarte w tabl. 10(84) opracowano na podstawie badania **popytu na pracę**. Badanie to ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nie obsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

2) **the average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

9. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.

10. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees (including seasonal and temporary employees). These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employer or the employee (including group dismissals); persons who have retired or been granted a disability pension; persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care (or the number of terminations less the number of persons granted child-care) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

11. Data in table 10(84) were compiled on the basis of the survey on **demand for labour**. This is a sample survey, which covers entities of the national economy employing 1 or more persons.

Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would be ready to hire them immediately.

Newly created jobs are the jobs created in the course of organisational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established entities.

Bezrobocie rejestrowane

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Za **bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. **Długotrwale bezrobotni zarejestrowani** to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

4. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

5. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 VIII 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 IV 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2148).

Registered unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work, who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, registered in the powiat labour office corresponding to the person's permanent or temporary place of residence, and seeking employment or any other income-generating work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. A **registered unemployed school-leaver** is a person who has graduated within the last 12 months any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.

3. The **registered long-term unemployed** are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.

4. The **registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

5. Information concerning **Labour Fund expenditures** is given according to Law of 20 IV 2004, on Promoting Employment and Labour Market Institutions. Pre-retirement benefits and allowances have been financed from state budget since 1 VIII 2004 (pursuant to the Law of 30 IV 2004 on pre-retirement benefits – uniform text Journal of Laws 2017 item 2148).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarskimi indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy (Z-KW).

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**.

3. **Za wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;

Working conditions

1. Information regarding **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical report on accidents at work (Z-KW).

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Data according to sections and divisions of the PKD 2007/NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method**.

3. **Accident at work** is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip,
- during training within the scope of national self-defence,
- when performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;

- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydane-go przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

4. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub wznieszczenie ciała.

5. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. pogrupowano zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

7. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

4. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e.: loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

6. Accidents at work are classified, i.a., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Since 2005, contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

7. Incidence ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiłkniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;

3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

9. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

8. Information regarding persons working in hazardous conditions caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social work activities" (in the scope of human health activities); "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

2) data concern persons exposed to factors connected with the working environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;

3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

9. Occupational risk assessment is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

10. A disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21(95) podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

Occupational diseases in table 21(95) have been reported since 2009 pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of population

TABL. 1 (75). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL
 ECONOMIC ACTIVITY OF POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017					SPECIFICATION
	przeciętne w roku annual averages				kwartały quarters				
					I	II	III	IV	
LUDNOŚĆ w tys.	1601	1852	1808	1807	1806	1806	1808	1809	POPULATION in thous.
Mężczyźni	763	894	869	869	868	868	869	869	Men
Kobiety	838	959	938	939	938	938	939	940	Women
Aktywni zawodowo	888	1066	1046	1053	1048	1052	1065	1046	Economically active persons
mężczyźni	495	599	583	587	586	590	592	580	men
kobiety	393	466	463	466	462	463	474	466	women
Pracujący	805	995	986	1008	1003	1005	1022	1004	Employed persons
mężczyźni	449	558	551	563	561	561	570	559	men
kobiety	356	437	435	446	442	444	452	445	women
Bezrobotni ^a	83	70	60	45	45	48	43	42	Unemployed persons ^a
mężczyźni	46	41	32	24	26	29	21	21	men
kobiety	37	29	28	20	20	19	22	21	women
Bierni zawodowo	713	787	762	754	758	754	742	763	Economically inactive persons
Mężczyźni	268	294	287	282	282	279	277	289	Men
Kobiety	445	492	475	473	476	475	465	474	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	55,5	57,6	57,9	58,3	58,0	58,3	58,9	57,8	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	64,9	67,0	67,1	67,5	67,5	68,0	68,1	66,7	men
kobiety	46,9	48,6	49,4	49,6	49,3	49,4	50,5	49,6	women
Miasta	55,2	57,8	58,3	58,3	58,6	58,3	58,6	57,8	Urban areas
Wieś	56,1	56,9	57,0	58,2	56,8	58,2	59,4	57,7	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	50,3	53,7	54,5	55,8	55,5	55,6	56,5	55,5	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	58,8	62,4	63,4	64,8	64,6	64,6	65,6	64,3	men
kobiety	42,5	45,6	46,4	47,5	47,1	47,3	48,1	47,3	women
Miasta	50,2	54,5	55,3	55,8	56,5	55,6	56,0	55,4	Urban areas
Wieś	50,6	52,1	53,1	55,7	53,8	55,6	57,6	55,5	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	9,3	6,6	5,7	4,3	4,3	4,6	4,0	4,0	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	9,3	6,8	5,5	4,1	4,4	4,9	3,5	3,6	men
kobiety	9,4	6,2	6,0	4,3	4,3	4,1	4,6	4,5	women
Miasta	9,1	5,7	5,1	4,3	3,8	4,6	4,5	4,1	Urban areas
Wieś	9,8	8,4	6,9	4,3	5,2	4,6	3,1	3,8	Rural areas

a Osoby w wieku 15-74 lata.

a Persons aged 15-74.

TABL. 2 (76). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2017 R. – na podstawie BAEŁ

ECONOMIC ACTIVITY OF POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL
IN IV QUARTER 2017 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popu- lation	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni za- wodowo Economi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnie- nia Employ- ment rate	Stopa bez- robocia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
	w tys. in thous.					w % in %		
O G Ó Ł E M TOTAL	1809	1046	1004	42	763	57,8	55,5	4,0
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b	1301	999	957	41	302	76,8	73,6	4,1
of which of working age ^b								
15-24 lata	232	89	77	12	143	38,4	33,2	13,5
25-34	325	278	270	8	48	85,5	83,1	2,9
35-44	334	288	275	13	46	86,2	82,3	4,5
45-54	259	214	209	5	45	82,6	80,7	2,3
55 lat i więcej	658	178	173	5	480	27,1	26,3	2,8
and more								
Według poziomu wykształ- cenia: By educational level:								
Wyższe	491	399	387	12	93	81,3	78,8	3,0
Tertiary								
Policealne i średnie zawodo- we	386	224	216	9	162	58,0	56,0	4,0
Post-secondary and vocational secondary								
Średnie ogólnokształcące	206	110	102	7	97	53,4	49,5	6,4
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	424	254	244	10	169	59,9	57,5	3,9
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe ^c	302	59	55	5	242	19,5	18,2	8,5
Lower secondary, primary and incomplete primary ^c								

a Osoby w wieku 15-74 lata. b Mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat. c Łącznie z osobami bez wykształcenia szkolnego.

a Persons aged 15-74. b Men aged 18-64, women aged 18-59. c Including persons without school education.

Pracujący
Employment

TABL. 3 (77). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	z liczby ogółem – kobiety of total number – women
O G Ó Ł E M TOTAL	744874	798217	835789	874495	417053
sektor publiczny	174289	171783	170997	174345	114847
public sector					
sektor prywatny	570585	626434	664792	700150	302206
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	66408	66982	67446	67683	28604
Agriculture ^b , forestry and fishing					
Przemysł	163781	170679	179506	186428	63073
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	147346	155383	164138	170850	58900
Budownictwo	59373	58519	62633	65798	7864
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	129866	127981	133209	136521	74005
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazy- nowa	46765	50951	54775	58174	13905
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	18942	19404	21105	23307	14419
Informacja i komunikacja	14772	20944	23041	24262	7681
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	19224	22507	22336	21554	14365
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	14565	14481	15454	16148	9615
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	27311	34261	37489	40584	20298
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	21990	31948	34273	37279	16503
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	36238	36394	36878	36903	24037
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	64422	70947	72647	73800	57264
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	41085	46540	47502	49620	39862
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8338	8870	9096	9448	5720
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa ...	11794	16809	18399	26986	19838
Other service activities					

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 119 i ust. 7 na str. 120.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 1 on page 119 and item 7 on page 120.

TABL. 4 (78). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM				TOTAL
2010	457058	451678	4487	
2015	479797	474959	4021	
2016	496127	491488	3954	
2017	519584	515106	3932	
sektor publiczny	162852	162852	-	public sector
sektor prywatny	356732	352254	3932	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6587	6386	66	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	155824	154696	1117	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	141387	140296	1080	of which manufacturing
Budownictwo	30530	29906	624	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	55585	54675	906	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	29584	29246	338	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	9559	9325	234	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	14291	14260	30	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12868	12465	11	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10053	10025	28	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14885	14780	105	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	21288	21206	79	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	36123	36115	8	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	69785	69501	284	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	35299	35225	74	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	#	#	12	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	#	#	16	Other service activities

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 120.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 120.

TABL. 5 (79). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	535352	540397	564759	580856	478461	T O T A L
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	8990	9039	9526	9712	5549	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	153301	150015	157505	163118	148295	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	132419	135886	143185	148533	134449	of which manufacturing
Budownictwo	44565	40114	43342	43820	28120	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	81696	72023	74066	76870	51423	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	26670	31058	33646	36030	27914	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ	11367	11573	12327	14171	8632	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	8849	11888	14537	15339	13188	Information and communication
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	15779	18687	17322	12584	11175	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	9576	9446	9942	10090	7222	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16109	18129	19855	21388	13481	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	14658	19957	21174	21063	18479	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	35566	34254	34280	34293	34293	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	61160	64420	65880	67337	66370	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	34715	34970	35487	36246	33370	Human health and social work activities
Działalność związana z kultu- rą, rozrywką i rekreacją	6916	6730	6878	7147	6664	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługo- wa	5435	8093	8995	11648	4286	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.
a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (80). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI ^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYEES ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pełnozatrudnieni Full-time paid employees		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
O G Ó Ł E M 2010	414244	198679	37434	21770	T O T A L
2015	439531	218398	35428	23334	
2016	457024	226005	34464	22006	
2017	476469	237780	38637	25519	
sektor publiczny	149105	100241	13747	9312	public sector
sektor prywatny	327364	137539	24890	16207	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	5483	1282	903	588	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	150549	52990	4147	2009	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	136501	48970	3795	1857	of which manufacturing
Budownictwo	28239	3970	1667	436	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	51661	27214	3014	2065	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	28133	6359	1113	431	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ	7504	4891	1821	1092	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	13148	4946	1112	594	Information and communication
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	11914	8970	551	389	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	6829	3918	3196	2721	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	13950	7406	830	517	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	19162	8784	2044	989	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	34692	22760	1423	794	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	60548	48406	8953	6215	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	32688	27357	2537	2039	Human health and social work activities
Działalność związana z kultu- rą, rozrywką i rekreacją	6122	#	#	#	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługo- wa	5847	#	#	#	Other service activities

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 120.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 120.

TABL. 7 (81). **PRZYJĘCIA DO PRACY** ^a
HIRES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %
			kobiety women	podjęcie pierwszej pracy starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powroty z urlopów wychowaw- czych returning from child-care leaves	
O G Ó Ł E M	2010	78979	33039	9970	44301	2028	18,5
T O T A L	2015	92285	41173	12123	55230	1126	21,3
	2016	103771	46403	12837	64936	1044	23,2
	2017	120679	58794	15403	78635	1033	26,5
sektor publiczny		22409	15755	2362	16867	390	15,2
public sector							
sektor prywatny		98270	43039	13041	61768	643	31,8
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1010	221	72	752	7	20,4
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		34219	12415	4417	22464	221	23,2
Industry							
w tym przetwórstwo przemy- słowe		32126	11822	4236	20969	210	24,0
of which manufacturing							
Budownictwo		8481	1061	723	5265	39	31,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		14872	8069	2253	8881	107	30,1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa		7628	1666	496	4874	28	27,9
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		3616	2177	1285	1441	23	48,9
Informacja i komunikacja		3924	1633	725	2320	26	31,8
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		2727	2034	357	2054	108	22,1
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		1219	695	88	865	20	17,7
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		4350	2301	837	2499	20	33,9
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		13004	6138	885	8124	44	74,5
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		4315	2865	596	3119	186	11,9
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		10769	8894	848	8285	116	19,4
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		4643	3830	851	3180	66	15,1
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		#	#	#	#	#	19,0
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities		#	#	#	#	#	275,9

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 120.

a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 120.

TABL. 8 (82). ZWOLNIENIA Z PRACY ^a
TERMINATIONS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnienia w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przenie- sienia na emeryturę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, rehabilitację retired or granted disability pension or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlopów wychowaw- czych taking child-care leaves	
			przez za- kład pracy by employer	przez pra- cownika by employee			
OGÓŁEM 2010 TOTAL 2015 2016 2017	79560 84369 93320 100233	33149 35126 42108 43418	14857 11662 7809 9151	8210 12323 13623 15566	3718 5015 5471 8054	2236 1438 1635 1673	18,6 19,4 20,7 21,8
sektor publiczny public sector	18497	10847	2161	1750	4120	537	12,4
sektor prywatny private sector	81736	32571	6990	13816	3934	1136	26,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	764	189	28	69	101	2	15,5
Przemysł Industry	30222	9858	2799	4676	2411	369	20,3
w tym przetwórstwo przemy- słowe of which manufacturing	28500	9465	2644	4524	2090	349	21,1
Budownictwo Construction	7318	796	584	987	296	22	26,9
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ	12333	6510	1161	2592	378	161	24,8
Transport i gospodarka magazy- nowa Transportation and storage	6756	1263	376	989	487	142	24,3
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ	3498	2157	192	622	93	45	47,0
Informacja i komunikacja Information and communication	3172	1207	352	1088	26	35	25,6
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa Financial and insurance activities	3018	1886	819	710	125	128	24,3
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities	1138	668	90	103	343	14	16,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	3134	1505	308	890	136	45	24,2
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities	11166	5218	456	764	288	155	63,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	4329	2720	111	425	997	221	11,8
Edukacja Education	7206	4823	1479	515	1339	150	12,8
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna Human health and social work activities	4111	3277	285	608	864	154	13,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	1087	643	60	231	150	22	17,7
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities	981	698	51	297	20	8	56,7

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 120.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 120.

TABL. 9 (83). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY
PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY ^a**
GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, VOCATIONAL AND GENERAL SECONDARY SCHOOLS
STARTING WORK FOR THE FIRST TIME ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – graduates of schools			
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodo- wych post- -secondary and secondary vocational	liceów ogólnokształcących general secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational
O G Ó Ł E M	2010 7680	3724	3229	1693	1292	1466
T O T A L	2015 8259	4140	3815	1725	1017	1702
	2016 8461	4181	3660	1831	1435	1535
	2017 8907	4580	3657	1963	1626	1661
sektor publiczny	1648	1160	1145	268	164	71
public sector						
sektor prywatny	7259	3420	2512	1695	1462	1590
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	59	24	#	30	-	#
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	2699	861	621	718	407	953
Industry						
w tym przetwórstwo przemy- słowe	2588	815	565	696	398	929
of which manufacturing						
Budownictwo	371	79	150	68	27	126
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	1426	877	473	342	407	204
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazy- nowa	266	89	89	66	56	55
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	795	443	135	225	285	150
Information and communication	412	192	259	#	95	#
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	254	170	172	#	48	#
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	62	36	34	13	6	9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	497	295	386	58	34	19
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	355	201	107	96	69	83
Administrative and support service activities						
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	489	345	300	97	82	10
Public administration and defence; compulsory social security						
Edukacja	502	401	402	30	49	21
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	554	453	423	75	38	18
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	120	77	64	41	13	2
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities	46	37	#	15	10	#

a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 120.
a Employed on the basis of an employment contract; data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 120.

TABL. 10 (84). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE ^a W 2017 R.**
 VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS ^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone newly created		zlikwidowane liquidated	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z liczby ogółem w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thous.							
OGÓŁEM	6,8	1,2	4,3	37,5	21,4	14,9	9,1
TOTAL							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,0	-	0,0	0,7	0,4	0,4	0,2
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	2,0	0,3	1,9	7,4	4,9	4,5	3,0
Industry							
górnictwo i wydobywanie	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	1,9	0,2	1,7	6,8	4,5	4,2	2,7
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	0,1	0,0	0,1	0,3	0,3	0,2	0,2
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	0,8	0,1	0,3	4,9	1,7	0,8	0,3
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	1,5	0,2	0,4	6,1	3,1	3,0	1,9
Trade; repair of motor vehicles Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa	0,6	0,1	0,4	3,5	1,8	1,3	0,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	0,2	0,0	0,2	1,9	0,5	0,4	0,1
Accommodation and catering Δ							
Informacja i komunikacja	0,3	0,2	0,2	1,8	1,7	0,6	0,5
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	0,1	0,0	0,1	0,5	0,2	0,5	0,4
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości Δ	0,1	0,0	0,1	0,4	0,2	0,2	0,1
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	0,4	0,1	0,1	3,0	1,4	0,9	0,4
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	0,1	0,0	0,1	2,3	1,7	0,9	0,8
Administrative and support service activities							

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 121.

a See general notes, item 11 on page 121.

TABL. 10 (84). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE ^a W 2017 R. (dok.)**
VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS ^a IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone newly created		zlikwidowane liquidated	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z liczby ogółem w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thous.							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	0,2	0,0	0,2	0,5	0,5	0,1	0,1
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	0,1	0,0	0,1	2,4	2,0	0,6	0,5
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	0,2	0,0	0,2	1,3	1,1	0,3	0,2
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,1	0,0	0,0	0,4	0,3	0,2	0,2
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa ...	0,1	-	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0
Other service activities							

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 121.

a See general notes, item 11 on page 121.

Bezrobocie
Unemployment

TABL. 11 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani					Total registered unemployed persons
ogółem	104694	77662	64132	49653	Of total number – unemployed persons:
w tym kobiety	55789	44573	38481	30909	previously not employed
Z liczby ogółem – bezrobotni:					school-leavers ^a
dotychczas niepracujący	16342	9769	7547	5569	without occupational qualifications
absolwenci ^a	6591	3439	2389	1853	terminated for company reasons
bez kwalifikacji zawodowych	28427	24546	20362	15713	long-term unemployed ^b
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2868	3843	2866	2239	possessing benefit rights
długotrwale bezrobotni ^b	41570	40010	32306	22643	with at least one child under 6 years of age
posiadający prawo do zasiłku	21075	12732	10250	9020	disabled persons
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	*	13690	12912	11749	Registered unemployment rate ^c in %
niepełnosprawni	6043	5814	5159	3966	
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c w %	12,3	8,9	7,1	5,4	Job offers
Oferty pracy	1653	4043	4431	4196	

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 122. ^b Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 122. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 122; do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010.
Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 2 on page 122. ^b See general notes, item 3 on page 122. ^c See general notes, item 4 on page 122; the number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture used for calculation, estimated using the results since 2010 – of the Agricultural Census 2010.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (86). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	178725	133374	122374	110528	Newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	86273	66564	62015	56860	women
dotychczas niepracujący	40444	19826	16537	13356	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	4385	5897	4631	4149	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	174298	152464	135904	125007	Persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	83421	76068	68107	64432	women
z tytułu podjęcia pracy	68161	76012	68813	60865	who takes work

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (87). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M T O T A L								
O G Ó Ł E M T O T A L	104694	55789	77662	44573	64132	38481	49653	30909
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	23723	13253	12109	7366	9112	6013	6903	4821
25–34	29793	17482	21371	14206	18062	12731	14575	10766
35–44	19338	10950	16593	10396	14063	9105	11165	7487
45–54	21153	10743	14038	7536	11033	6184	8342	4813
55 lat i więcej and more	10687	3361	13551	5069	11862	4448	8668	3022
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	9199	6127	9375	6447	8286	5728	7097	5005
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	21037	13239	15602	10434	13013	8927	10194	7065
Średnie ogólnokształcące General secondary	12184	8275	8873	6208	7458	5462	6152	4523
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	31673	13998	21710	10544	17367	8758	12797	6848
Gimnazjalne, podstawowe i nie- pełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	30601	14150	22102	10940	18008	9606	13413	7468
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT ^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	37729	17772	25052	12349	20609	10239	17359	9071
3– 6	20852	11502	12316	7134	10381	6181	8467	5327
6–12	20968	11206	12499	7243	10290	6533	7650	4981
12–24	17320	9907	12008	7373	10036	6781	7376	5290
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	7825	5402	15787	10474	12816	8747	8801	6240
WEDŁUG STAŻU PRACY ^b BY WORK SENIORITY ^b								
Bez stażu pracy No work seniority	16342	9841	9769	6294	7547	5173	5569	3954
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej year and less	14621	9000	12917	8163	11441	7559	9365	6331
1– 5	25160	14205	18043	11277	15228	10020	12213	8468
5–10	15485	8309	12312	7358	10192	6291	7939	5140
10–20	17372	9025	13006	7023	10612	5934	7907	4470
20–30	11726	4416	8230	3416	6472	2702	4680	1986
powyżej 30 lat more than 30 years	3988	993	3385	1042	2640	802	1980	560

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wśród bezrobotnych były 14292 osoby (w tym 10324 kobiety) do 30 lat oraz 12988 osób (w tym 5405 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3-6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2017 among unemployed persons were 14292 persons (of whom 10324 women) up to 30 years as well as 12988 persons (of whom 5405 women) aged more than 50 years.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (88). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	3240	3038	2375	2486	Take employment in intervention works
w tym kobiety	1996	1777	1289	1405	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	2160	1496	1573	1344	Take employment in public works
w tym kobiety	1040	756	779	700	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	24405	13234	11011	10950	Started training or employer sponsored traineeships
w tym kobiety	14384	7947	6742	6732	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	4718	2826	2712	2028	Started a social useful works
w tym kobiety	3120	1847	1708	1248	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	61467	87089	108333	120269	Number of submitted job offers

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (89). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY ^a**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			w % in %		
O G Ó Ł E M	548,4	386,2	385,5	390,0	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	215,4	155,6	130,4	112,0	28,7	Unemployment benefits
Szkolenia	25,6	17,3	14,1	12,5	3,2	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	57,0	90,5	83,6	91,8	23,6	Means for starting of economic activity and equipping of workseat
Roboty publiczne	11,2	11,4	13,3	12,6	3,2	Public works
Prace interwencyjne	15,9	15,1	14,0	11,1	2,8	Intervental works
Stypendia za okres stażu	72,4	49,2	46,0	38,1	9,8	Scholarships for traineeship period

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 122.
Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
^a See general notes, item 5 on page 122.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy
Working conditions

TABL. 16 (90). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1-3 dni days	4-20	21 dni i więcej days and more
OGÓŁEM TOTAL							
OGÓŁEM 2010	5991	26	49	5916	78	2036	3435
TOTAL 2015	5676	27	39	5610	116	2179	3200
..... 2016	5452	15	52	5385	126	2157	3057
2017	5643	13	37	5593	102	2114	3295
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	94	1	2	91	-	28	64
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	2274	3	19	2252	37	871	1347
Industry							
górnictwo i wydobywanie	13	-	-	13	-	3	10
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	2073	3	16	2054	35	795	1225
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	46	-	1	45	1	18	27
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	142	-	2	140	1	55	85
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	366	5	5	356	3	100	256
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	699	-	1	698	12	285	388
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa	595	2	5	588	11	185	389
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	103	1	-	102	4	39	57
Informacja i komunikacja	19	-	-	19	1	11	7
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	79	-	-	79	1	29	43
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	60	-	-	60	2	27	30
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	78	-	-	78	1	32	44
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	175	-	1	174	5	61	106
Administrative and support service activities							

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.
a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16 (90). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (cd.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1-3 dni days	4-20	21 dni i więcej days and more	
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	259	-	1	258	10	91	137	
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja	330	-	1	329	8	142	157	
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	420	1	1	418	6	176	219	
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	58	-	1	57	1	21	33	
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa ...	34	-	-	34	-	16	18	
Other service activities								
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate)								
O G Ó Ł E M	2010	9,00	0,04	0,07	8,89	0,12	3,06	5,16
T O T A L	2015	7,80	0,04	0,05	7,71	0,16	2,99	4,40
	2016	7,19	0,02	0,07	7,10	0,17	2,84	4,03
	2017	7,09	0,02	0,05	7,02	0,13	2,65	4,14
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10,72	0,11	0,23	10,38	-	3,19	7,30	
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	12,43	0,02	0,10	12,31	0,20	4,76	7,36	
Industry								
górnictwo i wydobywanie	10,12	-	-	10,12	-	2,34	7,79	
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	12,38	0,02	0,10	12,26	0,21	4,75	7,31	
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	8,32	-	0,18	8,14	0,18	3,25	4,88	
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	16,40	-	0,23	16,17	0,12	6,35	9,82	
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo	5,70	0,08	0,08	5,54	0,05	1,56	3,99	
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	5,18	-	0,01	5,17	0,09	2,11	2,88	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa	10,54	0,04	0,09	10,41	0,19	3,28	6,89	
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	4,64	0,05	-	4,59	0,18	1,76	2,57	
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja	0,80	-	-	0,80	0,04	0,47	0,30	
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	3,60	-	-	3,60	0,05	1,32	1,96	
Financial and insurance activities								

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. ^c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

^a Registered in a given year. ^b Excluding fatal accidents. ^c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 16 (90). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1-3 dni days	4-20	21 dni i więcej days and more
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) (dok.) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate) (cont.)							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	3,80	-	-	3,80	0,13	1,71	1,90
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna Professional, scientific and technical activities	2,00	-	-	2,00	0,03	0,82	1,13
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	4,89	-	0,03	4,86	0,14	1,71	2,96
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	7,02	-	0,03	6,99	0,27	2,47	3,71
Edukacja Education	4,51	-	0,01	4,50	0,11	1,94	2,14
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna Human health and social work activities	8,65	0,02	0,02	8,61	0,12	3,62	4,51
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	6,26	-	0,11	6,15	0,11	2,26	3,56
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities	1,50	-	-	1,50	-	0,71	0,79

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (91). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agricul- ture, for- estry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojaz- dów samo- chodo- wych Δ trade; repair of motor vehicles Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa trans- portation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities	
			razem total	w tym prze- twórstwo przemys- łowe of which manu- facturing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODE OF INJURY									
O GÓŁEM	2010	5991	110	2446	2262	586	706	390	436
TOTAL	2015	5676	95	2156	2011	402	734	479	429
	2016	5452	90	2125	1976	400	704	425	397
	2017	5643	94	2274	2073	366	699	595	420
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi	183	2	87	84	7	18	9	5	
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals w tym z preparatami chemicz- nymi	42	-	26	26	-	3	4	-	
of which chemicals	6	-	2	1	1	-	-	-	
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:									
nieruchomy obiekt	1798	32	545	484	122	216	219	182	
a stationary object									
obiekt w ruchu	1187	20	549	496	90	166	118	41	
object in motion									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt	480	9	242	215	35	74	43	8	
falling object									
poruszający się lub transpor- towany obiekt	257	2	127	118	9	45	27	10	
moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	1010	12	563	539	56	150	40	65	
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym	627	9	352	346	32	118	10	37	
of which contact with sharp material agent									
Uwięzienie, zmiżdżenie	376	7	201	194	36	50	28	14	
Trapped, crushed									
Obciążenie psychiczne lub fizyczne Physical or mental stress	873	8	288	246	52	91	133	73	
w tym obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego	775	7	259	226	47	83	119	56	
of which physical stress on the muscular-skeletal system									
Przejaw agresji ze strony człowie- ka lub zwierzęcia	119	11	14	11	-	1	30	27	
Bite, kick, etc. (human or animal)									
Pozostałe	91	2	25	18	2	7	18	13	
Others									

^a Zgłoszone w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 17 (91). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (dok.)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agricul- ture, for- estry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazd- ów samo- chodo- wych Δ trade; repair of motor vehicles Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa trans- portation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities
			razem total	w tym prze- twórstwo przemys- łowe of which manu- facturing				
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS								
OGÓŁEM 2010	11139	197	4774	4441	1192	1317	698	676
TOTAL 2015	11060	179	4356	4084	891	1619	921	681
..... 2016	10553	156	4295	4000	834	1406	846	591
..... 2017	10996	170	4609	4201	787	1437	1168	667
Niewłaściwy stan czynnika mate- rialnego 2010	884	15	399	362	66	97	106	47
Inappropriate condition of material objects/agents								
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:								
pracy 2010	427	8	228	209	44	61	32	8
work								
stanowiska pracy 2010	625	10	314	300	35	101	45	27
workstation								
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym 2010	755	7	408	385	51	118	50	23
Absence or inappropriate use of material objects/agents								
Nieużywanie sprzętu ochronnego Not using protective equipment	152	2	84	79	9	28	10	2
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika 2010	745	8	385	360	38	127	68	9
Inappropriate wilful employee's action								
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b 2010	173	3	57	40	13	18	16	11
Wrong mental and physical state of an employee ^b								
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika 2010	6652	101	2606	2354	496	822	739	471
Incorrect employee's action								
Inne 2010	583	16	128	112	35	65	102	69
Others								

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by, e.g.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (92). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	576	520	463	451	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	4	1	4	1	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	286	274	238	226	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	45	44	30	26	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	14	5	7	8	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	69	63	51	53	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	76	62	62	59	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	5	1	2	2	influence of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	-	1	1	1	influence of harmful materials
inne wydarzenia	81	70	72	76	other events

a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.
Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
a For which one-off compensations were granted.
Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (93). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA ^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
				związane connected with				czynnikami mecha- nicznymi związa- nymi z maszynami szczególnie niebez- piecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
				ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work			
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population									
OGÓŁEM	2010	96,9	75,0	55,0	38,5	30,2	27,1	11,7	9,4
TOTAL	2015	81,8	64,7	50,4	39,3	19,3	16,5	12,2	8,9
	2016	82,4	64,2	51,1	38,9	18,3	15,7	13,0	9,7
	2017	76,8	57,1	46,4	32,9	16,5	13,0	13,8	11,1
sektor publiczny		65,4	44,7	40,0	23,6	18,2	16,0	7,3	5,2
public sector									
sektor prywatny		79,4	60,0	47,9	35,1	16,1	12,3	15,4	12,5
private sector									

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 125.
a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 125.

TABL. 19 (93). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA ^a (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS ^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with				czynnikami mecha- nicznymi związa- nymi z maszynami szczególnie niebez- piecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work			
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	119,6	79,8	73,7	53,6	8,0	7,4	37,8	18,8
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	124,5	90,4	79,6	55,7	24,2	18,1	20,7	16,7
Industry								
górnictwo i wydobywanie	47,0	47,0	47,0	47,0	-	-	-	-
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	129,6	92,7	85,7	59,6	21,8	15,2	22,2	17,8
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	58,2	52,4	20,1	14,8	33,4	32,9	4,7	4,7
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	84,5	80,0	15,9	13,0	62,2	60,6	6,4	6,4
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo	72,6	65,1	26,4	20,0	20,1	20,1	26,0	25,0
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	14,1	11,8	10,5	8,8	1,6	1,1	2,0	2,0
Trade; repair of motor vehicles Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa	67,3	51,4	28,0	21,5	29,7	24,4	9,5	5,5
Transportation and storage								
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	38,8	24,2	28,7	14,1	-	-	10,1	10,1
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	54,4	17,8	50,4	13,8	1,7	1,7	2,3	2,3
Administrative and support service activities								
Edukacja	4,6	4,6	0,7	0,7	-	-	3,8	3,8
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	8,5	7,2	6,5	5,8	1,4	1,4	0,5	-
Human health and social work activities								

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 125.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 125.

TABL. 20 (94). **ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2017 R.**

PERSONS^a WORKING AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupational risk	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or limitation of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organisational	ochrony indywidualnej personal protection
			na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population		
OGÓŁEM TOTAL	310,9	164,9	57,7	89,3	128,6
sektor publiczny	249,6	145,6	47,7	72,4	126,1
public sector					
sektor prywatny	325,2	169,3	60,1	93,2	129,1
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	392,3	303,4	28,1	65,3	285,3
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	355,2	207,4	77,8	115,1	166,2
Industry					
górnictwo i wydobywanie	457,5	41,4	0,0	0,0	41,4
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	359,9	219,1	83,0	119,8	178,4
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	430,7	119,3	12,4	105,9	15,0
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	219,1	77,2	35,9	52,6	62,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo	328,0	176,7	46,2	73,8	138,5
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	307,3	111,2	16,1	43,3	75,9
Trade; repair of motor vehicles Δ					
Transport i gospodarka magazy- nowa	246,2	138,2	76,9	96,2	105,3
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	200,2	66,1	8,7	63,9	3,8
Information and communication					
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	288,4	110,7	13,6	49,8	101,2
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	477,9	147,3	53,3	59,0	124,4
Administrative and support service activities					
Edukacja	138,0	6,2	0,7	2,9	3,0
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	236,9	144,6	64,2	94,4	128,1
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa ...	788,6	788,6	788,6	0,0	113,8
Other service activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 125. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 125.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 125. ^b See general notes, item 9 on page 125.

TABL. 21 (95). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thous. paid employees		
O G Ó Ł E M	2010	142	25,3	TOTAL
	2015	115	20,3	
	2016	72	12,4	
	2017	91	15,0	
Pylice płuc		1	0,2	Pneumoconioses
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu		8	1,3	Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust
Astma oskrzelowa		4	0,7	Bronchial asthma
Ostre uogólnione reakcje alergiczne		2	0,3	Acute general allergic reactions
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		6	1,0	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czyn- ników występujących w śro- dowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi		10	1,6	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry		2	0,3	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykony- wania pracy		4	0,7	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy		7	1,2	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way the job is performed
Obustronny trwały odbiorczy uby- tek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spo- wodowany hałasem		9	1,5	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensoneural type
Zespół wibracyjny		2	0,3	Vibration syndrome
Choroby zakaźne lub pasożytni- cze albo ich następstwa		36	5,9	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.
S o u r c e: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (96). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH ^a**

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORKING IN HARMFUL TO HEALTH AND STRENUOUS CONDITIONS ^a

As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki pro- filaktyczne Prophy- lactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Upraw- nienia wyni- kające z pracy w szcze- gólnych warun- kach ^b Entitlements arising from working in special conditions ^b
OGÓŁEM	2010 24498	40354	5071	15355	1671	4995	2427
TOTAL	2015 25978	31318	2537	8346	601	3239	460
	2016 25030	36028	2071	8544	646	3126	431
	2017 24613	30431	2294	8482	401	3033	326
sektor publiczny	5619	8679	284	5660	207	2880	158
public sector							
sektor prywatny	18994	21752	2010	2822	194	153	168
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1306	1014	56	95	5	3	1
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	15806	17136	2160	2666	258	142	164
Industry							
górnictwo i wydobywanie	-	115	-	-	-	-	16
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	13884	14632	1817	1875	82	129	144
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	424	278	17	434	2	2	1
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	1498	2111	326	357	174	11	3
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	1893	3679	34	668	12	16	26
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	1613	1989	31	67	13	9	-
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa	3649	4088	13	4359	76	2788	75
Transportation and storage							
Informacja i komunikacja	69	-	-	-	1	21	-
Information and communication							
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	54	80	-	-	-	20	-
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	85	411	-	-	-	-	-
Administrative and support service activities							
Edukacja	69	735	-	457	-	-	-
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	69	1299	-	170	36	34	60
Human health and social work activities							

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 125. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 125. ^b Or in specific character.

TABL. 23 (97). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH ^a
BENEFITS FOR ACCIDENTS AT WORK AND OCCUPATIONAL DISEASES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit	
		ogółem total	w tym z tytułu wy- padków przy pracy of which due to accidents at work	ogółem total	w tym z tytułu wy- padków przy pracy of which due to accidents at work
O G Ó Ł E M	2010	2017	1938	2678,4	2495,6
T O T A L	2015	1955	1919	3404,4	3204,4
	2016	1724	1711	3233,2	3190,5
	2017	1493	1484	3590,1	3573,7
sektor publiczny		256	252	3826,2	3823,8
public sector					
sektor prywatny		1237	1232	3541,2	3522,5
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		36	31	3972,2	3812,9
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		962	959	3493,7	3475,9
Industry					
górnictwo i wydobywanie		5	5	3780,0	3780,0
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe		902	899	3401,7	3382,4
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		10	10	3200,0	3200,0
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		45	45	5371,1	5371,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		123	123	3942,3	3942,3
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		110	110	2678,2	2678,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazy- nowa		108	108	5788,0	5788,0
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja		6	6	3283,3	3283,3
Information and communication					
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		2	2	8000,0	8000,0
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		5	5	3180,0	3180,0
Administrative and support service activities					
Edukacja		10	10	3640,0	3640,0
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		131	130	2774,8	2762,3
Human health and social work activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 125.
a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 10 on page 125.

DZIAŁ VII

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

2. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Dane w tabl. 2(99)-5(102) opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. (Z-12). Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

CHAPTER VII

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

2. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

Data do not include budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Data in tables 2(99)-5(102) were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016 (Z-12). Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organisations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu systemów.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze bezpieczeństwa publicznego, tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (do 28 VI 2002 r. Urzędu Ochrony Państwa), Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej;
- 9) funkcjonariusze służby więziennej;
- 10) rolnicy indywidualni;
- 11) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** w tym renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Social security benefits

1. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period from 1 I 2009 to 30 VI 2014 – in case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the sources of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditure) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those systems simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) the public safety functionaries, i.e.: the Police, the Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency (until 28 VI 2002 the Office of State Protection), the Central Anti-Corruption Bureau, the Polish Border Guard, the Government Protection Bureau, the State Fire Service;
- 9) penitentiary staff functionaries;
- 10) farmers;
- 11) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. **Retirement and other pension benefits** of which pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses include:

- 1) retirement pensions;
- 2) disability pensions;
- 3) survivors pensions.

4. Retirement pay and pension benefits do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach społecznych podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

5. Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding social benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income tax.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (98). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powy- żej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
	w zł in zł					
O G Ó Ł E M	3138,25	3851,68	3995,39	4211,69	4496,64	T O T A L
sektor publiczny	3815,70	4536,15	4702,45	4885,12	4885,12	public sector
sektor prywatny	2834,34	3577,24	3732,05	3963,72	4310,30	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	3300,03	4369,51	4444,07	4431,94	4805,35	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3181,39	3888,19	4043,74	4323,99	4482,17	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	2946,07	3755,70	3911,91	4210,69	4370,03	of which manufacturing
Budownictwo	2602,66	3042,76	3149,97	3359,79	3787,48	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ	2481,42	3128,67	3316,48	3592,73	4047,35	Trade; repair of motor vehicles Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	3281,75	3872,07	4009,45	4201,76	4668,35	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastrono- mia Δ	1855,48	2331,24	2502,58	2670,82	2858,58	Accommodation and catering Δ
Informacja i komunikacja	4636,84	6536,43	6900,20	7433,56	7908,04	Information and communication
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	4679,50	5974,68	5897,85	6182,89	6543,77	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości Δ	3309,25	4136,42	4262,08	4479,32	4761,00	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3434,48	4343,31	4436,53	4904,36	5885,92	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	2194,20	2795,18	2897,19	3015,03	3023,33	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	4067,88	4688,35	4975,28	5212,36	5212,42	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3453,10	4171,95	4201,21	4287,59	4306,23	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3248,68	3563,54	3786,54	4058,45	4145,21	Human health and social work activities
Działalność związana z kultu- rą, rozrywką i rekreacją	2873,17	3423,65	3638,39	3815,43	3880,62	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługo- wa	2421,68	3071,01	3249,07	3289,24	3438,99	Other service activities

TABL. 2 (99). ZATRUDNIENI ¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ² ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
 PAID EMPLOYMENT ¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES ² FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
a – w tys. osób in thous. persons		ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
b – w % in %										
O G Ó Ł E M T O T A L										
O G Ó Ł E M	a	434,3	218,0	216,3	141,0	47,8	93,2	293,3	170,2	123,1
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ³ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (PW = 4346,76 zł) DLA POLSKI										
BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ³ ESTABLISHED ON THE BASIS OF A MULTIPLICITY OF AN AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (PW = 4346.76 zł) FOR POLAND										
Do 1850,00 zł	Do 1850,00 zł	a	37,5	19,7	17,8	0,7	0,3	0,4	36,8	19,4
zł and less	zł and less	b	8,6	9,0	8,2	0,5	0,6	0,5	12,5	11,4
1850,01– 2173,38	1850,01– 50% PW	a	35,6	18,5	17,1	5,1	0,9	4,2	30,5	17,6
		b	8,2	8,5	7,9	3,6	1,9	4,5	10,4	10,3
2173,39– 2912,33	50– 67% PW	a	72,7	31,1	41,6	21,7	5,5	16,2	51,0	25,6
		b	16,7	14,3	19,2	15,4	11,5	17,4	17,4	15,1
2912,34– 3260,07	67– 75% PW	a	34,8	16,4	18,4	10,9	3,8	7,1	23,9	12,6
		b	8,0	7,5	8,5	7,7	7,9	7,6	8,1	7,4
3260,08– 4346,76	75–100% PW	a	99,7	47,7	52,0	39,1	11,8	27,3	60,6	35,9
		b	23,1	21,8	24,2	27,7	24,9	29,2	20,7	21,0
4346,77– 5433,45	100–125% PW	a	61,5	30,1	31,4	29,1	9,5	19,6	32,4	20,6
		b	14,2	13,8	14,5	20,7	19,9	21,1	11,1	12,1
5433,46– 6520,14	125–150% PW	a	33,5	16,9	16,6	14,5	5,3	9,2	19,0	11,6
		b	7,7	7,7	7,7	10,3	11,0	10,0	6,5	6,8
6520,15– 7606,83	150–175% PW	a	17,7	9,6	8,1	7,3	3,3	4,0	10,4	6,3
		b	4,1	4,4	3,7	5,2	7,0	4,2	3,6	3,7
7606,84– 8693,52	175–200% PW	a	11,7	7,4	4,3	4,0	2,2	1,8	7,7	5,2
		b	2,7	3,4	2,0	2,8	4,5	1,9	2,6	3,1
8693,53– 9780,21	200–225% PW	a	7,4	4,8	2,6	2,6	1,6	1,0	4,8	3,2
		b	1,7	2,2	1,2	1,8	3,3	1,1	1,6	1,9
9780,22–10866,90	225–250% PW	a	6,0	4,1	1,9	2,0	1,2	0,8	4,0	2,9
		b	1,4	1,9	0,9	1,4	2,5	0,8	1,4	1,7
10866,91–11953,59	250–275% PW	a	3,7	2,5	1,2	1,3	0,7	0,6	2,4	1,8
		b	0,8	1,2	0,5	0,9	1,5	0,7	0,8	1,1
11953,60–13040,28	275–300% PW	a	3,0	2,1	0,9	0,8	0,4	0,4	2,2	1,7
		b	0,7	1,0	0,4	0,6	0,9	0,4	0,8	1,0
13040,29–20000,00	300% PW–20000,00	a	7,1	5,2	1,9	1,7	1,1	0,6	5,4	4,1
		b	1,6	2,4	0,9	1,2	2,2	0,6	1,8	2,4
Od 20000,01 zł	Od 20000,01 zł	a	2,4	1,9	0,5	0,2	0,2	0,0	2,2	1,7
zł and more	zł and more	b	0,5	0,9	0,2	0,2	0,4	0,0	0,7	1,0

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 151. 3 W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2173,39-2912,33 zł stanowi 50-67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50-67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 3 on page 151. 3 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2173.39-2912.33 zł range accounts for 50-67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50-67% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 67.00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (99). ZATRUDNIENI ¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ² ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT ¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES ² FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION			Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
a – w tys. osób in thous. persons			ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
b – w % in %											
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ³ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (PW = 4416,17 zł) DLA WOJEWÓDZTWA											
BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ³ ESTABLISHED ON THE BASIS OF A MULTIPLICITY OF AN AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (PW = 4416.17 zł) FOR VOIVODSHIP											
Do 1850,00 zł	Do 1850,00 zł	a	37,5	19,7	17,8	0,7	0,3	0,4	36,8	19,4	17,4
zł and less	zł and less	b	8,6	9,0	8,2	0,5	0,6	0,5	12,5	11,4	14,1
1850,01– 2208,09	1850,01– 50% PW	a	40,6	20,8	19,8	5,8	1,1	4,7	34,8	19,7	15,1
		b	9,4	9,6	9,1	4,1	2,2	5,1	11,9	11,6	12,2
2208,10– 2958,83	50– 67% PW	a	71,9	30,6	41,3	22,3	5,8	16,5	49,6	24,8	24,8
		b	16,6	14,1	19,2	15,8	12,0	17,8	16,9	14,6	20,2
2958,84– 3312,13	67– 75% PW	a	35,9	17,0	18,9	11,3	3,9	7,4	24,6	13,1	11,5
		b	8,3	7,8	8,7	8,0	8,2	7,9	8,4	7,7	9,4
3312,14– 4416,17	75–100% PW	a	99,0	47,3	51,7	39,6	12,0	27,6	59,4	35,3	24,1
		b	22,8	21,6	24,0	28,1	25,3	29,5	20,3	20,7	19,8
4416,18– 5520,21	100–125% PW	a	60,8	29,8	31,0	28,6	9,3	19,3	32,2	20,5	11,7
		b	14,0	13,7	14,3	20,3	19,6	20,6	11,0	12,0	9,5
5520,22– 6624,26	125–150% PW	a	31,3	15,9	15,4	13,6	5,0	8,6	17,7	10,9	6,8
		b	7,2	7,3	7,1	9,7	10,4	9,3	6,0	6,4	5,5
6624,27– 7728,30	150–175% PW	a	17,6	9,7	7,9	7,0	3,3	3,7	10,6	6,4	4,2
		b	4,0	4,5	3,6	5,0	6,9	4,0	3,6	3,8	3,3
7728,31– 8832,34	175–200% PW	a	11,4	7,3	4,1	3,9	2,2	1,7	7,5	5,1	2,4
		b	2,6	3,3	1,9	2,7	4,5	1,8	2,6	3,0	1,9
8832,35– 9936,38	200–225% PW	a	6,9	4,5	2,4	2,4	1,5	0,9	4,5	3,0	1,5
		b	1,6	2,1	1,1	1,7	3,1	1,0	1,5	1,8	1,2
9936,39– 1040,43	225–250% PW	a	6,0	4,1	1,9	2,0	1,1	0,9	4,0	3,0	1,0
		b	1,4	1,9	0,9	1,4	2,4	0,9	1,4	1,7	0,9
11040,44– 12144,47	250–275% PW	a	3,5	2,5	1,0	1,2	0,7	0,5	2,3	1,8	0,5
		b	0,8	1,1	0,5	0,8	1,4	0,5	0,8	1,1	0,4
12144,48– 13248,51	275–300% PW	a	2,9	2,0	0,9	0,9	0,4	0,5	2,0	1,6	0,4
		b	0,7	0,9	0,4	0,6	0,9	0,5	0,7	0,9	0,3
13248,52– 20000,00	300% PW–20000,00	a	6,6	4,9	1,7	1,5	1,0	0,5	5,1	3,9	1,2
		b	1,5	2,2	0,8	1,1	2,1	0,6	1,7	2,3	1,0
Od 20000,01 zł	Od 20000,01 zł	a	2,4	1,9	0,5	0,2	0,2	0,0	2,2	1,7	0,5
zł and more	zł and more	b	0,5	0,9	0,2	0,2	0,4	0,0	0,7	1,0	0,3

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 151. 3 W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2208,10-2958,83 zł stanowi 50-67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50-67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 3 on page 151. 3 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2208.10-2958.83 zł range accounts for 50-67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50-67% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 67.00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (100). **ZATRUDNIENI ^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ^b WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT ^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES ^b BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^c OCCUPATIONAL GROUPS ^c	Zatrudnieni w % Paid employees in %			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
O G Ó Ł E M TOTAL	100,0	100,0	100,0	4416,17	4769,49	4060,06
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	8,2	9,2	7,3	8671,81	9578,15	7527,78
Managers						
Specjaliści	26,4	18,8	33,8	5407,00	6444,55	4824,48
Professionals						
specjaliści nauk fizycznych, matematycz- nych i technicznych	3,8	5,3	2,3	6243,47	6835,57	4895,36
science and engineering professionals						
specjaliści do spraw zdrowia	2,8	0,6	4,9	4852,90	5910,07	4714,62
health professionals						
specjaliści nauczania i wychowania	8,7	3,7	13,5	4551,17	4969,22	4434,62
teaching professionals						
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	7,3	4,8	9,8	5390,88	6143,51	5014,38
business and administration professionals						
specjaliści do spraw technologii informa- cyjno-komunikacyjnych	2,1	3,4	0,9	7456,41	8013,11	5372,83
information and communications technology professionals						
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,7	1,0	2,4	6260,26	6422,65	6189,81
legal, social and cultural professionals						
Technicy i inny średni personel	14,1	11,7	16,4	4456,67	5041,65	4036,92
Technicians and associate professionals						
średni personel nauk fizycznych, che- micznych i technicznych	3,0	4,6	1,5	5108,82	5596,57	3603,66
science and engineering associate professionals						
średni personel do spraw zdrowia	1,0	0,7	1,3	3417,26	3824,49	3200,99
health associate professionals						
średni personel do spraw biznesu i administracji	7,7	4,8	10,5	4588,32	5046,40	4374,80
business and administration associate professionals						
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny legal, social, cultural and related associate professionals	1,9	0,8	3,0	3385,42	3419,31	3376,84
technicy informatycy	0,5	0,8	0,1	4513,44	4421,44	5152,50
information and communications technicians						
Pracownicy biurowi	8,6	6,7	10,6	3609,32	3758,85	3513,88
Clerical support workers						
sekretarki, operatorzy urządzeń biuro- wych i pokrewni	2,6	1,0	4,3	3890,43	5238,38	3564,65
general and keyboard clerks						
pracownicy obsługi klienta	1,0	0,3	1,7	3264,03	3821,82	3181,54
customer services clerks						
pracownicy do spraw finansowo-staty- stycznych i ewidencji materiałowej	3,7	4,7	2,7	3484,64	3504,00	3450,66
numerical and material recording clerks						
pozostali pracownicy obsługi biura	1,3	0,7	1,9	3660,96	3297,29	3797,77
other clerical support workers						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 151. c Patrz uwagi ogólne, ust. 9 pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 3 on page 151. c See general notes, item 9 point 1 on page 23.

TABL. 3 (100). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^b WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^b BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^c OCCUPATIONAL GROUPS ^c	Zatrudnieni w % Paid employees in %			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Pracownicy usług i sprzedawcy	9,9	7,5	12,4	2776,21	2965,89	2659,67
Service and sales workers						
pracownicy usług osobistych	1,9	1,8	2,0	2796,61	3156,10	2468,41
personal service workers						
sprzedawcy i pokrewni	5,6	2,5	8,8	2844,11	3188,04	2744,37
sales workers						
pracownicy opieki osobistej i pokrewni ...	0,5	0,1	1,0	2361,21	2654,15	2344,97
personal care workers						
pracownicy usług ochrony	1,9	3,1	0,6	2664,03	2683,82	2561,16
protective services workers						
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,5	0,8	0,2	2830,68	2828,17	2842,48
Skilled agricultural, forestry and fishery workers						
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14,0	22,1	5,9	3283,63	3441,69	2684,06
Craft and related trades workers						
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłą- czeniem elektryków)	3,3	6,5	0,1	3421,05	3436,33	2547,48
building and related trades workers, excluding electricians						
robotnicy obróbki metali, mechanicy ma- szyn i urządzeń i pokrewni	4,0	7,8	0,2	3744,26	3765,80	3069,97
metal, machinery and related trades workers						
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,6	0,6	0,6	2876,59	3080,29	2641,20
handicraft and printing workers						
elektrycy i elektronicy	1,3	2,4	0,1	3693,74	3715,99	2869,17
electrical and electronic trades workers						
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	4,8	4,8	4,9	2753,13	2836,87	2669,95
food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers						
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	11,4	18,0	4,8	3592,69	3742,70	3032,41
Plant and machine operators, and assemblers						
operatorzy maszyn i urządzeń wydobyw- czych i przetwórczych	3,9	5,4	2,3	3595,39	3950,20	2777,57
stationary plant and machine operators						
monterzy	1,8	1,6	2,1	3337,53	3640,96	3100,82
assemblers						
kierowcy i operatorzy pojazdów	5,7	11,0	0,4	3673,51	3654,27	4210,97
drivers and mobile plant operators						
Pracownicy wykonujący prace proste	6,9	5,2	8,6	2629,70	3030,82	2384,68
Elementary occupations						
w tym: of which:						
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,2	0,4	0,1	3296,96	3264,98	3466,85
agricultural, forestry and fishery labourers						
robotnicy pomocniczy w górnictwie, prze- myśle, budownictwie i transporcie	2,0	2,7	1,3	3069,85	3243,72	2700,42
labourers in mining, construction, manufacturing and transport						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 151. c Patrz uwagi ogólne, ust. 9 pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 3 on page 151. c See general notes, item 9 point 1 on page 23.

TABL. 4 (101). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ¹ ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES ¹ FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – ogółem = 100 total = 100	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	a	4416,17	4769,49	4060,06	4684,78	5301,65	4367,96	4287,04	4619,86
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL									
Wyższe ze stopniem nauko- wym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	5917,48	7315,84	5155,86	5350,65	6297,31	4991,97	6589,87	8062,04
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	134,0	153,4	127,0	114,2	118,8	114,3	153,7	174,5
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomicysty lub równorzę- dnym	a	5208,32	6277,44	4228,37	4498,84	5394,63	4075,76	5537,02	6515,48
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	117,9	131,6	104,1	96,0	101,8	93,3	129,2	141,0
Policealne	a	3839,63	4182,63	3655,07	3846,17	4401,02	3685,10	3836,38	4123,28
Post-secondary	b	86,9	87,7	90,0	82,1	83,0	84,4	89,5	89,3
Średnie zawodowe	a	3891,74	4219,81	3431,89	4278,00	4974,85	3772,11	3773,36	4066,20
Vocational secondary	b	88,1	88,5	84,5	91,3	93,8	86,4	88,0	88,0
Średnie ogólnokształcące	a	3686,42	4236,06	3230,51	3728,88	4411,02	3441,38	3675,77	4209,65
General secondary	b	83,5	88,8	79,6	79,6	83,2	78,8	85,7	91,1
Zasadnicze zawodowe	a	3050,71	3295,34	2509,90	3446,82	4052,72	2536,22	2966,65	3158,88
Basic vocational	b	69,1	69,1	61,8	73,6	76,4	58,1	69,2	68,4
Gimnazjalne	a	2982,89	2989,32	2957,41	2833,72	2863,21	2719,00	2994,65	2999,22
Lower secondary	b	67,5	62,7	72,8	60,5	54,0	62,2	69,9	64,9
Podstawowe i niepełne pod- stawowe	a	3072,56	3327,27	2700,41	3046,78	3737,25	2534,78	3078,06	3268,10
Primary and incomplete primary	b	69,6	69,8	66,5	65,0	70,5	58,0	71,8	70,7
WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej	a	2877,77	3012,50	2717,09	2884,89	3104,96	2777,96	2876,83	3005,50
and less	b	65,2	63,2	66,9	61,6	58,6	63,6	67,1	65,1
25–34	a	4046,98	4353,53	3708,76	3850,46	4375,69	3588,41	4103,79	4349,85
	b	91,6	91,3	91,3	82,2	82,5	82,2	95,7	94,2
35–44	a	4885,49	5380,12	4428,98	4983,96	5717,85	4644,92	4839,37	5290,33
	b	110,6	112,8	109,1	106,4	107,9	106,3	112,9	114,5
45–54	a	4559,12	5028,44	4159,42	4867,65	5460,60	4599,87	4340,76	4860,10
	b	103,2	105,4	102,4	103,9	103,0	105,3	101,3	105,2
55–59	a	4456,95	4750,01	4188,82	4752,12	5369,93	4421,90	4219,81	4451,84
	b	100,9	99,6	103,2	101,4	101,3	101,2	98,4	96,4
60–64	a	4639,89	4746,36	4436,28	5150,20	5598,35	4710,75	4247,53	4331,01
	b	105,1	99,5	109,3	109,9	105,6	107,8	99,1	93,7
65 lat i więcej	a	5897,68	5930,47	5590,22	6210,98	6297,29	5762,26	5608,96	5636,22
and more	b	133,5	124,3	137,7	132,6	118,8	131,9	130,8	122,0

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 151.
1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons; see general notes, item 3 on page 151.

TABL. 4 (101). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ¹ ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES ¹ FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w zł in zł									
b – ogółem = 100 total = 100									
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku	a 3040,14	3198,75	2867,62	3066,07	3217,27	3001,08	3035,11	3196,84	2826,14
Up to	b 68,8	67,1	70,6	65,4	60,7	68,7	70,8	69,2	73,8
2,0– 4,9	a 3656,88	3935,27	3355,63	3548,16	3994,19	3297,98	3681,98	3926,49	3374,87
	b 82,8	82,5	82,6	75,7	75,3	75,5	85,9	85,0	88,2
5,0– 9,9	a 4247,78	4696,12	3765,47	4065,95	4766,19	3712,57	4304,33	4683,41	3791,20
	b 96,2	98,5	92,7	86,8	89,9	85,0	100,4	101,4	99,1
10,0–14,9	a 4617,22	5002,13	4223,18	4723,58	5437,64	4373,36	4576,27	4905,98	4132,13
	b 104,6	104,9	104,0	100,8	102,6	100,1	106,7	106,2	108,0
15,0–19,9	a 4958,33	5433,16	4535,89	5167,91	6129,25	4782,88	4860,11	5265,81	4349,14
	b 112,3	113,9	111,7	110,3	115,6	109,5	113,4	114,0	113,6
20 lat i więcej	a 4778,29	5151,58	4413,69	4968,63	5534,25	4656,90	4617,81	4964,01	4073,74
and more	b 108,2	108,0	108,7	106,1	104,4	106,6	107,7	107,4	106,4

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 151.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons; see general notes, item 3 on page 151.

TABL. 5 (102). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ¹ NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIENIYCH ² WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW ³ WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.THE HIGHEST MONTHLY GROSS ¹ WAGES AND SALARIES IN PAID EMPLOYMENT ² DECILES BY MAJOR OCCUPATIONAL GROUPS ³ FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eighth	dziwiąt- tej ninth
a – ogółem total									
b – mężczyźni men									
c – kobiety women									
w zł in zł									
O G Ó Ł E M	a 1900,00	2304,84	2770,84	3193,91	3611,00	4100,73	4711,74	5569,17	7440,63
TOTAL	b 1880,00	2300,00	2814,85	3294,01	3740,93	4277,07	4996,79	6071,80	8514,91
	c 1938,67	2312,63	2708,75	3096,20	3500,00	3964,14	4475,29	5200,00	6494,97
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	a 3000,00	4092,53	4973,56	5850,00	6751,84	7857,16	9383,11	11589,43	15964,71
Public government representatives senior officials and managers	b 2804,17	4004,22	5000,00	6150,00	7277,71	8650,00	10385,91	13184,17	17716,67
	c 3104,88	4146,97	4900,42	5579,17	6311,58	7100,00	8125,00	9850,00	12827,75
Specjaliści	a 2836,81	3373,76	3816,25	4253,71	4696,68	5180,93	5789,43	6800,00	8764,27
Professionals	b 2944,08	3615,69	4213,01	4810,00	5488,43	6253,43	7292,31	8606,84	11000,00
	c 2802,00	3285,03	3661,44	4062,23	4438,37	4839,33	5275,86	5878,85	7118,66
Technicy i inny średni personel	a 2300,00	2849,56	3295,59	3602,43	3985,39	4328,23	4852,48	5586,46	6955,36
Technicians and associate professionals	b 2327,01	3057,60	3500,00	3931,44	4392,47	4920,79	5500,00	6407,33	8346,68
	c 2276,44	2776,00	3141,80	3485,36	3770,73	4067,40	4420,59	5000,00	5954,41
Pracownicy biurowi	a 1922,77	2358,33	2764,40	3055,08	3353,17	3639,31	3999,00	4428,01	5261,84
Clerical support workers	b 1850,00	2288,00	2750,71	3083,33	3419,76	3741,92	4059,61	4618,55	5584,00
	c 2000,00	2400,00	2770,00	3033,33	3318,71	3581,79	3934,40	4295,57	5118,61
Pracownicy usług i sprzedawcy	a 1850,00	1850,00	1933,63	2120,83	2339,06	2562,50	2900,00	3403,89	4270,83
Service and sales workers	b 1850,00	1858,00	1941,96	2149,98	2428,76	2762,20	3234,20	3883,33	4754,60
	c 1850,00	1850,00	1933,33	2113,44	2286,41	2500,00	2770,84	3129,67	3870,63

¹ Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 151. ² Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ³ Patrz uwagi ogólne, ust. 9 pkt 1 na str. 23.

¹ See general notes, item 3 on page 151. ² Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ³ See general notes, item 9 point 1 on page 23.

TABL. 5 (102). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH² WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW³ WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
THE HIGHEST MONTHLY GROSS¹ WAGES AND SALARIES IN PAID EMPLOYMENT² DECILES BY MAJOR OCCUPATIONAL GROUPS³ FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)									
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątęj (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eighth	dziewia- tej ninth	
a – ogółem total											
b – mężczyźni men											
c – kobiety women		w zł in zł									
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy		a	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1900,00	2230,16	3143,65	3899,12	5399,68
Skilled agricultural, forestry and fishery workers		b	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1900,00	2118,50	2983,85	3909,05	5512,58
		c	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	2262,16	2968,28	3374,87	3666,28	3986,21
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy		a	1850,00	2000,00	2200,00	2537,33	2955,12	3332,00	3700,00	4217,13	5135,76
Craft and related trades workers		b	1850,00	2000,00	2335,00	2728,80	3144,96	3481,17	3898,33	4491,03	5381,43
		c	1850,00	1850,00	2054,99	2163,33	2383,33	2680,96	3017,14	3479,46	3918,14
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń		a	1950,00	2201,00	2618,24	2950,26	3235,21	3553,95	3957,79	4542,14	5457,93
Plant and machine operators, and assemblers		b	1950,00	2200,00	2635,07	3019,00	3401,44	3749,10	4185,60	4806,00	5812,71
		c	1900,00	2246,27	2582,20	2804,17	2975,74	3130,51	3307,66	3577,17	4195,49
Pracownicy wykonujący prace proste		a	1850,00	1872,50	2062,00	2213,24	2383,33	2565,70	2789,41	3100,00	3739,60
Elementary occupations		b	1850,00	1950,00	2196,47	2498,68	2783,75	3065,83	3426,26	3853,32	4532,41
		c	1850,00	1856,16	2030,00	2150,00	2268,15	2400,00	2554,44	2746,75	3043,57

1 Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 151. 2 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 3 Patrz uwagi ogólne, ust. 9 pkt 1 na str. 23.
1 See general notes, item 3 on page 151. 2 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 3 See general notes, item 9 point 1 on page 23.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (103). **EMERYCI I RENCISCI^a**
RETIREEES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	455605	448840	450769	453543	T O T A L
Objęci pozarolniczym systemem ubezpieczeń społecznych	413153	411066	413170	416317	Covered by the non-agricultural social security system
pobierający:					persons receiving:
emerytury	271343	282174	287906	294975	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	66800	54153	50963	47516	disability pensions
renty rodzinne	75010	74739	74301	73826	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	42452	37774	37599	37226	Farmers

a Przeciętne w roku; bez emerytów i rencistów, którzy otrzymują świadczenia wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia na mocy umów międzynarodowych.
Ż r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
a Annual averages; excluding retirees and pensioners, who receive benefits paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior as well as the Ministry of Justice; excluding retirees and pensioners receiving benefits on the basis of international agreements.
S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (104). ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO ^a
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	8320,6	10185,6	10411,5	10752,1	Benefits in mln zł
Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM					
Razem Total					
Świadczenia w mln zł	7834,1	9647,8	9873,7	10211,2	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1580,15	1955,84	1991,44	2043,95	Average monthly retirement and other pension in zł
Emerytury Retirement pensions					
Świadczenia w mln zł	5492,7	6998,3	7253,3	7606,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1686,89	2066,78	2099,43	2148,98	Average monthly retirement pension in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Disability pensions					
Świadczenia w mln zł	1029,9	1035,5	995,2	947,6	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1284,81	1593,51	1627,23	1661,90	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Survivors pensions					
Świadczenia w mln zł	1311,5	1613,9	1625,2	1656,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1457,04	1799,54	1822,83	1870,16	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH ^b FARMERS ^b					
Świadczenia w mln zł	486,5	537,8	537,9	541,0	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	955,08	1186,54	1192,14	1211,00	Average monthly retirement and other pension in zł

a Bez emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 152.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
a Excluding retirement and other pensions paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior as well as the Ministry of Justice; excluding retirement and other pensions realized on the basis of international agreements. b Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 152.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne **badanie budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Od 2004 r. gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełączyca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału, przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania, na opłatę za usługi oraz wyposażenie gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

CHAPTER VIII

HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the equipment of households with durable goods as well as risk of poverty, is a representative **household budget survey**. Included in the survey there are all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. Since 2004 the households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey.

In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household budget survey are weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The household budget survey is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods, on payments for services as well as on equipment of the household with durable goods.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące poszczególne społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura lub renta).

3. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

4. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

5. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi”.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing individual socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees and pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement or other pension).

3. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

4. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

5. Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the nomenclature adopted in household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item "miscellaneous goods and services".

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zasięg ubóstwa – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz skrajnego), zastosowano tzw. **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 734 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1982 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2016 r. – 770 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 2080 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2017 r. odpowiednio: 779 zł oraz 2157 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2015 r. kwoty te wynosiły 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2015 r. obowiązują kwoty odpowiednio: 634 zł oraz 514 zł.

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Poverty rates – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and extreme). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0.7 – to any other person at that age and weight 0.5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at the age under 14 is 2.7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was 734 zł for 1-person households and 1982 zł for 4-person households, in the fourth quarter of 2016 – 770 zł for 1-person households and 2080 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2017: 779 zł and 2157 zł, respectively.

„Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. From 2010 to the third quarter of 2012 the line remained at the level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2012 to the third quarter of 2015 the poverty threshold amounted to 542 zł for 1-person households and 456 zł per 1 person for multi-person households. However, since the fourth quarter of 2015, the following amounts are applicable: of 634 zł and 514 zł, respectively.

Granica ubóstwa skrajnego ustalana jest na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 545 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1472 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2016 r. było to 550 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1486 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2017 r. odpowiednio: 582 zł oraz 1571 zł.

Extreme poverty threshold sets on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. The subsistence minimum determines the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was 545 zł for 1-person households and 1472 zł for 4-person households, in the fourth quarter of 2016 the threshold was 550 zł for 1-person households and 1486 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2017: 582 zł and 1571 zł, respectively.

TABL. 1 (105). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	2032	2215	2230	2213	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,90	2,73	2,72	2,64	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,14	1,08	1,09	1,08	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,76	0,76	1,02	1,16	receiving social benefits
w tym emerytury lub renty	0,62	0,62	0,64	0,64	of which retirement and other pension
pozostających na utrzymaniu ^a	0,92	0,82	0,55	0,34	dependents ^a

a W 2016 r. i 2017 r. bez dzieci w wieku 15-18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”.

a In 2016 and 2017 excluding children aged 15-18 receiving child-raising benefit "Family 500+”.

TABL. 2 (106). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Dochód rozporządzalny	1256,79	1380,92	1560,35	1649,04	Available income
w tym dochód do dyspozycji ...	1212,87	1339,14	1508,50	1602,35	of which disposable income
w tym dochód:					of which income:
z pracy najemnej	688,28	766,13	849,64	837,42	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego					from a private farm in agriculture
w rolnictwie	29,90	29,63 ^a	31,56 ^b	57,17 ^c	from self-employment
z pracy na własny rachunek	132,29	135,18	162,19	187,60	from social security benefits
ze świadczeń z ubezpieczeń spo-					from other social benefits
łecznych	303,20	327,39	345,05	370,72	
z pozostałych świadczeń społecz-					
nych	43,50	55,40	107,93	126,64	

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 62,68%, b – 35,78%, c – 33,22%.

a-c Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 62.68%, b – 35.78%, c – 33.22%.

TABL. 3 (107). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Wydatki ogółem	1007,95 ^a	1058,53	1178,44	1197,67	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b	964,04 ^a	1016,75	1126,60	1150,98	of which consumer goods and services ^b
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	244,24	264,59	283,91	306,01	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	29,79	32,71	35,92	33,69	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	53,51	52,84	63,32	56,97	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	200,52	216,36	225,15	234,00	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	58,93	53,31	64,54	59,31	furnishings, household equipment and routine household maintenance
zdrowie	46,95	61,31	62,78	67,27	health
w tym wyroby farmaceutyczne	25,91	33,58	34,79	36,63	of which pharmaceutical products
transport	97,62	88,83	105,55	106,98	transport
łączność ^c	42,66	57,62	59,95	58,57	communication ^c
rekreacja i kultura ^d	92,13	65,78	78,85	75,57	recreation and culture ^d
edukacja	11,63	9,85	10,61	11,24	education
restauracje i hotele	20,47	41,55	54,01	50,26	restaurants and hotels
pozostałe towary i usługi	53,59	58,90	67,66	70,57	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	30,88	32,91	37,92	38,16	of which personal care

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. c Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. d Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c Since 2013 including expenditures on Internet services. d Since 2013 excluding expenditures on Internet services.

TABL. 4 (108). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIENIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH
NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

AVERAGE MONTHLY CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg ...	6,05	5,14	5,09	5,04	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,23	3,18	3,07	2,90	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,30	5,01	5,05	5,17	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	3,08	2,86	2,87	2,95	raw meat
w tym drób	1,29	1,51	1,57	1,56	of which poultry
wędliny i inne przetwory mięsne ^d ...	2,12	1,91	1,95	1,99	processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,42	0,30	0,27	0,27	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	3,90	3,13	3,19	3,39	Milk ^f in l
Jogurty w kg	x	0,61	0,67	0,65	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g w kg	0,97	0,86	0,92	0,95	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	11,83	10,08	10,14	10,75	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,26	1,10	1,07	1,06	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	0,31	0,28	0,30	0,28	of which butter
Owoce w kg	3,41	3,58	3,83	3,87	Fruit in kg
Warzywa w kg	9,62	7,92	8,07	8,11	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,89	3,44	3,25	3,25	of which potatoes
Cukier w kg	0,96	0,85	0,71	0,70	Sugar in kg
Kawa, herbata i kakao w kg	0,29	0,24	0,25	0,25	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	3,62	4,10	4,54	4,87	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	1,01	0,97	0,81	1,02	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 r. bez maki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d Łącznie z wyrobami garmażeryjnymi, od 2013 r. bez przetworów podrobowych. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Od 2013 r. bez serków słodkich. h Od 2013 r. bez boczku surowego.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in item "Oils and fats"). d Including ready-to-serve food, since 2013 excluding offal preparations. e Until 2012 defined as "Fish"; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products as well as since 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Since 2013 excluding raw bacon.

TABL. 5 (109). GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO
UŻYTKOWANIA ^aHOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,2	98,5	98,7	97,4	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	45,2	14,8	12,3	13,6	Freezer
Pralka automatyczna	93,8	95,9	96,6	96,6	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	19,2	30,8	36,1	39,3	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	52,0	55,1	54,7	55,8	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą cera- miczną, indukcyjną	x	15,8	18,4	21,0	Electric cooker with ceramic plate, inductive
Samochód osobowy	57,5	58,1	61,8	60,2	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwa- rzania dźwięku ^b	x	67,9	66,6	63,2	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	98,7	97,5	96,7	94,9	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satel- itarnej lub kablowej	77,2	80,8	76,4	73,3	Satellite or cable television equipment
Telefon komórkowy	93,6	96,7	96,6	97,5	Mobile phone
w tym smartfon	x	47,0	56,4	63,9	of which smartphone
Zestaw kina domowego	17,3	14,4	15,7	12,6	Home theatre system
Odtwarzacz DVD	55,9	36,9	31,7	27,1	DVD player
Aparat fotograficzny cyfrowy	52,3	48,2	48,2	40,9	Digital camera
Komputer osobisty	67,5	76,2	77,5	77,8	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	63,9	75,1	76,5	76,8	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	48,8	41,8	31,7	of which broadband access
Drukarka	x	34,7	35,6	32,5	Printer
w tym wielofunkcyjna	x	19,9	22,9	22,6	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych, radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieże.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player, radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABL. 6 (110). **WSKAŹNIKI ZASIĘGU UBÓSTWA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH** ^a
POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	20,1	16,8	12,5	9,7	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	9,8	13,6	11,5	8,5	“legal” poverty threshold
granicy ubóstwa skrajnego	7,1	8,6	4,3	3,0	extreme poverty threshold

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 165.

a See general notes, item 7 on page 165.

DZIAŁ IX

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o **urządzeniach komunalnych** dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. **Źródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

CHAPTER IX

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding **municipal installations** concern operative installations.

2. Information regarding the water supply, the sewage and gas supply systems includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e., conduits providing water to the distribution network and gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network, while they do not include channels designed exclusively for discharging precipitation water.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage system, with the main drainage system.

3. As **street outlet** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

6. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służący do przesyłania i dystrybucji czynnika grzewczego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 755).

Dane w tabl. 4(114) dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z urządzeniami w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Grupowanie odpadów przeznaczonych do procesów odzysku i unieszkodliwiania podano w układzie funkcjonującym w organizacjach międzynarodowych (m.in. UE, OECD).

W wyniku zmian w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi (od 1 VII 2013 r. gminy objęły systemem wszystkich właścicieli nieruchomości) od 2014 r. odpady komunalne zebrane obejmują odpady odebrane od wszystkich mieszkańców i uznawane są za odpady wytworzone.

8. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości, wydzielonych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

9. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, place, ławki itp.

Data regarding the population connected to the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity also include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

The consumption of electricity and gas from gas supply system in households is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line – with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic Law (uniform text Journal of Laws 2018 item 755).

Data in table 4(114) apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing cooperatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on municipal waste concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Grouping of waste designated for recovery and disposal operations is given according to the layout functioning in international organisations (i.a. EU, OECD).

As a result of changes in municipal waste management system (since 1 VII 2013 gminas covered all real estate owners with the system) since 2014 municipal waste collected include waste received from all inhabitants and are considered to be waste generated.

8. Data on liquid waste concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in case they are not discharged by sewage system.

9. Strolling-recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, walkways, squares, benches etc.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zielone osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisywowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

2. Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

3. Mieszkania sklasyfikowane według form własności dotyczą:

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002-2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

2. Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

3. Dwellings classified by type of ownership concern:

1) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:

- może być właścicielem całej nieruchomości, np. indywidualny dom jednorodzinny,
- może posiadać udział w nieruchomości wspólnej jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 XII 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 845) zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

2) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);

3) **gmin (komunalne)** – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: placówki wykonywujące działalność leczniczą, placówki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;

4) **towarzystw budownictwa społecznego;**

5) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);

6) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;

7) **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

4. Dane o mieszkaniach, których **budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

1) **natural persons** – dwellings, which are owned by a natural person (one or more), while this person:

- can be owner of whole real estate, for example individual detached house,
- can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in building of housing cooperatives for which by the Law of 15 XII 2000 on housing cooperatives (uniform text Journal of Laws 2018 item 845) a separate ownership right for the benefit of a natural person (natural persons), exposed in a real-estate register, was established.

The notion of **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

2) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise) and tenant's dwellings (occupied on the basis of a contract of tenancy);

3) **gminas (municipal)** – dwellings owned by a gmina or powiat (local government community) and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: units performing health care activities, social welfare facilities, units of education system, cultural institutions;

4) **public building societies;**

5) **companies** (of public and private sector);

6) **State Treasury** – dwellings remaining in the stock or under the management of Agricultural Property Agency, Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;

7) **other entities** – dwellings owned by institutions constructing for profit – for sale (but not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

4. Data regarding **dwellings** in which **construction has begun** concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged portion), created as a result of adapting non-residential spaces.

5. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem;
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego).

5. Information regarding dwellings, useful floor area of dwellings as well as **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

The division of dwellings into buildings of housing cooperatives, private buildings (i.e., realized by natural persons, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of financing the construction or dwellings designing.

Information regarding the results of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent;
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons included in private construction);
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realised in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilising credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 – from the National Housing Fund);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction).

Infrastruktura komunalna
Municipal infrastructure

TABL. 1 (111). WODOCIĄGI I KANALIZACJA
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km:					Distribution network in km:
Wodociągowa	14163,2	15667,8	15905,0	16123,6	Water supply
miasta	3803,0	4024,1	4043,1	4099,6	urban areas
wieś	10360,2	11643,7	11861,9	12024,0	rural areas
Kanalizacyjna ^a	7779,2	10306,0	10528,1	10699,9	Sewage ^a
miasta	3241,4	3521,3	3561,0	3609,3	urban areas
wieś	4537,8	6784,7	6967,1	7090,6	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.:					Connections leading to residential buildings in units:
Wodociągowe	241441	281612	291379	295622	Water supply network
miasta	111264	121882	123517	124483	urban areas
wieś	130177	159730	167862	171139	rural areas
Kanalizacyjne	158359	196749	203896	206703	Sewage network
miasta	92201	98502	100200	100889	urban areas
wieś	66158	98247	103696	105814	rural areas
Zdroje uliczne	192	320	196	188	Street outlets
Miasta	72	88	95	91	Urban areas
Wieś	120	232	101	97	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	74,8	75,7	79,1	77,9	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	52,8	51,4	52,2	52,6	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	35,2	34,6	35,1	35,4	per capita in m ³
Wieś w hm ³	21,9	24,3	26,9	25,3	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	80,3	81,3	83,8	86,6	Wastewater discharged by sewage network (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	80,3	81,3	83,8	86,6	Of which treated
a Łącznie z kolektorami.					
a Including collectors.					

TABL. 2 (112). ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	856,1	846,1	861,4	873,9	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	617,5	612,2	617,5	618,8	Urban areas
Wieś	238,6	233,8	243,9	255,0	Rural areas
Zużycie:					Consumption:
W GWh	1891,3	1655,8	1721,9	1711,6	In GWh
miasta	1259,6	1087,8	1120,3	1063,4	urban areas
wieś	631,7	568,0	601,6	648,2	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	840,3	731,4	753,4	715,7	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	2039,7	1776,8	1814,3	1718,3	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2648,2	2429,1	2466,4	2541,7	rural areas – per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Energii.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

S o u r c e: data of the Ministry of Energy.

TABL. 3 (113). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY NETWORK AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS
SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	5308,4	6604,6	6833,8	7056,3	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	740,8	960,4	961,5	960,9	of which transmission
miasta	69,7	84,9	84,9	84,9	urban areas
wieś	671,1	875,5	876,6	876,0	rural areas
Miasta	3218,8	3513,9	3587,7	3697,8	Urban areas
Wieś	2089,6	3090,6	3246,0	3358,5	Rural areas
Przylączya prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	101270	114913	118451	125087	Connections leading to residential and non-residential buildings in units
Miasta	84508	90336	92198	95965	Urban areas
Wieś	16762	24577	26253	29122	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys.	403,3	402,5	414,5	415,6	Consumers of gas from gas supply system ^a in thous.
Miasta	387,5	376,8	387,4	387,7	Urban areas
Wieś	15,8	25,7	27,1	27,9	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system (during the year):
W GWh ^b	239,2	2206,5	2489,4	2465,1	In GWh ^b
miasta	215,5	1894,7	2139,2	2106,8	urban areas
wieś	23,7	311,8	350,1	358,3	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh ^c	105,4	957,4	1077,0	1062,7	Per capita in kWh ^c
miasta	143,8	1273,9	1438,7	1418,0	urban areas
wieś	30,7	381,4	424,6	429,7	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. bc W 2010 r. w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.
a Including consumers connected to collective gas-meters. bc In 2010 in natural units: b – hm³, c – m³.

TABL. 4 (114). **OGRZEWNICTWO ^a**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła przesyłowa w km	1052,0	1147,7	1115,6	1152,8	1095,3	57,5	Heating transmission network in km
Kotłownie	759	1280	1381	1410	1074	336	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	15542,1	12903,4	13675,3	13921,9	13726,2	195,7	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	113832	143452	157546	160142	153261	6881	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkalnych	76562	85939	87664	89420	88260	1160	of which residential buildings

a W 2014 r. zmieniono zakres podmiotowy badania.
a In 2014 the scope of subject research changed.

TABL. 5 (115). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY NETWORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thous. – using ^a :
wodociągu ^b	2108,4	2218,9	2228,4	2238,6	water supply system ^b
miasta	1468,1	1468,1	1468,5	1466,7	urban areas
wieś	640,3	750,8	760,0	771,9	rural areas
kanalizacji ^b	1715,3	1907,7	1920,7	1930,7	sewage system ^b
miasta	1399,9	1409,6	1410,7	1409,5	urban areas
wieś	315,3	498,0	510,0	521,2	rural areas
gazu	1157,8	1133,4	1139,6	1144,5	gas supply system
miasta	1099,1	1044,3	1046,4	1047,0	urban areas
wieś	58,7	89,1	93,2	97,5	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^c – korzystająca ^a z:					Population – in % of total population ^c – using ^a :
wodociągu	92,7	96,2	96,2	96,3	water supply system
miasta	97,9	98,7	98,8	98,8	urban areas
wieś	82,5	91,5	91,7	92,0	rural areas
kanalizacji	75,4	82,7	82,9	83,1	sewage system
miasta	93,4	94,8	94,9	94,9	urban areas
wieś	40,6	60,7	61,5	62,1	rural areas
gazu	50,9	49,1	49,2	49,2	gas supply system
miasta	73,3	70,2	70,4	70,5	urban areas
wieś	7,6	10,9	11,2	11,6	rural areas

a Dane szacunkowe. b Od 2015 r. dane według zmienionej metody szacowania. c Na podstawie bilansów.
a Estimated data. b Since 2015 data are given according to new method of estimation. c Based on balances.

TABL. 6 (116). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospo- darstw domo- wych of which from house- holds	
Odpady komunalne zebrane ^b						Municipal waste collected ^b in t
w t	683470	702955	761199	803650	643191	mixed
zmieszane	637516	546406	579947	584926	442892	urban areas
miasta	526110	397560	421181	420901	307681	rural areas
wieś	111406	148846	158767	164025	135211	collected separately
zebrane selektywnie	45954	156549	181251	218723	200299	of which:
w tym:						paper and cardboard
papier i tektura	5489	14606	16743	17171	14018	glass
szkło	11940	25358	25734	32766	30216	plastic
tworzywa sztuczne	8035	17968	22239	24628	22438	metals
metale	760	248	203	66	40	largesize
wielkogabarytowe	6055	11738	15679	23116	21877	biodegradable
biodegradowalne	8113	62585	75424	85493	79458	

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 171. b Dane szacunkowe.
a See general notes, item 7 on page 171. b Estimated data.

TABL. 7 (117). **NECZYSTOŚCI CIEKŁE ^a**
LIQUID WASTE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	1209	1532	1558	1623	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	265	459	471	476	urban areas
wieś	944	1074	1088	1147	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	882	1075	1113	1126	of which from households
miasta	156	256	267	269	urban areas
wieś	726	819	846	857	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	73,9	66,0	66,8	69,0	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	2,5	5,5	6,4	7,0	Wastewater treatment facilities in thous. (as of 31 XII)

a Dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 171. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

a Estimated data; see general notes, item 8 on page 171. b Wastewater stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (118). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII): liczba	35	14	13	13	2	11	Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII): number
powierzchnia w ha	164	88	94	81	19	62	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk czynnych (w ciągu roku) w ha	-	11	2 ^a	6	-	6	Reclaimed area of controlled landfill sites in operation (during the year) in ha

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 9 (119). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING ESTATES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
O G Ó Ł E M w ha TOTAL in ha	3427	2497	3504	2544	3689	2686	3665	2683
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,2	2,2	0,2	2,4	0,2	2,5	0,2	2,5
in % of total area of the Voivodship ^a								
na 1 mieszkańca ^b w m ²	15,1	16,7	15,2	17,1	15,9	18,1	15,8	18,1
per capita ^b in m ²								
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej: Generally accessible urban green area:								
parki spacerowo-wypoczynkowe	1065	780	1133	832	1135	832	1114	834
strolling-recreational parks								
zieleńce	1080	526	1051	490	1057	492	1060	494
lawns								
Tereny zieleni osiedlowej	1282	1191	1320	1222	1496	1362	1491	1356
Green areas of housing estates								

ab W przypadku miast obliczono: a – w % powierzchni ogólnej miast, b – na 1 mieszkańca miast.

ab For urban areas calculated: a – in % of total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania
Dwellings

TABL. 10 (120). **ZASOBY MIESZKANIOWE** ^a
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Mieszkania w tys. Dwellings in thous.	781,1	836,6	848,8	863,5	628,9	234,5
Izby w mieszkaniach w tys. Rooms in dwellings in thous.	2973,4	3172,6	3215,8	3266,0	2213,4	1052,6
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thous. m ²	55203,9	60042,0	61070,5	62241,6	39812,5	22429,1
Przeciętna w zasobach mieszkaniowych: Dwelling stocks, average:						
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,81	3,79	3,79	3,78	3,52	4,49
powierzchnia użytkowa w m ² : useful floor area in m ² :						
1 mieszkania per dwelling	70,7	71,8	72,0	72,1	63,3	95,6
na 1 osobę per person	24,3	26,0	26,4	26,8	26,8	26,7
liczba osób ^b na: number of persons ^b :						
1 mieszkanie per dwelling	2,91	2,76	2,73	2,69	2,36	3,58
1 izbę per room	0,77	0,73	0,72	0,71	0,67	0,80

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 25.
a Based on balances. b See general notes, item 13 on page 25.

TABL. 11 (121). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH** ^a **WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM TOTAL	2010	99,2	97,7	95,2	55,8	85,7
	2015	99,3	97,9	95,6	54,8	86,9
	2016	99,3	98,0	95,7	54,8	87,3
	2017	99,3	98,0	95,7	55,1	87,5
Miasta Urban areas	2010	99,8	99,1	97,1	72,6	88,8
	2015	99,8	99,2	97,3	71,0	89,7
	2016	99,9	99,2	97,4	71,0	90,1
	2017	99,9	99,2	97,5	71,3	90,3
Wieś Rural areas	2010	97,5	93,9	89,8	8,2	77,1
	2015	97,8	94,5	90,8	10,5	79,2
	2016	97,8	94,6	90,9	10,9	79,6
	2017	97,9	94,8	91,2	11,6	80,0

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 12 (122). DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2017 R.
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Allowances paid out to users of						
a – liczba dodatków number of allowances b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowance in zł	Ogółem Total	gminnych gminas	spółdziel- czych cooperatives	wspólnot mieszka- niowych housing cooperative	prywatnych private	towarzystw budow- nictwa spo- łecznego public building society	innych others	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	a	260300	107750	55598	45712	30618	9532	11090
TOTAL	b	50599,7	20813,5	10018,1	7736,4	7495,9	2128,2	2407,7
	c	194,39	193,16	180,19	169,24	244,82	223,27	217,10
Miasta	a	226635	98060	52338	40336	19899	9294	6708
Urban areas	b	43666,7	18696,4	9306,9	6718,4	5455,1	2071,1	1418,8
	c	192,67	190,66	177,82	166,56	274,14	222,85	211,50
Wieś	a	33665	9690	3260	5376	10719	238	4382
Rural areas	b	6933,0	2117,0	711,2	1018,0	2040,8	57,1	988,9
	c	205,94	218,48	218,16	189,36	190,39	239,77	225,68
W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL								
OGÓŁEM	a	100,0	41,4	21,4	17,6	11,8	3,7	4,3
TOTAL	b	100,0	41,1	19,8	15,3	14,8	4,2	4,8
	c	100,0	43,3	23,1	17,8	8,8	4,1	3,0
Miasta	a	100,0	42,8	21,3	15,4	12,5	4,7	3,2
Urban areas	b	100,0	42,8	21,3	15,4	12,5	4,7	3,2
Wieś	a	100,0	28,8	9,7	16,0	31,8	0,7	13,0
Rural areas	b	100,0	30,5	10,3	14,7	29,4	0,8	14,3

TABL. 13 (123). GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investors for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gmina stocks for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdzielcze cooperatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which improved	razem total	w tym uzbrojone of which improved
w ha in ha								
OGÓŁEM	2010	130,5	19,6	92,6	1172,6	905,1	2675,1	735,1
TOTAL	2015	65,2	2,2	39,2	990,8	812,3	2529,3	716,8
	2016	69,7	0,5	52,7	913,2	791,4	2216,0	712,5
	2017	74,3	0,6	64,2	913,5	791,3	2170,6	705,4
Miasta	2010	52,9	19,6	23,8	1044,4	865,0	873,4	401,4
Urban areas	2015	37,4	2,2	13,8	902,4	792,6	709,5	367,6
	2016	40,1	0,5	25,3	893,8	785,0	710,3	372,5
	2017	33,2	0,6	24,7	883,7	782,1	685,9	368,6
Wieś	2010	77,6	-	68,8	128,2	40,1	1801,7	333,7
Rural areas	2015	27,8	0,0	25,4	88,4	19,7	1819,8	349,2
	2016	29,6	0,0	27,4	19,4	6,4	1505,7	340,0
	2017	41,1	0,0	39,5	29,8	9,2	1484,7	336,8

TABL. 14 (124). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	13073	13925	15527	19433	T O T A L
Spółdzielcze	424	-	68	293	Cooperatives
Komunalne (gminne)	9	87	138	42	Municipal (gminas)
Zakładowe	-	18	60	89	Company
Indywidualne	5512	5438	6247	7184	Private
Spółeczne czynszowe	157	101	68	27	Public building society
Na sprzedaż lub wynajem	6971	8281	8946	11798	For sale or rent

TABL. 15 (125). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkania	11815	13182	13155	15815	Dwellings
miasta	7865	8362	8710	10450	urban areas
wieś	3950	4820	4445	5365	rural areas
Spółdzielcze	537	225	161	116	Cooperative
Komunalne (gminne)	457	192	120	264	Municipal (gmina)
Zakładowe	69	34	1	33	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	5920	7519	7952	9977	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	205	108	204	46	Public building society
Indywidualne	4627	5104	4717	5379	Private
miasta	1552	1767	1600	1782	urban areas
wieś	3075	3337	3117	3597	rural areas
Mieszkania na 1000 zawar- tych małżeństw	868	1112	1061	1256	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	901	1129	1104	1316	Urban areas
Wieś	810	1083	986	1153	Rural areas
Izby	46801	47449	47817	55319	Rooms
miasta	26921	24896	26093	30864	urban areas
wieś	19880	22553	21724	24455	rural areas
Spółdzielcze	1729	610	521	423	Cooperative
Komunalne (gminne)	1104	412	311	661	Municipal (gmina)
Zakładowe	258	125	1	121	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	17466	19923	21981	27238	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	614	282	496	120	Public building society
Indywidualne	25630	26097	24507	26756	Private
miasta	8712	8002	7321	7953	urban areas
wieś	16918	18095	17186	18803	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1145839	1137614	1143192	1305197	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	620870	565417	595653	686557	urban areas
wieś	524969	572197	547539	618640	rural areas
Spółdzielcze	30972	11904	10986	9201	Cooperative
Komunalne (gminne)	19316	7339	4624	11942	Municipal (gmina)
Zakładowe	4302	2201	58	1981	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	367945	417444	470508	578585	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	10626	5074	10185	2311	Public building society
Indywidualne	712678	693652	646831	701177	Private
miasta	248380	212330	193481	200875	urban areas
wieś	464298	481322	453350	500302	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	97,0	86,3	86,9	82,5	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	78,9	67,6	68,4	65,7	urban areas
wieś	132,9	118,7	123,2	115,3	rural areas
Spółdzielcze	57,7	52,9	68,2	79,3	Cooperative
Komunalne (gminne)	42,3	38,2	38,5	45,2	Municipal (gmina)
Zakładowe	62,3	64,7	58,0	60,0	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	62,2	55,5	59,2	58,0	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	51,8	47,0	49,9	50,2	Public building society
Indywidualne	154,0	135,9	137,1	130,4	Private
miasta	160,0	120,2	120,9	112,7	urban areas
wieś	151,0	144,2	145,4	139,1	rural areas

TABL. 16 (126). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
			razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
O G Ó Ł E M TOTAL	2010	11815	4627	1,0	2,4	6,0	90,6	7188	4,7	28,9	43,3	23,1
	2015	13182	5104	1,0	5,9	11,7	81,5	8078	6,8	43,8	33,6	15,9
	2016	13155	4717	0,5	6,3	10,2	83,0	8438	6,4	36,2	39,1	18,3
	2017	15815	5379	1,3	6,3	13,2	79,2	10436	7,5	38,0	36,4	18,1
Miasta	2010	7865	1552	1,5	3,5	6,4	88,6	6313	4,8	31,0	42,9	21,3
	2015	8362	1767	2,3	13,5	21,0	63,2	6595	7,7	46,0	32,5	13,8
	2016	8710	1600	1,1	15,1	19,4	64,3	7110	7,5	39,4	38,6	14,5
	2017	10450	1782	2,6	11,4	21,8	64,2	8668	8,1	39,5	36,9	15,5
Wieś	2010	3950	3075	0,7	1,8	5,9	91,6	875	3,8	13,5	46,5	36,2
	2015	4820	3337	0,3	1,9	6,7	91,2	1483	2,8	33,8	38,4	25,0
	2016	4445	3117	0,1	1,7	5,5	92,6	1328	0,5	19,5	41,6	38,4
	2017	5365	3597	0,6	3,8	9,0	86,6	1768	4,4	30,5	34,0	31,1

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 59), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2183, z późniejszymi zmianami).

Od 1 IX 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/18:

- 1) w szkołach podstawowych kształci się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/17 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji,
- 3) rozpoczął się nabór do klasy pierwszej szkół branżowych I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/18 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne,
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14 XII 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 59), the Education System Law of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2183, with later amendments).

The reform of the education system began on 1 IX 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

- 1) the first year of pupils following the seventh grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of the 2016/17 school year graduates (transition from the 6- to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) stage I sectoral vocational schools transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year), began recruitment to grade 1. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 school year.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja**;
- 3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;
- 4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);
- 5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie **technika**;
- 7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
 - 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.
6. **Szkoły policealne** – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:
 - 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiaty and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

- 1) **primary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
- 2) **lower secondary schools**;
- 3) 3-year **special job-training schools**;
- 4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year **basic vocational schools**);
- 5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year **technical secondary schools**;
- 7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;
- 8) schools operating in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 3-year specialised secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.
6. **Post-secondary schools** – educating in day, evening, part-time and full-time mode – comprise:
 - 1) post-secondary schools (1-, 1.5- or 2-year), including special schools;

- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

7. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi.

8. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
 - 2) gimnazja dla dorosłych;
 - 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
 - 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
- 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
 - 2002/03-2016/17 – 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych.

9. Prezentowane dane o nauczaniu **języka mniejszości narodowych i etnicznych** oraz **języka regionalnego** obejmują samodzielne szkoły dla dzieci i młodzieży mniejszości narodowych i etnicznych oraz posługujących się językiem regionalnym, jak również szkoły i zespoły międzyszkolne, w których organizowane są dodatkowe zajęcia z nauczania tych języków.

- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) functioning until the 2015/16 school year foreign language teacher training colleges (3-year) and teacher training colleges (3-year), in which graduates did not obtain the title of Bachelor.

7. Tertiary education (university level) consists of full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until the 2015/16 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches, branch basic organisational units and branch teaching centres.

8. Schools for adults – educating in full-time and part-time mode – comprise:

- 1) primary schools for adults;
 - 2) lower secondary schools for adults;
 - 3) 3-year general secondary schools for adults;
 - 4) schools operating in the school years:
- 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical secondary schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,
 - 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults,
 - 2002/03-2016/17 – 3-year general secondary schools for adults.

9. Data on teaching a **language of national and ethnic minorities** as well as a **regional language** include independently operating schools for children and youth of national and ethnic minorities as well as students using regional language, as well as schools and interschool groups in which additional language classes are organised.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

16. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. Bursa to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

10. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 and years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

15. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

16. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A dormitory is an interschool facility serving as a boarding school.

17. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e. excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Dane o **nauczycielach akademickich** zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

20. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z danego roku akademickiego; dane o studiach podyplomowych i doktoranckich oraz o nauczycielach akademickich według stanu w dniu 31 XII.

21. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalent units.

18. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education as well as boarding schools and dormitories are provided as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) tertiary education – are presented as of 30 XI; students are shown as many times as many courses they take; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; graduates are shown as of a given academic year; data regarding non-degree postgraduate programmes as well as academic teachers as of 31 XII.

21. Enrolment rate:

- 1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education;
- 2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (in a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education.

22. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

23. Dane (poza szkołami wyższymi i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

22. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

23. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

Dane zbiorcze

Aggregated data

TABL. 1 (127). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA

EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	700	709	706	767	primary
gimnazja	415	428	438	124	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	23	27	27	27	special job-training
zasadnicze zawodowe	99	97	96	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^a	x	x	x	89	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące	143	137	139	147	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	5	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	13	x	x	x	specialised secondary
technika	111	104	103	109	technical secondary
technika uzupełniające	3	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b	8	9	7	8	general art ^b
policealne	198	138	138	126	post-secondary
wyższe	28 ^c	27	26	24	higher education institutions
dla dorosłych	249	107	104	95	for adults
podstawowe	1	-	-	5	primary
gimnazja	6	8	8	2	lower secondary
zasadnicze zawodowe	8	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	92	99	96	88	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	105	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	2	x	x	x	specialised secondary
technika	3	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	32	x	x	x	supplementary technical secondary

^a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym: 2010/11 – 28 szkół, 2015/16 – 27, 2016/17 – 28, 2017/18 – 28. ^c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

^a Including basic vocational school sections. ^b Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 28 schools, 2015/16 – 27, 2016/17 – 28, 2017/18 – 28. ^c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 1 (127). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
NAUCZYCIELE ^a TEACHERS ^a					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^b	10711	12190	11799	14229	primary ^b
gimnazja ^b	6623	6223	6298	4200	lower secondary ^b
zasadnicze zawodowe ^{bc}	1031	1038	961	x	basic vocational ^{bc}
branżowe szkoły I stopnia ^d	x	x	x	921	stage I sectoral vocational ^d
licea ogólnokształcące ^{be}	3076	2560	2552	2591	general secondary ^{be}
licea profilowane ^b	71	x	x	x	specialised secondary ^b
technika ^{bf}	2699	2527	2561	2692	technical secondary ^{bf}
policealne	447	511	520	537	post-secondary
					higher education
wyższe ^g	6012	5841	5831	5855	institutions ^g
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^h	18516	26349	19853	23277	Pre-primary education ^h
Szkoły:					Schools:
podstawowe	139022	162126	151109	173815	primary
gimnazja	76764	68455	69015	46114	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	687	670	674	680	special job-training
zasadnicze zawodowe	15528	13444	12506	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^d	x	x	x	11785	stage I sectoral vocational ^d
licea ogólnokształcące	34420	29072	28590	28406	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	104	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	847	x	x	x	specialised secondary
technika	32086	29367	29863	29999	technical secondary
					supplementary technical secondary
technika uzupełniające	169	x	x	x	
artystyczne ogólnokształcące ⁱ	808	717	580	781	general art ⁱ
policealne	19924	15065	14738	14307	post-secondary
					higher education
wyższe	105000 ^k	93391	90552	84068	institutions

a Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 186. bc Łącznie ze szkołami: b – dla dorosłych, c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. d Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ef Łącznie ze szkołami: e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (dla młodzieży – do roku szkolnego 2012/13, dla dorosłych – do roku szkolnego 2013/14), f – uzupełniającymi technikami (dla młodzieży – do roku szkolnego 2013/14, dla dorosłych – do roku szkolnego 2014/15) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Nauczyciele akademicy. h Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 32(158) na str. 213. i Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 2031 uczniów, 2015/16 – 2260, 2016/17 – 2273, 2017/18 – 2212. k Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a See general notes, item 17 on page 186. bc Including: b – schools for adults, c – special job-training schools. d Including basic vocational school sections. ef Including: e – supplementary general secondary schools (for youth – until the 2012/13 school year, for adults – until the 2013/14 school year), f – supplementary technical secondary schools (for youth – until the 2013/14 school year, for adults – until the 2014/15 school year) and general secondary art schools leading to professional certification. g Academic teachers. h Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments, shown also in table 32(158) on page 213. i Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 2031 students, 2015/16 – 2260, 2016/17 – 2273, 2017/18 – 2212. k Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 1 (127). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Szkoły (dok.):					Schools (cont.):
dla dorosłych	20277	11964	11056	10339	for adults
podstawowe	12	-	-	65	primary
gimnazja	697	339	303	198	lower secondary
zasadnicze zawodowe	793	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	8792	11625	10753	10076	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	7966	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	50	x	x	x	specialised secondary
technika	174	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	1793	x	x	x	supplementary technical secondary
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	23309	22795	-		• primary
gimnazja	24803	21725	21654		• lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	132	153	135		• special job-training
zasadnicze zawodowe	5046	3838	3809		• basic vocational
licea ogólnokształcące	11352	9365	9147		• general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	44	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	274	x	x	x	specialised secondary
technika	7257	6079	6443		• technical secondary
technika uzupełniające	37	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	155	80	97		• general art ^a
policealne	4812	4840	4367		• post-secondary higher education
wyższe	27148 ^b	22992	25672		• institutions
dla dorosłych	4703	3232	2964		• for adults
podstawowe	13	-	-		• primary
gimnazja	127	105	58		• lower secondary
zasadnicze zawodowe	175	x	x	x	• basic vocational
licea ogólnokształcące	1701	3127	2906		• general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	2376	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	9	x	x	x	specialised secondary
technika	28	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	274	x	x	x	supplementary technical secondary

^a Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 237 absolwentów, 2015/16 – 232, 2016/17 – 248. ^b Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 237 graduates, 2015/16 – 232, 2016/17 – 248. ^b Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (128). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe Primary schools	700	709	706	767	139022	162126	151109	173815	23309	22795	-
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	2	2	2	2	198	258	259	241	25	37	-
Jednostki samorządu terytorialnego	645	623	619	655	134327	152403	140514	160723	22720	21642	-
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organisations	28	38	38	41	2023	3840	3846	4449	275	489	-
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	6	8	8	15	1079	1443	1343	2099	163	218	-
Pozostałe	19	38	39	54	1395	4182	5147	6303	126	409	-
Others											
Gimnazja Lower secondary schools	415	428	438	124	76764	68455	69015	46114	24803	21725	21654
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	2	1	2	1	34	18	14	9	17	6	11
Jednostki samorządu terytorialnego	362	366	370	81	72670	63528	63725	42420	23506	20172	19964
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organisations	19	23	27	22	981	1392	1600	1096	341	414	471
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	9	12	12	6	1589	1746	1762	1180	599	556	571
Pozostałe	23	26	27	14	1490	1771	1914	1409	340	577	637
Others											
Branżowe szkoły I stopnia ^a Stage I sectoral vocational schools ^a	122	124	123	116	16215	14114	13180	12465	5178	3991	3944
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	1	2	2	3	12	20	19	88	-	7	17
Jednostki samorządu terytorialnego	115	112	111	102	15473	13019	11996	11118	5023	3738	3662
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organisations	1	1	1	2	7	14	13	65	5	2	4
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	x	x	x	1	x	x	x	8	x	x	x
Pozostałe	5	9	9	8	723	1061	1152	1186	150	244	261
Others											

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe; łącznie z specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools; including special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections.

TABL. 2 (128). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Licea ogólnokształcące^a	148	137	139	147	34524	29072	28590	28406	11396	9365	9147
General secondary schools^a											
Jednostki samorządu terytorialnego	110	97	94	98	32376	26710	26011	25665	10687	8662	8420
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	9	9	10	12	357	320	374	460	130	99	113
Associations and other social organisations											
Organizacje wyznaniowe	10	9	9	10	890	830	856	807	275	275	280
Religious organisations											
Pozostałe	19	22	26	27	901	1212	1349	1474	304	329	334
Others											
Licea profilowane	13	x	x	x	847	x	x	x	274	x	x
Specialised secondary schools											
Jednostki samorządu terytorialnego	11	x	x	x	776	x	x	x	265	x	x
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	-	x	x	x	-	x	x	x	-	x	x
Associations and other social organisations											
Pozostałe	2	x	x	x	71	x	x	x	9	x	x
Others											
Technika^b	122	113	110	117	33063	30084	30443	30780	7449	6159	6540
Technical secondary schools^b											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	5	4	6	903	886	732	1039	194	101	194
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	106	93	91	96	31106	27845	27924	27673	7072	5928	6104
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	1	1	1	1	32	97	193	284	9	-	-
Associations and other social organisations											
Pozostałe	10	14	14	14	1022	1256	1594	1784	174	130	242
Others											
Szkoły policealne	198	138	138	126	19924	15065	14738	14307	4812	4840	4367
Post-secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	1	1	1	86	63	61	61	14	16	11
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	38	25	24	24	3181	1992	1777	1637	1091	813	616
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	9	8	8	8	474	379	344	481	240	243	142
Associations and other social organisations											
Pozostałe	149	104	105	93	16183	12631	12556	12128	3467	3768	3598
Others											

ab Łącznie z: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), b – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

ab Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), b – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art school leading to professional certification.

TABL. 2 (128). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły wyższe Higher education institutions	28^a	27	26	24	105000^a	93391	90552	84068	27148^a	22992	25672
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	8	9	9	9	75180	71592	68736	61411	19146	17387	19801
Pozostałe	20	18	17	15	29820	21799	21816	22657	8002	5605	5871
Others											
Szkoły dla dorosłych Schools for adults	249	107	104	95	20277	11964	11056	10339	4703	3232	2964
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration units	6	3	3	2	430	213	167	59	147	50	35
Jednostki samorządu terytorialnego	85	34	36	31	8063	3730	3379	2987	1735	909	891
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Associations and other social organisations	16	7	6	6	633	384	331	334	261	156	109
Pozostałe	142	63	59	56	11151	7637	7179	6959	2560	2117	1929
Others											

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.
Ż r ó d ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.
S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (129). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of a given age group			
7–13 ^a lat	95,4	93,4	93,4	94,3
14–15 ^b	96,0	93,9	93,6	93,7
16–18	93,4	92,9	92,7	92,8
19–21 lat	25,9	24,9	25,6	24,8

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7-12 lat, a w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat.
b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 – grupa wieku 13-15 lat.
Ż r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12. b In the 2010/11-2016/17 school years – age group 13-15.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (130). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
		ogó- łem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males
		w % in %											
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools													
podstawowe ^a	7–13	99,0	99,3	98,7	90,7	90,4	91,0	96,7	96,6	96,8	94,8	95,2	94,4
primary ^a													
gimnazja ^b	14–15	100,1	101,8	98,3	99,1	100,3	97,8	101,1	101,9	100,3	102,9	103,0	102,8
lower secondary ^b													
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16–18	19,7	25,8	13,3	19,3	24,2	14,1	18,5	23,4	13,3	17,6	22,4	12,7
stage I sectoral vocational ^{cd}													
licea ogólnokształ- cące ^e	16–18	60,5	51,4	70,1	55,6	47,7	64,0	55,1	46,7	63,9	54,5	45,4	50,2
general secondary ^e													
technika ^f	16–18	40,6	43,9	37,2	41,1	43,8	38,3	42,6	46,3	38,9	43,6	47,8	39,1
technical secondary ^f													
policealne	19–21	20,1	11,3	27,2	18,9	10,6	27,6	19,1	10,2	28,4	19,1	10,6	28,0
post-secondary													
NETTO NET													
Wychowanie przed- szkolne ^g	6	80,4	82,1	78,7	97,4	97,4	97,4	73,2	76,3	70,0	89,3	90,8	87,7
Pre-primary education ^g													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a	7–13	95,2	95,3	95,2	89,9	89,2	90,6	91,5	91,6	91,4	92,6	101,9	82,7
primary ^a													
gimnazja ^b	14–15	92,9	92,2	93,7	91,3	90,8	91,8	91,2	90,7	91,7	88,9	87,5	90,3
lower secondary ^b													
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16–18	16,8	21,7	11,6	16,3	20,4	12,0	15,5	19,5	11,2	14,8	18,8	10,6
stage I sectoral vocational ^{cd}													
licea ogólnokształ- cące ^e	16–18	41,9	32,4	52,0	40,1	31,1	49,4	40,2	31,0	49,9	40,4	30,7	50,5
general secondary ^e													
technika ^f	16–18	28,6	30,4	26,7	31,1	33,4	28,6	31,8	34,8	28,8	32,7	36,2	29,0
technical secondary ^f													
policealne	19–21	6,6	8,7	4,5	5,7	3,1	8,4	5,4	2,7	8,2	4,9	2,6	7,4
post-secondary													

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat.
b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 – grupa wieku 13-15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe.
d-f Łącznie: d – ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11),
f – z technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12. b In the 2010/11-2016/17 school years – age group 13-15. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. d-f Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), f – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. g Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5(131) i 6(132)

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5(131) and 6(132)

In distribution by foreign languages, one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (131). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH

PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students in schools					
			podstawowych primary			gimnaz- jach lower sec- ondary	branżo- wych I sto- pnia ^{ab} stage I sectoral voca- tional ^{ab}	liceach ogólno- kształcą- cych ^c general sec- ondary ^c	liceach profilo- wanych special- ised sec- ondary	techni- kach ^d technical sec- ondary ^d	policeal- nych ^e post- -sec- ondary ^e
			razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski ... English	2010/11	275006	90,2	92,5	86,5	88,2	46,4	97,8	98,2	94,7	43,7
	2015/16	298780	96,7	96,6	96,8	96,9	57,1	99,2	x	98,8	58,9
	2016/17	281547	97,4	96,9	98,1	97,4	64,1	99,5	x	97,5	56,3
	2017/18	287408	97,0	96,6	97,8	97,3	66,6	98,6	x	98,6	53,6
Francuski French	2010/11	6514	0,0	0,0	-	2,0	0,3	10,5	-	3,8	-
	2015/16	6026	0,1	0,1	-	2,9	1,1	9,2	x	3,7	-
	2016/17	5857	0,0	0,1	-	2,6	1,2	10,3	x	2,8	-
	2017/18	5622	0,2	0,3	0,1	2,6	0,7	10,1	x	3,6	-
Niemiecki German	2010/11	121175	11,1	9,0	14,5	64,0	36,4	68,4	93,7	78,6	1,4
	2015/16	103910	3,8	4,1	3,2	73,1	29,4	61,3	x	82,7	5,5
	2016/17	106064	4,3	5,0	3,1	77,1	30,4	61,9	x	81,1	4,9
	2017/18	104566	13,3	13,7	12,7	76,1	28,2	62,1	x	80,3	4,3
Rosyjski Russian	2010/11	6286	0,1	0,1	0,1	1,8	4,5	6,3	-	5,5	0,4
	2015/16	6218	0,0	0,0	-	2,4	4,3	8,5	x	4,9	0,0
	2016/17	5889	0,0	0,1	-	2,1	4,7	8,4	x	4,6	-
	2017/18	5652	0,2	0,2	0,1	1,8	4,5	9,0	x	4,6	0,2
Hiszpański Spanish	2010/11	2398	0,1	0,1	-	0,8	-	4,3	-	0,6	-
	2015/16	6485	0,7	0,9	0,4	3,3	-	9,8	x	0,9	-
	2016/17	8144	0,8	1,1	0,4	4,0	-	12,8	x	1,4	-
	2017/18	8716	1,2	1,6	0,7	4,2	-	14,1	x	2,1	-
Włoski Italian	2010/11	281	-	-	-	0,3	-	0,3	-	-	-
	2015/16	442	-	-	-	0,2	-	0,9	x	0,2	-
	2016/17	644	0,1	0,1	-	0,3	-	1,0	x	0,2	-
	2017/18	418	0,0	-	0,0	0,3	-	0,5	x	0,4	-
Inne Others	2010/11	1224	0,2	-	0,5	-	-	2,7	-	-	0,1
	2015/16	690	0,1	0,0	0,1	0,2	-	1,6	x	0,0	0,1
	2016/17	1072	0,2	0,3	-	0,1	-	0,8	x	1,6	0,1
	2017/18	255	-	-	-	0,2	-	0,5	x	-	-

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d Łącznie: b – ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work.

TABL. 5 (131). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (dok.)

PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students in schools					
			podstawowych		primary	gimnazjach lower sec- ondary	branżowych I stopnia ^{ab} stage I sectoral voca- tional ^{ab}	liceach ogólnokształcących ^c general sec- ondary ^c	liceach profilowanych special- ised sec- ondary	technikach ^d technical sec- ondary ^d	policealnych ^e post- -sec- ondary ^e
			razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE DODATKOWE ^f ADDITIONAL EDUCATION ^f											
Angielski ...	2010/11	11217	4,3	3,4	5,7	6,1	-	0,8	-	0,5	0,3
English	2015/16	1828	0,8	0,5	1,4	0,4	-	0,5	x	-	0,2
	2016/17	1580	0,7	0,5	1,0	0,7	-	0,0	x	0,2	0,3
	2017/18	652	0,3	0,0	0,7	0,3	-	0,0	x	0,1	-
Francuski	2010/11	1239	0,2	0,2	0,2	0,6	-	1,1	-	0,4	-
French	2015/16	797	0,1	0,2	0,1	0,2	-	1,1	x	0,3	-
	2016/17	1315	0,2	0,2	0,1	1,0	-	0,2	x	1,1	-
	2017/18	433	0,2	0,2	0,1	0,1	-	0,3	x	-	-
Niemiecki	2010/11	25120	9,2	9,1	9,3	13,5	0,3	3,3	-	2,0	0,5
German	2015/16	18668	5,5	5,0	6,4	11,4	0,1	5,1	x	1,3	0,2
	2016/17	18674	5,1	4,4	6,4	7,7	-	2,8	x	4,1	0,5
	2017/18	14878	6,0	5,4	7,1	7,7	0,0	1,1	x	1,6	0,5
Inne	2010/11	3276	0,3	0,2	0,4	1,3	0,3	5,4	-	0,1	-
Others	2015/16	2652	0,6	0,9	0,1	1,1	-	3,0	x	0,2	-
	2016/17	2064	0,7	1,0	0,0	0,6	-	1,9	x	0,3	-
	2017/18	3159	1,2	1,8	0,1	0,9	-	2,5	x	-	-

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d Łącznie: b – ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (132). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH ^a
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS ^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students in schools				
			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b I sectoral vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialised secondary	technikach ^d technical secondary ^d
Angielski English	2010/11	15478	87,2	45,4	77,5	18,0	76,2
	2015/16	10664	76,4	x	89,5	x	x
	2016/17	9466	100,0	x	85,2	x	x
	2017/18	9490	42,9	x	93,3	x	x
Niemiecki German	2010/11	3210	13,8	30,3	14,4	82,0	21,0
	2015/16	968	16,8	x	7,8	x	x
	2016/17	697	-	x	6,5	x	x
	2017/18	501	-	x	5,0	x	x
Rosyjski Russian	2010/11	1173	-	-	6,9	-	1,1
	2015/16	108	-	x	0,9	x	x
	2016/17	63	-	x	0,6	x	x
	2017/18	45	-	x	0,5	x	x

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. cd Łącznie z: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).
Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. cd Including: c – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (133). KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI ^a
EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	4795	4850 ^b	5195 ^b	6642	964	526	-	Primary schools
w tym specjalne	1645	1493	1491	1945	372	299	-	of which special
Gimnazja	3726	3372 ^b	3312 ^b	2332	1135	565	1015	Lower secondary schools
w tym specjalne	1736	1620	1487	1003	492	507	412	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	687	670	674	680	132	153	135	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^c	936	1036	956	928	293	247 ^d	234 ^d	Stage I sectoral vocational schools ^c
w tym specjalne	823	833	749	679	275	234	209	of which special
Licea ogólnokształcące ^e	385	358	387	431	124	115	111	General secondary schools ^e
w tym specjalne	122	35	39	44	49	7	8	of which special
Licea profilowane	19	x	x	x	9	x	x	Specialised secondary schools
w tym specjalne	11	x	x	x	6	x	x	of which special
Technika ^f	114	211	220	221	18	22 ^d	24 ^d	Technical secondary schools ^f
w tym specjalne	38	25	20	5	-	7	-	of which special
Szkoły policealne	14	-	-	6	14	-	-	Post-secondary schools
w tym specjalne	14	-	-	6	14	-	-	of which special

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 186. b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. d W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. ef Łącznie z: e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), f – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznym dającymi uprawnienia zawodowe.
Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a See general notes, item 10 on page 186. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. d Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). ef Including: e – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), f – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (134). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**

SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES					
Ośrodki	24	23	23	23	Centres
Miejsca	1539	1481	1335	1224	Places
Wychowankowie	1098	803	701	681	Residents
w tym:					of which:
niesłyszący i słabo słyszący z niepełnosprawnością ruchową ^a	81	56	49	46	deaf and hard of hearing
niepełnosprawni intelektualnie ^b	-	2	1	1	with impaired motor skills ^a
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	892	661	571	539	with intellectual disability ^b
	36	1	-	-	threatened with social maladjustment
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	3	3	3	3	Centres
Miejsca	299	295	297	297	Places
Wychowankowie	299	292	275	280	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	2	3	3	3	Centres
Miejsca	144	216	216	213	Places
Wychowankowie	144	194	199	205	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	14	23	24	27	Centres
Miejsca	543	869	911	935	Places
Wychowankowie	413	674	722	756	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^b	181	307	329	312	with a profound intellectual disability ^b
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	232	367	393	444	with multiple disability

a Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. b Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. b Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (135). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Placówki Institu- tions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	informa- tycznych computer science	technicz- nych technical	przedmio- towych subject	artystycz- nych arts	sporto- wych sports	turystycz- no-kra- joznaw- czych tourist and touring	innych others	
O G Ó Ł E M	2010	33	26037	415	280	1911	11559	6151	321	5400
T O T A L	2015	33	32140	565	85	6005	14165	5224	241	5855
	2016	34	28781	476	96	5743	13002	4544	281	4639
	2017	34	31140	293	100	3434	12834	5384	294	8801
Pałace młodzieży		1	2164	148	-	195	1424	375	-	22
Youth centres										
Młodzieżowe domy kultury		5	5805	65	84	271	4942	338	-	105
Cultural establishments for youth										
Ogniska pracy poza- szkolnej		5	1132	39	-	12	751	183	-	147
Extracurricular interest groups										
Międzyszkolne ośrodki sportowe		7	5201	-	16	-	24	3748	294	1119
Interschool sport centres										
Inne placówki ^b		16	16838	41	-	2956	5693	740	-	7408
Other institutions ^b										

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego.
^b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
^a Systematic participation in extracurricular activities from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. ^b Specialised institutions and non-public facilities.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (136). **INTERNATY I BURS Y SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017/18		2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION	
	placówki estab- lish- ments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total			na 100 miejsc per 100 beds		
O G Ó Ł E M	30	3146	2136	2642	2517	2540	81	T O T A L
Internaty	25	2298	1516	1875	1926	1713	75	Boarding schools
szkoły podstawowe i gimnazja	4	224	42	100	175	154	69	primary and lower secondary schools
branżowe szkoły I stopnia ^a i tech- nika ^b	15	1368	1082	1317	1174	999	73	stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b
licea ogólnokształcące	6	706	392	458	577	560	79	general secondary schools
Bursy	5	848	620	767	591	827	98	Dormitories

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi, szkołami policealnymi oraz kolejami pracowników służb społecznych.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (137). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	34	39	38	36	Dormitories
Miejsca	7987	8238	7929	7446	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	7225	6891	6490	6234	students
w % ogółu studentów	6,9	7,4	7,2	7,4	in % of total students
doktoranci	69	117	123	121	doctoral studies
w % ogółu doktorantów ..	3,3	3,9	4,1	4,3	in % of total
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	4	5	5	5	Canteens
Miejsca	776	882	882	882	Places
^a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.					
^a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.					

TABL. 12 (138). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA ^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING GRANTS ^a

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18				SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which recipients of		otrzy- mujący stypendia w % ogó- łu stu- dentów danego typu szkoły scholar- ship recipi- ents in % of total students of a given type of schools	
					socjalne social	rektora dla naj- lepszych studen- tów schol- arship for out- standing students awarded by the rectors		
OGÓŁEM	20917	16846	15895	14654	7696	6724	17,4	TOTAL
Uniwersytety	5516	5528	5105	4893	2528	2278	19,8	Universities
Wyższe szkoły tech- niczne	4276	3576	3286	2869	1604	1235	16,9	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekono- miczne	1553	1567	1594	1584	598	835	11,8	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedago- giczne	1816	781	752	764	497	291	25,3	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	1275	800	811	757	334	416	13,9	Medical universities
Wyższe szkoły morskie	1680	1103	1127	950	520	471	19,4	Maritime universities
Akademie wychowania fizycznego	614	619	577	481	305	207	22,1	Higher schools of sport
Wyższe szkoły arty- styczne	464	359	383	325	200	129	20,7	Higher schools of arts
Pozostałe szkoły wyższe	3723	1859	1680	1491	752	643	16,2	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	x	654	580	540	358	219	19,9	Higher schools of the Ministry of National Defence

^a Bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In distribution by type of scholarships, one person may be indicated more than once.

Szkoły dla dzieci i młodzieży
Schools for children and youth

TABL. 13 (139). SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	657	235	422	665	251	414	662	253	409	767	343	424
Schools												
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	7	7	-	12	12	-	11	11	-	13	13	-
sports and athletic												
filialne	16	2	14	13	-	13	10	-	10	11	-	11
branch												
artystyczne ^a	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
arts ^a												
Pomieszczenia szkolne	9199	4768	4431	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Classrooms												
Oddziały	7029	3850	3179	8219	4712	3507	7875	4509	3366	9458	5549	3909
Sections												
Uczniowie	137377	83861	53516	160633	99950	60683	149618	93690	55928	173815	109438	64377
Pupils												
w tym kobiety of which females	67142	40810	26332	78611	48925	29686	72991	45629	27362	83980	52746	31234
w tym I klasa	23585	14532	9053	35133	22108	13025	14481	8583	5898	21937	13768	8169
of which grade 1												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	2644	2644	-	4903	4903	-	4203	4203	-	5364	5364	-
sports and athletic												
filialne	408	51	357	378	-	378	232	-	232	158	-	158
branch												
artystyczne ^a	193	193	-	255	255	-	256	256	-	236	236	-
arts ^a												
Absolwenci	22937	13810	9127	22496	13732	8764	-	-	-	-	-	-
Graduates												
w tym kobiety	11240	6776	4464	11077	6829	4248	-	-	-	-	-	-
of which females												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	408	408	-	653	653	-	-	-	-	-	-	-
sports and athletic												
filialne	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
branch												
artystyczne ^a	23	23	-	36	36	-	-	-	-	-	-	-
arts ^a												
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	209	357	127	242	398	147	226	370	137	•	•	•
school												
1 pomieszczenie szkolne	15	18	12	•	•	•	•	•	•	•	•	•
classroom												
1 oddział	20	22	17	20	21	17	19	21	17	18	20	16
section												

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (140). GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	370	188	182	381	193	188	390	199	191	124	73	51
Lower secondary												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	9	9	-	11	11	-	13	13	-	x	x	x
sports and athletic z oddziałami przy- sposabiającymi do pracy ^a	4	3	1	6	5	1	8	7	1	8	7	1
with job-training sections ^a												
Pomieszczenia szkolne Classrooms	4487	2893	1594	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Oddziały	3349	2110	1239	3018	1890	1128	3053	1908	1145	2175	1399	776
Sections												
Uczniowie	75028	48841	26187	66835	43769	23066	67528	44182	23346	46114	30410	15704
Students												
w tym kobiety of which females	36088	23591	12497	32525	21150	11375	33068	21587	11481	22544	14858	7686
w tym I klasa	25172	16278	8894	22821	14870	7951	23244	15130	8114	x	x	x
of which grade 1												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	1373	1373	-	1232	1232	-	1635	1635	-	x	x	x
sports and athletic z oddziałami przy- sposabiającymi do pracy ^a	1753	1491	262	1314	1139	175	1472	1305	167	1020	911	109
with job-training sections ^a												
Absolwenci	24311	15865	8446	21218	13885	7333	21654	14349	7305	•	•	•
Graduates												
w tym kobiety	11913	7785	4128	10347	6727	3620	10696	7004	3692	•	•	•
of which females												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	304	304	-	454	454	-	x	x	x	x	x	x
sports and athletic z oddziałami przy- sposabiającymi do pracy ^a	330	239	91	504	451	53	498	445	53	•	•	•
with job-training sections ^a												
Liczba uczniów na: Number of students per:												
1 szkołę	203	260	144	175	227	123	173	222	122	•	•	•
school												
1 pomieszczenie szkolne	17	17	16	•	•	•	•	•	•	•	•	•
classroom												
1 oddział	22	23	21	22	23	20	22	23	20	21	22	20
section												

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (141). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA ^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS ^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	79	75	74	69	Schools
Oddziały	595	611	635	675	Sections
Uczniowie	14705	12611	11757	11106	Students
w tym kobiety	4645	4406	4028	3770	of which females
w tym I klasa	6235	4643	4270	4094	of which grade 1
Absolwenci	4771	3604	3600	•	• Graduates
w tym kobiety	1761	1263	1272	•	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (142). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA ^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS ^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM	12611	11757	11106	3600	TOTAL
Artystyczna	111	94	99	2	Arts
Biznesu i administracji	1770	1629	1559	39	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	4743	4597	4387	58	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	1630	1480	1358	17	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	919	812	762	9	Architecture and construction
Rolnicza	78	80	80	6	Agriculture
Leśna	20	-	-	-	Forestry
Usług dla ludności	3340	3065	2861	48	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (143). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY ^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH ^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	141	133	135	142	Schools
Oddziały	1276	1106	1090	1093	Sections
Uczniowie	34402	29037	28551	28362	Students
w tym kobiety	20671	17508	17280	17308	of which females
w tym I klasa	11287	9674	9519	9693	of which grade 1
Absolwenci	11347	9358	9139	•	• Graduates
w tym kobiety	6854	5646	5570	•	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (144). **TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	113	103	102	108	Schools
Oddziały	1277	1207	1221	1236	Sections
Uczniowie	32217	29342	29843	29994	Students
w tym kobiety	14296	13109	13066	12851	of which females
w tym I klasa	9082	8425	8564	8637	of which grade 1
Absolwenci	7294	6072	6443		• Graduates
w tym kobiety	3302	2864	2908		• of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (145). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG
PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH
(excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	29342	29843	29994	4131	T O T A L
Artystyczna	32	111	112	-	Arts
					Social and behavioural
Spoleczna	2704	2544	2506	507	sciences
Biznesu i administracji	3520	3788	4157	495	Business and administration
Nauk o środowisku	183	-	-	-	Environment
Technologii teleinformacyj- nych	4593	4856	5243	617	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	5717	6171	6154	685	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	605	602	624	78	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	2126	1781	1680	222	Architecture and construction
Rolnicza	501	812	437	78	Agriculture
Leśna	249	258	230	71	Forestry
Weterynaryjna	298	339	367	45	Veterinary
Usług dla ludności	7713	7244	6958	1232	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa	-	-	23	-	Security services
Usług transportowych	1101	1337	1460	101	Transport services
Pozostałe	-	-	43	-	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (146). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH					
ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	29	28	29	29	Schools
w tym kształcące wyłącznie					
w zakresie przedmiotów					of which educating only in
artystycznych	28	27	28	28	art subjects
Uczniowie	2224	2515	2529	2448	Students
w tym kobiety	1426	1688	1701	1642	of which females
Absolwenci	260	268	293		• Graduates
w tym kobiety	173	173	201		• of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE					
ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	15	13	12	12	Schools
w tym kształcące wyłącznie					
w zakresie przedmiotów					of which educating only in
artystycznych	7	4	5	4	art subjects
Uczniowie	1167	1101	1128	1205	Students
w tym kobiety	846	812	827	893	of which females
Absolwenci	188	150	131		• Graduates
w tym kobiety	133	114	93		• of which females
W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne Of which general art schools					
Szkoły	8	9	7	8	Schools
Uczniowie	808	717	580	781	Students
w tym kobiety	601	567	488	628	of which females
Absolwenci	155	80	97		• Graduates
w tym kobiety	110	64	75		• of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Szkoły policealne

Post-secondary schools

TABL. 21 (147). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	197	138	138	125	Schools
Oddziały	846	754	739	725	Sections
Uczniowie	19910	15065	14738	14301	Students
w tym kobiety	13175	10755	10721	10256	of which females
Absolwenci	4798	4840	4367		• Graduates
w tym kobiety	3513	3735	3452		• of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (148). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM	15065	14738	14301	2168	TOTAL
Artystyczna	535	669	744	84	Arts
Spoleczna	432	567	477	27	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	83	22	-	6	Journalism and information
Biznesu i administracji	3128	2793	2698	398	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	975	1029	1165	61	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	20	10	-	-	Engineering and engineering trades
Rolnicza	-	18	-	-	Agricultural
Weterynaryjna	160	160	184	31	Veterinary
Medyczna	3848	3452	3470	714	Health
Opieki społecznej	508	336	310	107	Welfare
Usług dla ludności	1772	1895	2108	345	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	1820	1997	1480	224	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	339	242	305	26	Security services
Usług transportowych	547	486	397	59	Transport services
Pozostałe podgrupy	898	1062	963	86	Other narrow fields

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Szkoły wyższe

Tertiary education (university level)

TABL. 23 (149). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademiccy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2010/11 ^c	28	6012	105000	27148	TOTAL
	2015/16	27	5841	93391	22992	
	2016/17	26	5831	90552	25672	
	2017/18	24	5855	84068	•	
Uniwersytety	1	1721	24658	7762		Universities
Wyższe szkoły techniczne	1	1247	16942	6759		Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	2	182	13471	3041		Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	1	350	3022	885		Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	1	921	5429	1019		Medical universities
Wyższe szkoły morskie	1	311	4899	1341		Maritime universities
Akademie wychowania fizycznego	1	183	2180	809		Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne	2	361	1568	551		Higher schools of arts
Pozostałe szkoły wyższe	13	356	9186	2830		Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	1	224	2713	675		Higher schools of the Ministry of National Defence

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 186. b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2016/17. c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 186. b According to type of school – from the 2016/17 academic year. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 24 (150). **FILIE, ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ORAZ ZAMIEJSCOWE OŚRODKI DYDAKTYCZNE SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG LOKALIZACJI W ROKU AKADEMICKIM 2017/18**
BRANCHES, BRANCH BASIC ORGANISATIONAL UNITS AND BRANCH TEACHING CENTRES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY LOCATION IN THE 2017/18 ACADEMIC YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiej- scowe podsta- wowe jednostki organiza- cyjne Branches and branch basic organisational units	Studenti ^a Students ^a				Absolwenci ^{ab} Graduates ^{ab}			
		ogółem total	w tym kobiety of which females	z liczby ogółem na studiach of total number, in		ogółem total	w tym kobiety of which females	z liczby ogółem studiów of total number, in	
				stacjonar- nych full-time pro- grammes	niestacjo- narnych part-time pro- grammes			stacjonar- nych full-time pro- grammes	niestacjo- narnych part-time pro- grammes
OGÓŁEM TOTAL	6	1890	1087	156	1734	358	237	23	335
lokalizacja według województw: residence by voivodships:									
Pomorskie	5	1781	1012	156	1625	325	213	23	302
Warmińsko-mazurskie ...	1	109	75	-	109	33	24	-	33

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b Z roku akademickiego 2016/17.

U w a g a. Ponadto na terenie województwa pomorskiego funkcjonowało 5 filii i zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych szkół wyższych (4492 studentów i 555 absolwentów), mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem pomorskim.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b From the 2016/17 academic year.

N o t e. In Pomorskie Voivodship, there were 5 branches and branch basic organisational units of higher education institutions (4492 students and 555 graduates) seated outside Pomorskie Voivodship.

TABL. 25 (151). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF SCHOOLS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2010/11 ^a 2015/16 2016/17 2017/18	105000 93391 90552 84068	61420 53557 52195 49500	57116 60736 59282 53774	30811 33960 33354 30927	47884 32655 31270 30294	30609 19597 18841 18573	TOTAL
Uniwersytety	24658	17046	18351	12685	6307	4361	Universities
Wyższe szkoły techniczne	16942	6913	14778	6335	2164	578	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	13471	7717	2802	1478	10669	6239	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	3022	2096	2047	1383	975	713	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	5429	3901	4786	3410	643	491	Medical universities
Wyższe szkoły morskie	4899	1597	3348	1083	1551	514	Maritime universities
Akademie wychowania fizycz- nego	2180	1079	1931	984	249	95	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne	1568	1132	1490	1077	78	55	Higher schools of arts
Pozostałe szkoły wyższe	9186	6764	1807	1340	7379	5424	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	2713	1255	2434	1152	279	103	Higher schools of the Ministry of National Defence

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 26 (152). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ		Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF SCHOOLS
				stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
				razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M	2010/11 ^a	27148	17636	13588	7860	13560	9776	T O T A L
	2014/15	24072	15579	14899	9204	9173	6375	
	2015/16	22992	14945	14642	9118	8350	5827	
	2016/17	25672	16098	16777	10099	8895	5999	
Uniwersytety		7762	5688	5763	4187	1999	1501	Universities
Wyższe szkoły techniczne		6759	3045	6101	2830	658	215	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne		3041	1986	505	321	2536	1665	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne		885	577	578	383	307	194	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne		1019	773	877	657	142	116	Medical universities
Wyższe szkoły morskie		1341	664	822	386	519	278	Maritime universities
Akademie wychowania fizycz- nego		809	419	622	329	187	90	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne		551	389	487	347	64	42	Higher schools of arts
								Other higher education
Pozostałe szkoły wyższe		2830	2191	455	345	2375	1846	institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej		675	366	567	314	108	52	Higher schools of the Ministry of National Defence

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.
a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 27 (153). **NAUCZYCIELE AKADEMICYC Y^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS ^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
O G Ó Ł E M	6012	5841	5831	5855	2639	2639	2633	2637	T O T A L
Profesorowie	1310	1452	1479	1524	303	404	423	417	Professors
w tym z tytułem na- ukowym profesora	564	628	635	138	104	134	135	39	of which with academic title of professor
Docenci	70	41	35	27	30	19	15	10	Associate professors (docents)
w tym ze stopniem naukowym doktora									of which with degree of
habilitowanego	4	-	-	-	-	-	-	-	habilitated doctor ^b
Adiunkci	2484	2274	2245	2199	1136	1104	1089	1095	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora									of which with degree of
habilitowanego	196	342	357	291	55	137	151	142	habilitated doctor ^b
Asystenci	909	733	767	857	484	408	414	452	Assistant lecturers
Pozostali	1239	1341	1305	1249	686	704	692	664	Others

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 186.
a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 186. b The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 28 (154). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenti Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M 2010/11 ^c	1114	563	138	63	TOTAL
2015/16	2476	1266	314	190	
2016/17	2916	1463	538	298	
2017/18	3483	1782	.	.	
studia: stacjonarne	3208	1646	486	274	full-time programmes
niestacjonarne	275	136	52	24	part-time programmes
Uniwersytety	433	284	111	80	Universities
Wyższe szkoły techniczne	754	273	84	30	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	460	227	62	34	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	270	190	56	26	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	904	499	105	46	Medical universities
Wyższe szkoły morskie	80	10	24	7	Maritime universities
Akademie wychowania fizycznego	49	23	3	-	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne	95	68	33	26	Higher schools of arts
Pozostałe szkoły wyższe	322	200	60	49	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	116	8	-	-	Higher schools of the Ministry of National Defence

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2016/17. c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.
a Also shown in other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of school – from the 2016/17 academic year. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 29 (155). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	słuchacze ^a postgraduate students ^a				wydane świadectwa słuchaczom certificates issued to postgraduate students			uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
O G Ó Ł E M	9426	7888	7911	7637	6317	5736	5928	2040	2969	2986	2825
TOTAL											
w tym kobiety	7089	6040	6063	5897	4658	4423	4467	1208	1764	1791	1694
of which females											
Uniwersytety	2345	1753	1769	1616	1842	1326	1317	1268	1609	1609	1455
Universities											
Wyższe szkoły techniczne	1394	1044	1148	985	1339	827	888	508	667	627	564
Higher schools of technology											
Wyższe szkoły ekonomiczne	1504	1085	1153	1188	805	965	949	-	-	-	-
Higher schools of economics											
Wyższe szkoły pedagogiczne	325	134	117	174	295	131	93	-	115	126	143
Higher schools of pedagogy											
Uniwersytety medyczne	315	206	183	184	231	184	126	173	276	283	300
Medical universities											
Wyższe szkoły morskie	250	52	29	30	185	50	28	-	49	52	41
Maritime universities											
Akademie wychowania fizycznego	179	50	67	58	34	42	60	46	51	49	60
Higher schools of sport											

a Do roku akademickiego 2011/12 dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.
a a Until the 2011/12 academic year for studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 29 (155). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE (dok.)**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	słuchacze ^a postgraduate students ^a				wydane świadectwa słuchaczom certificates issued to postgraduate students			uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
Wyższe szkoły artystyczne Higher schools of arts	6	2	11	2	2	3	-	7	71	93	106
Pozostałe szkoły wyższe Other higher education institutions	3108	3304	3193	3164	1584	2034	2261	-	-	-	-
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej Higher schools of the Ministry of National Defence	x	258	241	236	x	174	206	x	87	106	106
Instytuty naukowe PAN Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences	-	-	-	-	-	-	-	38	44	41	50

a Do roku akademickiego 2011/12 dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

a Until the 2011/12 academic year for studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 30 (156). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU
AKADEMICKIM 2017/18**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2017/18
ACADEMIC YEAR

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Słuchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
O G Ó Ł E M	7637	5928	T O T A L
Pedagogiczna	2581	1902	Education
Artystyczna	45	48	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	48	36	Humanities (except languages)
Językowa	134	62	Languages
Spoleczna	348	322	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	9	-	Journalism and information
Biznesu i administracji	2285	1880	Business and administration
Prawna	277	204	Law
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	47	-	Interdisciplinary programmes and qualifications related to conducting economic activity, administration and law
Nauk o środowisku	13	7	Environment
Fizyczna	17	16	Physical sciences
Matematyczna i statystyczna	-	15	Mathematics and statistics
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących nauki przyrodnicze, matematykę i statystykę	27	8	Interdisciplinary programmes and qualifications comprising natural sciences, mathematics and statistic
Nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka gdzie indziej niesklasyfikowane	77	83	Natural sciences, mathematics and statistics not elsewhere classified
Technologii teleinformacyjnych	266	272	Information and Communication Technologies (ICTs)
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących technologie informacyjno-komunikacyjne	-	17	Interdisciplinary programmes and qualifications comprising information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna	64	155	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	-	1	Architecture and construction
Medyczna	962	618	Health
Opieki społecznej	107	30	Welfare
Usług dla ludności	59	31	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	203	148	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	24	-	Security services
Usług transportowych	44	73	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

Szkoły dla dorosłych

Schools for adults

TABL. 31 (157). SZKOŁY DLA DOROSŁYCH
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Szkoły podstawowe Primary schools	2010/11 2017/18	1 5	1 3	12 65	- 24	13 •	- •
Gimnazja Lower secondary schools	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	6 8 8 2	28 24 23 14	697 339 303 198	197 101 95 57	127 105 58 •	42 41 23 •
Zasadnicze szkoły za- wodowe Basic vocational schools	2010/11	8	32	793	264	175	47
Licea ogólnokształ- cące ^a General secondary schools ^a	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	197 99 96 88	680 444 421 382	16758 11625 10753 10076	8059 5351 5012 4755	4077 3127 2906 •	2194 1585 1506 •
Licea profilowane Specialised secondary schools	2010/11	2	4	50	27	9	5
Technika ^b Technical secondary schools ^b	2010/11	35	140	1967	686	302	116

ab Łącznie z: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), b – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

ab Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), b – supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

TABL. 32 (158). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Placówki	1124	1376	1382	1425	Establishments
miasta	554	740	754	786	urban areas
wieś	570	636	628	639	rural areas
Przedszkola	494	692	715	748	Nursery schools
w tym specjalne	12	20	20	22	of which special
miasta	334	470	485	505	urban areas
wieś	160	222	230	243	rural areas
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	517	499	497	508	Pre-primary sections in primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	12	6	6	6	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	101	179	164	163	Pre-primary points
Miejsca:					Places:
Przedszkola	45180	58717	62770	68210	Nursery schools
w tym specjalne	278	412	420	452	of which special
miasta	35336	43924	46252	49807	urban areas
wieś	9844	14793	16518	18403	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	201	170	187	175	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	2492	4373	3896	4081	Pre-primary points
Dzieci	63416	70408	79870	86019	Children
miasta	44348	47105	53101	56848	urban areas
wieś	19068	23303	26769	29171	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	18516	4762	19853	23277	of which aged: 6 years
5 lat	17691	26349	22414	23020	5 years
Przedszkola	44784	50657	58273	63677	Nursery schools
w tym specjalne	222	352	346	377	of which special
miasta	35514	38472	43661	47489	urban areas
wieś	9270	12185	14612	16188	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	8142	1729	9012	11931	of which aged: 6 years
5 lat	12201	14817	16617	17736	5 years
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	16309	16448	18353	19015	Pre-primary sections in primary schools
w tym w wieku 6 lat	10374	2956	10678	11149	of which aged 6 years
Zespoły wychowania przedszkolnego	180	127	152	131	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	2143	3176	3092	3196	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3-6 lat	637	632	755	828	3-6
3-5	584	803	763	805	3-5
6	809	166	732	893	6
5 lat	752	974	862	898	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3-6 lat	448	452	549	612	3-6
3-5	477	595	626	665	3-5
6 lat	356	60	332	458	6
1 przedszkole	91	73	82	85	Nursery school
100 miejsc	99	86	93	93	100 places

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 160), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),

b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe oraz ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność leczniczą może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarów lub położnych;

2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarów i położnych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1251);

3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 125);

4) ustawa z dnia 25 IX 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. 2015 poz. 1994);

5) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1793, z późniejszymi zmianami), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ);

CHAPTER XI

HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

1) the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 160), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units performing health care activities in the following areas:

a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),

b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts as well as detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that said law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives;

2) the Law on the Nursing and Midwifery Professions, dated 15 VII 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251);

3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2017 item 125);

4) the Law on the Physiotherapist Profession, dated 25 IX 2015 (Journal of Laws 2015 item 1994);

5) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1793, with later amendments), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;

6) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1056);

7) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2195), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;

8) ustawa z dnia 6 IX 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2211, z późniejszymi zmianami).

3. Informacje o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych – od 2006 r., aptekach oraz od 2005 r. – domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

4. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentystów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów (Dz. U. 2013 poz. 26).

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentystów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

7. Dane o stacjonarnej opiece zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej (dotyczy: szpitali, łóżek i leczonych).

Dane o **łóżkach** w placówkach stacjonarnych dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych do 2007 r. nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

6) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056);

7) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2195), specifying the organisational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services;

8) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2211, with later amendments).

3. Information on medical personnel concerns persons employed in: units performing health care activities, professional practices – since 2006, pharmacies and since 2005 – social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, unit of state or local government administration and the National Health Fund.

Data includes full-time employed persons, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including trainees.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

4. Data on doctor specialists and dental specialists concern doctors with grade II specialisation and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2 I 2013 on Doctors and Dentist Specialisation (Journal of Laws 2013 item 26).

5. Consultations provided by doctors and dentists in the scope of out-patient health care are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

7. Data on in-patient health care do not include day-care (concerns: hospitals, beds and in-patients).

Data regarding **beds** in in-patient units concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

8. Data regarding beds in general hospitals do not include places (beds and incubators) for newborns until 2007.

Rodzaje oddziałów w szpitalach ogólnych (tabl. 5(163)) opracowano w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012 poz. 594, z późniejszymi zmianami). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczękową, neurochirurgię, kardiologię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** – oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** – oddziały pulmonologiczne.

9. Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

10. **Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. **Lecznictwo uzdrowiskowe** – zorganizowana działalność polegająca na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, prowadzona w uzdrowisku przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego albo poza uzdrowiskiem w szpitalach i sanatoriach znajdujących się w urządzonych podziemnych wyrobiskach górniczych, przy wykorzystaniu warunków naturalnych (surowce lecznicze i właściwości lecznicze klimatu) oraz towarzyszących zabiegów z zakresu fizjoterapii.

12. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, izby przyjęć, lotnicze pogotowie ratunkowe).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz. U. 2016 poz. 2131).

13. Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

14. Dane o **zachorowaniach** podaje się według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), obowiązującej od 1997 r.

15. Dane o **opiece nad dziećmi do lat 3** prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 603, z późniejszymi zmianami), na podstawie której opieka może być organizowana w formie **żłobka** oraz od 2011 r. – **klubu dziecięcego** albo sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

Types of wards in general hospitals (table 5(163)), are elaborated in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012 item 594, with later amendments). **Surgical wards** include: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, maxillo-facial surgery, neurosurgery, cardiosurgery, urology as well as other surgical wards; in **communicable diseases wards** – observation communicable disease wards; in **tubercular and pulmonary wards** – pulmonology wards.

9. Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

10. **Chronic medical care homes and nursing homes** provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

11. **Health resort treatment** – organised activity of providing health care services in scope of health resort treatment or rehabilitation, conducted on the area of health resort by health resort facilities or outside the health resort area in hospitals and sanatoriums located in underground mining excavations, using natural conditions (natural materials and healing properties of the climate) and physiotherapy treatment.

12. Data concerning **emergency medical services and first-aid** includes units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, admission rooms, medical air rescue).

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XI 2011 (Journal of Laws 2016 item 2131).

13. **Generally available pharmacies** do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and are located in rural areas.

14. Data regarding **disease incidence** are presented according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision), valid since 1997.

15. Data on **childcare for children up to the age of 3** are presented according to the law dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 603, with later amendments). Childcare can be organised in the form of **nurseries** as well as since 2011 – **children's clubs** or provided by day carer or nanny.

16. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 II 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1851, z późniejszymi zmianami).

17. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1832, z późniejszymi zmianami) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

18. Dane dotyczące **wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej** prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 697, z późniejszymi zmianami).

19. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** (od 2012 r.) – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach** (od 2012 r.), tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

20. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

16. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1851, with later amendments).

17. Large Family Card basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2017 item 1832, with later amendments). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

18. Data concerning **family support** and **foster care** are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2017 item 697, with later amendments).

19. Day-support centre supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres – provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialised centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** (since 2012) – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,
- 4) **in a combination of the forms** (since 2012), i.e. combining tasks of the general care, specialised and street work centres.

20. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possible for a child to return to the family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption, preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religious.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodziny zastępcze:

- a) spokrewnione,
- b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
- c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa) – wśród których funkcjonują również:
 - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390);

2) rodzinne domy dziecka – w tym samym czasie może w nich przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

21. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) placówki opiekuńczo-wychowawczej, która jest prowadzona jako placówka typu:

- a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę liczemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

The forms of family foster care are the following:

1) foster families:

- a) related,
- b) not-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
- c) professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) – among which there are also:
 - professional specialised – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969, with later amendments), underage mothers with children,
 - professional that performs the function of a family emergency house – shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by the Police or Polish Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Art. 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1390);

2) foster homes – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

21. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

1) care and education centre shall be run as:

- a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
- b) **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperates with a family foster care coordinator and a family assistant,
- c) **a socialisation** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs; implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant; enables contacts with parents and other close persons, takes actions aimed at the child's return to a family; provides a child with access to education adjusted to his/her age and development skills; provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,

d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;

3) **interwencyjnego ośrodka preadopcynowego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

22. Dane o placówkach i świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508). Do placówek publicznych (tabl. 15(173) i 16(174)) zaliczono te, dla których organem prowadzącym jest samorząd wojewódzki, powiatowy lub gminny.

23. Świadczeniami pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne, m.in.: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki.

Zasiłek stały – przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy – przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2) świadczenia pieniężne, m.in.: praca socjalna, bilet kredytowany, schronienie, posiłek, ubranie, sprawienie pogrzebu.

d) **a specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability; a child requiring the application of special education methods and specialist therapy; a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;

3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

22. Data concerning social welfare facilities and social assistance benefits are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508). Public facilities (tables 15(173) and 16(174)) include those facilities for which the founding bodies is voivodship, powiat or gmina government.

23. Social assistance benefits are:

1) monetary benefits, among others: permanent benefit, temporary benefit, appropriated benefit, assistance to reach financial self-dependence and to continue education.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to permanent benefit.

A person or a family is entitled to a temporary benefit because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family which incurred losses as a result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

2) non-monetary benefits, among others: social work, credited ticket, shelter, meal, clothing, burial.

TABL. 1 (159). PRACOWNICY MEDYCZNI ^a

Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze	5142	5426	5452	Doctors
w tym kobiety	2926	3248	3163	of which women
Lekarze dentyści	775	753	827	Dentists
w tym kobiety	606	596	654	of which women
Farmaceuci	1869	1917	1929	Pharmacists
w tym kobiety	1598	1612	1652	of which women
Pielęgniarki	10120	9953	9557 ^b	Nurses
Położne	1179	1127	1157 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	1256	1309	1328	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni ^d	714	577	818	Laboratory diagnosticians ^d

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 215. ^{bc} W tym magistrzy: ^b – pielęgniarstwa – 1408, ^c – położnictwa – 166. ^d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji; w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 3 on page 215. ^{bc} Of which masters: ^b – of nursing – 1408, ^c – of midwifery – 166. ^d Medical analysts and other employees by tertiary education, e.g. chemists, physicists, microbiologists.

^{S o u r c e}: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration; in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed in hospital’s pharmacies.

TABL. 2 (160). LEKARZE SPECJALIŚCI ^a

Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓŁEM	3229	3347	3386	DOCTORS OF TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	211	211	207	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	431	450	452	Surgery ^b
Chorób płuc	66	65	58	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	444	445	436	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	52	54	53	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	124	118	117	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	333	352	364	General practitioners
Neurologii ^{cd}	130	131	146	Neurology ^{cd}
Okulistyki	120	109	121	Ophthalmology
Onkologii ^e	19	40	34	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	68	65	66	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	239	261	244	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	173	175	168	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	149	162	158	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^g	157	132	124	Radiodiagnostics ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI W % OGÓŁU LEKARZY	62,8	61,7	62,1	DOCTORS SPECIALISTS IN % OF TOTAL DOCTORS

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 215. ^b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^{d-g} Także: ^d – neuropatologii, ^e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, ^f – otorynolaryngologii, ^g – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej.

^a See general notes, item 3 and 4 on page 215. ^b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. ^c Including children’s specialists. ^{d-g} Also: ^d – neuropathology, ^e – oncological pathology, oncology and haematology, ^f – otorynolaryngology, ^g – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy.

TABL. 2 (160). **LEKARZE SPECJALIŚCI ^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS ^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
LEKARZE DENTYŚCI OGÓŁEM	195	195	205	DENTISTS OF TOTAL
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dental specialists:
Chirurgii stomatologicznej	28	28	37	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	4	10	11	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	29	29	37	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	19	17	16	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	50	48	41	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej (pedodoncji)	18	18	20	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	42	45	43	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ W % OGÓŁU LEKARZY DENTYSTÓW	25,2	25,9	24,8	DENTAL SPECIALISTS IN % OF TOTAL DENTIST

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 215.
Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.
a See general notes, item 3 and 4 on page 215.
Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (161). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA ^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	949	1002	1026	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	740	779	795	urban areas
wieś	209	223	231	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	260	249	238	Doctors practices ^b (as of 31 XII)
miasta	198	192	186	urban areas
wieś	62	57	52	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	18467,9	18772,3	19070,7	Consultations provided ^c in thous.
miasta	15959,8	16234,8	16549,3	urban areas
wieś	2508,1	2537,5	2521,5	rural areas
lekarskie	16636,3	16942,8	17235,1	doctors
w tym specjalistyczne	6731,4	6896,3	7088,8	of which specialized
stomatologiczne	1831,7	1829,5	1835,7	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 214. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami.
c Patrz uwagi ogólne ust. 5 na str. 215; łącznie z poradami opłacanymi w przychodniach przez pacjentów.
Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.
a See general notes, item 2 on page 214. b Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. c See general notes, item 5 on page 215; including consultations paid by patients in out-patient departments.
Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and Statistics Poland.

TABL. 4 (162). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA ^a
IN-PATIENT HEALTH CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne	54	53	44	General hospitals
Szpitala psychiatryczne	3	3	3	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	2	2	2	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	7	7	7	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	1	1	1	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b ...	27	28	28	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	4	4	5	Nursing homes
Hospicja	11	11	12	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	-	-	1	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria	6	6	6	Health resort treatment – sanatoria
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne	9506	9119	9256	General hospitals
Szpitala psychiatryczne	1113	1157	1169	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	87	87	66	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	381	381	377	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	70	70	70	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b ...	1214	1267	1299	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	204	208	205	Nursing homes
Hospicja	194	186	201	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	-	-	9	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria	2269	2279	2279	Health resort treatment – sanatoria
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpitala ogólne ^c	409382	411890	386766	General hospitals ^c
Szpitala psychiatryczne	10585	10727	10887	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	295	257	298	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	1202	1207	1249	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	83	85	91	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b ...	3047	2895	2929	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	317	328	306	Nursing homes
Hospicja	2522	2495	2418	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	-	-	27	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria	25978	26049	26197 ^d	Health resort treatment – sanatoria

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 214. b Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Ponadto 917 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Ź r ó d ł o: w zakresie szpitali ogólnych, zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie hospicjów i zakładów opieki paliatywnej – dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 2 on page 214. b Including psychiatric types facilities. c Excluding inter-ward patient transfer. d Moreover 917 health resort patients were treated as out-patient.

S o u r c e: in regard to general hospitals, chronic medical care homes and nursing homes – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to hospices and palliative care wards – data of the Ministry of Health, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 5 (163). SZPITALA OGÓLNE
GENERAL HOSPITALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	54	53	44	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	9506	9119	9256	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	41,2	39,4	39,8	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	1596	1615	1635	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^a	520	498	461	of which cardiological ^a
Chirurgicznych	1891	1950	1878	Surgical
Pediatrycznych	574	571	568	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	855	866	902	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	397	291	185	Oncological
Intensywnej terapii	182	186	176	Intensive therapy
Zakaźnych	195	195	195	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	283	287	287	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	69	69	69	Dermatological
Neurologicznych	413	409	412	Neurological
Psychiatrycznych	205	185	145	Psychiatric
Ruch chorych:				Patient:
Leczeni ^b w tys.	409,4	411,9	386,8	In-patients ^b in thous.
w tym na oddziałach ^c :				of which in specified wards ^c :
chorób wewnętrznych	83,0	83,8	74,9	internal diseases
w tym kardiologicznych ^a	31,9	32,7	27,2	of which cardiological ^a
chirurgicznych	114,3	114,8	111,3	surgical
pediatrycznych	28,9	27,6	27,5	paediatric
ginekologiczno-położniczych	59,6	60,5	60,2	gynaecological-obstetric
onkologicznych	15,7	13,1	6,0	oncological
intensywnej terapii	3,9	4,4	3,8	intensive therapy
zakaźnych	6,8	7,0	6,2	communicable
gruźlicy i chorób płuc	9,5	8,9	8,9	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	3,0	3,1	3,5	dermatological
neurologicznych	14,6	14,9	14,5	neurological
psychiatrycznych	2,0	1,6	1,4	psychiatric
Wypisani w tys.	396,7	398,9	•	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	8,6	8,9	9,1	Deaths in thous.
Leczeni ^b na: 10 tys. ludności	1776	1782	1667	In-patients ^b per: 10 thous. population
1 łóżko ^d	44	46	42	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,1	4,6	5,1	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	237	235	234	Average bed use in days

a Łącznie z oddziałami intensywnego nadzoru kardiologicznego. b Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. c Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną miesięczną liczbę łóżek w roku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a Including intensive cardiological care wards. b Excluding inter-ward patient transfer. c Including inter-ward patient transfer. d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards; for calculating of indice was used the average monthly number of beds in year.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (164). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA** ^a

Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	82	86	85	89	Emergency rescue teams
podstawowe	50	53	53	63	basic
specjalistyczne	32	33	32	26	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	12	12	12	13	Hospital emergency wards
Lzby przyjęć ^b	15	12	11	10	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c ...	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	136,6	167,5	163,0	166,9	in thousands
na 1000 ludności	60,1	72,7	70,5	71,9	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Person who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	137,5	169,2	164,2	168,3	in thousands
w tym w wieku:					of which aged:
do 18 lat	9,8	12,4	11,4	11,2	up to 18
65 lat i więcej	49,8	67,5	65,5	68,3	65 and more
na 1000 ludności	60,5	73,4	71,0	72,5	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 216. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratownicze. d W ciągu roku.
a See general notes, item 12 on page 216. b Organisation cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (165). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE** ^a

Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Apteki	618	728	739	745	Pharmacies
w tym prywatne	616	726	738	738	of which private
w tym na wsi	85	118	122	143	of which in rural areas
Punkty apteczne	29	48	48	44	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	29	48	48	44	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Number of population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3517	2974	2942	2946	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	6810	4946	4875	5118	of which in rural areas
1 aptekę	3682	3170	3133	3120	pharmacy
w tym na wsi	9133	6958	6793	6995	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	1479	1708	1745	1749	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 216.
a See general notes, item 13 on page 216.

TABL. 8 (166). **KRWIODAWSTWO ^a**
BLOOD DONATION ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	2	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	10	10	10	9	Local collection sites (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	42,0	40,7	39,9	39,6	Blood donors in thous.
w tym honorowi	42,0	40,7	39,9	39,6	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	81,9	83,1	83,8	84,8	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	84,9	84,4	86,2	87,1	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thous.

^a Bez danych resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. ^b Donacja to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. ^c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. ^b Donation is collection of blood or blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. ^c One unit of fresh frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (167). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF SELECTED INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY DISEASES	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population			
Gruźlica	449	361	332	265	19,8	15,7	14,4	11,4
Tuberculosis								
Teżec	-	1	1	-	-	0,0	0,0	-
Tetanus								
Krztusiec	51	272	330	234	2,2	11,8	14,3	10,1
Whooping cough								
Odra	1	1	-	2	0,0	0,0	-	0,1
Measles								
Wirusowe zapalenie wątroby	116	641	679	663	5,1	27,8	29,4	28,6
Viral hepatitis								
typ A	2	1	1	88	0,1	0,0	0,0	3,8
type A								
typ B	63	443	452	348	2,8	19,2	19,6	15,0
type B								
typ C	51	197	226	227	2,2	8,5	9,8	9,8
type C								
Różyczka	184	97	78	43	8,1	4,2	3,4	1,9
Rubella								
AIDS ^a	19	11	3	5	0,8	0,5	0,1	0,2
AIDS ^a								
Salmonellozy	712	565	818	705	31,4	24,5	35,4	30,4
Other salmonella infections								
Czerwonka bakteryjna	1	1	-	6	0,0	0,0	-	0,3
Shigellosis								
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	140	49	82	40	6,2	2,1	3,5	1,7
Other bacterial foodborne intoxications								
Biegunki u dzieci w wieku do 2 lat ^b	2228	3954	3409	4099	396,7 ^c	817,5	688,0	790,9
Acute diarrhoea in children up to the age of 2 ^b								

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do 2 lat. ^c Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

^a Preliminary data because of specific features of the disease. ^b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. ^c Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 9 (167). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA (dok.)**
INCIDENCE OF SELECTED INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

CHOROBY DISEASES	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population			
Szkarlatyna (płonica) Scarlet fever	935	2395	1656	1465	41,2	103,9	71,6	63,2
Bakteryjne zapalenie opon mózgo- wych i/lub mózgu Bacterial meningitis and/or encephalitis	63	50	65	51	2,8	2,2	2,8	2,2
Wirusowe zapalenie opon mózgo- wych Viral meningitis	85	84	94	53	3,7	3,6	4,1	2,3
Wirusowe zapalenie mózgu Viral encephalitis	8	11	13	7	0,4	0,5	0,6	0,3
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne) Mumps	123	155	167	123	5,4	6,7	7,2	5,3
Włośnica Trichinellosis	14	-	-	-	0,6	-	-	-
Grypa ^a Influenza ^a	22972	803725	847458	876311	1011,7	34873,0	36663,2	37776,3
Choroby weneryczne Venereal diseases	37	142	101	77	1,6	6,2	4,4	3,3
Szczepieni przeciw wścieklźnie ... Rabies vaccinations	545	459	487	519	24,0	19,9	21,1	22,4

a Łącznie z podejrzeniami zachorowań.
Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.
a Including influenza-like illness.
S o u r c e: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (168). **ŻŁOBKI ^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES ^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Żłobki w tym publiczne	19 17	161 27	159 34	173 39	Nurseries of which public
Oddziały żłobkowe przy przed- szkolach	7	-	1	1	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce w tym publiczne	x x	53 -	52 -	68 -	Children's clubs of which public
Miejsca w żłobkach w klubach dziecięcych	1563 1563 x	5010 4224 786	5160 4415 745	5940 4893 1047	Places in nurseries in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w żłobkach w klubach dziecięcych	2949 2949 x	7336 6330 1006	7351 6435 916	9041 7697 1344	Children staying (during the year) in nurseries in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dzie- cięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	31	114	114	126	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych: na 1000 dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc	20 107	60 88	63 92	70 92	Children staying in nurseries and children's clubs: per 1000 children up to the age of 3 per 100 places

a Miejsca i dzieci w żłobkach – łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Places and children staying in nurseries – including nursery wards.

TABL. 11 (169). **WSPIERANIE RODZINY W 2017 R.**
FAMILY SUPPORT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a : przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	161032	Child-raising benefit ^a : average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	248274	average monthly number of children for who families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1511370,5	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a : przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	3345	Child-rising allowance ^a : average monthly number of children for who foster families and foster homes receive allowance
wypłaty świadczenia w tys. zł	20056	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a : przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	71	Lump sum allowance ^a : average monthly number of children for who family care and education centres receive allowance
wypłaty świadczenia w tys. zł	419	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny a W ramach programu „Rodzina 500+”. a Within the "Family 500+" programme.	32429	Large Family Card holders

TABL. 12 (170). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thous.				
O G Ó Ł E M	409	241	231	204	17,4	10,4	9,2	7,7	TOTAL
Opiekuńcze	370	183	182	164	15,0	8,1	7,1	6,2	General care
Specjalistyczne	39	35	34	25	2,4	1,5	1,6	1,0	Specialised
Pracy podwórkowej	x	6	8	10	x	0,4	0,4	0,5	Street work
W połączonych formach	x	17	7	5	x	0,4	0,1	0,1	In a combination of the forms

TABL. 13 (171). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**
Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze ^a	2504	2420	2371	2311	Foster families ^a
Spokrewnione	1929	1462	1454	1431	Related
dzieci ^b	2463	1886	1864	1839	children ^b
Niezawodowe	399	770	727	687	Not professional
dzieci ^b	646	1091	1028	950	children ^b
Zawodowe ^c	176	188	190	193	Professional ^c
dzieci ^b	750	549	515	557	children ^b
Rodzinne domy dziecka	x	86	93	97	Foster homes
Dzieci ^d	x	554	589	616	Children ^d

a Od 2012 r. niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Since 2012 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 14 (172). INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA ^a
INSTITUTIONAL FOSTER CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo-wychowawcze Care and education centres	69	85	76	72	1378	1116	991	943 ^b	149	136	137	148
interwencyjne intervention	1	2	1	1	14	25	13	7	16	1	-	-
rodzinne family	31	16	13	12	237	117	88	91	18	25	22	17
socializacyjne socialisation	23	56	51	48	653	755	678	673	40	97	109	122
specjalistyczno-terapeutyczne specialist therapy	x	1	1	2	x	14	12	22	x	-	-	-
łączące zadania placówek ^c combining tasks of the centres ^c	14	10	10	9	474	205	200	150	75	13	6	9
Regionalne placówki opiekuńczo- -terapeutyczne Regional care and therapy centres	x	1	1	1	x	44	45	42	x	-	-	35

a Patrz uwagi ogólne, ust. 21 na str. 218. b W tym 29 wychowanków w wieku 0-3 lata i 35 wychowanków w wieku 4-6 lat oraz 14 sierot i 134 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.
a See general notes, item 21 on page 218. b Of which 29 residents at age 0-3 and 35 residents at age 4-6 as well as 14 orphans and 134 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multifunctional centres.

TABL. 15 (173). POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA ^a
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	87	111	110	113	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	6185	7256	7137	7210	total
na 10 tys. ludności	27,2	31,4	30,8	31,0	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	6113	6814	6892	6812	total
w tym kobiety	2360	2786	2817	2914	of which women
w tym do 18 lat	177	138	113	80	of which up to the age of 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	2163	2149	1964	1915	of which placed during the year
na 10 tys. ludności	26,9	29,5	29,8	29,3	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	832	619	520	591	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.
a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 16 (174). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES ^a BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii) ^b	87	111	110	113	Homes and facilities (excluding branches) ^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	27	40	39	43	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	12	18	20	25	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	14	13	13	13	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	9	9	7	7	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	12	13	13	13	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	4	5	3	6	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobietami w ciąży	3	3	3	2	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	23	31	31	30	Homeless
Inne osoby	-	3	2	2	Other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach dla ^c	6113	6814	6892	6812	Residents in homes and facilities for ^c
Osób w podeszłym wieku	1051	1325	1261	1325	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	737	997	1178	1108	Chronically ill with somatic disorders
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	973	908	912	922	Mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych ...	326	261	256	253	Children and youth mentally retarded
Niepełnosprawnych fizycznie	1193	1409	1399	1398	Chronically mentally ill
Matkę z małoletnimi dziećmi i kobietami w ciąży	185	146	170	162	Physically handicapped
Bezdomnych	70	75	70	49	Mothers with dependent children and pregnant women
Innych osób	1578	1680	1639	1591	Homeless
	-	13	7	4	Other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.
a Including community self-help homes. b In further division facilities may be shown several times, because one facility may be intended for several groups of residents. c Including branches.

TABL. 17 (175). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ ^a**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2010	129337	238227,2	T O T A L
2015	109617	230353,8	
2016	99872	237546,8	
2017	88003	262098,5	
Świadczenia pieniężne 76214	178380,6		Monetary benefits
w tym:			of which:
Zasilek stały	18417	89826,0	Permanent benefit
Zasilek okresowy	14258	19099,1	Temporary benefit
Zasilek celowy	42784	66772,5	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	127	483,7	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Świadczenia niepieniężne 46768	83717,8		Non-monetary benefits
w tym:			of which:
Schronienie	2550	14268,5	Shelter
Posiłek	35308	19152,5	Meal
Ubranie	199	32,5	Clothing
Sprawienie pogrzebu	303	716,5	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	8244	49407,3	Attendance services and specialised attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodaro- wanie	49	136,8	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 23 na str. 219. b W podziale według form świadczeń korzystający może być wykazany więcej niż jeden raz.
Ź r ó d ł o: dane Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.
a See general notes, item 23 on page 219. b In the division by benefits granted one recipient may be indicated more than once.
S o u r c e: data of Social Policy Department of the Pomorskie Voivodship Office in Gdańsk.

DZIAŁ XII

KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

Przez **wystawę** organizowaną przez muzeum i określoną odpowiednim tytułem rozumie się udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu zbiorów muzealnych.

Wystawy czasowe są to wystawy urządzone na czas określony na terenie muzeum i udostępniane jednorazowo.

5. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

6. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednolitą działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,

CHAPTER XII

CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. **A book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialised and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute **the collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) – a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

Exhibition organized by museum is understood as a correctly titled set of museum collections opened to a public (visitors) identical titled.

Temporary exhibition are exhibitions organized on given time in the museum and available only once.

5. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

6. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organisational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped, comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performance,

- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność sceniczną **zespołów pieśni i tańca**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).

Wśród kin stałych wyróżnia się **miniplexy** – posiadające od 3 do 7 sal projekcyjnych i **multiplexy** – posiadające 8 sal projekcyjnych i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróźnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych).

- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- the performing activity of **song and dance ensembles**,
- **entertainment activities**.

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., those established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light sensitive or magnetic tape or a digital carrier).

Among indoor cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

8. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. **Tourism** – in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012 – means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term “tourism” are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e., persons who did not spend the night at the place visited.

2. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań kategoryzacyjnych dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościnice),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowskowe).

3. Dane o obiektach i miejscach noclegowych turystyki wykazano według stanu w dniu 31 VII. W informacjach nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Począwszy od 2002 r. informacje o uczniowskich i wyczynowych klubach sportowych oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata. Informacje o wybranych obiektach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

2. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Data regarding facilities and the number of bed places for tourists are presented as of 31 VII. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included.

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.

Sport

1. Since 2002 information regarding student and religious sports clubs as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years. Information on selected sport facilities has been compiled on the basis of periodic survey conducted every four years.

2. Data regarding physical education organisations include selected organisations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled “Start” – rehabilitation activity for persons with disabilities.

3. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

3. In the category of persons practising sports in physical education organisations as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports in sports clubs one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

Kultura
Culture

TABL. 1 (176). KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE ^a
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Wydaw- nictwa naukowe Scientific publications	Podręczniki dla szkół wyższych University textbooks	Wydaw- nictwa zawodowe Profes- sional publications	Podręczniki szkolne School textbooks	Wydaw- nictwa popularne Popular science	Literatura piękna Belles-lettres	
								razem total	w tym dla dzieci i młodzieży of which for children and youth
Tytuły Titles	2010	1166	441	92	147	128	225	133	19
	2015	1580	459	62	113	165	395	386	46
	2016	1747	511	36	159	87	445	509	137
	2017	1224	424	51	95	12	320	322	111

a Według miejsca wydania.
Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.
a According to published place.
S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 2 (177). GAZETY I CZASOPISMA WYDANE ^a
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Ukazujące się Published as specified								nieregular- nie irregu- larly
			w tygodniu weekly		w miesiącu monthly		raz once				
			6–2 razy times	1 raz once	3–2 razy times	1 raz once	na 2 mie- siące bimonthly	w kwar- tale quarterly	w pół- roczu half- -yearly	w roku yearly	
Tytuły	2010	370	1	19	18	99	38	83	27	40	45
Titles	2015	268	2	17	13	67	26	68	10	35	30
	2016	339	1	35	12	78	30	88	17	32	46
	2017	363	1	35	11	76	26	87	17	53	57

a Według miejsca wydania.
Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.
a According to published place.
S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 3 (178). BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	336	324	321	319	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	198	194	191	191	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	95	79	83	72	Library service points (as of 31 XII)
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					Collection (as of 31 XII)
w tys. wol.	5695,7	5430,0	5342,1	5237,8	in thous. vol.
w tym na wsi	2140,1	2099,6	2067,3	2066,1	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	309,6	379,4	374,9	382,4	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	72,2	72,7	70,8	71,9	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach wol.	5703,5	5574,2	5384,3	5243,1	in thousand vol.
w tym na wsi	1477,8	1354,1	1256,9	1208,7	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	18,4	14,7	14,4	13,7	per borrower in vol.
w tym na wsi	20,5	18,6	17,7	16,8	of which in rural areas

a łącznie z punktami bibliotecznymi, które w latach 2015-2017 przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.
a Including library service points which in 2015-2017 are assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (179). MUZEA
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	57	73	78	78	Museums with branches ^a
Muzealia w pozycjach inwentarzo- wych ^a w tys.	488,5	615,5	631,4	601,8	Museum exhibits in inventory units ^a in thous.
Wystawy czasowe	347	351	380	342	Temporary exhibitions
własne ^b	198	247	272	222	own ^b
współorganizowane	•	•	•	53	co-organised
obce ^c	149	104	108	67	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	1695,3	2382,7	2907,4	3307,8	Museum and exhibition visitors in thous.
w tym młodzież szkolna ^d	297,4	343,8	331,7	416,6	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.
a As of 31 XII. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organised groups.

TABL. 5 (180). INSTYTUCJE PARAMUZEALNE
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII) ...	9	9	10	9	Institutions (as of 31 XII)
Ogród zoologiczny	2	2	2	2	Zoological garden
Ogród botaniczny ^a	2	3	3	3	Botanical garden ^a
Inne	4	4	5	4	Others
Zwiedzający w tys.	1073,2	1697,3	1649,7	1473,0	Visitors in thous.
w tym młodzież szkolna w zorga- nizowanych grupach	165,3	267,9	287,0	246,1	of which primary and secondary schools students visiting in organised groups
Ogród zoologiczny	778,9	898,5	967,3	928,4	Zoological garden
Ogród botaniczny ^a	86,2	120,9	101,8	21,0	Botanical garden ^a
Inne	148,2	677,8	580,6	523,7	Others

a Łącznie z oddziałem.
a Including branch.

TABL. 6 (181). GALERIE SZTUKI
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	23	21	20	23	10	13	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	267	308	292	288	183	105	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	20	46	24	29	27	2	of which foreign
Ekspozycje ^a	295	329	304	314	202	112	Expositions ^a
Zwiedzający ^a w tys.	222,1	236,7	305,4	323,0	280,9	42,1	Visitors ^a in thous.

a W kraju.
a In Poland.

TABL. 7 (182). TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE		Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne	2010	13	5369	2641	768,8	Theatres and music institutions
	2015	14	8864	3182	1035,3	
	2016	14	13801	3449	1149,2	
	2017	14	14403	3191	1076,8	

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.
a As of 31 XII. b Data concern activity performed in Voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (182). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE (dok.)**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION
Teatry	6	4178	2192	335,7	Theatres
dramatyczne	3	3669	1545	261,0	dramatic
lalkowe	3	509	647	74,7	puppet
Teatry muzyczne	3	2083	528	285,5	Music theatres
Filharmonie	3	7992	341	194,1	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry	2	150	120	253,0	Symphonic and chamber orchestras, choirs
Zespoły pieśni i tańca	-	-	10	8,6	Song and dance ensembles
Przedsiębiorstwa	2010	x	131	97,7	Entertainment enterprises
estradowe	2015	x	127	79,9	
	2016	x	115	125,6	
	2017	x	66	98,0	

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.
a As of 31 XII. b Data concern activity performed in Voivodship area, including outdoor events.

TABL. 8 (183). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND
COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	226	321	326	333	72	261	Institutions
centra kultury	•	25	28	35	23	12	centres of culture
domy kultury	44	37	37	36	20	16	cultural establishments
ośrodki kultury	71	66	65	62	14	48	cultural centres
kluby	28	23	24	25	13	12	clubs
światlice	83	170	172	175	2	173	community centres
Pracownie specjalistyczne	276	530	561	592	214	378	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku)	11986	13149	19187	14637	7133	7504	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w cią- gu roku) w tys.	1384,3	1798,0	2023,4	2129,1	1500,2	628,9	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku)	301	462	482	324	213	111	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	5671	8775	7347	4323	2559	1764	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	2736	5762	5498	2834	1464	1370	of which primary and secondary school students ^b
Grupy (zespoły) artystyczne	700	783	839	731	364	367	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespo- łów) artystycznych	9635	11653	12814	11229	5556	5673	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	5334	8057	9048	7821	4212	3609	of which primary and secondary school students ^b
Koła (kluby/sekcje)	520	1269	1386	1584	698	886	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/ /sekcji)	13675	23499	24441	27131	12695	14436	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	5095	11760	12106	13261	6599	6662	of which primary and secondary school students ^b

a Od 2014 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.
U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.
a Until 2014 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.
N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (184). **KINA STAŁE**
 INDOOR CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	14	24 ^a	27 ^b	28 ^c	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	14	23	25	27	of which urban areas
w tym multiplexy	4	4	4	4	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	50	82	96	100	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	50	81	94	98	of which urban areas
w tym multiplexy	34	34	34	34	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	11675	17461	19603	19784	Seats (as of 31 XII)
w tym miasta	11675	17401	19443	19704	of which urban areas
w tym multiplexy	8521	8415	8374	8374	of which multiplexes
Seanse	77266	130831	139702	161805	Screenings
w tym miasta	77266	130716	139524	161600	of which urban areas
w tym multiplexy	63756	71752	64546	61403	of which multiplexes
na 1 kino	5519	5451	5174	5779	per cinema
Widzowie	2515726	3637022	3876131	4219457	Audience
w tym miasta	2515726	3633310	3872187	156132	of which urban areas
w tym multiplexy	2212010	1969989	1765168	1638670	of which multiplexes
na 1 kino	179695	151543	143560	150695	per cinema
na 1 seans	33	28	28	26	per screening

a-c W tym minipleksów: a – 6, b – 8, c – 9.

a-c Of which miniplexes: a – 6, b – 8, c – 9.

TABL. 10 (185). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
 Stan w dniu 31 XII
 CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	383945	411676	388542	375645	T O T A L
Na 1000 ludności	169	178	168	162	Per 1000 population

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (186). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
 Stan w dniu 31 XII
 RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population			
Abonenci radiowi ^a	410,5	415,7	415,6	417,1	180	180	179	179
Radio subscribers ^a								
miasta	320,2	324,2	323,6	323,8	214	218	218	218
urban areas								
wieś	90,3	91,5	92,0	93,3	116	111	111	111
rural areas								
Abonenci telewizyjni ^a	398,5	399,6	399,1	400,3	175	173	172	172
Television subscribers ^a								
miasta	309,9	310,4	309,6	309,5	207	209	208	208
urban areas								
wieś	88,5	89,2	89,5	90,7	114	109	108	108
rural areas								

a Za abonenta radiowego uważa się każdą osobę uiszczającą opłatę radiową oraz opłatę radiowo-telewizyjną, natomiast za abonenta telewizji uważa się każdą osobę uiszczającą opłatę radiowo-telewizyjną. Za abonenta radia i telewizji uważa się również osoby zwolnione z opłat.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

a A radio subscriber is every person who pays radio subscription fee and radio and television subscription fee and television subscriber is every person who pays radio and television subscription fee. A radio and television subscriber is also a person being free of charge.

S o u r c e: data of the Polish Post General Directorate.

Uwaga
Od 2016 r. dane opracowano z uwzględnieniem imputacji danych dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note
Since 2016 data were compiled including the imputation of data for units which refused to participate in the survey.

Turystyka

Tourism

TABL. 12 (187). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	802 ^b	1512	1602	1629	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	399	564	580	599	of which open all year
Obiekty hotelowe	268	319	332	342	Hotels and similar facilities
hotele	144	188	193	202	hotels
motele	5	1	1	1	motels
pensjonaty	30	41	41	41	boarding houses
inne obiekty hotelowe	89	89	97	98	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	534 ^b	1193	1270	1287	Other facilities
domy wycieczkowe	4	2	2	2	excursion hostels
schroniska	1	1	1	1	shelters
schroniska młodzieżowe	22	16	16	14	youth hostels
w tym szkolne schroniska					
młodzieżowe	16	12	12	10	of which school youth hostels
kempingi	22	27	29	34	camping sites
pola biwakowe	28	31	34	32	tent camp sites
ośrodki wczasowe	216	223	236	248	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	45	42	42	44	training-recreational centres
domy pracy twórczej	3	4	4	4	creative arts centres
zespoły domków turystycznych	61	100	110	116	complexes of tourist cottages
hostele	-	12	14	19	hostels
pokoje gościnne	•	546	586	591	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	88	85	78	agrotourism lodgings
inne obiekty	132	101	111	104	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu					
31 VII)	80178 ^b	101739	110571	114369	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	34170	41617	42424	44600	of which open all year
Obiekty hotelowe	19905	26166	27462	29021	Hotels and similar facilities
hotele	13838	19113	19872	21486	hotels
motele	166	26	25	23	motels
pensjonaty	1339	1729	1774	1726	boarding houses
inne obiekty hotelowe	4562	5298	5791	5786	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	60273 ^b	75573	83109	85348	Other facilities
domy wycieczkowe	468	140	140	140	excursion hostels
schroniska	70	76	82	82	shelters
schroniska młodzieżowe	1709	1516	1519	1346	youth hostels
w tym szkolne schroniska					
młodzieżowe	1387	1271	1276	1103	of which school youth hostels
kempingi	4491	5423	7513	8205	camping sites
pola biwakowe	3484	3515	4173	4006	tent camp sites
ośrodki wczasowe	25897	25806	27222	28852	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	6406	6610	6891	6024	training-recreational centres
domy pracy twórczej	153	209	220	221	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	4289	6253	7030	7635	complexes of tourist cottages ^c
hostele	-	427	439	754	hostels
pokoje gościnne	•	12146	13022	13606	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	1523	1481	1337	agrotourism lodgings
inne obiekty	13306	11929	13377	13140	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domów turystycznych.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.

c Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 12 (187). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	1628830 ^b	2439185	2672714	2863071	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	259906	451860	504565	559741	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	959412	1575313	1744160	1883769	Hotels and similar facilities
w tym:					of which:
hotele	765056	1299289	1430379	1571222	hotels
pensjonaty	39816	53177	57333	52239	boarding houses
Pozostałe obiekty	669418 ^b	863872	928554	979302	Other facilities
schroniska ^c	54990	57303	59903	59882	shelters ^c
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	49509	49289	52215	52472	of which school youth hostels
kempingi	59447	64268	64601	74867	camping sites
pola biwakowe	15705	21095	22854	22430	tent camp sites
ośrodki wczasowe	254179	257397	278246	286108	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	108312	111053	99337	93809	training-recreational centres
domy pracy twórczej	1996	2679	2672	2511	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d	24334	48611	54629	69143	complexes of tourist cottages ^d
hostele	566	32607	33884	46219	hostels
pokoje gościnne	•	115399	131348	150324	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	9977	10197	9713	agrotourism lodgings
inne obiekty	149889	143483	170883	164296	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	5653001 ^b	7880472	8718215	9306686	Nights spent
w tym turystom zagranicznym	640116	1122055	1269566	1450879	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	2021351	3425504	3852855	4181848	Hotels and similar facilities
w tym:					of which:
hotele	1574521	2724768	3030696	3349490	hotels
pensjonaty	101237	134528	148435	138303	boarding houses
Pozostałe obiekty	3631650 ^b	4454968	4865360	5124838	Other facilities
schroniska ^c	124365	126982	133966	131536	shelters ^c
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	108396	107076	114639	111607	of which school youth hostels
kempingi	209514	211999	220296	256149	camping sites
pola biwakowe	58338	76474	98011	95136	tent camp sites
ośrodki wczasowe	1652380	1673800	1784416	1926807	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	472102	508204	513961	433190	training-recreational centres
domy pracy twórczej	16043	20128	19602	17285	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d	143947	250015	288677	326792	complexes of tourist cottages ^d
hostele	933	63645	64904	123259	hostels
pokoje gościnne	•	462689	531573	579974	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	48079	53074	55051	agrotourism lodgings
inne obiekty	954028	1012953	1156880	1179659	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.
^c Łącznie ze schroniskami młodzieżowymi. ^d Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domów turystycznych.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.
^c Including youth hostels. ^d Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 13 (188). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	259906 ^b	451860	504565	559741	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	224139	410971	454949	501119	Hotels and similar facilities
w tym:					of which:
hotele	204971	367660	404563	447026	hotels
pensjonaty	2661	4170	3525	3402	boarding houses
Pozostałe obiekty	35767 ^b	40889	49616	58622	Other facilities
schroniska ^c	3617	2463	2561	2435	shelters ^c
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe	3617	2441	2559	2434	hostels
kempingi	14143	9476	12335	13227	camping sites
pola biwakowe	772	844	958	1010	tent camp sites
ośrodki wczasowe	4007	4106	5094	5617	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	4298	3122	2590	2743	training-recreational centres
domy pracy twórczej	-	3	-	-	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d	535	521	749	843	complexes of tourist cottages ^d
hostele	301	9488	10690	13823	hostels
pokoje gościnne	•	3487	4305	8001	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	181	412	439	agrotourism lodgings
inne obiekty	8094	7198	9922	10484	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	640116 ^b	1122055	1269566	1450879	Nights spent
Obiekty hotelowe	521152	984161	1094454	1207518	Hotels and similar facilities
w tym:					of which:
hotele	470132	865354	953669	1062274	hotels
pensjonaty	8414	14067	12261	11641	boarding houses
Pozostałe obiekty	118964 ^b	137894	175112	243361	Other facilities
schroniska ^c	9617	7702	6814	6359	shelters ^c
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe	9617	7622	6752	6357	hostels
kempingi	32592	27224	36151	38853	camping sites
pola biwakowe	2432	2690	2570	2492	tent camp sites
ośrodki wczasowe	26973	28752	32720	42164	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	11359	8565	9426	8363	training-recreational centres
domy pracy twórczej	-	12	-	-	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d	2179	3347	4562	4201	complexes of tourist cottages ^d
hostele	568	17431	20145	61924	hostels
pokoje gościnne	•	12741	15911	25180	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	2256	6138	8391	agrotourism lodgings
inne obiekty	33244	27174	40675	45434	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.
c Łącznie ze schroniskami młodzieżowymi. d Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domów turystycznych.
a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.
c Including youth hostels. d Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 14 (189). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI ^a**
OCCUPANCY OF TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms			
	w % in %							
Obiekty hotelowe	30,5	39,6	41,8	43,4	35,6	47,4	50,7	52,5
Hotels and similar facilities								
w tym:								
of which:								
hotele	32,1	41,1	43,2	44,7	37,5	49,5	52,5	54,4
hotels								
pensjonaty	30,4	36,8	34,8	34,5	35,0	41,7	42,4	42,4
boarding houses								
inne obiekty hotelowe	25,0	34,6	38,3	40,1	28,8	39,5	44,5	46,1
other hotel facilities								
Pozostałe obiekty	39,3	40,6	39,9	40,7	x	x	x	x
Other facilities								

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 232.
a See general notes, item 4 on page 232.

TABL. 15 (190). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastro- miczne Food stands	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2010 ^a	215	249	227	55	TOTAL
	2015	265	233	240	54	
	2016	275	230	238	38	
	2017	296	266	248	50	
Obiekty hotelowe		243	161	37	19	Hotels and similar facilities
hotele		184	123	15	16	hotels
motele		1	1	-	-	motels
pensjonaty		17	13	12	2	boarding houses
inne obiekty hotelowe		41	24	10	1	other hotel facilities
Pozostałe obiekty		53	105	211	31	Other facilities
domy wycieczkowe		-	-	1	1	excursion hostels
schroniska młodzieżowe		-	1	7	-	youth hostels
w tym szkolne schroniska						of which school youth
młodzieżowe		-	1	7	-	hostels
kempingi		5	8	1	3	camping sites
pola biwakowe		1	2	-	3	tent camp sites
ośrodki wczasowe		16	45	114	9	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-						
kowe		9	18	21	3	training-recreational centres
domy pracy twórczej		-	-	1	-	creative arts centres
zespoły domków turystycznych		7	12	10	6	complexes of tourist cottages
pokoje gościnne		10	8	12	2	rooms for rent
inne obiekty		5	11	44	4	miscellaneous facilities

a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.
a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.

TABL. 16 (191). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categor- ization
			*****	****	***	**	*	
OGÓŁEM ^a	2010	144	6	11	50	56	11	10
TOTAL ^a	2015	188	7	21	82	55	13	10
	2016	193	8	24	84	55	12	10
	2017	202	9	24	91	57	12	9
Pokoje ^a	2010	6892	594	1109	2711	2030	215	233
Rooms ^a	2015	9236	744	1745	4253	1895	268	331
	2016	9724	782	2140	4308	1930	256	308
	2017	10584	874	2144	4769	2144	259	394
Miejsca noclegowe ^a	2010	13838	1155	2037	5618	4068	471	489
Bed places ^a	2015	19113	1478	3465	9019	3873	636	642
	2016	19872	1531	4275	8919	3958	597	592
	2017	21486	1691	4260	9795	4385	609	746

a Stan w dniu 31 VII.
a As of 31 VII.

TABL. 16 (191). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII (dok.)**
HOTELS BY CATEGORY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categor- ization
			*****	****	***	**	*	
Korzystający z noclegów w tys.	2010	765,1	75,7	145,5	305,8	190,4	26,5	21,2
	2015	1299,3	165,7	279,3	588,5	200,4	25,0	40,3
Tourists accommodated in thous.	2016	1430,4	172,0	328,4	644,2	216,0	27,7	42,1
	2017	1571,2	177,8	362,7	677,9	272,6	30,9	49,4
w tym turyści zagraniczni	2010	205,0	30,4	68,3	79,7	23,2	1,2	2,1
of which foreign tourists	2015	367,7	78,3	124,4	119,1	30,8	1,5	13,6
	2016	404,6	86,4	138,5	129,0	30,5	1,5	18,6
	2017	447,0	89,1	148,7	136,4	43,9	1,6	27,3
Stopień wykorzystania w %:								
Occupancy rate in % of:								
miejsc noclegowych	2010	32,1	40,5	42,1	31,5	27,0	32,8	19,4
bed places	2015	41,1	59,6	51,3	39,6	29,9	29,6	36,8
	2016	43,2	60,0	52,8	41,0	32,9	32,1	41,6
	2017	44,7	59,6	53,0	41,6	37,9	33,8	46,6
pokoje	2010	37,5	44,3	47,9	37,4	31,7	36,8	23,5
rooms	2015	49,5	70,5	61,3	47,3	36,7	35,3	46,1
	2016	52,5	71,0	63,5	50,2	40,5	38,0	48,6
	2017	54,4	70,7	61,7	52,3	46,2	40,6	52,3

Sport

Sport

TABL. 17 (192). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANISATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2014	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANISATIONS					
Jednostki organizacyjne	531	532	529	138	Organisational entities
Członkowie	24854	23407	22075	12204	Members
Ćwiczący ^a	23635	22936	23261	11637	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS					
Jednostki organizacyjne	626	664	596	749	Organisational entities
Członkowie	46987	43332	46147	51617	Members
Ćwiczący	42545	41834	41523	50722	Persons practising sports
mężczyźni	31411	30775	30183	37128	males
kobiety	11134	11059	11340	13594	females
w wieku do 18 lat	31280	28825	30006	36876	aged up to 18
Sekcje sportowe	1183	1149	988	1205	Sports sections
Trenerzy	917	963	927	1540	Coaches
Instruktorzy sportowi	1012	1011	981	953	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	457	464	409	448	Other persons conducting sports activities

a Dane szacunkowe.
U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.
a Estimated data.
N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18 (193). WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016

As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instru- ktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total number				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Alpinizm	1	30	10	-	1	-	Mountaineering
Badminton	11	262	117	177	5	9	Badminton
Boks	10	374	61	214	13	9	Boxing
Brydż sportowy	7	521	94	64	5	18	Bridge
Gimnastyka ^a	6	427	376	390	14	6	Gymnastics ^a
Golf	3	293	55	19	4	-	Golf
Hokej ^a	36	1263	385	1045	20	12	Hockey ^a
Jeździectwo ^a	20	405	323	189	23	37	Equestrian sport ^a
Judo	26	1871	426	1792	48	19	Judo
Ju jitsu	4	122	15	92	2	2	Ju jitsu
Kajakarstwo klasyczne	11	276	107	214	10	6	Classic canoeing
Karate ^a	31	2671	893	2146	16	67	Karate ^a
Kick-boxing	8	306	96	132	3	22	Kick-boxing
Kolarstwo ^a	19	529	81	242	5	24	Cycling ^a
Koszykówka	64	2300	993	1987	83	34	Basketball
Lekkoatletyka	74	2906	1379	2385	121	48	Athletics
Łyżwiarstwo ^a	6	223	187	181	17	6	Skating ^a
Orientacja sportowa	5	339	186	210	2	9	Orienteering
Piłka nożna ^a	314	18815	1210	14591	668	133	Football ^a
Piłka ręczna	48	2439	1133	1817	80	33	Handball
Piłka siatkowa ^a	117	3584	2110	3183	111	80	Volleyball ^a
Rugby	9	563	62	401	26	9	Rugby
Sport lotniczy ^a	9	189	20	6	-	34	Air sport ^a
Sport motorowy ^a	10	193	10	52	5	13	Motorsport ^a
Sport pływacki ^a	23	2407	1151	2342	50	25	Swimming sport ^a
Sporty siłowe ^a	5	66	23	13	-	1	Strength sports ^a
Strzelectwo sportowe ^a	34	2413	253	206	56	110	Sport shooting ^a
Szachy	19	764	121	497	13	23	Chess
Szermierka	1	38	15	7	6	-	Fencing
Taekwon-do ^a	4	260	33	67	3	5	Taekwon-do ^a
Tenis	14	490	170	270	11	11	Tennis
Tenis stołowy	58	1260	399	909	33	36	Table tennis
Wioślarstwo	6	250	90	193	8	10	Rowing
Zapasy ^a	12	350	59	265	12	8	Wrestling ^a
Żeglarstwo ^a	34	1592	450	1017	47	60	Sailing ^a

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

DZIAŁ XIII

NAUKA I TECHNIKA.

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowanej przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym od 2016 r. zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1(194) opracowano metodą przedsiębiorstw.

CHAPTER XIII

SCIENCE AND TECHNOLOGY.

INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and development experimental (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development experimental (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (of which industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No. 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level since 2016 have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1(194) were compiled using an enterprise method.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

- a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk, działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1869, z późniejszymi zmianami),
- b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 736),
- c) szkoły wyższe,
- d) pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;

2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.

2. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:

- a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
- b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe;

2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;

3) w kategorii **pozostały personel** – pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczych i rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

3. Dane o **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych), dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2(195)) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1(194)).

1. Information regarding research and development covers:

1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:

- a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences, operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1869, with later amendments),
- b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2018 item 736),
- c) higher education institutions,
- d) other, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development” or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;

2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”) which apart from their main activity perform or fund research and development.

2. **Employed persons** (up to 2015 employees) in R&D include:

1) **researchers (RSE)**:

- a) researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,
- b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D;

2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;

3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **employed persons** (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2(195)) and full-time equivalents (tables 1(194)).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność badawczo-rozwojową. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących – personelu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) od 2016 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- 2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilno-prawnych.

Od 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania, a w przypadku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle obejmują również **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. obejmują także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5(198)) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually engaged in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **employed persons – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) since 2016 covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

- 1) persons covered only employees under employment contracts,
- 2) full-time equivalents covered employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a unit performing R&D on the basis of civil law contracts.

Since 2016 persons not employed in a given unit but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and development include **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing, as well as in case of expenditures on innovation activities in industry include **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they have included also i.a. expenditures on intangible assets and computer software in the performance or R&D for more than one year, which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5(198)) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** – entities of general government sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;
- 2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private higher education institutions;

3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;

4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;

5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących – obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytuty i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin B+R zgodnie z klasyfikacją badań naukowych i prac rozwojowych OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. Działalność innowacyjna obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wytworów, usług) – **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie – **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

8. Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw – patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania komputerowego, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

9. Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

3) **higher education sector** – national higher education institutions: public and private (of which religious organisation) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;

4) **private non-profit sector** – national entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding higher education institutions of religious organisations;

5) **rest of the world** – only distinguished among financing sectors – covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

6. Six main fields of R&D were listed in the chapter tables according to fields of research and development classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities, including the arts.

7. Innovation activity comprises many different scientific, technological, organisational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications – **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises – **process innovation** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

8. Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights – patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of computer software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings, structures and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparation for the implementation of product and process innovations.

9. A new product is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wzór lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

10. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

11. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo”, „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego). W 2017 r. w skali kraju badaniem objęto 19,1 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,4% ich ogólnej liczby).

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

A significantly improved product is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

10. A patentable invention – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

11. An utility model eligible for protection – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalised results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonised methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, “Water supply; sewerage and waste management and remediation activities”, “Construction”, “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”, “Real estate activities”, “Professional, scientific and technical activities” (excluding veterinary activities), “Administrative and support service activities”, “Other service activities” (repair of computers and communication equipment). In 2017 the survey in country covered 19.1 thous. enterprises (i.e. 18.4% of total enterprises).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. E-commerce conducted by enterprise type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises' website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (194). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY					
Stan w dniu 31 XII					
ENTITIES					
As of 31 XII					
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	102	249	283	332	T O T A L
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	35	56	66	97	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	3	#	#	3	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	#	#	4	research institutes
szkoły wyższe	14	16	14	53	higher education institutions
pozostałe	#	35	47	37	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	-	-	#	2	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	107	131	133	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	50	103	127	129	of which manufacturing
Budownictwo	#	7	#	6	Construction
Usługi ^a	48	135	144	191	Services ^a

B. PRACUJĄCY ^b

INTERNAL PERSONNEL ^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
	ogółem total			pra- cownicy nauko- wo-ba- dawczy rese- archers	technicy i pra- cownicy równo- rzędni- techni- cians and equiv- alent staff	pozo- stały perso- nel other sup- porting staff		
	w EPC in FTE							
O G Ó Ł E M	4429	6868	7218	7482	6540	743	199	T O T A L
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	3354	3789	4067	3980	3335	534	110	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	170	321	287	283	197	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	393	404	367	102	#	#	research institutes
szkoły wyższe	2877	2841	3094	3076	2827	214	35	higher education institutions
pozostałe	#	234	281	254	208	26	19	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	-	-	#	#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	#	1143	1121	942	137	43	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	473	1031	1135	1113	934	137	43	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	Construction
Usługi ^a	3942	5787	6023	6318	5567	603	149	Services ^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a Including other kinds-of-activity (sections G-U). b In 2010 and 2015 – employees.

TABL. 2 (195). PRACUJĄCY ^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
Stan w dniu 31 XII
INTERNAL PERSONNEL ^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozostałym others
		wyższym higher				innym others	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		doktora doctor (PhD)		
			doktora habi- litowanego habilitated doctor ^b (HD)				
O G Ó Ł E M	2010	7124	504	817	2689	2575	539
TOTAL	2015	9414	586	1096	2598	4341	793
	2016	10127	614	1149	2580	4931	853
	2017	10693	605	1186	2631	5376	895
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo		6305	595	1178	2443	1790	299
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		347	26	50	111	130	30
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences							
instytuty badawcze		428	#	#	57	275	79
research institutes							
szkoły wyższe		5172	559	1111	2231	1131	140
higher education institutions							
pozostałe		358	#	#	44	254	50
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo		#	-	-	-	#	#
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		1543	6	3	#	1082	#
Industry							
w tym przetwórstwo prze- mysłowe		#	6	3	#	#	#
of which manufacturing							
Budownictwo		#	-	-	#	#	#
Construction							
Usługi ^c		9097	599	1183	2533	4257	525
Services ^c							

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).
a In 2010 and 2015 – employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Including other kinds-of-activity (sections G-U).

TABL. 3 (196). **NAKŁADY ^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES ^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital	
					razem total	w tym oso- bowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia technicz- ne ^b of which machinery, technical equipment ^b
	w mln zł in mln zł							
OGÓŁEM TOTAL	488,4	1156,1	1237,7	1257,0	1109,6	703,5	147,4	99,9
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	279,6	564,4	468,4	479,0	448,0	255,1	31,1	#
of which R&D dedicated entities								
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	71,6	140,5	55,9	61,2	56,6	38,7	4,7	4,5
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences								
instytuty badawcze	#	54,1	55,2	53,4	51,1	27,7	2,3	#
research institutes								
szkoły wyższe	147,0	274,2	288,9	304,9	283,4	164,9	21,4	#
higher education institutions								
pozostałe	#	95,6	68,5	59,6	56,9	23,8	2,7	1,6
others								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	-	-	#	#	#	#	#	#
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	#	#	265,9	402,1	329,0	143,0	73,1	49,5
Industry								
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	102,5	246,0	256,9	400,2	327,3	142,2	72,9	49,3
of which manufacturing								
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	#
Construction								
Usługi ^c	382,4	899,5	954,1	842,2	777,7	558,5	64,4	49,7
Services ^c								

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi” oraz „środków transportu”. ^c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

^a Intramural, excluding depreciation of fixed assets. ^b Concerns "machinery, technical equipment and tools" as well as "transport equipment". ^c Including other kinds-of-activity (sections G-U).

TABL. 4 (197). **NAKŁADY ^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG DZIEDZIN NAUK (ceny bieżące)**

GROSS DOMESTIC EXPENDITURES ^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF SCIENCE (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M	488,4	1156,1	1237,7	1257,0	T O T A L
Nauki przyrodnicze	189,5	441,1	618,0	470,2	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne	196,2	420,8	330,3	367,8	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	71,7	220,0	207,2	322,0	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	#	7,4	17,0	11,6	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	16,2	44,7	39,0	60,4	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	#	22,3	26,1	25,0	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (198). **NAKŁADY ^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**

GROSS DOMESTIC EXPENDITURES ^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		w %		in %		
O G Ó Ł E M	488,4	1156,1	1237,7	1257,0	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
sektor:									sector:
Rządowy	220,9	390,1	394,7	414,3	45,2	33,7	31,9	33,0	Government
Przedsiębiorstw	229,0	597,8	777,5	758,8	46,9	51,7	62,8	60,4	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	18,7	24,6	36,8	#	1,6	2,0	2,9	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	2,6	2,1	1,8	#	0,3	0,2	0,1	Private non-profit
Zagranica	32,8	146,9	38,9	45,3	6,7	12,7	3,1	3,6	Rest of the word

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (199). **NAKŁADY BIEŻĄCE ^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**

CURRENT EXPENDITURES ^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe	SPECIFICATION	
		podstawowe basic	stosowane applied	Experimental development		
	w mln zł		in mln zł			
O G Ó Ł E M	2010	399,0	93,6	63,7	T O T A L	
	2015	934,0	218,6	148,9		
	2016	947,9	232,1	148,7		
	2017	1109,6	260,2	161,7	687,7	
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo		448,0	249,9	87,7	110,4	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		56,6	37,3	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		51,1	2,1	18,6	30,4	research institutes higher education institutions
szkoły wyższe		283,4	208,9	37,7	36,8	others
pozostałe		56,9	1,7	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo		#	#	#	#	Industry
Przemysł		329,0	8,5	17,5	303,0	of which manufacturing
w tym przetwórstwo prze- mysłowe		327,3	#	#	303,0	Construction
Budownictwo		#	#	#	#	Services ^b
Usługi ^b		777,7	250,9	143,4	383,4	

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Intramural, excluding depreciation of fixed assets. b Including other kinds-of-activity (sections G-U).

TABL. 7 (200). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	74,1	63,7	68,0	70,7	TOTAL
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	74,2	63,2	70,2	73,3	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	77,3	45,7	57,8	61,7	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	79,5	83,7	88,4	research institutes
szkoły wyższe	72,5	66,3	71,6	77,2	higher education institutions
pozostałe	79,9	73,6	81,5	71,5	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	-	-	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	73,0	69,9	64,5	67,1	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	73,0	69,9	64,5	67,1	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	45,3	66,5	Construction
Usługi ^a	74,4	61,8	69,3	72,1	Services ^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).
a Including other kinds-of-activity (sections G-U).

TABL. 8 (201). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE ^a W 2017 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS
IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY ^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015-2017 Products – in % – introduced into the market during 2015-2017			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	13,7	5,9	7,9	4,4
TOTAL				
sektor publiczny	13,4	0,1	13,3	0,3
public sector				
sektor prywatny	14,0	10,6	3,4	7,9
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	15,9	6,8	9,1	5,2
Of which manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2,5	1,6	0,9	0,4
Manufacture of food products				
Produkcja odzieży	3,1	-	3,1	3,1
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	33,1	31,9	1,2	24,2
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015-2017.
a Data concern economic entities employing 50 persons and more; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2015-2017.

TABL. 8 (201). UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE
ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE ^a W 2017 R. (dok.)
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS
IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY ^a IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015-2017 Products – in % – introduced into the market during 2015-2017			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
W tym przetwórstwo przemysłowe (dok.): Of which manufacturing (cont.):				
Produkcja chemikaliów i wyrobów che- micznych	20,9	16,8	4,1	3,6
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	8,0	3,7	4,4	5,7
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicz- nych	60,8	50,9	9,8	10,8
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	5,8	1,1	4,6	4,3
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elek- tronicznych i optycznych	6,2	0,7	5,5	3,6
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	8,2	7,2	1,0	-
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	2,5	1,5	1,1	1,4
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	40,5	0,1	40,4	31,8
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu trans- portowego	0,8	0,1	0,7	-
Manufacture of other transport equipment				
Produkcja mebli	2,0	1,2	0,8	0,9
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	7,3	4,8	2,5	1,0
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	33,1	31,7	1,4	30,5
Repair and installation of machinery and equipment				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015-2017.
a Data concern economic entities employing 50 persons and more; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2015-2017.

TABL. 9 (202). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE ^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015-2017
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY ^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015-2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015-2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015-2017			
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM TOTAL	34,1	23,3	10,9	28,4
sektor publiczny	25,6	11,6	7,0	23,3
public sector				
sektor prywatny	34,7	24,3	11,2	28,9
private sector				
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	35,2	24,7	11,4	29,4
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	27,8	18,9	8,9	20,0
Manufacture of food products				
Produkcja odzieży	13,3	6,7	-	13,3
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ Manufacture of leather and related products	14,3	14,3	-	-
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	31,4	11,4	5,7	31,4
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	81,8	72,7	36,4	54,5
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	29,5	20,5	11,4	29,5
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	53,8	30,8	23,1	46,2
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	30,2	22,9	11,5	26,0
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	70,8	66,7	12,5	62,5
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	38,5	30,8	15,4	30,8
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	51,4	37,8	16,2	35,1
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	53,8	15,4	7,7	53,8
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	23,8	14,3	4,8	23,8
Manufacture of other transport equipment				

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing 50 persons and more.

TABL. 9 (202). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE ^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015-2017 (dok.)
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY ^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015-2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015-2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015-2017			
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
Przetwórstwo przemysłowe (dok.): Manufacturing (cont.):				
Produkcja mebli	22,2	8,3	2,8	19,4
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	100,0	100,0	100,0	75,0
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	25,6	14,0	7,0	23,3
Repair and installation of machinery and equipment				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	38,5	23,1	15,4	38,5
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	13,9	-	-	13,9
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

a For product and process innovations; data concern economic entities employing 50 persons and more.

TABL. 10 (203). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYŚLE ^a (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures						
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on machinery, technical equipment and tools as well as transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products	
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)	oprogramowania of the software				
		w tys. zł in thous. zł						
OGÓŁEM	2010	1609936	129292	70884	25474	1011388	4625	49038
TOTAL	2015	1090300	275512	17971	48990	569047	2524	47709
	2016	1086412	267855	#	102523	446931	#	22781
	2017	1675350	343625	12992	91119	605015	4695	#
W tym przetwórstwo przemysłowe		1493919	340977	12992	70686	561576	#	#
Of which manufacturing								
w tym:								
of which:								
Produkcja artykułów spożywczych		17099	1821	-	980	#	#	#
Manufacture of food products								
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ		75094	#	#	#	#	412	#
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ								
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		13790	5758	#	#	#	#	#
Manufacture of chemicals and chemical products								
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		25863	1367	-	#	#	#	-
Manufacture of rubber and plastic products								
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		12350	#	-	#	#	-	-
Manufacture of other non-metallic mineral products								
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		104897	9843	1697	977	60466	#	#
Manufacture of metal products ^Δ								
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych		119585	#	#	2337	#	601	1272
Manufacture of computer, electronic and optical products								
Produkcja urządzeń elektrycznych		5723	3670	-	#	#	#	-
Manufacture of electrical equipment								

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej. ^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern entities employing 50 persons and more. ^b Intramural and extramural expenditures. ^c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 10 (203). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE ^a (ceny bieżące) (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY ^a (current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
		na działalność badawczą i rozwój ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on machinery, technical equipment and tools as well as transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)				
			oprogramowania of the software				
	w tys. zł in thous. zł						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	35225	27797	#	290	#	33	141
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	20661	#	#	#	7405	#	-
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	3058	#	-	#	#	#	-
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	8111	#	#	339	#	#	#

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.
a For product and process innovations; data concern entities employing 50 persons and more. b Intramural and extramural expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (204). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSŁE WEDŁUG ŹRÓDEŁ
FINANSOWANIA (ceny bieżące)**

EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current
prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z tego źródki Of which funds			
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
		w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M	2010	1609936	844827	180945	560929	23235
T O T A L	2015	1090300	880646	56806	65717	87131
	2016	1086412	891762	4372	87549	102729
	2017	1675350	1577886	27261	40957	29246
W tym przetwórstwo przemy- słowe		1493919	1399888	#	40957	#
Of which manufacturing						
w tym:						
of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products		17099	11375	#	#	#
Produkcja wyrobów z drewna, kor- ka, słomy i wikliny ^Δ		75094	67324	#	#	-
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		13790	13790	-	-	-
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych		25863	7732	#	#	#
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemet- alicznych		12350	12350	#	#	#
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		104897	93759	#	#	4177
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products		119585	104063	#	#	11460
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment		5723	5489	-	-	234
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.		35225	13559	#	#	5710
Produkcja pojazdów samochod- owych, przyczep i naczep ^Δ		20661	#	#	-	-
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego		3058	2234	-	#	#
Manufacture of other transport equipment						
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń		8111	#	-	-	#
Repair and installation of machinery and equipment						

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

a For product and process innovations; data concern entities employing 50 persons and more. b The others consist of budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12 (205). WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE ^a
RESIDENT PATENT APPLICATIONS AND UTILITY MODEL APPLICATIONS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wynalazki:					
zgłoszone	201	254	211	186	Patent applications
udzielone patenty	81	111	170	130	Patents granted
Wzory użytkowe:					
zgłoszone	34	62	52	52	Utility model applications
udzielone prawa ochronne	12	37	30	49	Rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Ź r ó ł o: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (206). PRZEDSIĘBIORSTWA ^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE
ENTERPRISES ^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Komputery ^b	97,8	95,9	95,5	94,5	Computers ^b
Dostęp do Internetu	96,5	94,9	94,9	93,9	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	70,6	94,6	94,2	93,5	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szeroko- pasmowe	19,5	60,7	64,5	70,4	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	69,0	70,4	70,8	70,2	Own website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w 2010 r. stan w styczniu.
b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od 2015 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów
zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji
procesów technologicznych. c Obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; in 2010 as of January. b Desktop and portable
computers, e.g. laptops (notebooks); since 2015 also smartphones and nettops; data do not include computers integrated
to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological
processes. c Includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (207). CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH ^a
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną ^b	91,7	94,7	93,2	96,0	Enterprises using the Internet to contact public administration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	9,6	9,5	10,7	13,4	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	15,9	36,7	33,3	36,9	Enterprises which sent orders via computer networks

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Z wyłączeniem
pozyskiwania informacji i pobierania formularzy ze stron administracji publicznej.

a Data concerns economic entities employing more than 9 persons. b Excluding obtaining information and downloading
forms from public administration websites.

DZIAŁ XIV CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen towarów i usług obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

2. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług notowane są raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu (do 2010 r. – trzy razy w miesiącu).

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen produktów rolnych skupowanych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług – VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach na terenie województwa.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV PRICES

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The price indices of goods and services have been calculated applying the weight system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

2. The sources of information on **retail prices** of presented goods and services are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of goods and services are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted two times a month (until 2010 – three times a month).

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of some goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern agricultural products prices purchased by economic entities directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products provided every month by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces of Voivodship.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (208). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ó Ł E M	102,6	99,2	99,7	102,1	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	103,5	98,2	101,3	104,2	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	106,0	101,3	101,4	101,3	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	90,7	95,3	95,2	94,3	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,6	100,8	100,0	101,3	Dwelling
Zdrowie	103,6	102,3	99,0	101,9	Health
Transport	106,3	90,7	96,1	103,4	Transport
Rekreacja i kultura	99,7	99,9	97,6	102,1	Recreation and culture
Edukacja	101,4	101,8	102,0	101,9	Education

TABL. 2 (209). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż – za 1 kg	4,43	3,61	3,76	3,72	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,88	2,15	2,07	2,17	Wheat-rye bread – per 0.5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,56	3,82	3,93	3,94	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,81	2,59	2,66	2,71	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	20,58	26,56	25,08	26,39	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) – za 1 kg ^a	14,54	14,58	14,81	18,56	Pork meat, boneless (centre loin) – per kg ^a
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,36	6,82	6,93	7,64	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	24,10	27,26	27,83	28,56	Pork ham, boiled – per kg
Kiełbasa wędzona – za 1 kg ^b	14,89	15,83	15,41	19,62	Smoked sausage – per kg ^b
Filety z morskczuka mrożone – za 1 kg	17,15	20,74	22,30	22,69	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	13,29	15,18	15,57	16,75	Fresh carp – per kg
Sledź solony odgłowiony – za 1 kg	9,84	12,85	12,72	13,00	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,86	2,57	2,41	2,47	Cows' milk, fat content 3-3.5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	13,18	12,88	13,28	13,37	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,45	19,55	17,85	20,31	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g	1,63	1,69	1,63	1,73	Sour cream, fat content 18% – per 200 g
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,48	0,52	0,51	0,57	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,31	3,98	4,09	5,93	Fresh butter, fat content about 82.5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	6,23	5,97	5,65	5,91	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	5,72	5,45	5,82	6,41	Oranges – per kg
Jabłka ^c – za 1 kg	2,88	2,82	2,80	3,14	Apples ^c – per kg
Buraki ^c – za 1 kg	1,78	1,86	2,00	1,99	Beetroots ^c – per kg
Marchew ^c – za 1 kg	2,06	2,54	2,39	2,15	Carrots ^c – per kg
Ziemniaki ^c – za 1 kg	1,30	1,12	1,35	1,34	Potatoes ^c – per kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,87	2,20	2,85	3,04	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g ...	6,33	6,99	6,81	6,98	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g ...	3,36	3,52	3,64	3,90	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% ^d – za 0,5 l	19,93	24,47	24,28	24,11	Pure vodka 40% ^d – per 0.5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,27	12,84	13,48	13,85	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl. ^d	412,08	605,71	556,84	596,92	Men's suit, fabric of wool – per set ^d
Półbuty męskie skórzane na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę	150,48	197,50	189,17	189,92	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę	152,85	171,02	169,50	173,69	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzielowanie obuwia męskiego – za 1 parę	41,48	51,35	51,51	52,54	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodocią- gowej – za 1 m ³	2,71	3,22	3,28	3,33	Cold water by municipal water supply system – per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych(taryfa całodobowa) – za 1 kWh	0,59	0,69	0,69	0,69	Electricity for households (all-day tariff) – per kWh

a Do 2016 r. – z kością. b Dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen: b – 2017, d – 2015. c Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a Until 2016 – bone in. b Data not fully comparable to those for previous years due to the change of the representative item covered by the price survey: b – 2017, d – 2015. c Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (209). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Gaz ziemny wysokometanowy, z sieci, dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^a	2,48	0,24	0,22	0,21	Natural net-gas, high-methanated for households – per kWh ^a
Węgiel kamienny – za 1 t	729,52	775,17	765,42	803,98	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	17,59	21,96	22,14	21,64	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	2,94	3,94	3,87	3,80	Heating of dwellings – per m ² of useful floor area
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 320 l ^b	1068,18	1123,56	1134,62	1592,69	Fridge-freezer, capacity about 320 l ^b
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny ^c	1131,14	1141,90	1174,15	1135,14	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg ^c
Odkurzacz typu domowego	346,26	334,85	341,29	326,47	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	185,43	182,65	193,51	188,06	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^d	4,24	5,90	5,44	5,31	Washing powder – per 300 g ^d
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,58	4,61	4,37	4,63	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,21	2,61	2,66	2,69	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	16,85	16,76	16,51	17,19	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	15,84	19,97	21,14	22,79	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	66,25	79,08	80,20	81,39	Women's cold wave
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	31,75	36,82	32,91	34,95	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Badanie kliniczne krowy	19,59	31,00	31,00	31,00	Cow's clinical examination

a W 2010 r. – za 1 m³. b W 2010 r. – pojemność ok. 300 l, w latach 2015 i 2016 – ok. 340 l. c W 2010 r. – na 5 kg suchej bielizny. d W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

a In 2010 – per 1 m³. b In 2010 – capacity about 300 l, in 2015 and 2016 – about 340 l. c In 2010 – dry-lined capacity not exceeding 5 kg. d In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (210). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
 AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	59,49	70,28	63,96	68,65	wheat
żyta	44,88	52,93	52,28	53,19	rye
jęczmienia	47,03	58,00	54,61	58,45	barley
owsa i mieszanek zbożowych	34,77	50,89	50,43	50,56	oats and cereal mixed
pszenżyta	47,66	56,62	58,03	57,07	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	34,43	43,47	46,20	47,93	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	37,64	46,19	52,37	57,22	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,48	11,44	11,66	10,57	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	125,41	148,09	161,39	154,54	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	404,58	578,26	730,38	678,32	Raw tobacco – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,50	6,14	6,16	6,46	cattle (excluding calves)
cielęta	7,56	9,67	11,05	11,62	calves
trzoda chlewna	3,97	4,44	4,71	4,97	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,04	1,09	1,06	1,40	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,19	0,21	0,20	0,27	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (211). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
 AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain of – per dt:
pszenicy	63,73	73,15	75,55	76,47	wheat
żyta	69,06	54,78	52,13	54,62	rye
jęczmienia	62,71	73,43	68,57	73,91	barley
owsa	53,26	56,68	57,06	59,58	oats
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych)					Potatoes edible (excluding early kinds)
– za 1 dt	98,40	90,44	96,31	92,99	– per dt
Prosię na chów – za 1 szt.	141,59	116,67	•	•	Piglet – per head

DZIAŁ XV

ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami zawartymi w ust. 2 na str. 264, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

CHAPTER XV

AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. **An agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2 on page 264, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. **The agricultural land area** includes an area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Użytki rolne w dobrej kulturze – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. poz. 1551, z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczonych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek dla poziomu województwa są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek, (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samopotrzymanie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonych na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law on payments under direct support schemes, dated 5 II 2015 (uniform text Journal of Laws item 1551, with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and not maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except since 2010 for the area of crops which were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Since 2014 data on area of vegetables, fruit from fruit trees and bushes and strawberries for the Voivodship level, have been estimated according to field location only.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as a part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as a part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie**: zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna, tytoniu – liści tytoniu, chmielu – chmielu surowego. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszkę, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy pastewne obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), ubój przemysłowy oraz ubój z przeznaczeniem na sprzedaż i samozaopatrzenie. Produkcja żywca rzeźnego zbilansowana jest importem i eksportem zwierząt żywych.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilised for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of: cereals, pulses and oilseeds plants concern grain, tobacco – tobacco leaves, hop – raw hop. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip, etc.) and maize for feed.

Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), livestock slaughter in slaughterhouses and slaughter intended for sales and own consumption. Production of animals for slaughter is balanced by import and export of live animals.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 VI 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1054).

11. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdań, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

12. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

13. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

14. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

15. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w wieczność przez:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie Lasy Państwowe), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 VIII 2017 r. – Agencja Nieruchomości Rolnych);

b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu);

c) innych jednostek publicznych;

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. Data on **certified organic farms** have been elaborated on the basis of producers' registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 VI 2009 on organic farming (uniform text Journal of Laws 2017 item 1054).

11. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

12. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 – as of 30 VI.

13. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June – unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 as of 30 VI.

14. **Farming years** cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g., the 2016/17 farming year covers the period from 1 VII 2016 to 30 VI 2017).

15. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

a) the State Treasury – managed and utilised temporarily or perpetually by:

- the State Forests National Forest Holding (abbreviated as State Forests) supervised by the Minister of the Environment,
- nature protection units (national parks),
- organisational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the National Support Centre for Agriculture (until 31 VIII 2017 – the Agricultural Property Agency);

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status);

c) other public units;

2) lasów prywatnych stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolnej,
- d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do gruntów związanych z gospodarką leśną zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1-20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21-40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnie warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

2) private forests owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production cooperatives,
- d) other legal persons.

2. Forest land includes area of forest as well as land connected with silviculture.

Forest area includes land with a homogeneous area of at least 0.1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management such as: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in age category I (1-20 years), with plantings at less than 0.5 (full plantings at 1.0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21-40 years) with plantings of up to 0.3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0.2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilised and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilised through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilised through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew w różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrósłi, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się również: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące morskie wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034, z późniejszymi zmianami) – do powierzchni lądowej województwa zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilisation, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forests. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within industrial plants area. The term excludes also: orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (the forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the Voivodship.

Share of forest land in land area of the Voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the Voivodship without lands under waters (i.e. internal waters, surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to voivodship land area.

4. Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the basis of the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo

Agriculture

TABL. 1 (212). UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE ^a

TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	41,1	•	39,0	•	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	40,9	•	38,8	•	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	750,2	759,9	724,7	748,2	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	615,8	637,8	621,7	638,6	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	60,3	56,9	58,0	58,6	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	61,1	57,7	58,9	60,0	of which private farms
ziemniaków ^c	3,6	3,0	3,3	3,1	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	3,8	2,8	3,1	2,8	of which private farms
roślin przemysłowych	14,7	14,7	13,4	15,5	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	11,9	13,0	11,7	13,7	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	38,5	43,9	40,7	44,3	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	37,0	40,0	38,7	41,3	of which private farms
ziemniaków ^c	248	260	304	291	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	230	223	265	260	of which private farms
rzepaku i rzepiku	22,8	29,1	28,3	32,4	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	19,2	25,0	28,5	31,8	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bde} na 100 ha					Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bde} per 100 ha of
użytków rolnych	39,8	38,0	39,8	39,0	agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	40,4	35,5	36,9	36,4	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	38,8	35,6	33,1	32,8	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	37,9	34,9	32,3	32,0	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	10,7	9,7	8,8	9,3	Share of sows in pig stocks (as of the end of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,6	8,8	7,7	7,8	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^f na 1 ha użytków rolnych w kg	289,9	385,2	426,2	438,4	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^f per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	381	461	489	484	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	384	491	516	508	of which private farms
na 1 krowę	4096	4992	5268	5271	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3793	4860	5178	5086	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	6,2	•	6,6	•	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	7,3	•	7,5	•	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bg} na 1 ha użytków rolnych w kg	131,3	126,0	142,4	136,2	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bg} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	122,0	116,3	137,0	130,1	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11(222) na str. 278. e Do przeliczeń przyjęto w 2015 r. konie – stan z 2013 r. f Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej cieplej. g Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17.

a See general notes, item 3 on page 264. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Excluding kitchen gardens. d See note to the table 11(222) on page 278. e For calculations in 2015 horses – as of 2013, were adopted. f Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. g Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17 farming years.

TABL. 2 (213). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW ^a**

Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE ^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospo- darstwa indy- widualne Of which private farms	SPECIFICATION
		w ha	in ha	
O G Ó Ł E M	2010 ^b	750174	615755	T O T A L
	2015	759909	637787	
	2016	724684	621656	
	2017	748236	638602	
W dobrej kulturze rolnej		735909	635856	In good agricultural condition
Pod zasiewami		589364	499333	Sown area
Grunty ugorowane		10608	9504	Fallow land
Uprawy trwałe		5374	3965	Permanent crops
Ogrody przydomowe		602	601	Kitchen gardens
Łąki trwałe		109840	103606	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		20121	18847	Permanent pastures
Pozostałe		12327	2746	Others

a Według siedziby użytkownika; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.
a By residence of the holder; see general notes, item 4 on page 264. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (214). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH ^a**

Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS ^a
As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa rolne Farms									Przeciętna po- wierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thous.	o powierzchni użytków rolnych – w % with agricultural land area of – in %								ogółem total	w tym użytki rolne of which agri- cultural land
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00– –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej and more		

O G Ó Ł E M T O T A L											
2010	41,1	1,8	12,6	21,7	22,5	15,2	8,5	12,8	4,9	20,90	18,24
2013	40,0	1,8	12,6	21,7	21,2	15,1	8,2	13,8	5,6	21,22	18,48
2016	39,0	2,4	11,1	21,3	23,4	14,7	7,9	13,2	6,0	20,87	18,56
W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE Of which PRIVATE FARMS											
2010	40,9	1,8	12,7	21,8	22,6	15,3	8,5	12,8	4,5	17,28	15,06
2013	39,7	1,8	12,7	21,8	21,3	15,1	8,2	13,9	5,2	18,30	15,94
2016	38,8	2,4	11,2	21,4	23,5	14,8	8,0	13,2	5,6	18,22	16,03

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 264; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.
U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.
a See general notes, item 2 on page 264; in 2010 data of the Agricultural Census.
N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (215). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe ^{a)})**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices ^{a)})

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	2016	2010	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni = 100				previous year = 100				
Produkcja globalna	107,2	118,4	94,9	93,7	108,2	121,1	97,0	96,4	Gross output
roślinna	97,8	116,1	92,3	87,9	99,6	115,3	91,3	90,4	crop
zwierzęca	118,1	120,7	97,4	99,8	117,8	127,0	101,9	101,9	animal
Produkcja końcowa	108,6	117,9	94,7	93,6	108,4	121,3	98,0	95,4	Final output
roślinna	95,9	112,9	90,1	85,2	95,0	111,5	90,5	85,5	crop
zwierzęca	118,7	121,6	97,7	99,8	118,5	128,2	102,4	102,0	animal
Produkcja towarowa	106,5	115,4	96,2	95,8	105,0	117,6	102,2	96,0	Market output
roślinna	97,3	104,6	92,1	90,6	92,6	98,7	98,6	88,5	crop
zwierzęca	113,8	122,8	98,4	99,3	114,4	130,1	103,9	100,4	animal

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 pkt 1 na str. 25.

a See general notes, item 11 point 1 on page 25.

TABL. 5 (216). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe ^{a)})**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices ^{a)})

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w % in %				
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	54,1	47,9	47,2	47,5	Crop output
Zboża	20,9	22,9	21,9	20,2	Cereals
w tym zboża podstawowe	19,0	20,8	20,0	18,0	of which basic cereals
w tym: pszenica	10,7	13,0	12,2	11,0	of which: wheat
żyto	1,9	1,9	1,9	1,7	rye
jęczmień	2,1	1,9	1,5	2,2	barley
Ziemniaki	7,8	5,4	5,2	6,6	Potatoes
Przemysłowe	8,0	10,3	7,8	8,0	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,6	1,7	1,5	1,8	of which sugar beets
Warzywa	4,6	2,5	2,7	3,4	Vegetables
Owoce	1,2	1,0	0,7	1,6	Fruit
Siano łąkowe	2,2	1,3	1,4	1,4	Meadow hay
Pozostałe	9,4	4,5	7,5	6,3	Others
Produkcja zwierzęca	45,9	52,1	52,8	52,5	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	30,7	36,8	38,6	38,6	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	3,3	4,0	3,7	3,4	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,0	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	19,1	21,7	22,9	23,7	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	8,2	11,0	11,8	11,4	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,9	1,8	0,2	0,3	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	9,2	9,8	10,7	9,3	Cows' milk
Jaja kurze	3,3	2,9	2,5	3,2	Hen eggs
Obornik	1,2	0,8	0,8	0,7	Manure
Pozostałe	0,6	0,0	0,0	0,4	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 pkt 1 na str. 25. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes, item 11 point 1 on page 25. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (216). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe ^a) (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices ^a) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w % in %				
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	45,4	34,8	34,2	37,5	Crop output
Zboża	17,4	17,3	15,0	17,9	Cereals
w tym zboża podstawowe	16,5	16,7	14,5	17,3	of which basic cereals
w tym: pszenica	11,2	11,3	9,4	13,1	of which: wheat
żyto	1,4	1,9	1,9	1,5	rye
jęczmień	1,6	1,4	0,8	1,0	barley
Ziemniaki	8,0	5,2	4,9	6,0	Potatoes
Przemysłowe	10,4	8,2	7,5	6,1	Industrial
w tym buraki cukrowe	2,2	2,1	1,9	2,2	of which sugar beets
Warzywa	4,8	2,8	3,3	3,6	Vegetables
Owoce	1,4	1,2	1,2	1,7	Fruit
Pozostałe	3,4	0,1	2,3	2,2	Others
Produkcja zwierzęca	54,6	65,2	65,8	62,5	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	38,9	47,7	49,5	47,7	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	4,1	4,9	4,6	4,1	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,0	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	23,9	28,2	29,7	29,3	pigs
owce	0,1	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	10,6	14,5	15,1	14,1	poultry
Mleko krowie	11,2	12,1	13,1	11,0	Cows' milk
Jaja kurze	3,7	3,3	2,9	3,5	Hen eggs
Pozostałe	0,8	2,1	0,3	0,3	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 pkt 1 na str. 25. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.
a See general notes, item 11 point 1 on page 25. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (217). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW ^a**
Stan w czerwcu
SOWN AREA ^a
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gos- podar- stwa indywidu- alne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	567933	598626	572488	589364	499333	T O T A L
Zboża	405421	392104	388227	401753	348978	Cereals
zboża podstawowe	342216	340470	332252	345601	299423	basic cereals
pszenica	135647	153735	151765	159952	128410	wheat
żyto	56183	51386	48824	59426	55845	rye
jęczmień	43324	32837	48945	37173	32503	barley
owies	36620	24634	28076	27282	25949	oats
pszenżyto	70444	77878	54642	61768	56716	triticale
mieszanek zbożowe	49575	34994	38922	34578	34087	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe						buckwheat, millet
zbożowe	9587	8303	10285	13172	12716	and other cereals
kukurydza na ziarno	4042	8336	6768	8402	2752	maize for grain

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264.
a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 264.

TABL. 6 (217). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW ^a (dok.)**

Stan w czerwcu
SOWN AREA ^a (cont.)
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- dar- stwa indywidu- alne of which private farms	
w ha in ha						
Strączkowe na ziarno	13707	34958	23391	20551	18173	Pulses for grain
konsumpcyjne	2575	4521	3792	3412	3251	consumer
pastewne ^b	11132	30437	19599	17139	14922	feed ^b
Ziemniaki	20707	17693	19065	18265	14283	Potatoes
Przemysłowe	84793	88648	76828	91232	68033	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	9870	9211	9277	10127	7787	sugar beets
oleiste	74322	79345	67551	81105	60246	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	73303	77384	64823	80202	59399	of which rape and turnip rape
Pastewne	30985	52021	46991	44872	38303	Feed
w tym:						of which:
okopowe	882	418	418	282	275	root plants
kukurydza na zielonkę	14239	20575	21538	18337	14898	maize for feed
Pozostałe uprawy ^c	12320	13202	17986	12691	11563	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. b Łącznie z mieszkankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, uprawy na nawozy zielone, wysadki okopowych itp.
a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 264. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, green fertilizer crops, root plant planting etc.

TABL. 7 (218). **ZBIORY I PŁONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPLÓDY	2011– –2015 ^a	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidu- alne of which private farms	

ZBIORY w t PRODUCTION in t

Zboża	15863085	1651593	1530651	1717719	1379105	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	13978677	1495053	1353785	1529667	1236714	basic cereals
pszenica	7495395	850744	745041	870842	648391	wheat
żyto	1732939	158452	144953	192725	175912	rye
jęczmień	1449107	120702	179072	143490	119120	barley
owies	902013	74718	89499	90295	85113	oats
pszenżyto	2399223	290437	195220	232315	208179	triticale
mieszkanki zbożowe ...	1378784	104752	120152	110921	108993	cereal mixed
Ziemniaki ^b	5263515	460573	579274	528244	368706	Potatoes ^b
Buraki cukrowe	5759598	522738	689180	696443	545734	Sugar beets
Rzepak i rzepik	2023540	225157	183306	259520	188832	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^c	4401788	512024	479623	483246	103606	Meadow hay ^c

a Przeciętne roczne. b Łącznie z powierzchnią w ogrodach przydomowych. c W 2016 r. łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.
a Annual averages. b Including kitchen gardens areas. c In 2016 including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABL. 7 (218). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW (dok.)**
 SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS (cont.)

ZIEMIOPŁODY	2011– –2015 ^a	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidu- alne of which private farms	
PLONY ^b z 1 ha w dt YIELDS ^b per 1 ha in dt						
Zboża	39,6	42,1	39,4	42,8	39,5	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	41,3	43,9	40,7	44,3	41,3	basic cereals
pszenica	52,6	55,3	49,1	54,4	50,5	wheat
żyto	29,9	30,8	29,7	32,4	31,5	rye
jęczmień	35,9	36,8	36,6	38,6	36,6	barley
owies	29,9	30,3	31,9	33,1	32,8	oats
pszenżyto	35,7	37,3	35,7	37,6	36,7	triticale
mieszanki zbożowe ...	29,8	29,9	30,9	32,1	32,0	cereal mixed
Ziemniaki ^c	258	260	304	291	260	Potatoes ^c
Buraki cukrowe	581	568	743	688	701	Sugar beets
Rzepak i rzepik	28,8	29,1	28,3	32,4	31,8	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^d	44,6	45,6	47,1	44,0	45,6	Meadow hay ^d

a Przeciętne roczne. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. c Łącznie z powierzchnią w ogrodach przydomowych.
 d W 2016 r. łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.
 a Annual averages. b See general notes, item 3 on page 264. c Including kitchen gardens areas. d In 2016 including
 the area of land communities taken into account in the private farms.

TABL. 8 (219). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH ^a**
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES ^a

WARZYWA	2015	2016	2017		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	7335	7134	7471	6588	TOTAL
Kapusta	617	571	628	610	Cabbages
Kalafiory	130	107	115	115	Cauliflowers
Cebula	225	226	233	230	Onions
Marchew jadalna	872	837	948	850	Carrots
Buraki ćwikłowe	229	238	278	270	Beetroots
Ogórki	354	392	380	380	Cucumbers
Pomidory	70	52	60	60	Tomatoes
Pozostałe ^b	4837	4711	4829	4073	Others ^b
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
OGÓŁEM	112225	119631	130910	114867	TOTAL
Kapusta	22233	24279	25401	24522	Cabbages
Kalafiory	2405	2429	2358	2358	Cauliflowers
Cebula	4304	4933	4713	4669	Onions
Marchew jadalna	28455	28744	34725	27030	Carrots
Buraki ćwikłowe	5593	6024	6680	6534	Beetroots
Ogórki	4608	5619	5244	5244	Cucumbers
Pomidory	735	776	852	852	Tomatoes
Pozostałe ^b	43892	46827	50937	43658	Others ^b

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka,
 sałata, rabarbar itp.
 a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 264. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 8 (219). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH ^a (dok.)**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES ^a (cont.)

WARZYWA	2015	2016	2017		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Kapusta	360	425	405	402	Cabbages
Kalafiory	185	227	205	205	Cauliflowers
Cebula	191	218	202	203	Onions
Marchew jadalna	326	343	366	318	Carrots
Buraki ćwikłowe	244	253	241	242	Beetroots
Ogórki	130	143	138	138	Cucumbers
Pomidory	105	149	142	142	Tomatoes
Pozostałe ^b	91	99	105	107	Others ^b

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.
a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 264. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (220). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH ^a**
AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT IN ORCHARDS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
O G Ó Ł E M	2857	2802	2761	2463	TOTAL
Jabłonie	2201	2142	2158	1900	Apples
Grusze	79	89	92	80	Pears
Śliwy	131	131	130	120	Plums
Wiśnie	235	235	227	220	Cherries
Czereśnie	135	131	126	120	Sweet cherries
Pozostałe ^b	76	74	28	23	Others ^b
ZBIORY ^c w t PRODUCTION ^c in t					
O G Ó Ł E M	19535	22744	16797	10748	TOTAL
Jabłka	17731	20641	15361	9728	Apples
Gruszki	436	533	482	242	Pears
Śliwki	490	552	419	269	Plums
Wiśnie	545	643	348	343	Cherries
Czereśnie	254	303	164	144	Sweet cherries
Pozostałe ^b	79	72	23	22	Others ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.
a See general notes, item 4 on page 264. b Peaches, apricots, walnuts. c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (221). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH** ^a
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS ^a

OWOCE	2015	2016	2017		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	2861	2902	2857	2682	TOTAL
Truskawki ^b	1823	1756	1714	1650	Strawberries ^b
Maliny ^c	58	87	93	82	Raspberries ^c
Porzeczki	479	563	563	465	Currants
Agrest	23	26	26	26	Gooseberries
Pozostałe ^d	478	470	461	459	Others ^d
ZBIORY ^e w t PRODUCTION ^e in t					
OGÓŁEM	8438	8405	9640	9083	TOTAL
Truskawki ^b	5550	5199	6644	6346	Strawberries ^b
Maliny ^c	154	250	227	213	Raspberries ^c
Porzeczki	1607	1806	1654	1409	Currants
Agrest	96	114	96	96	Gooseberries
Pozostałe ^d	1031	1036	1019	1019	Others ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych.
 c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane
 w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4 on page 264. b Since 2010 including wild strawberries; including kitchen gardens.
 c Including thornless blackberry. d Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others. e In 2015 fruit harvested in orchards
 and outside.

TABL. 11 (222). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE** ^a

Stan w czerwcu
 CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES ^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
W SZTUKACH IN HEADS								
Bydło	195339	204312	205588	214587	177592	191739	194463	203772
Cattle								
w tym krowy	75718	72768	68029	70362	67383	66884	62785	65154
of which cows								
Trzoda chlewna	845108	761614	749451	726033	609016	415365	418782	388192
Pigs								
w tym lochy	90706	73563	66206	67208	58578	36514	32126	30174
of which sows								
Owce	17217	14618	14819	16909	15871	13977	14281	16069
Sheep								
w tym maciorki	9900	8784	7531	10760	8786	8160	7516	10140
of which ewes								
Konie ^b	14010	•	10156	•	13772	•	9998	•
Horses ^b								
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	298424	288932 ^c	288230	292083 ^d	248468	226681 ^c	229528	232530 ^d
In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)								

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Dane szacunkowe; od 2013 r.
 dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. cd Do obliczeń przyjęto wielkość pogłowia koni
 z: c – 2013 r., d – 2016 r.

a See general notes, item 3 on page 264; in 2010 data of the Agricultural Census. b Estimated data; since 2013 data on
 the basis of period survey conducted every three years. cd For calculations, the horse stocks were adopted of: c – 2013,
 d – 2016.

TABL. 11 (222). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE ^a (dok.)**
Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES ^a (cont.)
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads								
Bydło	26,0	26,9	28,4	28,7	28,8	30,1	31,3	31,9
Cattle								
w tym krowy	10,1	9,6	9,4	9,4	10,9	10,5	10,1	10,2
of which cows								
Trzoda chlewna	112,7	100,2	103,4	97,0	98,9	65,1	67,4	60,8
Pigs								
w tym lochy	12,1	9,7	9,1	9,0	9,5	5,7	5,2	4,7
of which sows								
Owce	2,3	1,9	2,0	2,3	2,6	2,2	2,3	2,5
Sheep								
w tym maciorki	1,3	1,2	1,0	1,4	1,4	1,3	1,2	1,6
of which ewes								
Konie ^b	1,9	•	1,4	•	2,2	•	1,6	•
Horses ^b								
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	39,8	38,0 ^c	39,8	39,0 ^d	40,4	35,5 ^c	35,9	36,4 ^d
In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)								

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. cd Do obliczeń przyjęto wielkość pogłowia koni z: c – 2013 r., d – 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników) dla: bydła – 0,8, trzody chlewnej – 0,15, owiec – 0,08, koni – 1,0.

a See general notes, item 3 on page 264; in 2010 data of the Agricultural Census. b Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years. cd For calculations, the horse stocks were adopted of: c – 2013, d – 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads for: cattle – 0.8, pigs – 0.15, sheep – 0.08, horses – 1.0.

TABL. 12 (223). **DRÓB ^a**
Stan w końcu roku
POULTRY ^a
End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	5264,0	5337,9	4782,5	5969,6	5810,3	Hens in thous. heads
w tym nioski	1625,6	1249,5	1570,6	1718,8	1615,6	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	25,6	50,9	12,5	27,6	27,6	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	83,9	78,6	19,0	52,0	38,8	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	67,9	69,4	52,9	107,6	107,6	Ducks ^b in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	701,7	702,4	659,9	797,8	909,9	Hens per 100 ha of agricultural land ^c
w tym nioski	216,7	164,4	216,7	229,7	253,0	in heads of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.

a In 2010 and 2015 aged more than 2 weeks. b Including other poultry. c See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 13 (224). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO ^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS						
Bydło (bez cieląt)	45,8	49,0	44,2	55,9	54,0	Cattle (excluding calves)
Cielęta	4,6	2,5	1,0	0,4	0,3	Calves
Trzoda chlewna	1562,9	1492,5	1530,3	1547,9	1018,0	Pigs
Owce	10,1	6,5	7,4	6,7	6,6	Sheep
Konie	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	Horses
W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT						
Bydło (bez cieląt)	25,1	29,0	25,7	33,3	32,2	Cattle (excluding calves)
Cielęta	0,4	0,2	0,1	0,0	0,0	Calves
Trzoda chlewna	172,4	215,6	239,1	259,7	199,0	Pigs
Owce	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	Sheep
Konie	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	Horses
Drób	83,3	133,6	132,6	130,0	128,1	Poultry
Kozy i króliki	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 266.
 a See general notes, item 7 on page 266.

TABL. 14 (225). **PRODUKCJA MIĘSA ^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
 PRODUCTION OF MEAT ^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	217,5	292,7	308,8	328,0	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	207,5	279,2	295,0	313,1	meat and fats
wołowe	13,2	15,3	13,4	17,3	beef
cielęce	0,2	0,1	0,1	0,0	veal
wieprzowe	134,5	168,2	186,5	202,5	pork
baranie	0,2	0,1	0,1	0,1	mutton
końskie	0,0	0,0	0,0	0,0	horseflesh
drobiowe	58,3	93,5	92,8	91,0	poultry
kozie i królicze ^b	1,1	2,0	2,1	2,1	goat and rabbit ^b
podroby	10,0	13,5	13,8	14,8	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
O G Ó Ł E M	289,9	385,2	426,2	438,4	TOTAL

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b łącznie z dziczyzną.
 c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.
 a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game. c See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 15 (226). PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w mln litrów	286,2	350,4	354,3	362,3	324,6	in mln litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	38,1	46,1	48,9	48,4	50,8	per 100 ha agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4096	4992	5268	5271	5086	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	311,5	235,8	293,4	357,7	328,7	Egg production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nosioci w szt.	205	174	209	225	234	Average annual number of eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.
a See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 16 (227). CIĄGNIKI ROLNICZE
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodar- stwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach	2010 ^{ab}	46517	44843	In units
	2013	46590	45428	
	2016	48158	46826	
Powierzchnia użytków rolnych ^c na 1 ciągnik w ha	2010 ^{ab}	16,1	13,7	Agricultural land area ^c per tractor in ha
	2013	15,8	13,9	
	2016	15,0	13,3	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.
U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.
a Data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 264. c See general notes, item 3 and 4 on page 264.
N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic survey conducted every three years.

TABL. 17 (228). **ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH
W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK ^a**

CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE
INGREDIENT ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10	2014/15	2015/16	2016/17		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidualne of which private farms	
W TONACH IN TONNES						
Nawozy mineralne lub che- miczne ^b	98484	95733	103224	101944	83098	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	58154	56871	60746	60927	49487	nitrogenous
fosforowe	18685	13874	16044	14827	12131	phosphatic
potasowe	21645	24987	26435	26191	21480	potassic
Nawozy wapniowe ^c	46164	35518	44712	34700	24988	Lime fertilizers ^c
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in kg						
Nawozy mineralne lub che- miczne ^b	131,3	126,0	142,4	136,2	130,1	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	77,5	74,8	83,8	81,4	77,5	nitrogenous
fosforowe	24,9	18,3	22,1	19,8	19,0	phosphatic
potasowe	28,9	32,9	36,5	35,0	33,6	potassic
Nawozy wapniowe ^c	61,5	46,7	61,7	46,4	39,1	Lime fertilizers ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. b Łącznie z wieloskładnikowymi.
c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 264. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 18 (229). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące ^a)**

VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices ^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
O G Ó Ł E M	2008824,1	2931208,8	3190351,2	3696579,3	3054026,2	TOTAL
Produkty roślinne	806654,0	944004,8	1033159,7	1199458,4	757790,9	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	379428,5	479433,8	607155,6	668461,3	426835,7	Cereals
w tym zboża pod- stawowe ^b	367363,5	464736,9	591029,8	652964,6	420559,2	of which basic cereals ^b
pszenica	279013,5	315055,4	458205,7	490369,2	280853,3	wheat
żyto	28989,9	55811,9	47030,2	62213,3	52962,1	rye
jęczmień	27004,9	25342,0	34594,7	32563,7	29002,0	barley
owies i mieszanki zbożowe	7067,9	9499,8	7682,9	9840,3	7049,2	oats and cereal mixed
pszenżyto	25287,3	59027,8	43516,2	57978,1	50692,6	triticale
w tym zboża konsump- cyjne i paszowe	377686,6	471563,8	603098,7	664757,8	424106,1	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża pod- stawowe ^b	365621,6	456942,1	587008,8	649357,1	417855,4	of which basic cereals ^b
pszenica	278524,2	310228,3	456708,6	489016,2	279841,2	wheat
żyto	28783,6	55299,5	46876,8	61816,5	52644,1	rye
jęczmień	26517,6	23851,3	33401,0	32113,8	28558,2	barley
owies i mieszanki zbożowe	7001,7	9189,7	7529,2	9518,5	6727,4	oats and cereal mixed
pszenżyto	24794,5	58373,3	42493,3	56892,0	50084,5	triticale

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Łącznie z mieszankami zbożowymi.
a Paid to suppliers; excluding VAT. b Including cereal mixed.

TABL. 18 (229). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące ^{a)} (dok.)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices ^{a)} (cont.)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkty roślinne (dok.):						Crop products (cont.):
Strączkowe konsumpcyjne ^b	78,8	29,1	16,6	685,4	685,4	Consumer pulses ^b
Ziemniaki	76660,2	100523,7	112801,7	124958,4	47100,9	Potatoes
Buraki cukrowe	57881,4	61896,2	80013,8	71921,3	55561,2	Sugar beets
Rzepak i rzepik	208776,8	219956,7	152375,6	231239,3	139185,0	Rape and turnip rape
Warzywa	32934,6	39098,0	43657,1	54093,4	45735,2	Vegetables
Owoce	24524,6	24585,0	19292,8	30036,6	27119,8	Fruit
Produkty zwierzęce	1202170,1	1987204,0	2157191,5	2497120,9	2296235,3	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	929183,3	1620024,3	1788352,7	2002175,3	1853708,0	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	90100,2	148909,2	146730,4	206804,4	201601,4	cattle (excluding calves)
cielęta	362,7	241,7	176,9	348,5	348,5	calves
trzoda chlewna	588362,7	988347,5	1190788,1	1356366,3	1245907,0	pigs
owce	1078,0	1596,6	1710,9	1558,6	1558,6	sheep
konie	158,9	243,4	315,2	233,0	233,0	horses
drób	249120,8	480685,9	448631,2	436864,3	404059,4	poultry
Mleko krowie	241433,7	339160,4	338882,3	445244,0	394834,1	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	4502,9	8425,1	10442,7	15726,7	13718,3	Consumer hen eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in zł						
O G Ó Ł E M	2678	3857	4402	4940	4782	T O T A L
Produkty: roślinne	1075	1242	1425	1603	1186	Products: crop
zwierzęce	1603	2615	2977	3337	3596	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.
a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 19 (230). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	683137	740109	984266	1030626	676042	Cereals in t
w tym zboża podstawowe ^a	663143	717538	957071	1005938	666392	of which basic cereals ^a
pszenica	468773	447180	715502	713615	415750	wheat
żyto	64462	105215	89854	116598	99197	rye
jęczmień	57019	42979	62522	55526	49533	barley
owies i mieszanki zbożowe	20267	18428	15078	19304	13784	oats and cereal mixed
pszenżyto	52622	103736	74115	100895	88128	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	680851	730669	980183	1026679	673024	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe ^a	660857	708146	953012	1002012	663390	of which basic cereals ^a
pszenica	468170	441390	714032	712351	414905	wheat
żyto	64133	104472	89663	116211	98870	rye
jęczmień	56388	41126	61164	54942	48953	barley
owies i mieszanki zbożowe	20137	18057	14930	18826	13306	oats and cereal mixed
pszenżyto	52029	103101	73223	99682	87356	triticale

a Łącznie z mieszankami zbożowymi.
a Including cereal mixed.

TABL. 19 (230). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**
 PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS (cont.)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
Strączkowe konsumpcyj- ne ^a w t	73	25	21	911	911	Consumer pulses ^a in t
Ziemniaki w t	222628	231250	244182	260707	93033	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	504206	540931	686423	680378	529669	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	166481	148502	94372	149604	90350	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	40593	45200	56735	54275	46771	Vegetables in t
Owoce w t	16488	18622	12651	8032	7176	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	244598	377665	407559	434135	402843	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	20023	24268	23802	31992	31127	cattle (excluding calves)
cielęta	48	25	16	30	30	calves
trzoda chlewna	148261	222572	252631	273112	252189	pigs
owce	157	197	221	217	217	sheep
konie	27	39	43	25	25	horses
drób	76082	130564	130846	128759	119255	poultry
Żywiec rzeźny w przeli- czeniu na mięso (łączy- nie z tłuszczami) ^c w t	179623	278002	301240	319959	296548	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	232805	310824	318380	316970	280771	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	23149	39640	53445	57395	49439	Consumer hen eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.
 a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (231). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
 ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	348	12048	300	10506
2015	642	21988	95	2878
2016	568	18766	111	4562
2017	497	16498	112	5921

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
 Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo

Hunting

TABL. 21 (232). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE** ^a

Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES ^a
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2016	2017	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Łosie	54	242	184	283	Moose
Daniele	959	1823	1705	1719	Fallow deer
Muflony	132	51	89	76	Mouflons
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie	14,0	20,1	20,4	31,6	Deer
Sarny	52,1	59,4	59,4	75,5	Roe deer
Dziki	17,0	19,1	19,0	18,7	Wild boars
Lisy	11,7	12,8	12,6	12,6	Foxes
Zające	16,3	27,6	31,3	35,4	Hares
Bażanty	5,7	7,0	6,9	6,7	Pheasants
Kuropatwy	8,1	7,3	7,4	7,8	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego; dane szacunkowe; do 2011 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year; estimated data; until 2011 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the General Directorate of the State Forests, the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 22 (233). **ODSTRZAŁ WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH** ^a

MAJOR SPECIES OF GAME SHOT ^a

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	GAME SPECIES
Jelenie	4888	9705	10196	9708	Deer
Daniele	240	522	505	415	Fallow deer
Sarny	9906	13369	13796	13529	Roe deer
Dziki	16571	22232	20527	22720	Wild boars
Lisy	7526	7578	7411	7099	Foxes
Zające	298	123	119	86	Hares
Bażanty	580	1091	1022	715	Pheasants
Kuropatwy	1	-	-	-	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the General Directorate of the State Forests, the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23 (234). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE** ^a

Stan w dniu 10 III

CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS ^a

As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^b	132	132	132	132	number ^b
członkowie ^c	3322	7227	7358	7508	members ^c
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	308	306	306	306	number
powierzchnia w tys. ha	1556,5	1640,6	1641,2	1637,1	area in thous. ha
w tym na gruntach leś- nych	588,1	628,8	626,1	630,1	of which on forest land

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. c Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data grouped according to the seat of hunting club. c Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 24 (235). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**

Stan w dniu 31 XII

FOREST LAND

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	680482	683476	684393	684750	T O T A L in ha
Lasy	662728	665810	666650	667056	Forests
Publiczne	589105	589292	589390	589523	Public
zalesione	580796	580849	580825	576861	wooded
niezalesione	8309	8443	8565	12662	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	585749	585837	585943	586076	owned by the State
zalesione	577529	577467	577455	573495	Treasury
niezalesione	8220	8370	8487	12581	wooded
w tym:					non-wooded
w zarządzie Lasów Państwowych	571414	572529	572533	572645	of which:
zalesione	563397	564363	564248	560272	managed by the State
niezalesione	8017	8167	8285	12373	Forests
parki narodowe	9788	9845	9845	9845	wooded
zalesione	9601		9658	9658	non-wooded
niezalesione	187	187	187	187	national parks
własność gmin ^a	3355	3335	3328	3330	wooded
zalesione	3267	3262	3250	3249	non-wooded
niezalesione	88	73	78	81	gmina ^a owned
Prywatne	73623	76518	77260	77533	wooded
zalesione	71930	74610	75312	74040	non-wooded
niezalesione	1693	1908	1948	3492	Private
Grunty związane z gospo- darką leśną	17754	17666	17743	17695	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	36,2	36,4	36,4	36,4	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI ŁĄDOWEJ WOJEWÓDZ- TWA W %	38,7	38,9	39,0	39,0	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP IN %

a Dotyczy także gmin mających status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerns gminas which are cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25(236) i 26(237)

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów przeprowadzonej w latach 2013-2017 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. W zakresie powierzchni dane prezentowane są według stanu z 31 XII 2016 r., natomiast przyrodniczy stan lasów wynika z pomiarów terenowych przeprowadzonych w latach 2013-2017.

Note to tables 25(236) and 26(237)

Data prepared on the basis of the National Forest Inventory conducted in 2013-2017 by the Bureau for Forest Management and Geodesy. Data concerning area are presented as of 31 XII 2016 and as to the nature condition of forests – data results from field measurements carried out in the years 2013-2017.

TABL. 25 (236). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREA
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odno- wienia ^a i o budo- wie prze- rębowej in re- stocking class ^a with a selec- tion structure
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81– –100)	VI i wyż- sze and higher (101 lat i więcej and older)		
OGÓŁEM	666650	97,8	12,2	15,0	24,1	16,5	15,1	11,8	3,1	
TOTAL										
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwo- wych	572534	97,9	12,0	14,5	23,1	16,4	16,4	11,9	3,6	
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne	77259	96,6	15,9	20,2	35,3	15,7	7,7	1,8	-	
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w % in %			
OGÓŁEM	666650	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	489583	73,5	72,3	81,3	Coniferous trees
w tym: of which:					
sosna	456467	68,5	67,1	77,8	pine
świerk	20727	3,1	3,2	2,1	spruce
Drzewa liściaste	177067	26,5	27,7	18,7	Broadleaved trees
w tym: of which:					
buk	68848	10,3	11,5	3,5	beech
dąb	31410	4,7	4,9	4,0	oak
grab	6079	0,9	0,9	1,3	hornbeam
brzoza	44868	6,7	6,8	5,0	birch
olsza	19322	2,9	2,7	3,5	alder
osika	2349	0,4	0,3	0,9	aspen

a Łącznie z klasą do odnowienia.
Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.
a Including class for restocking.
S o u r c e: data of the General Directorate of the State Forests.

TABL. 26 (237). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross grand total timber ^a in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which in wooded area in % of grand total area									
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odnowie- nia ^c i o budo- wie przerę- bowej in re- stocking class ^c with a selec- tion structure	prze- stoje ^b hold-over trees ^b
			w klasie wieku in age group					VI i wyższe and higher (101 lat i więcej and older)			
			I (1–20 lat)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)				
O G Ó Ł E M TOTAL w tym: of which:	181022,3	99,9	0,9	8,5	26,2	20,5	21,2	18,2	3,6	0,8	
W zarządzie Lasów Państwowych	158867,6	99,9	0,7	7,9	24,7	20,4	22,8	18,4	4,1	0,9	
Managed by the State Forests											
Lasy prywatne	17262,2	99,9	3,3	15,0	44,2	22,5	11,5	2,6	-	0,8	
Private forests											

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross grand total timber ^a		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w tys. m ³ in thous. m ³		w % in %		
O G Ó Ł E M	181022,3	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	138888,2	76,6	75,8	84,3	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	128693,0	71,0	69,9	80,0	pine
świerk	5469,3	3,0	3,2	1,5	spruce
Drzewa liściaste	42134,1	23,4	24,2	15,7	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	18135,6	10,0	11,2	1,6	beech
dąb	6251,9	3,5	3,6	2,5	oak
grab	1169,3	0,6	0,6	1,2	hornbeam
brzoza	9654,9	5,3	5,2	6,1	birch
olsza	5721,6	3,2	3,0	3,6	alder
osika	463,2	0,3	0,2	0,5	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębnością. c Łącznie z klasą do odnowienia.
Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.
a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including class for restocking.
S o u r c e: data of the General Directorate of the State Forests.

TABL. 27 (238). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Pań- stwa of which owned by the State Trea- sury		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	200	171	168	168	168	168	•	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	3418	4564	4496	4064	3931	3931	132	Renewals and afforestations
odnowienia	2969	4441	4307	4012	3901	3900	112	renewals
sztuczne	2754	4049	3805	3569	3464	3463	105	artificial
zrębów ^b	2715	4025	3798	3529	3429	3428	101	felling sites ^b
halizn i płazowin	38	24	7	39	35	35	4	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne	215	392	502	443	437	437	6	natural
zalesienia ^c	449	123	190	52	31	31	21	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	325	260	186	233	230	222	3	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	16529	18884	20269	18887	18613	18542	274	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw	10876	13074	13329	13141	12867	12849	274 ^f	crops
młodników	5238	5688	6781	5635	5635	5635	•	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	61	70	31	58	58	58	•	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	3894	4786	4736	4403	4403	4403	•	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f Łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f Including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (239). **POZYSKANIE DREWNA ^a**
REMOVALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywat- ne private forests	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Pań- stwa of which owned by the State Treas- ury		
O G Ó Ł E M w dam³	2940	3377	3346	4983	4557	4555	426	T O T A L in dam³
Grubizna	2712	3192	3176	4844	4419	4416	426	Timber
Grubizna iglasta	2132	2549	2523	4113	3711	3710	402	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	940	1040	1041	1679	1597	1596	82	large-size wood
średniowymiarowe do prze- robu przemysłowego	1035	1324	1311	2144	1954	1954	190	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	580	643	653	732	707	707	24	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	191	213	219	220	216	215	4	large-size wood
średniowymiarowe do prze- robu przemysłowego	287	300	298	362	353	353	9	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymiarowe ^b	228	185	170	139	139	139	-	Slash ^b
Do przerobu przemysłowego	44	25	21	15	15	15	-	Slash for industrial uses
Opałowe	184	159	149	123	123	123	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	409,3	479,4	476,4	726,2	749,5	753,6	549,2	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREA in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

U w a g a. W prezentowanych latach nie pozyskano karpiny.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

N o t e. In presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (240). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEŃ**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	43470	18816	15467	21654	4964	Plantings in units of: trees bushes
krzewów	60882	14466	10397	19386	5836	
Pozyskanie drewna (grubi- zny) ^a w m ³	41633	33762	34584	57465	40643	Removals ^a in m ³ coniferous of which large-size general purpose wood non-coniferous of which large-size general purpose wood
grubizna iglasta	7490	9251	9672	30032	26328	
w tym drewno wielko- wymiarowe ogólnego						
przeznaczenia	4602	4298	5053	15902	14481	
grubizna liściasta	34143	24511	24912	27433	14315	
w tym drewno wielko- wymiarowe ogólnego						
przeznaczenia	15192	8043	8418	8360	5010	

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals.

TABL. 30 (241). **POŻARY W LASACH**
FOREST FIRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary	277	431	261	123	Number of fires
w tym: podpalenia	57	96	55	21	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	107	162	105	45	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	53,2	67,3	31,6	8,2	Forest area burned in ha
w tym: podpalenia	21,6	24,0	6,2	0,6	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	16,5	23,1	4,2	3,3	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha ...	0,19	0,16	0,12 ^a	0,07	Average forest area burned by fire in ha

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

S o u r c e: data of the Forest Research Institute.

DZIAŁ XVI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W tabl. 3(247) uwzględniono jednostki i zakłady budżetowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (zaliczonych do wyżej wymienionych sekcji). Ponadto we wspomnianej tablicy dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, za wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów (tabl. 3(247)), które opracowano **metodą zakładową**, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych, ust. 7 na str. 23.

3. Przedstawione w tabl. 3(247) wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL (stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych) zharmonizowaną z Listą PRODCOM i rekomendowaną przez Eurostat do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

Wprowadzenie klasyfikacji PKWiU 2015 w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 XII 2015 r. nie wpływa na publikowane dotąd dane.

Prezentowane dane obejmują całkowitą produkcję wyrobów przemysłowych wytworzonych w roku sprawozdawczym, przeznaczonych do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa, przekazanych do innych zakładów tego samego przedsiębiorstwa oraz zużywanych wewnątrz zakładu na cele produkcyjne (tj. na potrzeby własne).

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

CHAPTER XVI INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities” as an additional grouping.

In table 3(247) were included budgetary units and establishments as well as until 2010 auxiliary units of budgetary units (included in the above mentioned sections). Moreover, data in the mentioned table show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods (table 3(247)), which were compiled using the **company method**, i.e., by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes, item 7 on page 23.

3. Products in table 3(247) are presented according to the Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015 and PRODPOL nomenclature (used in surveys of manufacturing industrial products) which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the Eurostat for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional grouping, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings.

For some products abbreviated names are used.

For some products abbreviated names are used. Introduction of classification PKWiU 2015, instead of PKWiU 2008 binding until 31 XII 2015, does not influence the data published up to now.

Presented data include total production of industrial products which are manufactured during the reference year, irrespective of whether production is intended for sale outside the reporting unit or to other plants of the same undertaking, or used for further processing.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych, ust. 10 na str. 24.

Jako **cenę stałą** w 2017 r. przyjęto cenę stałą 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w zakresie **budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych według PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych, ust. 7 na str. 23.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceń (tj. na rzecz obcych zleceńodawców) przez podmioty budowlane.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes, item 10 on page 24.

Constant prices in 2017 (2015 average constant prices) were adopted as constant prices in 2015.

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.

Construction

1. Information within the scope of **construction** concerns economic entities included in accordance with NACE Rev. 2 in the section "Construction".

2. Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes, item 7 on page 23.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration – conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Information regarding **buildings completed** (by all investors) concerns:

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings, unless otherwise indicated, includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, positing, appointment, election or service relation) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł
Industry

TABL. 1 (245). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU ^a
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	w mln zł in mln zł				w % in %	2016 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
O G Ó Ł E M	58892,3	76118,2	78791,4	84392,1	100,0	104,1
TOTAL						
sektor publiczny	#	#	#	#	#	x
public sector						
sektor prywatny	#	#	#	#	#	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	481,6	561,9	#	#	#	#
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	52558,2	69667,6	72519,9	77794,0	92,2	104,3
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	5716,7	9943,9	11477,1	13118,9	15,5	106,6
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	497,9	432,1	409,8	384,7	0,5	101,8
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych	134,6	213,7	230,2	256,7	0,3	111,2
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	248,7	316,4	370,9	458,4	0,5	124,0
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	124,3	264,1	263,6	249,7	0,3	93,4
Manufacture of leather and related products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	1890,4	2473,6	2567,5	2802,4	3,3	107,6
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	153,5	178,5	222,1	316,8	0,4	146,0
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1039,9	1263,2	1258,1	1312,6	1,6	100,1
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2282,1	3545,8	4016,2	4474,0	5,3	119,9
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1204,8	1198,8	1252,9	1434,7	1,7	112,0
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja metali	77,2	62,0	74,9	87,2	0,1	114,8
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3250,4	5698,9	5932,9	6064,8	7,2	104,8
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	4521,6	6630,5	8053,6	7395,8	8,8	89,6
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych	519,7	740,2	696,9	781,9	0,9	118,9
Manufacture of electrical equipment						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (245). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU ^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	w mln zł in mln zł				w % in %	2016 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.):						
Manufacturing (cont.):						
Produkcja maszyn i urządzeń Δ	1791,0	2271,7	2409,6	3081,4	3,7	134,6
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep Δ	837,0	1407,2	1534,2	1043,4	1,2	59,0
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	2864,2	2984,2	3506,9	2649,7	3,1	74,5
Manufacture of other transport equipment						
Produkcja mebli	1010,4	1359,4	1525,9	1608,3	1,9	104,8
Manufacture of furniture						
Pozostała produkcja wyrobów	197,2	407,3	439,7	463,8	0,5	113,2
Other manufacturing						
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	1308,3	3352,6	3111,5	3572,7	4,2	117,4
Repair and installation of machinery and equipment						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	4736,6	4511,4	#	#	#	#
Electricity, gas, steam and air conditioning supply						
Dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekul- tywacja Δ	1115,9	1377,3	1474,4	1610,6	1,9	108,1
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	309,3	105,6	142,1	140,7	0,2	95,4
Water collection, treatment and supply						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców Δ	420,3	450,5	561,4	655,8	0,8	114,6
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (246). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYŚLE ^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	58892,3	76118,2	78791,4	84392,1	T O T A L
podmioty o liczbie zatrudnio- nych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	6989,6	8946,7	10117,5	10510,4	49 persons and less
50–249	11136,9	17030,1	17845,4	18874,3	50–249
250–499	7110,9	7375,7	8328,6	9340,5	250–499
500–999	4403,0	6148,1	6429,8	6962,2	500–999
1000 osób i więcej	29251,9	36617,7	36070,1	38704,6	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (247). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW ^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS ^a

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in post-slaughter capacity in thous. t:
bydła i cieląt	6,6	3,8	3,7	4,4	2,0	cattle and calves
trzody chlewniej	82,0	103,3	117,5	136,7	10,3	pigs
Mięso drobiowe w tys. t	75,8	78,8	78,3	72,1	2,4	Poultry meat in thous. t
Wędliny i kielbasy ^c w tys. t	13,4	18,8	21,4	21,0	2,5	Cured meats products and sausages ^c in thous. t
Słedzie wędzone, włączając filety w t	511	#	169	96	20,4	Smoked herrings, including fillets in t
Konserwy rybne w tys. t	47,0	52,8	58,3	58,8	92,0	Canned fish in thous. t
Mleko płynne przetworzone łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji w mln l	70,6	30,4	32,4	21,5	6,3	Processed liquid milk including milk for further processing in mln l
Masło i inne tłuszcze do smarowania w tys. t	0,6	0,6	#	#	#	Butter and dairy spreads in thous. t
Ser świeży (nie dojrzewający i niekonserwowany), łącznie z serem serwatkowym i twarogiem w tys. t	7,9	6,6	7,9	6,7	1,4	Fresh cheese (unripened or uncured cheese), including whey cheese and curd in thous. t
Jogurt w tys. hl	95,8	110,4	109,1	65,4	1,8	Yogurt in thous. hl
Produkty stosowane w żywieniu zwierząt hodowlanych w tys. t	171,4	204,3	206,7	273,3	2,5	Products used to feed livestock in thous. t
Pieczywo świeże ^d w tys. t	85,0	84,9	86,0	85,4	5,5	Fresh bread ^d in thous. t
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ^e w mln par	1,0	0,6	0,6	0,7	4,4	Footwear with leather uppers ^e in mln pairs
Tarcica iglasta w dam ³	456,3	440,7	453,0	477,4	10,8	Coniferous sawnwood in dam ³
Tarcica liściasta w dam ³	52,0	52,4	52,8	50,6	8,8	Leafy sawnwood in dam ³
Okna i drzwi, ościeżnice i progi drewniane w tys. m ²	3005,3	2718,9	2764,5	2884,2	14,7	Windows and doors, casings and wooden thresholds in thous. m ²
Masa betonowa prefabrykowana ^f w tys. t	1996,8	1609,4	1524,9	2395,6	4,5	Ready-mix concrete ^f in thous. t
Urządzenia klimatyzacyjne w tys. szt.	32,1	56,6	84,3	126,6	48,2	Air conditioning devices in thous. units
Maszyny dla rolnictwa i leśnictwa do uprawy gleby w tys. szt.	5,9	9,4	7,9	8,8	12,0	Machinery for agriculture and forestry to soil in thous. units
Kontenery ^g w tys. szt.	14,6	12,1	13,6	15,3	25,4	Containers ^g in thous. units

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpady); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. c Bez drobiowych. d Dane opracowano metodą przedsiębiorstw. e Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwiami ze spodem drewnianym. f Beton gotowy do wylania. g Włączając do przewozu płynów lub gazu przystosowane do przewozu jednym lub więcej środkami transportu.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and non-edible parts (waste); industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat. d Data compiled using the enterprise method. e Excluding sports footwear, footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with a wooden outer soles. f Concrete ready for covering. g Including the transport of liquids or gas for the carriage of one or more modes of transport.

TABL. 4 (248). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE ^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	138758	136900	143383	148295	T O T A L
sektor publiczny	20237	14206	13066	13491	public sector
sektor prywatny	118521	122694	130317	134804	private sector
Górnictwo i wydobywanie	881	933	928	943	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	118568	123339	129701	134449	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	19062	20922	22294	22726	Manufacture of food products
Produkcja napojów	751	620	639	638	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	795	1077	1188	1147	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	4193	3093	3037	3014	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzan- nych ^Δ	1199	1956	1953	1894	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, kor- ka, słomy i wikliny ^Δ	10305	10013	10211	10652	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji	720	923	934	1601	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2171	2508	2400	2640	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych	8172	9871	10916	11431	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców nieme- talicznych	4663	3891	3956	4130	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	522	477	484	499	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	14149	17245	17876	18569	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	11104	10249	11497	11880	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	2411	2374	2326	2387	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	5785	6501	6708	6988	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	2228	2786	3021	2955	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	8263	4124	4617	4352	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	7445	6582	6931	7402	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	1657	2004	2103	2152	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	6735	8973	9386	9807	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	12651	5484	5634	5695	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	6657	7143	7120	7207	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1827	1064	1124	1131	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	2476	2776	3185	3235	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą, łącznie z jednostkami budżetowymi.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad, including budgetary entities.

TABL. 5 (249). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE ^a
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
O G Ó Ł E M	3311,16	4031,83	4199,84	4482,17	T O T A L
sektor publiczny	4800,44	5934,06	6240,14	6473,80	public sector
sektor prywatny	3056,87	3811,58	3995,28	4282,86	private sector
Górnictwo i wydobywanie	7141,01	7088,39	7273,61	6629,72	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	3068,99	3898,33	4066,90	4370,03	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2325,23	3051,90	3254,22	3563,10	Manufacture of food products
Produkcja napojów	3073,81	3871,10	3886,97	3982,21	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	2147,81	2670,42	2730,63	3009,02	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1774,53	2262,39	2392,40	2590,71	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórza- nych ^Δ	1971,53	2640,02	2756,83	3140,75	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, kor- ka, słomy i wikliny ^Δ	2380,37	3049,33	3247,62	3539,66	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji	2792,57	2848,69	3034,54	3600,56	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3694,14	4369,84	4595,86	4681,70	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych	2853,03	3655,37	3683,56	4061,04	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców nieme- talicznych	3008,41	3326,47	3626,52	3843,19	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	2735,49	2816,56	3712,62	3839,90	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3060,59	3846,58	3992,03	4276,88	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	3189,79	4375,16	4509,44	4936,81	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	3365,99	4131,56	4234,17	4140,49	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3768,83	4638,25	4869,18	5391,94	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	3386,74	4704,94	4756,01	4814,60	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3929,75	4976,96	4997,29	5486,51	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	2373,94	2767,45	3000,76	3176,06	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	2320,11	3363,43	3535,75	3671,15	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	4003,73	5479,04	5580,65	5753,50	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	5223,66	6565,23	6773,68	6954,43	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	3483,57	3993,40	4184,32	4339,48	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3585,21	3659,50	3932,27	4040,95	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	3141,71	3307,41	3607,14	3750,70	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą, łącznie z jednostkami budżetowymi.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad, including budgetary entities.

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (250). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA ^a (ceny bieżące)

CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w od- setkach in per cent	
OGÓŁEM	9162,1	10083,0	10318,8	12441,2	100,0	TOTAL
W tym podmioty o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób	5562,3	5707,2	4958,9	5589,8	44,9	Of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^Δ	1999,9	1978,2	1680,2	1717,1	13,8	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii łą- dowej i wodnej ^Δ	1902,4	2356,6	1911,2	2131,5	17,1	civil engineering
roboty budowlane specjali- styczne	1660,0	1372,4	1367,5	1741,2	14,0	specialised construction activities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Pomorskie Voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (251). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA ^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH

(ceny bieżące)

CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION ^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION	
	w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	2010	5562,3	3863,3	1699,0	TOTAL
	2015	5707,2	3736,6	1970,6	
	2016	4958,9	3772,6	1186,3	
	2017	5589,8	4212,1	1377,8	
Budynki		3019,6	2261,3	758,3	Buildings
Budynki mieszkalne		1212,5	924,3	288,2	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		145,6	99,2	46,4	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		854,1	664,4	189,6	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		212,8	160,6	52,3	residences for communities
Budynki niemieszkalne		1807,1	1337,0	470,1	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego		95,4	75,4	20,1	hotels and similar buildings
budynki biurowe		130,4	95,1	35,3	office buildings
budynki handlowo-usługowe		515,6	393,5	122,1	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności		24,4	18,4	5,9	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe		645,1	518,7	126,4	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej		280,8	167,3	113,5	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne		115,4	68,7	46,7	other non-residential buildings

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (251). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA ^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH**
(ceny bieżące) (dok.)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION ^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS
(current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	2570,2	1950,8	619,5	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	1212,9	775,7	437,2	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	741,2	#	#	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei na- powietrznych lub podwiesz- nych	290,7	#	#	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe	#	#	#	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	153,0	#	#	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	#	#	#	harbours, waterways, dams and other water works
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1229,3	1095,4	133,9	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyj- ne oraz linie elektroenerge- tyczne przesyłowe	760,9	713,7	47,3	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	468,4	381,7	86,7	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na tere- nach przemysłowych	32,3	24,1	8,2	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	95,7	55,6	40,1	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (252). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA** ^a
BUILDINGS COMPLETED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki ^b	6052	6330	6165	6758	Buildings ^b
w tym budynki mieszkalne					of which one-dwelling as well
jednorodzinne oraz					as two- and more dwelling
o dwóch mieszkaniach					residential buildings ^c
i wielomieszkaniowe ^c	4719	4896	4867	5539	
miasta	2109	1846	1733	1920	urban areas
wieś	3943	4484	4432	4838	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	5267	5313	4930	5409	Of which private buildings ^d
miasta	1622	1361	1216	1290	urban areas
wieś	3645	3952	3714	4119	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz					one-dwelling as well as two-
o dwóch mieszkaniach i wie-					and more dwelling residential
lomieszkaniowe ^c	4203	4203	3971	4430	buildings ^c
niemieszkalne	746	859	751	813	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	177	201	194	188	of which farm buildings
Kubatura ^e w dam ³	9064	11851	11802	12203	Cubic volume ^e in dam ³
w tym budynki mieszkalne					of which one-dwelling as well
jednorodzinne oraz					as two- and more dwelling
o dwóch mieszkaniach					residential buildings ^c
i wielomieszkaniowe ^c	5186	5463	5559	6417	
miasta	5124	7109	6668	7137	urban areas
wieś	3940	4742	5134	5066	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	4178	4938	5002	4879	Of which private buildings ^d
miasta	1406	1639	1656	1270	urban areas
wieś	2772	3299	3346	3609	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz					one-dwelling as well as two-
o dwóch mieszkaniach i wie-					and more dwelling residential
lomieszkaniowe ^c	3103	3155	2965	3248	buildings ^c
niemieszkalne	965	1689	1960	1570	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	248	392	379	317	of which farm buildings

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 293. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. ^e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 293. ^b Newly built. ^c Excluding summer houses and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. ^e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (253). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED ^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
BUDYNKI ^b BUILDINGS ^b					
Budynki mieszkalne	5048	5149	5078	5706	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	4719	4896	4867	5539	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	4668	4321	4205	4763	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	2	4	3	2	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	1004	1181	1087	1052	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	95	163	212	218	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	44	44	36	34	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	167	203	193	167	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	4	4	1	3	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	271	300	169	181	Garage buildings
Budynki przemysłowe	71	67	49	43	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	98	133	156	114	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	15	15	9	12	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	14	17	18	19	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	12	9	7	10	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	20	11	8	4	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	183	203	201	195	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	2	4	4	4	Buildings used as places of worship and for religious activities
KUBATURA ^d w dam ³ CUBIC VOLUME ^d in dam ³					
Budynki mieszkalne	5321	5566	5652	6480	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	5186	5463	5559	6417	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	3186	2955	2922	3220	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	31	21	20	8	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	3742	6285	6151	5723	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	153	293	233	220	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	303	585	175	825	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	628	1064	1689	718	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	16	361	1	7	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	100	77	40	56	Garage buildings
Budynki przemysłowe	687	1559	1157	1001	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	779	1412	2115	1983	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	70	24	28	281	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	127	354	142	129	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	63	66	44	47	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	553	86	78	30	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	260	394	402	366	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	2	5	29	20	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 293. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 293. b Newly built. c Excluding summer houses and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10 (254). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE ^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	30912	25929	27792	28120	Average paid employment
sektor publiczny	1035	1203	958	1109	public sector
sektor prywatny	29878	24725	26834	27012	private sector
Budowa budynków ^Δ	11499	10091	10720	10825	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	9250	8301	7862	7693	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	10163	7537	9210	9602	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2984,02	3493,43	3543,68	3787,48	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny	4110,03	4681,50	3807,24	4309,69	public sector
sektor prywatny	2944,91	3435,77	3534,28	3766,05	private sector
Budowa budynków ^Δ	2707,61	3137,29	3279,39	3596,19	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3484,53	4421,80	4396,37	4623,61	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2841,23	2947,78	3123,42	3333,23	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą, łącznie z jednostkami budżetowymi.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad, including budgetary entities.

DZIAŁ XVII

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA. GOSPODARKA MORSKA

Uwagi ogólne

Transport

1. Prezentowane informacje dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczanych według PKD 2007 do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” z wyłączeniem podmiotów zaliczanych do działu 53 tej sekcji „Działalność pocztowa i kurierska”.

Ponadto w zakresie przewozów transportem samochodowym zarobkowym w ujęciu rzeczowym podaje się również działalność podmiotów gospodarczych zaliczanych do innych sekcji niż „Transport i gospodarka magazynowa”.

W dziale zamieszczono także informacje o drogach publicznych pozyskiwanych z ewidencji Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA). Dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych według stanu w dniu 31 XII prezentowane są do 2001 r. według ewidencji prowadzonej przez wojewodów, w latach 2002-2008 – przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 XI 2015 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. – również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe (na okres 30 dni) wydawane w końcu danego roku.

2. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości budowanych linii kolejowych normalnotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Przez długość budowaną linii kolejowych rozumie się odległość pomiędzy jej punktami krańcowymi mierzoną na liniach jednotorowych – wzdłuż osi toru, a na liniach wielotorowych – wzdłuż osi najdłuższego toru. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

3. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2068) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

CHAPTER XVII

TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS. MARITIME ECONOMY

General notes

Transport

1. The information presented concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section “Transportation and storage”, excluding economic entities included in division 53 of this section “Postal and courier activities”.

Moreover, in regard to transport of road transport for hire or reward, in tangible terms, data concerning the activity of economic entities included in sections other than “Transportation and storage” are also presented.

In addition, this chapter includes also information regarding public roads acquired from the General Directorate of Public Roads and Motorways (GDDKiA). Data on road vehicles and tractors registered as of 31 XII have been presented until 2001 according to the register maintained by voivodes, while between 2002 and 2008 – by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 – according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26 XI 2015 Ministry of Interior). Data do not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 – also vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.

2. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII were established as the sum of the construction length of standard gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines is included in the length of standard gauge lines) operated on that day. The construction length of railway line is understood as the distance between its extremes measured on single-track lines – along the axis of the track, and on multi-track lines – along the axis of the longest track. A railway line is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

3. **Public roads** are divided according to the function they have in the road network, in accordance with the provisions of the Act on Public Roads dated 21 III 1985 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2068), into the following categories: national, regional, district and communal roads.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch osobowy i towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów) lub wyłącznie ruch towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów),
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

4. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

National roads include:

- motorways and expressways, as well as roads which are designated to be upgraded to motorway or expressway status,
- international roads,
- roads constituting other links to ensure continuity of the national road network,
- access roads leading to generally accessible border crossings serving passenger and freight transport without any limits as to the total weight of vehicles (a groups of vehicles) or only freight transport without any limits as to the total weight of vehicles (a groups of vehicles),
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a great significance for the Voivodship.

District roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Communal roads include roads of local significance not included in other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

4. A bus line is a permanent road connection between two extreme localities as well as between selected intermediate localities which involves using one or several buses travelling between these localities according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route, given in km, between two extreme localities regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

5. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą (przedsiębiorstwa transportu samochodowego) oraz w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową, budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taboru komunikacji miejskiej oraz dokonywanych przez podmioty o liczbie pracujących do 9 osób.

6. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane o wypadkach drogowych pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Każdy wypadek drogowy jest wynikiem najczęściej kilku przyczyn (przyjęto maksymalnie 5), w związku z czym suma przyczyn może być większa od liczby wypadków.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Informacje o telekomunikacji w ujęciu rzeczowym dotyczą – w zakresie usług telekomunikacyjnych – operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej – sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

5. Road transport for hire or reward includes services for remuneration carried out by entities in which road transport is the basic economic activity (road transport companies) and in the freight services are also carried out for consideration by operators of the basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, commercial and construction activities); data on the transport of passengers do not include transport by urban transport fleet and entities employing up to 9 persons.

6. Information regarding urban ground transport concerns bus, tram and trolley bus communication and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. In the data regarding bus service, express buses and minibuses as well as suburban and intercity service have been also included; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data regarding road accidents coming from Accident and Collision Register (SEWiK) kept by the National Police Headquarters and cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

Every traffic accident usually has several causes (a maximum of 5 was adopted) in connection with which the sum of causes can be greater than the number of accidents.

A **road accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

1. Information regarding telecommunications, in tangible terms, concerns – in the scope of telecommunication services – operators of the public telecommunication network i.e., the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks – networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

2. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transmisji: głosu, obrazu, faksów, danych.

Gospodarka morską

1. Dane o podmiotach gospodarki morskiej dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON mających siedzibę na terenie województwa pomorskiego, bez względu na miejsce prowadzonej działalności, których podstawowa działalność związana jest z szeroko rozumianą gospodarką morską. Podstawową działalność określono przy wykorzystaniu takich informacji, jak: wartość dodana, przychody ze sprzedaży, zatrudnienie, działalność przewidziana w statucie jako podstawowa.

Za podmioty gospodarki narodowej przyjmuje się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

2. Do podstawowego zakresu gospodarki morskiej w ujęciu statystycznym przyjęto, określone poniżej w nawiasach, rodzaje działalności wybrane z następujących sekcji PKD 2007:

- **sekcja A:** Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (rybołówstwo w wodach morskich),
- **sekcja C:** Przetwórstwo przemysłowe (produkcja statków i konstrukcji pływających, produkcja łodzi wycieczkowych i sportowych, naprawa i konserwacja statków i łodzi, przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków),
- **sekcja G:** Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sprzedaż hurtowa pozostałej żywności włączając ryby, skorupiaki i mięczaki; sprzedaż detaliczna ryb, skorupiaków i mięczaków prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach),
- **sekcja H:** Transport i gospodarka magazynowa (transport morski i przybrzeżny pasażerski i towarów, przeładunek towarów w portach morskich, magazynowanie i przechowywanie towarów w portach morskich, działalność usługowa wspomagająca transport morski, działalność morskich agencji transportowych),
- **sekcja L:** Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (zarządy portów morskich),
- **sekcja M:** Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (badania naukowe i prace rozwojowe dla gospodarki morskiej),
- **sekcja N:** Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (wynajem i dzierżawa środków transportu wodnego),
- **sekcja O:** Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (kierowanie w zakresie efektywności gospodarowania – urzędy morskie),
- **sekcja P:** Edukacja (szkolnictwo morskie).

2. Telephone main lines includes standard main lines (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer: voice, image, fax and data.

Maritime economy

1. Data on entities of the maritime economy concern entities of the national economy registered in the REGON register based in Pomorskie Voivodship, irrespective of the place of conducting activity, whose basic activity is connected with widely understood maritime economy. The basic activity is defined using such measures as: added value, sales revenues, number of employed persons or activity provided for in the statute as the core activity.

Entities of the national economy are legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity.

2. Statistically, the basic scope of maritime economy, includes kind of activities selected from the following sections of NACE Rev. 2:

- **section A:** Agriculture, forestry and fishing (sea fishing),
- **section C:** Manufacturing (building of ships and floating structures; building of pleasure and sporting boats, repair and maintenance of ships and boats, processing and preserving fish, crustaceans and molluscs),
- **section G:** Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles (wholesale of other food, including fish, crustaceans and molluscs; retail sale of fish, crustaceans and molluscs in specialized stores),
- **section H:** Transportation and storage (sea and coastal passenger and freight water transport, cargo handling, storage of goods in seaports, services supporting maritime transport, activity of sea transport agencies),
- **section L:** Real estate, renting and business activities (seaport's authorities),
- **section M:** Professional, scientific and technical activities (research and development for maritime economy purposes),
- **section N:** Administrative and support service activities (waterborne transport equipment renting),
- **section O:** Public administration and defence; compulsory social security (management to increase the effectiveness – maritime offices),
- **section P:** Education (maritime education).

3. Dane dotyczące portów morskich obejmują porty: Gdańsk, Gdynia, Ustka i Władysławowo (od 2001 r.) oraz Sopot, Hel i Krynica Morska (od 2007 r.).

4. Obroty ładunkowe w portach morskich jest to łączna ilość masy ładunkowej przemieszczonej przez porty w danym okresie czasu.

Prezentowana jest masa brutto, tj. łącznie z opakowaniami, ale z wyłączeniem masy własnej jednostki transportującej (kontenerów i jednostek tocznych).

Informacje zawarte w tablicach dotyczą międzynarodowego i krajowego obrotu morskiego (kabotażu).

Informacje o obrotach ładunkowych, ruchu pasażerów i statków pochodzą od przedstawicieli statków zawijających do portów morskich i są pozyskiwane za pośrednictwem urzędów morskich – kapitanatów, bosmanatów w zakresie wymaganym Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/42/WE z dnia 6 V 2009 r. (Dz. U. WE L 141 z 6 VI 2009 r.) w sprawie sprawozdań statystycznych w odniesieniu do przewozu rzeczy i osób drogą morską.

Dane te nie uwzględniają:

- statków o pojemności brutto (GT) mniejszej niż 100,
- załadunku bunkru (tj. paliwa dla statków),
- obrotu wewnątrz krajowego, z wyjątkiem kabotażu, tj. ładunków przewożonych drogą morską pomiędzy polskimi portami morskimi,
- wagi własnej załadowanych i wyładowanych kontenerów i jednostek ro-ro służących do transportu towarów.

5. Dane o ruchu statków w portach morskich obejmują statki transportowe, do których zalicza się również barki morskie oraz statki nietransportowe pełniące funkcje transportowe.

Dane nie uwzględniają natomiast statków niespełniających funkcji transportowych (np. statków szkolnych, holowników, łodołamaczy, statków nowozbudowanych wychodzących w morze na próby), statków o pojemności brutto (GT) poniżej 100.

6. Do statków wchodzących z ładunkiem zalicza się:

- statki przywożące ładunki do wyładowania w porcie, do którego zawijają,
- statki przywożące do portu pasażerów, dla których portem docelowym jest port wejścia statku.

Do statków wchodzących pod balastem zalicza się statki bez ładunku lub z ładunkiem nieprzeznaczonym do wyładowania w porcie wejścia statku oraz statki z pasażerami, dla których port wejścia statku nie jest portem docelowym.

7. Statki wychodzące z ładunkiem to statki, na które w danym porcie załadowano ładunki lub na które wsiadli pasażerowie rozpoczynający w tym porcie podróż. Statek, który w porcie pobierał tylko paliwo albo wodę lub statek, który wychodzi z portu z ładunkiem załadowanym w innym porcie – traktuje się jak statek bez ładunku.

3. Data concerning seaports include the ports: Gdańsk, Gdynia, Ustka and Władysławowo (since 2001) as well as (since 2007) Sopot, Hel and Krynica Morska.

4. Cargo turnover in seaports is the total volume of commodity weight moved through ports over a certain period of time.

The data are presented in terms of gross weight, i.e. together with the immediate packaging, but excluding the tare weight of freight units (containers and ro-ro units).

The data presented in tables concern both international and domestic seaborne traffic (cabotage trade).

Information on cargo, passengers and ship traffic is obtained from representatives of ships calling at seaports and provided via maritime offices – harbour boards and boatswain offices, as required under the Directive of the European Parliament and Council 2009/42/EC of 6 V 2009 (Journal of the European Communities No. L 141 dated 6 VI 2009) on statistical returns in respect of carriage of goods and passengers by sea.

The following data are excluded:

- ships of gross tonnage (GT) less than 100,
- bunkering (fuel for ships),
- internal domestic traffic, except for cabotage, e.g. goods carried by sea between Polish ports,
- tare weight of laden and discharged containers and ro-ro units used to transport goods.

5. Data on ship traffic through seaports comprise both cargo ships including seaborne barges and non-cargo-carrying ships performing transport activities.

Data do not include ships of miscellaneous, non-cargo-carrying activities (e.g. training ships, tugboats, icebreakers, newly built ships on sea trial), ships of gross tonnage (GT) below 100.

6. Ships arriving at ports with freight include:

- cargo carrying vessels entering a port to unload the cargo,
- ships carrying passengers for whom the port of arrival is their destination port.

Ships arriving in ballast, at ports are ships without cargo or ships with cargo that is not to be unloaded at the port of arrival, or ships with passengers on board when the port of call is not the port of their destination.

7. Ships departing to sea with freight include ships loaded in the port or ships with passengers who embarked in the port. The ship which bunkered in the port or a ship with cargo loaded in another port – is treated as unloaded ship.

8. Przez międzynarodowy obrót morski rozumie się łączną ilość ładunków będących przedmiotem międzynarodowej wymiany handlowej, przemieszczonych przez port. Są to ładunki wyładowane ze statków (w tym promów) oraz załadowane na statki (w tym promy) zarówno w związku z polskim handlem zagranicznym, jak i tranzytem.

9. Krajowy obrót morski (kabotaż) – ładunki przewożone drogą morską w obrocie pomiędzy polskimi portami morskimi.

10. Drobnica są to różnego rodzaju ładunki, które można policzyć, w opakowaniu lub bez, o różnych kształtach, transportowane w mniejszych partiach lub jako pojedyncze przesyłki, zarówno wyroby gotowe jak i półfabrykaty.

Kontener jest to pojemnik przeznaczony do wielokrotnego przewożenia towarów, bez potrzeby ich przeładowywania przy zmianie środka transportu, wyposażony w urządzenia umożliwiające łatwy transport i przeładunek, przystosowany do piętrzenia, odporny na warunki przewozu, mający możliwie znormalizowane wymiary, które najczęściej wynoszą: szerokość i wysokość 8 stóp (lub 8 stóp x 8 stóp 6 cali), długość 10, 20, 30 lub 40 stóp (standardy ISO – Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej).

Kategoria ładunkowa „kontenery duże” obejmuje kontenery o długości 20 stóp lub większe. Kontenery mniejsze (krótsze niż 20 stóp) wliczone są do pozostałych ładunków drobnicowych. **Kategoria „kontenery duże”** obejmuje kontenery załadowywane bądź wyładowywane ze statku dźwigiem w systemie konwencjonalnym (lift-on, lift-off).

11. Ładunki tranzytowe są to ładunki pochodzące od nadawcy zagranicznego, dowieszone do polskiego portu morskiego i przeznaczone dla odbiorcy zagranicznego.

Tranzyt morsko-ładowy obejmuje ładunki tranzytowe, które zostały dowieszone do portu drogą morską z przeznaczeniem do dalszego transportu drogą lądową.

Tranzyt lądowo-morski obejmuje ładunki tranzytowe, które zostały dowieszone do portu drogą lądową z przeznaczeniem do dalszego transportu drogą morską.

Tranzyt morski obejmuje ładunki tranzytowe, które zostały dowieszone do portu drogą morską i w sposób pośredni lub bezpośredni przeładowane na inny statek z przeznaczeniem do dalszego transportu drogą morską.

Dane o obrotach ładunków tranzytowych w portach morskich uzyskiwane są na podstawie informacji przekazywanych przez zarządy morskich portów oraz podmioty gospodarcze dokonujące przeładunku ładunków w portach morskich.

12. Dane o morskiej i przybrzeżnej flocie transportowej dotyczą statków o polskiej własności i współwłasności bez względu na podnoszoną banderę.

8. International sea turnover is a total amount of international exchange trade cargo moved through the port. The cargo includes cargo unloaded from ships (including ferries) as well as loaded on ships (including ferries) within both Polish foreign trade and transit.

9. Domestic maritime traffic (cabotage) – seaborne cargo traffic between Polish seaports.

10. General cargo – various quantifiable types of cargo, either packed or without packaging, of various shape, carried either in batches or as a single delivery, finished or semi-finished products.

Freight container is a receptacle designed for repeated carriage of commodities, not requiring transshipment, equipped with transportation devices enabling easy transport and reloading, stackable, resistant to adverse conditions of carriage, in a standardised size – most commonly: breadth and height 8 feet (or 8 feet x 8 feet 6 inches), length 10, 20, 30 or 40 feet (in accordance with the International Organisation for Standardisation – ISO).

The cargo category of large containers covers containers of length 20 feet or more. Smaller containers (shorter than 20 feet) are classified as other general cargo. **The cargo category of large containers** covers containers on trailers rolled on/off the ship, lifted on/lifted off the ship using a crane.

11. Transit cargo is a cargo of foreign shipper, carried to a Polish seaport destined for foreign consignee.

Sea-land transit includes a transit cargo carried to a port by sea, destined for further transport by land.

Land-sea transit includes a transit cargo carried to a port by land, destined for further transport by sea.

Sea transit includes transit cargo carried to a port by sea, reloaded indirectly or directly to another ship destined for further transport by sea.

Information on cargo transit traffic at seaports is compiled out of data submitted by seaports' authorities or cargo handling entities operating within the ports.

12. Data on cargo carrying sea and coastal fleet concern ships of Polish property, joint or share ownership irrespective of the flag.

Dane o **przewozach żegluga morską** obejmują **przewozy ładunków i pasażerów** wykonane w rejsach żegluga międzynarodową, zakończonych w roku sprawozdawczym, **statkami własnymi i statkami dzierżawionymi** pływającymi pod banderą polską i obcą, armatorów lub operatorów polskich. Nie obejmują przewoźników, którzy przenieśli siedzibę za granicę.

13. Do przewozów wykonanych w żegludze regularnej zaliczono przewozy wykonane statkami liniowymi kursującymi według ustalonego i ogłoszonego rozkładu podróży na określonej z góry trasie i zawijającymi do portów określonych w rozkładzie podróży. Do **przewozów wykonywanych w żegludze nieregularnej** zaliczono przewozy wykonane statkami towarowymi żeglugi nieregularnej, tj. statkami kursującymi bez ogłoszonego rozkładu podróży i kierowanymi zgodnie z aktualnymi potrzebami przewozowymi.

14. Żegluga bliskiego zasięgu obejmuje przewozy w zasięgu bałtyckim i europejskim, natomiast **żegluga dalekiego zasięgu** obejmuje przewozy w zasięgu oceanicznym.

Do **przewozów w zasięgu europejskim** zaliczono przewozy wykonane statkami kursującymi na trasach obejmujących porty europejskie (z wyjątkiem portów leżących w zasięgu bałtyckim), azjatyckie porty Morza Śródziemnego i Morza Czarne-go oraz porty Afryki Północnej do szerokości portu Casablanca włącznie.

Do **przewozów w zasięgu oceanicznym** zaliczono przewozy wykonane statkami kursującymi na trasach wykraczających poza zasięg bałtycki i europejski.

15. Żegluga przybrzeżna oznacza żeglugę w odległości nie większej niż 20 mil morskich od brzegu w rejonie Morza Bałtyckiego lub innego morza zamkniętego o podobnych warunkach żeglugowych.

16. Dane o flocie rybackiej zaprezentowano w podziale na trawlerzy dalekomorskie, kutry i łodzie rybackie.

Dane o trawlerach dalekomorskich dotyczą statków będących własnością polskich podmiotów, łącznie ze statkami przekazanymi w czarter, użytkowanymi i zarządzanymi przez obcych armatorów.

17. Informacje o biologicznej zabudowie brzegów morskich dotyczą danych z zakresu regulacji wałów wydmych. Do formowania nowych wydym lub podwyższenia i uzupełnienia istniejących stosuje się **plotki wydmotwórcze** wykonane z prętów drewnianych faszyny lub trzciny. W celu utrwalenia wydmy prowadzi się prace polegające na **wykładaniu chrustu** (pozyskanego z lasów w pasie technicznym, wykładanego u podnóża wydmy w miejscu połączenia wydmy z plażą, chrustu iglastego i liściastego), **zatrawianiu** (sadzenie piaskownicy zwyczajnej, wydmuchrzycy nadmorskiej) i **zakrzewianiu** (wierzbą kaspijską, rokitnikiem, oliwnikiem srebrnolistnym).

Data on **maritime transport** include **cargo and passenger transport** in voyages completed by **ships owned by a shipping company or chartered** from foreign shipowners, either under Polish or foreign flag, belonging to Polish shipowners or operators, during the reporting year. No information on operators relocated abroad is included.

13. Line traffic includes transport realised by liners ferrying under an established and published sailing schedule on the route specified before and entering ports specified in the sailing schedule. **Tramp service** includes transport realised by cargo tramp vessels, i.e. ships operating without a defined schedule, directed according to instant transport needs.

14. Short-sea shipping refers to the transport at the Baltic Sea and European routes, whereas **deep-sea shipping** refers to the transport at ocean routes.

European range transport includes transport by ships sailing on routes which encompass European ports (excluding those situated in the Baltic region), Asian ports of the Mediterranean Sea and the Black Sea as well as ports of North Africa up to the port of Casablanca inclusive.

Ocean range transport includes transport by ships sailing on routes beyond the Baltic and European range.

15. Coastal shipping means shipping at a distance not exceeding 20 nautical miles from the shore in the Baltic Sea range or another closed sea with similar navigation conditions.

16. Data regarding fishing fleet are presented in division into deep-sea trawlers, cutters and fishing boats.

Data regarding deep-sea trawlers concern ships being a property of Polish ship-owners, including ships in charter, used and managed by foreign ship-owners.

17. Information regarding biological coast management presents data on dune dykes shaping. **Sand-drift fences** made of fascine, wood rods or reed are used to form new dunes or replenish the existing ones. Strengthening of the dunes involves **laying coniferous and deciduous brush** (taken from forests in technical zone at the junction between the dune and beach face), **sowing grass** (beach grass, seaside lyme-grass) and **planting shrubs** (Caspian willow, sea-buck-thorn, silver-leaved oleaster).

18. Informacje o hydrotechnicznym umacnianiu brzegów morskich przedstawiają nowopowstałe umocnienia, bez rozbudowy, remontów i zabezpieczeń już istniejących.

Opaska brzegowa jest to budowa usytuowana równolegle do linii brzegowej, w postaci wałów, głazów lub bloków betonowych, murów oporowych, ścianek szczelnych, okładziny, pojemników z tworzyw sztucznych wypełnionych piaskiem, palisad umacnianych faszyzną i kamieniami.

Rzędna korony jest to wysokość morskich budowli hydrotechnicznych mierzona od średniego poziomu morza.

Sztuczne zasilanie plaży – działalność mająca na celu uzupełnianie strat w materiale budującym brzeg morski. Polega na dostarczaniu refulatu (piasku z dna morskiego lub toru wejściowego do portu) na wybrane odcinki brzegu.

18. Information regarding hydrotechnical coast strengthening presents newly made structures without extensions, repairs or protecting the existing ones.

Sea-wall is a structure situated parallel to the shore line, in a shape of dikes, stone or concrete block walls, revetments, tight partitions, facings, plastic containers filled with sand, fascine and stone strengthened palisades.

Coping ordinate is the height of sea hydrotechnical structures measured from the mean sea level.

Artificial beach nourishment is an activity aiming at reducing losses in coast building material. It consists in extracting sand from the bottom of the sea or from the port entrance fairway and moving it to some parts of the shore.

Transport

Transport

TABL. 1 (252). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE ^a

Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w km in km				
O G Ó Ł E M ^b	1241	1218	1192	1275	T O T A L ^b
Normalnotorowe	1241	1218	1192	1275	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	456	464	464	464	of which electrified
jednotorowe	879	826	800	883	single track
dwu- i więcej torowe	362	392	392	392	double and more tracks
Na 100 km² powierzchni ogólnej	6,8	6,7	6,5	7,0	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.

a Data concern PKP network and other entities managing railway network. b Broad gauge lines have not existed.

TABL. 2 (253). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o na- wierzchni ulepszo- nej of which improved	
	w km in km					
O G Ó Ł E M	12224	13382	13446	13904	12587	T O T A L
miejskie	2700	2948	2853	3028	2957	urban
zamiejskie	9525	10434	10593	10877	9630	non-urban
Krajowe	921	913	908	915	914	National
miejskie	185	180	175	181	180	urban
zamiejskie	736	733	733	734	734	non-urban
Wojewódzkie	1796	1801	1824	1822	1821	Regional
miejskie	273	271	287	292	292	urban
zamiejskie	1524	1531	1537	1529	1529	non-urban
Powiatowe	5303	5290	5230	5234	5042	District
miejskie	554	516	478	477	475	urban
zamiejskie	4749	4775	4753	4757	4566	non-urban
Gminne	4204	5378	5484	5935	4810	Communal
miejskie	1688	1982	1913	2078	2010	urban
zamiejskie	2517	3397	3571	3857	2801	non-urban

Ź r ó d ł o: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

S o u r c e: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (254). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE ^a**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. szt. in thous. units				
O G Ó Ł E M ^b	1313,8	1586,6	1656,8	1713,4	TOTAL ^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	1011,1	1237,9	1295,0	1340,8	Passenger cars
Autobusy	6,0	7,1	7,5	7,4	Buses
Samochody ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	180,5	204,0	210,0	215,0	Lorries ^c and road tractors
Ciągniki balastowe i rolnicze	56,0	60,5	61,7	62,7	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	51,6	66,6	71,3	75,7	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 304. b Łącznie z trolejbusami. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Cyfryzacji.

a See general notes, item 1 on page 304. b Including trolleybuses. c Including vans.

S o u r c e: data of the Ministry of Digital Affairs.

TABL. 4 (255). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ ^a**
Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS COMMUNICATION LINES ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1186	773	731	735	National: number
długość w km	63132	37681	33209	32647	length in km
dalekobieżne: liczba	29	14	13	11	long distance: number
długość w km	13331	7238	5981	5400	length in km
regionalne: liczba	236	155	137	153	regional: number
długość w km	17640	11728	9455	9911	length in km
podmiejskie: liczba	895	583	577	566	suburban: number
długość w km	31751	18495	17738	17284	length in km
miejskie: liczba	26	21	4	5	urban: number
długość w km	410	220	35	52	length in km
Międzynarodowe: liczba	2	1	1	1	International: number
długość w km ...	844	189	189	189	length in km

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (256). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY ^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa:					National communication:
Przewozy ładunków w tys. t	3575	10475	7277	12155	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	208	152	157	116	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów w tys. osób	42075	35730	26570	27545	Transport of passengers in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	32	23	28	28	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa:					International communication:
Przewozy ładunków w tys. t	2666	6856	6204	5257	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1239	1034	1139	1074	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów w tys. osób	6	6	7	25	Transport of passengers in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	569	1735	1458	605	Average transport distance per passenger in km

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 306.

a See general notes, item 5 on page 306.

TABL. 6 (257). **KOMUNIKACJA MIEJSKA** ^a
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	3375	2902	3061	3047	Transport network – lines in km
autobusowe	3093	2560	2726	2710	bus
tramwajowe	130	162	158	162	tram
trolejbusowe	152	180	176	176	trolley bus
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	679	661	695	685	buses: in units
liczba miejsc w tys.	70,4	74,1	76,7	76,2	number of seats in thous.
tramwaje: w sztukach	188	171	169	127	trams: in units
liczba miejsc w tys.	26,1	24,9	24,3	24,6	number of seats in thous.
trolejbusy: w sztukach	101	86	93	89	trolley buses: in units
liczba miejsc w tys.	10,0	8,5	9,0	8,1	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b komuni- kacją naziemną (w ciągu roku) w mln	303	292	292	291	Transport of passengers ^b by ground transport (during the year) in mln

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^b Dane szacunkowe.

^a Data concern urban transport enterprises and companies employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 7 (258). **WYPADKI DROGOWE** ^a I **ICH OFIARY**
ROAD ACCIDENTS ^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	2674	2686	2725	2608	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samocho- dowych i ciągników zarejestrowa- nych ^b	20,4	16,9	16,4	15,2	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	3626	3534	3501	3387	Road casualties
Śmiertelne	200	170	144	134	Fatalities
na 100 tys. ludności	8,8	7,4	6,2	5,8	per 100 thous. population
Ranni	3426	3364	3357	3253	Injured
na 100 tys. ludności	150,9	146,0	145,2	140,2	per 100 thous. population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi
pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission
(for the period of 30 days) issued at the end of the given year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 8 (259). **WYPADKI DROGOWE** ^a **WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW**
POJAZDÓW
ROAD ACCIDENTS ^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	2686	2725	2608	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	2144	2334	2239	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	618	633	616	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeń- stwa przejazdu	530	564	540	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie ...	102	100	103	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wo- bec pieszych	210	333	334	incorrectly behaviour towards the pedestrians
niezachowanie bezpiecznej od- ległości między pojazdami ...	191	233	194	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	210	179	180	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	149	125	117	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	332	212	189	Others ^b

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons.

TABL. 8 (259). **WYPADKI DROGOWE ^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW (dok.)**
ROAD ACCIDENTS ^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pojazdy kierujących będących sprawcami	2144	2334	2239	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	1761	1809	1775	Passenger cars
Motocykle	57	73	47	Motorcycles
Rowery	103	156	108	Bicycles
Motorowery	53	55	50	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	105	150	167	Lorries
Inne pojazdy ^b	65	91	83	Other vehicles ^b
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników	158	187	174	Accidents involving intoxicated road users
spowodowane przez nietrzeźwych:				caused by intoxicated:
Kierujących	113	142	133	Drivers
samochodami osobowymi	82	92	89	of passenger cars
motocyklami	6	9	6	of motorcycles
rowerami	10	23	15	of bicycles
motorowery	7	10	18	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	2	6	4	of lorries
innymi pojazdami	6	2	1	of other vehicles
Pieszcy	45	45	41	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję. b Łącznie z pojazdami nieustalonymi.
Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.
a Registered by the Police. b Including unidentified vehicles.
S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 9 (260). **RUCH PASAŻERÓW ¹ W PORCIE LOTNICZYM GDAŃSK**
PASSENGER TRAFFIC ¹ AT GDAŃSK AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE		2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
a – ogółem						a – total
b – w tym samolotami polskimi						b – of which by Polish aircraft
Pasażerowie przybyli ² z portów w tys.:						Passenger arrivals ² from airports in thous.:
krajowych	a	120128	225978	271203	317686	domestic
b		120128	126565	148001	159138	
zagranicznych	a	9818247	1619631	1727232	1985384	foreign
b		95350	1737	-	3484	
Pasażerowie odprawieni ³ do portów w tys.:						Passenger departures ³ to airports in thous.:
krajowych	a	118883	230961	273288	324434	domestic
b		118883	132904	154246	166180	
zagranicznych	a	994090	1620259	1728929	1983100	foreign
b		59229	2139	-	3844	

1 Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. 2,3 Pasażerowie, dla których port gdański jest: 2 – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, 3 – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.
Ź r ó d ł o: dane Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy sp. z o.o.
1 Data not include children below the age of 2. 2,3 Passengers for whom the Gdańsk airport is: 2 – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, 3 – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.
S o u r c e: data of Gdańsk Lech Walesa Airport.

TABL. 10 (261). PRZEŁADUNEK ¹ ŁADUNKÓW W PORCIE LOTNICZYM GDAŃSK
FREIGHT LOADED AND UNLOADED ¹ AT GDAŃSK AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
a – ogółem	w t in t				a – total
b – w tym samoloty polskie					b – of which Polish aircraft
Ładunki przybyłe z portów:					Freight arrivals from airports:
krajowych a	682	356	173	179	domestic
..... b	682	356	173	179	
zagranicznych a	1960	3058	2718	3261	foreign
..... b	31	3	-	-	
Ładunki odprawione do portów:					Freight departures to airports:
krajowych a	725	233	200	182	domestic
..... b	725	233	200	182	
zagranicznych a	1120	1516	1773	1927	foreign
..... b	27	-	-	-	

1 W lotach komunikacyjnych.

Źródło: dane Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy sp. z o.o.

1 In transport flights.

Source: data of Gdańsk Lech Walesa Airport.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 11 (262). ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE ^a
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	506,6	319,9	301,5	341,4	Telephone main lines in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	369,8	228,6	221,4	175,5	of which private subscribers ^b
miasta	431,3	276,7	260,3	307,7	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	310,6	193,8	183,1	149,9	of which private subscribers ^b
wieś	75,3	43,2	41,1	33,7	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	59,3	34,8	38,2	25,7	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	438,5	275,1	259,6	215,2	of which standard main lines (fixed line telephone subscribers)
miasta	368,9	235,1	221,4	184,0	urban areas
wieś	69,6	40,0	38,2	31,2	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne					
samoinkasujące	2542	305	216	119	Public pay telephones
miasta	1742	224	159	118	urban areas
wieś	800	81	57	1	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concern operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

Gospodarka morska

Maritime economy

TABL. 12 (263). **GOSPODARKA MORSKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA TLE KRAJU**
MARITIME ECONOMY OF POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF POLAND

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska = 100 Poland = 100			
Podmioty gospodarki morskiej (stan w dniu 31 XII)	5602	7594	9186	9739	51,3	53,7	52,7	52,3
Entities of the maritime economy (as of 31 XII)								
Pracujący w gospodarce morskiej (stan w dniu 31 XII)	39342	47191	50957	55561	47,4	48,3	47,1	49,4
Employed persons in maritime economy (as of 31 XII)								
Międzynarodowy obrót morski w tys. t	38325	46712	48605 ^a	51769	65,4	68,2	68,7 ^a	68,2
International sea turnover in thous. t								
Obrót ładunków tranzytowych w tys. t	10074 ^a	2848 ^a	2783 ^a	2170	76,4 ^a	47,9 ^a	47,6 ^a	41,8
Cargo transit traffic in thous. t								
w tym załadunek	8319 ^a	355 ^a	1585 ^a	1334	84,9 ^a	23,1 ^a	57,9 ^a	53,4
of which loading								
Połowy ryb i innych organizmów morskich na łowiskach daleko- morskich w tys. t	60,7	52,3	60,0	70,6	35,5	28,4	30,2	100,0
Distant water fishing and capture of other aquatic organisms in thous. t								

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 13 (264). **STATKI WCHODZĄCE I WYCHODZĄCE Z PORTÓW MORSKICH ^a**
SHIPS ARRIVING AT AND DEPARTING FROM SEAPORTS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Statki wchodzące Ships arriving				Statki wychodzące Ships departing			
		z ładunkiem with cargo		pod balastem in ballast		z ładunkiem with cargo		pod balastem in ballast	
		statki ships	pojemność netto (NT)	statki ships	pojemność netto (NT)	statki ships	pojemność netto (NT)	statki ships	pojemność netto (NT)
			w tys. net tonnage (NT) in thous.		w tys. net tonnage (NT) in thous.		w tys. net tonnage (NT) in thous.		w tys. net tonnage (NT) in thous.
OGÓŁEM	2010	7742	30884	2187	11298	8002	32548	1947	9309
TOTAL	2015	6276	37908	2062	10076	6551	35352	1780	12654 ^b
	2016 ^b	6880	40937	2171	10682	7269	39611	1732	11795
	2017	7100	45059	2062	9651	7182	39937	1934	14433
w tym: of which:									
Gdańsk	2010	2040	12185	1259	7271	2470	14822	811	4398
	2015	1889	15392	1217	5512	2158	13055	946	7850
	2016 ^b	2040	17570	1234	5833	2350	15962	900	7273
	2017	2217	19750	1248	5390	2374	15849	1047	8906
Gdynia	2010	3299	18400	876	4021	3164	17430	1048	4901
	2015	2854	22290	824	4563	2875	22074	797	4800
	2016 ^b	3038	23112	918	4847	3132	23396	796	4519
	2017	3170	25059	796	4260	3111	23838	852	5523

a W ruchu krajowym i międzynarodowym. b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.
a In domestic and international traffic. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 14 (265). **STATKI WCHODZĄCE DO PORTÓW MORSKICH ^a WEDŁUG BANDER**
SHIPS ARRIVING AT SEAPORTS ^a BY FLAGS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017		
	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thous.	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thous.	statki ships	pojem- ność netto (NT) net tonnage (NT)	statki ships	pojemność netto (NT) net tonnage (NT)	
								w tys. in thous.	w % in %
O G Ó Ł E M TOTAL	9929	42182	8338	47984	9051 ^b	51618 ^b	9162	54710	100,0
w tym: of which:									
Gdańsk	3299	19456	3106	20904	3274 ^b	23403 ^b	3465	25139	45,9
Bandera polska	705	170	682	144	879 ^b	186 ^b	906	202	0,4
Polish flag									
Bandera obca	2594	19286	2424	20761	2395 ^b	23217 ^b	2559	24938	45,6
Foreign flag									
w tym ^c : of which ^c :									
Antiqua & Barbuda	345	1094	337	962	307 ^b	964	256	723	1,3
Antiqua & Barbuda									
Bahamy	400	4405	245	1925	262	2826	267	2785	5,1
Bahamas									
Cypr	153	660	215	1266	146 ^b	869 ^b	255	1164	2,1
Cyprus									
Dania	111	1943	119	4459	131	4237	125	4216	7,7
Denmark									
Gibraltar	171	947	67	133	69	155	101	378	0,7
Gibraltar									
Grecja	27	910	35	1348	31	1148	13	499	0,9
Greece									
Holandia	199	775	192	441	173 ^b	356 ^b	209	514	0,9
Netherlands									
Hongkong	20	338	28	452	26	681	54	2942	5,4
Hongkong									
Liberia	112	1372	111	1593	131	2014	181	2662	4,9
Liberia									
Malta	134	677	186	897	182	1229	201	1570	2,9
Malta									
Niemcy	132	533	104	574	67 ^b	843 ^b	49	440	0,8
Germany									
Norwegia	111	606	64	456	69 ^b	470	71	587	1,1
Norway									
Panama	41	454	34	593	40 ^b	973 ^b	45	1051	1,9
Panama									
Singapur	27	538	42	1043	68 ^b	2366 ^b	39	950	1,7
Singapore									
Szwecja	62	252	94	601	100	688	79	550	1,0
Sweden									
Wielka Brytania ^d	143	1117	60	543	70	356	83	492	0,9
United Kingdom ^d									
Wyspy Marshalla	26	306	127	1933	92	1160	134	1379	2,5
Marshall Islands									

^a W ruchu krajowym i międzynarodowym. ^b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. ^c Ujęto statki obcych bander, których łączna pojemność netto (NT) w 2017 r. przekroczyła 300 tys. ^d Łącznie z wyspą Man.

^a In domestic and international traffic. ^b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. ^c Only foreign flag ships of over 300 thous. net tonnage in 2017 were included. ^d Including Isle of Man.

TABL. 14 (265). **STATKI WCHODZĄCE DO PORTÓW MORSKICH ^a WEDŁUG BANDER (dok.)**
SHIPS ARRIVING AT SEAPORTS ^a BY FLAGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017		
	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thous.	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thous.	statki ships	pojem- ność netto (NT) net tonnage (NT)	statki ships	pojemność netto (NT) net tonnage (NT)	
								w tys. in thous.	w % in %
Gdynia	4175	22421	3678	26853	3956 ^b	27959 ^b	3966	29319	53,6
Bandera polska	903	214	650	144	783 ^b	169 ^b	713	177	0,3
Polish flag									
Bandera obca	3272	22206	3028	26708	3173 ^b	27791 ^b	3253	29142	53,3
Foreign flag									
w tym ^c :									
of which ^c :									
Antiqua & Barbuda	447	1359	333	1186	356	1160	303	907	1,7
Antiqua & Barbuda									
Bahamy	424	3772	344	5219	336	5151	373	5833	10,7
Bahamas									
Bermudy	17	740	3	191	38	702	63	1078	2,0
Bermuda									
Cypr	241	787	216	666	190	607	192	756	1,4
Cyprus									
Finlandia ^d	261	2305	146	541	162	555	182	569	1,0
Finland ^d									
Grecja	10	254	4	103	13	370	12	306	0,6
Greece									
Holandia	257	1008	282	1210	339 ^b	1413 ^b	319	1318	2,4
Netherlands									
Liberia	74	740	236	2071	123	1632	111	1474	2,7
Liberia									
Malta	105	903	123	849	155	1202	165	1373	2,5
Malta									
Niemcy	142	601	78	473	56 ^b	316 ^b	97	506	0,9
Germany									
Norwegia	95	234	64	375	73	350	79	258	0,5
Norway									
Panama	51	667	89	1744	66	1283	92	2330	4,3
Panama									
Portugalia	39	208	15	70	22	143	87	523	1,0
Portugal									
Szwecja	536	6004	342	6868	372	7216	411	7107	13,0
Sweden									
Wielka Brytania ^e	51	245	249	1667	317	2015	311	2100	3,8
United Kingdom ^e									
Włochy	20	513	25	1146	20	812	23	922	1,7
Italy									
Wyspy Marshalla	14	215	43	562	62	902	47	494	0,9
Marshall Islands									

a W ruchu krajowym i międzynarodowym. b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. c Ujęto statki obcych bander, których łączna pojemność netto (NT) w 2017 r. przekroczyła 300 tys. d Łącznie z wyspami Aland. e Łącznie z wyspą Man.

a In domestic and international traffic. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. c Only foreign flag ships of over 300 thous. net tonnage in 2017 were included. d With Aland Islands. e Including Isle of Man.

TABL. 15 (266). **OBROTY ŁADUNKOWE W PORTACH MORSKICH WEDŁUG GRUP ŁADUNKÓW ^a**
CARGO TURNOVER IN SEAPORTS BY CARGO GROUPS ^a

GRUPY ŁADUNKÓW	2010	2015	2016	2017		CARGO GROUPS
	w tys. t in thous. t			w % in %		
OGÓŁEM TOTAL						
OGÓŁEM	38782,4	47081,5	49321,7 ^b	52325,6	100,0	GRAND TOTAL
Masowe ciekłe	16191,4	15834,2	15076,4 ^b	15749,0	30,1	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	11550,7	10927,4	9986,5 ^b	11186,7	21,4	of which crude oil
Masowe suche	11986,3	14884,8	16208,4 ^b	15628,7	29,9	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	4962,4	5565,3	6397,7	7180,4	13,7	of which coal and coke
Kontenery duże	7363,8	13060,5	14342,3	16624,3	31,8	Large containers
Toczne samobieżne	1387,6	1750,0	1913,0	1957,9	3,7	Roll-on self-propelled cargo
						Roll-on non self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	512,2	456,7	561,6	655,2	1,3	cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	1341,2	1095,2	1220,0 ^b	1710,4	3,3	Other general cargo
W tym: Of which:						
GDAŃSK						
RAZEM	26421,2	31684,9	31566,2 ^b	33940,3	100,0	TOTAL
Masowe ciekłe	14778,4	14992,2	13112,2 ^b	13505,2	39,8	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	11421,2	10872,7	9482,3	10402,8	30,7	of which crude oil
Masowe suche	6664,0	8546,4	9128,4 ^b	8712,2	25,7	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	3355,4	4183,1	4958,2	5047,4	14,9	of which coal and coke
Kontenery duże	3927,8	7508,2	8548,7	10673,9	31,4	Large containers
Toczne samobieżne	346,1	149,2	169,2	198,2	0,6	Roll-on self-propelled cargo
						Roll-on non self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	14,5	14,5	37,2	88,6	0,3	cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	690,4	474,3	570,5 ^b	762,3	2,2	Other general cargo
GDYNIA						
RAZEM	12346,1	15390,9	17751,1 ^b	18377,9	100,0	TOTAL
Masowe ciekłe	1399,9	836,4	1960,2 ^b	2237,1	12,2	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	116,5	49,2	500,2	777,1	4,2	of which crude oil
Masowe suche	5322,2	6338,5	7080,1 ^b	6916,5	37,6	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	1607,0	1382,2	1439,5	2133,1	11,6	of which coal and coke
Kontenery duże	3435,9	5552,3	5793,6	5950,5	32,4	Large containers
Toczne samobieżne	1041,6	1600,8	1743,8	1759,8	9,6	Roll-on self-propelled cargo
						Roll-on non self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	497,7	442,2	524,3	566,6	3,1	cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	648,8	620,7	649,0 ^b	947,5	5,2	Other general cargo

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 308. b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a See general notes, item 3 and 4 on page 308. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 16 (267). **MIĘDZYNARODOWY OBRÓT MORSKI WEDŁUG GRUP ŁADUNKÓW, RELACJI PRZELADUNKOWYCH I PORTÓW ^a W 2017 R.**
INTERNATIONAL SEA TURNOVER BY CARGO GROUPS, HANDLING DIRECTIONS AND PORTS ^a IN 2017

GRUPY ŁADUNKÓW	Ogółem Total		Wyładunek Unloading	Załadunek Loading	CARGO GROUPS
	w tys. t in thous. t	w % in %	w tys. t in thous. t		
O G Ó Ł E M T O T A L					
O G Ó Ł E M	51768,6	100,0	32184,4	19584,2	G R A N D T O T A L
Masowe ciekłe	15260,2	29,5	11206,1	4054,0	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	11007,1	21,3	9421,8	1585,3	of which crude oil
Masowe suche	15584,5	30,1	10409,6	5174,9	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	7174,4	13,9	5781,5	1392,9	of which coal and coke
Kontenery duże	16621,0	32,1	8162,4	8458,5	Large containers
Toczne samobieżne	1957,9	3,8	1140,5	817,5	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	655,2	1,3	374,7	280,5	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	1689,9	3,3	891,1	798,8	Other general cargo
W tym: Of which:					
G D A Ń S K					
RAZEM	33548,3	100,0	21879,8	11668,5	TOTAL
Masowe ciekłe	13125,9	39,1	9323,2	3802,7	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	10229,6	30,5	8644,3	1585,3	of which crude oil
Masowe suche	8704,4	25,9	6476,7	2227,6	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	5041,4	15,0	4548,4	493,0	of which coal and coke
Kontenery duże	10673,9	31,8	5569,1	5104,7	Large containers
Toczne samobieżne	198,2	0,6	140,9	57,3	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	88,6	0,3	46,5	42,0	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	757,4	2,3	323,3	434,1	Other general cargo
G D Y N I A					
RAZEM	18219,3	100,0	10304,2	7915,1	TOTAL
Masowe ciekłe	2133,9	11,7	1882,5	251,4	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	777,1	4,3	777,1	-	of which crude oil
Masowe suche	6880,1	37,8	3932,9	2947,2	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	2133,1	11,7	1233,1	899,9	of which coal and coke
Kontenery duże	5947,1	32,6	2593,3	3353,8	Large containers
Toczne samobieżne	1759,8	9,7	999,5	760,2	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	566,6	3,1	328,2	238,4	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	931,8	5,1	567,8	364,0	Other general cargo

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 308.
a See general notes, item 3 and 4 on page 308.

TABL. 17 (268). **OBRÓT ŁADUNKÓW TRANZYTOWYCH ^a WEDŁUG GRUP ŁADUNKÓW I RELACJI PRZEŁADUNKOWYCH**
CARGO TRANSIT TRAFFIC ^a BY CARGO GROUPS AND HANDLING DIRECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		masowe ciekłe liquid bulk cargo	kontenery duże large containers	pozostałe ładunki drobnicowe other general cargo	
		w tys. t in thous. t			
	O G Ó Ł E M T O T A L				
O G Ó Ł E M	2010	10074 ^b	9967	5 ^b	75 ^b
GRAND TOTAL	2015	2848	2673	3	101
	2016	2783	2451	10	30
	2017	2170	1319	6	143
Gdańsk		1635	1319	0	130
Gdynia		535	-	6	14
WYŁADUNEK UNLOADING					
RAZEM	2010	1756 ^b	1730	1 ^b	3
TOTAL	2015	2493	2375	3	50
	2016	1197	990	8	22
	2017	835	100	5	90
Gdańsk		339	100	-	87
Gdynia		497	-	5	2
ZAŁADUNEK LOADING					
RAZEM	2010	8319 ^b	8237	4 ^b	73
TOTAL	2015	355	298	0	52
	2016	1585	1461	2	8
	2017	1334	1219	1	53
Gdańsk		1296	1219	0	43
Gdynia		38	-	1	11

a W tranzycie morsko-ładowym (wyładunek), łądowo-morskim (załadunek). b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a In sea-land (unloading) and land-sea (loading) transit. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 18 (269). **OBRÓT ŁADUNKÓW TRANZYTOWYCH ¹ WEDŁUG KRAJÓW**
CARGO TRANSIT TRAFFIC ¹ BY COUNTRIES

WYSZCZEGÓLNIENIE		2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
a – wyładunek		w t in t				a – unloading
b – załadunek						b – loading
O G Ó Ł E M	a	1755546	2493334 ²	1197143	835197	TOTAL
	b	8318698	355057	1585435	1334377	
w tym:						of which:
Austria	a	-	24056	74577	31313	Austria
	b	-	21663	61731	24923	
Czechy	a	3697	65240	96397	310535	Czech Republic
	b	47007	33152	108952	51481	
Litwa	a	1167	398	7	50	Lithuania
	b	-	-	21	2	
Niemcy	a	1729698	2377333	1004836	100209	Germany
	b	-	1322	3026	898	
Rosja	a	10265	316	313	212	Russia
	b	8237781	284040	1360750	1220064	
Słowacja	a	290	75	189	380285	Slovakia
	b	7612	1392	196	19821	
Ukraina	a	8005	4107	1569	581	Ukraine
	b	64	2559	-	-	
Węgry	a	-	161	255	792	Hungary
	b	-	3403	44548	14005	

1 W tranzycie morsko-ładowym (wyładunek) i łądowo-morskim (załadunek). 2 Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

1 In sea-land (unloading) and land-sea (loading) transit. 2 Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 19 (270). **KONTENERY DUŻE W MIĘDZYNARODOWYM OBROcie MORSKIM**
LARGE CONTAINERS IN INTERNATIONAL SEA TURNOVER

WIELKOŚĆ KONTENERÓW		Ogółem Total	Puste In ballast	Z ładunkiem With cargo	SIZE OF CONTAINERS
		w szt. in units			
OGÓŁEM TOTAL					
Kontenery 20'	2010	217408	48787	168621	Containers 20'
	2015	377895	95524	282371	
	2016	409431 ^a	105714	303717 ^a	
	2017	433616	107987	325629	
Kontenery 40'	2010	361338	62501	298837	Containers 40'
	2015	587293	94540	492753	
	2016	744207 ^a	84034	660173 ^a	
	2017	698388	90549	607839	
Kontenery >20' i <40'	2010	711	209	502	Containers >20' and <40'
	2015	42818	13428	29390	
	2016	121607	34650	86957	
	2017	186476	64711	121765	
Kontenery >40'	2010	20319	8296	12023	Containers >40'
	2015	43894	18309	25585	
	2016	59150	25658	33492	
	2017	22755	9371	13384	
Nieznane kontenery duże	2016	64	2	62	Unknown large containers
	2017	3	-	3	
	W tym wyładunek Of which unloading				
Kontenery 20'	2010	110106	3034	107072	Containers 20'
	2015	184983	18808	166175	
	2016	196609	16131	180478	
	2017	208144	20830	187314	
Kontenery 40'	2010	176049	28359	147690	Containers 40'
	2015	283905	39416	244489	
	2016	358399	27612	330787	
	2017	313358	26479	286879	
Kontenery >20' i <40'	2010	443	69	374	Containers >20' and <40'
	2015	21381	5031	16350	
	2016	57633	9786	47847	
	2017	103567	26971	76596	
Kontenery >40'	2010	10062	7689	2373	Containers >40'
	2015	22155	14359	7796	
	2016	30007	21905	8102	
	2017	11572	6956	4616	
Nieznane kontenery duże	2017	3	-	3	Unknown large containers
W tym GDAŃSK Of which GDAŃSK					
Kontenery 20'	2010	94433	15564	78869	Containers 20'
	2015	217737	54488	163249	
	2016	265635	70079	195556	
	2017	298063	81081	216982	
Kontenery 40'	2010	203783	34269	169514	Containers 40'
	2015	369227	61139	308088	
	2016	549427	54447	494980	
	2017	465451	61538	403913	
Kontenery >20' i <40'	2010	226	62	164	Containers >20' and <40'
	2015	36008	7826	28182	
	2016	110834	24045	86789	
	2017	149995	28834	12161	
Kontenery >40'	2010	3355	1354	2001	Containers >40'
	2015	13665	5602	8063	
	2016	11936	4816	7120	
	2017	8352	3566	4786	

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 19 (270). **KONTENERY DUŻE W MIĘDZYNARODOWYM OBROcie MORSKIM (dok.)**

LARGE CONTAINERS IN INTERNATIONAL SEA TURNOVER (cont.)

WIELKOŚĆ KONTENERÓW		Ogółem Total	Puste In ballast	Z ładunkiem With cargo	SIZE OF CONTAINERS
		w szt. in units			
W tym wyładunek Of which unloading					
Kontenery 20'	2010	43680	732	42948	Containers 20'
	2015	106366	15671	90695	
	2016	127803	13677	114126	
	2017	144388	19764	124624	
Kontenery 40'	2010	95134	17692	77442	Containers 40'
	2015	181608	25230	156378	
	2016	274292	14737	259555	
	2017	228009	15857	212152	
Kontenery >20' i <40'	2010	219	62	157	Containers >20' and <40'
	2015	17419	2039	15380	
	2016	54552	6812	47740	
	2017	80177	3592	76585	
Kontenery >40'	2010	1303	837	466	Containers >40'
	2015	6814	1815	4999	
	2016	5756	1322	4434	
	2017	3677	1180	2497	

TABL. 20 (271). **WAHANIA SEZONOWE ^a OBROTÓW ŁADUNKOWYCH W PORTACH MORSKICH WEDŁUG MIESIĘCY W 2017 R.**

SEASONAL FLUCTUATIONS ^a OF CARGO TURNOVER IN SEAPORTS BY MONTHS IN 2017

MIESIĄCE	Ogółem Total	W tym Of which		MONTHS
		Gdańsk	Gdynia	
	w % in %			
I	92,7	91,7	95,7	I
II	86,3	88,7	81,9	II
III	91,7	79,8	113,5	III
IV	87,4	81,7	98,1	IV
V	93,5	90,8	98,6	V
VI	103,5	107,5	96,0	VI
VII	94,4	91,5	100,0	VII
VIII	99,1	101,4	95,0	VIII
IX	97,1	89,9	110,4	IX
X	109,5	112,4	104,0	X
XI	120,0	126,4	108,2	XI
XII	124,7	138,8	98,6	XII

^a Wielkość przeładunków w poszczególnych miesiącach w stosunku do miesięcznego średniego poziomu przeładunków w skali roku.

^a Cargo turnover in particular months in relation to average monthly level of cargo turnover per year.

TABL. 21 (272). **MIĘDZYNARODOWY RUCH PASAŻERÓW W PORTACH MORSKICH**

INTERNATIONAL PASSENGER TRAFFIC IN SEAPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przyjazdy do kraju ^a	294537	354205	358065 ^b	389032	Arrivals to Poland ^a
w tym przez port:					of which through the port of:
Gdańsk	77868	52840	51657	53618	Gdańsk
Gdynia	215260	301365	306408 ^b	335414	Gdynia
Wyjazdy z kraju ^c	297403	358021	358241 ^b	383228	Departures from Poland ^c
w tym przez port:					of which through the port of:
Gdańsk	79039	55136	51931	52085	Gdańsk
Gdynia	216935	302885	306310 ^b	331143	Gdynia

^a ^c Pasażerowie, którzy na statkach pasażerskich, towarowych i promach: ^a – przyjechali z portów zagranicznych do portów polskich jako portów docelowych, ^c – wyjechali z portów polskich do portów zagranicznych. ^b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

^a ^c Passengers of passenger ships, cargo ships and ferries who: ^a – arrived from foreign ports to Polish ports as the ports of destination, ^c – departed from Polish ports to foreign ports. ^b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 22 (273). **MORSKA FLOTA TRANSPORTOWA WEDŁUG WIEKU STATKÓW**
Stan w dniu 31 XII
MARITIME TRANSPORT FLEET BY AGE OF SHIPS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem total				statki w wieku age of ships			
					15 lat i mniej years and less	16-20	21-25	26 lat i więcej years and more
Statki	15	25	25	21	7	1	4	9
Ships								
Nośność (DWT) w tys. t	284,7	318,5	336,8	282,7	215,2	22,3	13,4	31,9
Deadweight (DWT) in thous. t								
Przeciętna nośność (DWT) w tys. t	19,0	12,7	13,5	13,5	30,7	22,3	3,3	3,5
Average deadweight (DWT) in thous. t								

TABL. 23 (274). **MORSKA FLOTA TRANSPORTOWA WEDŁUG WIELKOŚCI STATKÓW**
Stan w dniu 31 XII
MARITIME TRANSPORT FLEET BY DEADWEIGHT TONNAGE OF SHIPS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Grupy nośności (DWT) w tys. t Groups of deadweight (DWT) in thous. t				SPECIFICATION	
		poniżej 10,0 below	10,0- -17,9	18,0- -24,9	25,0 i więcej and more		
STATKI SHIPS							
OGÓŁEM	2010	15	4	2	5	4	TOTAL
	2015	25	16	-	3	6	
	2016	25 ^a	16	-	1	8	
	2017	21	13	-	1	7	
W tym statki pływające pod banderą obcą	2010	15	4	2	5	4	Of which ships under foreign flag
	2015	14	5	-	3	6	
	2016	13	4	-	1	8	
	2017	10	2	-	1	7	
w tym:							of which:
Cypr	6	-	-	-	-	6	Cyprus
Malta	4	2	-	-	1	1	Malta
NOŚNOŚĆ (DWT) w tysiącach ton DEADWEIGHT (DWT) in thousand tonnes							
OGÓŁEM	2010	284,7	32,0	28,3	102,8	121,6	TOTAL
	2015	318,5	58,3	-	66,5	193,7	
	2016	336,8	57,5	-	22,3	257,0	
	2017	282,7	45,2	-	22,3	215,2	
W tym statki pływające pod banderą obcą	2010	284,7	32,0	28,3	102,8	121,6	Of which ships under foreign flag
	2015	292,7	32,5	-	66,5	193,7	
	2016	306,8	27,5	-	22,3	257,0	
	2017	253,5	16,1	-	22,3	215,2	
w tym:							of which:
Cypr	184,8	-	-	-	-	184,8	Cyprus
Malta	68,7	16,1	-	-	22,3	30,3	Malta

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 24 (275). PRZEWOZY ŁADUNKÓW MORSKĄ FLOTĄ TRANSPORTOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW ŻEGLUGI I ZASIĘGÓW PŁYWANIA

CARGO TRANSPORT BY MARITIME TRANSPORT FLEET BY KIND OF SHIPPING AND RANGE					
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
PRZEWOZY w tysiącach ton TRANSPORT in thousand tonnes					
O G Ó Ł E M	584	1010	817	1016	TOTAL
Żegluga regularna	510	598	407	683	Liner trade
zasięg oceaniczny	510	598	407	683	Ocean range
Żegluga nieregularna	74	412	410	333	Tramping
w tym zasięg:					of which range:
oceaniczny	74	44	5	-	Ocean
europejski	-	351	368	217	Europe
PRACA PRZEWOZOWA w milionach tonokilometrów VOLUME OF TRANSPORT in million of tonne-kilometers					
O G Ó Ł E M	10631	11395	6952	7912	TOTAL
Żegluga regularna	10236	9968	6410	7513	Liner trade
zasięg oceaniczny	10236	9968	6410	7513	Ocean range
Żegluga nieregularna	395	1427	542	399	Tramping
w tym zasięg:					of which range:
oceaniczny	395	622	10	-	Ocean
europejski	-	796	521	260	Europe
ŚREDNIA ODLEGŁOŚĆ PRZEWOZU JEDNEJ TONY ŁADUNKU w kilometrach					
AVERAGE TRANSPORT DISTANCE PER TONNE OF CARGO in kilometers					
O G Ó Ł E M	18204	11286 a	8511 a	7790	TOTAL
Żegluga regularna	20071	16669	15742 a	11000	Liner trade
zasięg oceaniczny	20071	16669	15742 a	11000	Ocean range
Żegluga nieregularna	5338	3467 a	1323 a	1200	Tramping
w tym zasięg:					of which range:
oceaniczny	5338	14081 a	2261 a	-	Ocean
europejski	-	2271 a	1414 a	1200	Europe

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 25 (276). PRZEWOZY ŁADUNKÓW MORSKĄ FLOTĄ TRANSPORTOWĄ WEDŁUG RELACJI PRZEWOZÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. t in thous. t				
O G Ó Ł E M	584	1010	817	1016	TOTAL
w tym:					of which:
W relacji z portami polskimi	-	5	16	27	In relation to Polish ports
przywóz	-	2	7	22	import
wywóz	-	3	9	5	export
Pomiędzy portami obcymi	584	988	774	989	Between foreign ports

TABL. 26 (277). PRZEWOZY ŁADUNKÓW MORSKĄ FLOTĄ TRANSPORTOWĄ WEDŁUG GRUP TOWAROWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w tys. t in thous. t			w % in %		
O G Ó Ł E M	584	1010	817	1016	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Masowe suche	74	183	256	236	23,2	Dry bulk cargo
w tym:						of which:
węgiel i koks	18	45	5	45	4,4	coal and coke
inne suche ładunki masowe (niezjednostkowane)	-	138	252	123	12,1	other dry bulk (no cargo units)
Pozostałe ładunki drobnicowe	510	809	533	761	74,9	Other general cargo
w tym drewno	-	192	126	63	6,2	of which wood

TABL. 27 (278). **PRZEWOZY PASAŻERÓW MORSKĄ FLOTĄ TRANSPORTOWĄ W KOMUNIKACJI MIĘDZYNARODOWEJ**

PASSENGER TRANSPORT BY MARITIME TRANSPORT FLEET IN INTERNATIONAL TRANSPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
LICZBA PASAŻERÓW NUMBER OF PASSENGERS					
O G Ó Ł E M	132822	100728	96629	98793	T O T A L
w tym promami Polskiej Żeglugi Bałtyckiej na liniach ^a :					of which ferries of Polish Baltic Shipping Co. on lines ^a :
Gdańsk-Nynäshamn	67270	50848	47788	46657	Gdańsk-Nynäshamn
Nynäshamn-Gdańsk	65552	48060	46670	47093	Nynäshamn-Gdańsk
PRACA PRZEWOZOWA w tysiącach pasażeromil PASSENGER-MILLES in thousands					
O G Ó Ł E M	37588	28151	26923	26894	T O T A L
w tym promami Polskiej Żeglugi Bałtyckiej na liniach ^a :					of which ferries of Polish Baltic Shipping Co. on lines ^a :
Gdańsk-Nynäshamn	19037	14390	13524	13204	Gdańsk-Nynäshamn
Nynäshamn-Gdańsk	18551	13601	13208	13327	Nynäshamn-Gdańsk
a Dane Polskiej Żeglugi Bałtyckiej S.A. Polferries.					
a Data of Polish Baltic Shipping Co. Polferries.					

TABL. 28 (279). **MORSKA PRZYBRZEŻNA FLOTA TRANSPORTOWA WEDŁUG WIEKU STATKÓW**

Stan w dniu 31 XII

MARITIME COASTAL FLEET BY AGE OF SHIPS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Statki w wieku Ships aged			SPECIFICATION
			15 lat i mniej years and less	16-25	26-40	
Statki	2010	15	-	2	3	10
	2015	16	-	-	6	10
	2016	31	2	1 ^a	6	22
	2017	31	2	-	8	21
Pojemność brutto (GT)	2010	4720	-	820	1352	2548
	2015	4355	-	-	3123	1232
	2016	9669	106	187 ^a	3063	6313
	2017	9901	106	-	3657	6138
a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.						
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.						

TABL. 29 (280). **PRZEWOZY PASAŻERÓW ŻEGLUGĄ PRZYBRZEŻNĄ**

PASSENGER TRANSPORT BY COASTAL SHIPPING

WYSZCZEGÓLNIENIE		Liczba pasażerów Number of passengers	Praca przewozowa w pasażero- -kilometrach Volume of transport in passenger kilometres	Średnia odle- głość przewo- zu 1 pasażera w kilometrach Average dostance of transport of 1 passenger in kilometres	SPECIFICATION
		w tys. in thous.			
O G Ó Ł E M	2010	242,9	9028,8	37,18	T O T A L
	2015	420,3 ^a	6517,6 ^a	15,51 ^a	
W tym pomiędzy portami polskimi	2016	480,8	7035,0	14,63	Of which between Polish ports
	2017	569,2	6482,6	11,39	
	2010	238,6	8179,3	34,28	
	2015	242,9	5222,7	21,50	
	2016	278,2	5602,3	20,14	
	2017	290,9	4954,9	17,03	

TABL. 30 (281). **ZAMÓWIENIA I PRODUKCJA STATKÓW**
ORDERS AND PRODUCTION OF SEA VESSELS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	Polska = = 100 Poland = = 100	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	Polska = = 100 Poland = = 100	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	Polska = = 100 Poland = = 100	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	Polska = = 100 Poland = = 100
Zamówienia na statki (stan w dniu 31 XII): Orders for sea vessels (as of 31 XII):								
w szt. in units	20	95,2	19	100,0	20	95,2	11	61,1
pojemność brutto (GT) w tys. ... gross tonnage (GT) in thous.	48	57,1	83	100,0	81	99,4	20	25,7
CGT w tys. CGT in thous.	94	79,8	129	100,0	138	98,6	52	49,4
Produkcja statków ^a : Production of sea vessels ^a :								
w szt. in units	22	91,7	3	42,9	7	58,3	10	83,3
pojemność brutto (GT) w tys. ... gross tonnage (GT) in thous.	38	97,9	12	61,0	31	80,1	59	84,2

a Statki o GT 100 i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Centrum Techniki Okrętowej w Gdańsku i Związku Pracodawców Forum Okrętowe w Gdańsku.

a Vessels of GT 100 and more.

S o u r c e: data of the Naval Technology Centre in Gdańsk and Association of Polish Maritime Industries in Gdańsk.

TABL. 31 (282). **MORSKA FLOTA RYBACKA**

Stan w dniu 31 XII
SEA FISHING FLEET
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Trawlery dalekomorskie	4	3	4	3	Deep-sea trawlers
Kutry	108	102	94	93	Cutters
Łodzie rybackie ^a	305	351	343	336	Fishing boats ^a
w tym motorowe	284	309	303	297	of which motor

a Bez nielicencjonowanych łodzi pomocniczych.

Ź r ó d ł o: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

a Excluding unlicensed auxiliary boats.

S o u r c e: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 32 (283). **KUTRY WEDŁUG PORTÓW MACIERZYSTYCH**
Stan w dniu 31 XII
CUTTERS BY HOME PORTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2010	2015	2016	2017
a – kutry cutters					
b – moc w kW power in kW					
O G Ó Ł E M	a	108	102	94	93
TOTAL	b	28437	26684	25368	25851
Gdańsk	a	4	2	2	2
	b	1116	608	608	608
Gdańsk – Górki Wschodnie	a	1	1	1	1
	b	281	305	305	305
Gdańsk – Górki Zachodnie	a	4	4	4	2
	b	1052	1052	1052	560
Hel	a	10	8	9	9
	b	3844	3005	3425	3425
Jastarnia	a	14	14	12	12
	b	2990	2990	2748	2748
Łeba	a	10	10	9	8
	b	1871	1870	1577	1522
Ustka	a	26	25	20	20
	b	5514	5187	4406	4553
Władysławowo	a	39	38	37	39
	b	11769	11666	11246	12129

Ź r ó d ł o: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.
S o u r c e: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 33 (284). **ŁÓDZIE RYBACKIE ^a WEDŁUG BAZ RYBACKICH**
Stan w dniu 31 XII
FISHING BOATS ^a BY FISHING BASES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Wiosłowe Rowing boats	Motorowe Motor boats	
		w szt. in units			moc w kW power in kW
O G Ó Ł E M	2010	305	21	284	13023
	2015	351	42	309	13278
	2016	343	40	303	12551
	2017	336	39	297	12069
Chałupy		10	6	4	82
Chłapowo		4	2	2	9
Dębki		5	-	5	67
Gdynia		-	-	-	-
Górki Wschodnie		2	1	1	12
Hel		12	4	8	376
Jantar		6	-	6	186
Jastarnia		32	4	28	678
Jelitkowo		1	-	1	21
Kąty Rybackie		12	-	12	418
Kąty Rybackie – plaża ^b		9	-	9	226
Kąty Rybackie – beach ^b					
Krynica Morska		7	-	7	262
Krynica Morska – plaża ^b		9	1	8	276
Krynica Morska – beach ^b					
Kuźnica		40	13	27	706
Łeba		22	-	22	1004
Mechelinki		8	-	8	274
Mikoszewo		3	-	3	39
Obłuże		6	-	6	146
Oksywie		5	-	5	138

a Bez nielicencjonowanych łodzi pomocniczych. b „Plaża” oznacza bazę rybacką znajdującą się od strony Zatoki Gdańskiej (dotyczy miejscowości położonych na Mierzei Wiślanej).
a Excluding unlicensed auxiliary boats. b “Beach” stands for fishing base located inside Gdańsk Bay (refers to places situated on Vistula sand reef).

TABL. 33 (284). **ŁODZIE RYBACKIE ^a WEDŁUG BAZ RYBACKICH (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
FISHING BOATS ^a BY FISHING BASES (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Wiosłowe Rowing boats	Motorowe Motor boats	
	w szt. in units			moc w kW power in kW
Orłowo	3	-	3	46
Piaski	13	-	13	866
Piaski – plaża ^b	12	-	12	393
Piaski – beach ^b				
Puck	5	3	2	48
Rewa	4	1	3	98
Rowy	6	-	6	221
Sopot	6	-	6	149
Stegna	3	-	3	35
Swarzewo	12	4	8	156
Sztutowo – plaża ^b	1	-	1	44
Sztutowo – beach ^b				
Świbno	9	-	9	475
Ustka	41	-	41	2992
Władysławowo	28	-	28	1630

a Bez nielicencjonowanych łodzi pomocniczych. b „Plaża” oznacza bazę rybacką znajdującą się od strony Zatoki Gdańskiej (dotyczy miejscowości położonych na Mierzei Wiślanej).

Ź r ó d ł o: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

a Excluding unlicensed auxiliary boats. b “Beach” stands for fishing base located inside Gdańsk Bay (refers to places situated on Vistula sand reef).

S o u r c e: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 34 (285). **POŁOWY RYB I INNYCH ORGANIZMÓW MORSKICH WEDŁUG OBSZARÓW MORSKICH I SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
FISHING AND CATCHING OTHER SEA WATER CREATURES BY SEA REGIONS AND OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Grand total	Bałtyk i zalewy The Baltic Sea and bays	Atlantyk ^a Atlantic ^a		Pacyfik połud- niowo- wschodni Pacific, South East	SPECIFICATION
				razem total	w tym antark- tyczny of which Antarctic		
		w tys. t in thous. t					
O G Ó Ł E M	2010	126,0	65,4	26,8	6,9	33,8	TOTAL
	2015	134,3	82,0	52,3	-	-	
	2016	143,4	83,5	57,1	-	2,9	
	2017	159,4	88,8	70,6	-	-	
Sektor publiczny	2010	16,1	9,2	6,9	6,9	0,1	Public sector
	2015	6,9	6,9	-	-	-	
	2016	5,8	5,8	-	-	-	
	2017	8,7	8,7	-	-	-	
Sektor prywatny	2010	109,9	56,2	19,9	-	33,8	Private sector
	2015	127,4	75,1	52,3	-	-	
	2016	137,0 ^b	77,6 ^b	56,5 ^b	-	2,9	
	2017	150,7	80,1	70,6	-	-	

a Łącznie z połowami kutrowymi. b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

Ź r ó d ł o: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

a Including cutter fishing. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

S o u r c e: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 35 (286). **POŁOWY RYB I INNYCH ORGANIZMÓW MORSKICH WEDŁUG WYBRANYCH GATUNKÓW**
FISHING AND CATCHING OTHER SEA WATER CREATURES BY SELECTED SPECIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w t in t				
O G Ó Ł E M	126036	134269	143436	159395	T O T A L
w tym:					of which:
Dorsze	10530	12560	10998	7113	Cods
Śledzie	10940	21676	27206	28754	Herrings
Szproty	42346	49349	45301	52053	Sprats

Ź r ó d ł o: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.
S o u r c e: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 36 (287). **BIOLOGICZNA ZABUDOWA BRZEGÓW MORSKICH**
BIOLOGICAL MANAGEMENT OF COASTS

LATA YEARS	Budowa i utrwalanie wydym Building and preservation of dunes			
	płotki wydmotwórcze w m fence sand-drift in m	wykładanie chrustu brush covering	zatrawienie grass sowing	zakrzewienie w tys. szt. shrubs planting in thous. units
		w ha in ha		
2010	58884	22,3	9,1	24,0
2015	60602	18,2 ^a	12,6	12,0 ^a
2016	54700	16,4 ^a	10,8	4,6 ^a
2017	67105	16,1	5,5	5,5

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.
Ź r ó d ł o: dane urzędów morskich w Gdyni i Słupsku.
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.
S o u r c e: data of the Maritime Offices in Gdynia and Słupsk.

TABL. 37 (288). **HYDROTECHNICZNE UMOCNIECIA BRZEGÓW MORSKICH ^a**
HYDROTECHNICAL STABILISATION OF COASTS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Opaska brzegowa Sea-wall		Sztuczne zasilanie plaży Artificial beach nourishment	
		długość length	rzędne korony coping ordinate	długość length	objętość odłożone- go refulatu w dam ³ volume of extracted silt in dam ³
		w m in m			
Gdańsk	2010	-	-	680	70
Gdynia	2015	1600	3	-	-
Jastarnia	2010	-	-	2400	221
	2015	-	-	850	105
	2016	-	-	600	72
	2017	-	-	200	49
Jastrzębia Góra	2010	48	3,2	-	-
Kuźnica	2010	-	-	600	41
	2015	-	-	860	66
	2017	-	-	500	51
Łeba	2010	-	-	110	57
	2015	-	-	3120	22
	2016	-	-	500	40
Rowy	2015	-	-	1450	180
Ustka	2010	-	-	900	58
	2015	-	-	1500	193
	2016	-	-	80	10
Władysławowo	2010	-	-	1200	143
	2015	-	-	1300	141
	2016	-	-	1300	88
	2017	-	-	1800	222

a Ukończone w danym roku.
Ź r ó d ł o: dane urzędów morskich w Gdyni i Słupsku.
a Completed in a given year.
S o u r c e: data of the Maritime Offices in Gdynia and Słupsk.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:

- punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),

- hurtowniach oraz u producentów;

2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej nie uwzględniono sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej w zakresie sprzedaży towarów konsumpcyjnych prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), wydzielając sprzedaż w placówkach gastronomicznych. W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary nieżywnościowe”.

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny dla rolnictwa, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy mineralne lub chemiczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe oraz towary nieżywnościowe dokonano oszacunkowo.

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE Rev. 2 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".

2. Data concerning **retail sales** include:

1) sales of consumer and non-consumer goods in quantities indicating purchases for the individual needs of the consumers in:

- retail sales outlets, i.e. in: shops (including generally available pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and portable sales outlets, pharmaceutical outlets),

- wholesale stores as well as at producers;

2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

The marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets) are not included in the value of retail sales.

Data concerning retail sales within the scope of consumer goods sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), separating sales in catering establishments. As opposed to groupings in the COICOP classification "non-foodstuff goods" are presented separately.

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods was made on the following basis, non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., machinery for agriculture, seeds, animal feeds, plant protection products, mineral or chemical fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages, tobacco as well as non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 m² do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy o powierzchni sal sprzedażowych od 120 m² do 399 m², prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych.

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb (np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.)

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m², prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz często nabywanych towarów nieżywnościowych.

Podziału sklepów/stacji paliw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż 6 miesięcy w roku kalendarzowym.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of **stores by organisational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 m² to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 m² to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores with a sales area between 120 and 399 m², primarily selling foodstuff goods for daily consumption and additionally often purchased non-foodstuff goods.

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g., clothing, home furnishings, car parts, furniture, sport goods, etc.).

Other stores are stores in which the sales area covers no more than 119 m² which conduct sales activity within the scope of common food-stuffs and often purchased non-foodstuff goods.

The division of shops/petrol station was made on the basis of the actual location of a shop.

6. Shops include generally available pharmacies.

7. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób dane uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzanego do 2007 r. na 5%, a od 2008 r. – 4% próbie tych jednostek w skali kraju (w przypadku sklepów i stacji paliw – od 2004 r.). Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

9. Magazyny handlowe hurtu i rozdzielcze detalu są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny lub budowle (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi, względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnotalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

Targowiska sezonowe są to place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Portable retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. Data regarding trade and catering activity including information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons data have been generalized on the basis of the result of a sample survey conducted until 2007 on a 5%, since 2008 – 4% sample of these entities on the country scale (in case of shops and petrol stations – since 2004). Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

9. Trade warehouses wholesale and retail distribution are organisational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage area, equipped with the technical and organisational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering amount and the changes in stocks.

10. Marketplaces are specific areas or structures (square, street, market hall) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade daily or on specific days of the week.

Seasonal marketplaces are those squares and street where trade outlets conduct activity for a period up to 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (289). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
 RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	28395,8	37976,0	38237,1	41345,4	T O T A L in mln zł
W tym udział przedsiębiorstw han- dlowych ^a :					Of which share of trade enterprises ^a :
w milionach złotych	10287,4	14220,1	15591,9	17532,2	in million zlotys
w %	36,2	37,4	40,8	42,4	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	12505	16477	16542	17823	PER CAPITA in zł

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
 a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (290). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP ^a (ceny bieżące)**
 RETAIL SALES BY GROUPS ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	16574,5	25798,2	24415,7	28165,9	T O T A L
	W %	IN %			
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Towary konsumpcyjne	72,7	74,2	75,4	80,9	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	18,8	10,4	12,0	13,3	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	3,4	2,5	2,3	2,1	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	50,5	61,3	61,1	65,5	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	27,3	25,8	24,6	19,1	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (291). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH ^a (ceny bieżące)**
 WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	35009,3	41375,7	43882,0	53988,7	T O T A L
	W %	IN %			
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	14,3	9,0	9,4	7,7	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	2,2	1,0	1,8	0,4	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	83,5	90,0	88,8	91,9	Non-foodstuff goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.
 a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (292). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW ^a**
 Stan w dniu 31 XII
 SHOPS BY ORGANISATIONAL FORM AND PETROL STATIONS ^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sklepy	21642	21395	22010	21558	Shops
Domy towarowe	1	2	1	2	Department stores
Domy handlowe	18	9	7	8	Trade stores
Supermarkety	286	422	426	447	Supermarkets
Hipermarkety	42	36	36	37	Hypermarkets
Sklepy powszechne	347	265	280	271	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane	1903	2325	2511	2635	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	19045	18336	18749	18158	Other shops ^b
Stacje paliw	426	360	377	393	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 333; według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 5 on page 333; according to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including generally available pharmacies.

TABL. 5 (293). **GASTRONOMIA** ^a
CATERING ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Placówki gastronomiczne (stan w dniu 31 XII)	702	1247	1385	1430	Catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	234	317	352	365	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	538533	1084242	1350570	1440888	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	429896	903726	1139150	1229737	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	73394	126421	149992	145392	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (294). **MAGAZYNY HANDLOWE** ^a
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	1267	1284	1291	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	804,8	1087,5	1143,9	storage area in thous. m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	180	236	294	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	72,9	165,2	167,2	storage area in thous. m ²
Place składowe:				Storage sites:
liczba	264	242	301	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	403,0	621,5	1106,4	storage area in thous. m ²
Siłosy i zbiorniki:				Siloses and reservoirs:
liczba	390	304	659	number
pojemność w dam ³	121,5	424,8	516,5	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdzielnice detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących działalność hurtową, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.
a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities conducting wholesale activity and employing more than 9 persons.
N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (295). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	92	84	84	82	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	87	83	83	81	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	358,9	360,0	367,3	363,7	area in thous. m ²
w tym sprzedażowa	193,2	184,1	189,2	187,1	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	3223	3615	3647	3616	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	2071	1700	1721	1680	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	281	352	307	365	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	9649,7	8391,3	7362,7	6878,7	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.
a Number of marketplaces or places located on streets and squares open seasonally.

DZIAŁ XIX

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody związane pośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązania rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

CHAPTER XIX

FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in the agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues indirectly related to the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues related to coincidental events since 2016;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całości kształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne (związane pośrednio z działalnością jednostki), do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs (indirectly related to the basic activity of the entity), to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, losses related to coincidental events since 2016;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015, corrected by result on extraordinary events.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4(299) obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu**:
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej**:
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych),
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych),
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

12. Aktywa obrotowe obejmują zapasy oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje (środki pieniężne i papiery wartościowe) i rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4(299) were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate**:
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity indicator of**:
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities (excluding special funds),
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities (excluding special funds),
 - **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues, short-term investments and short-term deferred expenditure) to short-term liabilities (excluding special funds).

12. Current assets include stocks and short-term dues: investments (cash equivalents, short-term securities), inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania długoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok i krótkoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

13. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (296). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULT OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Przychody z całokształtu działalności	151101,8	189550,1	194719,4	214690,3	Revenues from total activity
sektor publiczny	44057,4	47929,5	45604,2	51217,7	public sector
sektor prywatny	107044,4	141620,6	149115,2	163472,6	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	89885,9	116376,9	118472,2	128065,9	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	55765,7	65866,0	68060,7	77577,3	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	2743,7	4446,3	5270,4	6043,8	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	143632,2	179753,8	183992,3	202712,2	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	42225,1	45841,2	42802,0	48166,2	public sector
sektor prywatny	101407,1	133912,5	141190,2	154546,0	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	92462,2	116503,2	118684,5	129169,0	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	46228,5	56727,3	58268,2	66381,0	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	2689,2	3783,8	4333,4	4458,4	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	7469,6	9796,4	10727,2	11978,1	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	1832,3	2088,2	2802,2	3051,5	Public sector
Sektor prywatny	5637,3	7708,1	7925,0	8926,6	Private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych ^a	13,4	3,1	x	x	Result on extraordinary events ^a
Sektor publiczny	11,3	0,0	x	x	Public sector
Sektor prywatny	2,1	3,1	x	x	Private sector
Zyski nadzwyczajne	54,2	31,3	x	x	Extraordinary profits
Sektor publiczny	42,9	0,1	x	x	Public sector
Sektor prywatny	11,3	31,2	x	x	Private sector
Straty nadzwyczajne	40,8	28,2	x	x	Extraordinary losses
Sektor publiczny	31,6	0,0	x	x	Public sector
Sektor prywatny	9,2	28,2	x	x	Private sector
Wynik finansowy brutto ^a	7483,0	9799,5	10727,2	11978,1	Gross financial result ^a
sektor publiczny	1843,6	2088,3	2802,2	3051,5	public sector
sektor prywatny	5639,4	7711,2	7925,0	8926,6	private sector
Zysk brutto	8636,4	10890,9	12507,1	13468,5	Gross profit
Strata brutto	1153,4	1091,5	1779,9	1490,4	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	1101,0 ^b	1260,6	1511,6	1899,6	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	213,2	241,5	347,8	494,9	public sector
sektor prywatny	887,7	1019,1	1163,8	1404,7	private sector
W tym podatek dochodowy	1101,0	1260,6	1511,6	1899,6	Of which income tax
Wynik finansowy netto	6382,0	8538,9	9215,5	10078,5	Net financial result
sektor publiczny	1630,4	1846,8	2454,4	2556,6	public sector
sektor prywatny	4751,7	6692,1	6761,2	7521,9	private sector
Zysk netto	7493,0	9616,7	10905,6	11584,2	Net profit
Strata netto	1110,9	1077,8	1690,1	1505,7	Net loss

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 i 7 na str. 338. b Obejmują tylko podatek dochodowy.

a See general notes, item 6 and 7 on page 338. b Include only income tax.

TABL. 2 (297). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULT OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances on gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result
OGÓŁEM 2010	151101,8	143632,2	7483,0	1101,0 ^a	6382,0
TOTAL 2015	189550,1	179753,8	9799,5	1260,6	8538,9
	2016	194719,4	183992,3	10727,2	9215,5
	2017	214690,3	202712,2	11978,1	10078,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1038,7	925,9	112,8	1,7	111,1
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	105542,5	99557,7	5984,8	1052,4	4932,5
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	89501,5	84750,1	4751,5	818,6	3932,9
Budownictwo	9398,8	8604,4	794,4	149,1	645,3
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	64866,9	62698,7	2168,2	364,2	1804,0
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazy- nowa	12464,3	11689,0	775,2	149,5	625,8
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	1012,4	938,9	73,5	4,6	69,0
Informacja i komunikacja	6550,7	5390,8	1159,9	56,0	1103,9
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	2304,6	2112,4	192,2	-2,7	194,8
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2793,4	2460,9	332,5	38,4	294,1
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	2300,6	2165,4	135,2	33,7	101,4
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2921,9	2727,4	194,5	34,7	159,8
Administrative and support service activities					
Edukacja	120,8	112,1	8,6	1,7	7,0
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	2752,5	2746,4	6,1	12,0	-6,0
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	159,8	162,4	-2,6	0,8	-3,4
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa ...	462,4	419,7	42,7	3,4	39,3
Other service activities					

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
a Include only income tax.

TABL. 3 (298). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Liczba przedsiębiorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result		
			dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)
			w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total enterprises		
OGÓŁEM	2010	3394	79,6	20,2	0,2	79,1	20,6	0,3
TOTAL	2015	3439	85,2	14,6	0,2	84,4	15,4	0,2
	2016	3456	82,9	17,0	0,1	82,3	17,5	0,2
	2017	3357	83,3	16,6	0,1	82,8	17,2	0,1
sektor publiczny		178	74,2	25,8	-	73,6	26,4	-
public sector								
sektor prywatny		3179	83,8	16,1	0,1	83,3	16,7	0,1
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		60	91,7	8,3	-	91,7	8,3	-
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		1054	82,6	17,2	0,2	82,2	17,7	0,1
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		920	82,2	17,6	0,2	81,8	18,0	0,1
Manufacturing								
Budownictwo		348	84,8	15,2	-	83,6	16,4	-
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		757	87,3	12,7	-	87,2	12,8	-
Trade; repair of motor vehicles Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa		284	81,0	19,0	-	79,6	20,4	-
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ		80	76,3	23,8	-	72,5	26,3	1,3
Information and communication		125	80,8	19,2	-	80,8	19,2	-
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		41	73,2	26,8	-	73,2	26,8	-
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities		131	90,1	9,9	-	89,3	10,7	-
Professional, scientific and technical activities		168	75,6	24,4	-	75,6	24,4	-
Administrative and support service activities		130	85,4	14,6	-	85,4	14,6	-
Edukacja		23	82,6	17,4	-	82,6	17,4	-
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		126	77,8	21,4	0,8	77,8	22,2	-
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		16	56,3	43,8	-	56,3	43,8	-
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities		14	71,4	28,6	-	71,4	28,6	-

TABL. 4 (299). RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the		
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
	w % in %					
O G Ó Ł E M 2010	95,1	5,0	4,2	36,6	99,9	154,4
T O T A L 2015	94,8	5,2	4,5	43,5	106,2	157,8
..... 2016	94,5	5,5	4,7	39,0	102,7	151,0
..... 2017	94,4	5,6	4,7	40,6	106,2	156,5
sektor publiczny 2010	94,0	6,0	5,0	68,5	132,4	173,0
public sector						
sektor prywatny 2010	94,5	5,5	4,6	32,6	98,7	151,8
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo 2010	89,1	10,9	10,7	51,9	167,0	397,6
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł 2010	94,3	5,7	4,7	28,9	94,5	145,9
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing 2010	94,7	5,3	4,4	29,3	94,6	155,3
Construction						
Budownictwo 2010	91,5	8,5	6,9	31,6	124,9	207,0
Trade; repair of motor vehicles Δ						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ 2010	96,7	3,3	2,8	20,5	79,1	144,9
Transport and storage						
Transport i gospodarka magazy- nowa 2010	93,8	6,2	5,0	45,2	134,1	143,4
Accommodation and catering Δ						
Zakwaterowanie i gastronomia Δ 2010	92,7	7,3	6,8	61,5	98,7	121,4
Information and communication						
Informacja i komunikacja 2010	82,3	17,7	16,9	29,6	77,8	85,0
Financial and insurance activities						
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa 2010	91,7	8,3	8,5	311,7	389,5	396,4
Real estate activities						
Obsługa rynku nieruchomości Δ 2010	88,1	11,9	10,5	246,6	281,1	341,8
Professional, scientific and technical activities						
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna 2010	94,1	5,9	4,4	44,8	114,9	142,2
Administrative and support service activities						
Administrowanie i działalność wspierająca Δ 2010	93,3	6,7	5,5	51,0	88,4	102,0
Education						
Edukacja 2010	92,8	7,2	5,8	167,9	241,3	247,3
Human health and social work activities						
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna 2010	99,8	0,2	-0,2	33,7	93,9	104,9
Arts, entertainment and recreation						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją 2010	101,6	-1,6	-2,1	57,4	108,7	128,5
Other service activities						
Pozostała działalność usługowa 2010	90,8	9,2	8,5	61,0	125,2	134,2

TABL. 5 (300). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII

CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES

As of 31 XII

[illegible]

TABL. 6 (301). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 XII
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which			
			kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
			w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M	2010	60548,1	26169,0	23210,0	135,8	6374,3
TOTAL	2015	81415,0	31551,8	34425,9	1070,5	8514,1
	2016	84083,9	29480,7	35829,5	3284,5	9137,1
	2017	91591,7	30374,9	38547,4	5474,1	9897,0
sektor publiczny		36309,9	13739,2	11074,1	6457,7	2548,9
public sector						
sektor prywatny		55281,8	16635,7	27473,3	-983,6	7348,2
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1155,6	130,1	781,8	4,8	111,1
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		45351,8	11670,5	20012,0	5528,7	4814,4
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		31870,2	6369,8	14464,7	4364,8	3822,5
Budownictwo		4825,5	1005,3	2298,1	536,0	646,7
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		10071,5	2031,9	6037,6	-158,2	1740,0
Trade; repair of motor vehicles Δ						
Transport i gospodarka magazy- nowa		4079,5	1697,4	1295,4	230,0	625,5
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		781,3	615,5	213,8	-216,8	69,0
Accommodation and catering Δ						
Informacja i komunikacja		3203,6	944,3	1370,9	-257,2	1099,1
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		8097,4	5175,8	1662,5	12,5	194,8
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości Δ		9246,5	5105,4	2389,0	18,8	294,1
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		1278,4	425,4	629,2	0,0	105,0
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		1498,2	210,3	1091,5	3,7	159,8
Administrative and support service activities						
Edukacja		42,4	7,0	22,7	6,1	6,9
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		1577,5	1161,5	508,9	-154,0	-5,3
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		117,4	139,6	43,1	-60,0	-3,4
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa ...		265,1	54,9	191,1	-20,3	39,3
Other service activities						

TABL. 7 (302). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK ^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate of	
			Skarbu Państwa the State Treasury	państwowych osób prawnych state legal persons	krajowych osób fizycznych domestic natural persons	osób zagranicznych foreign persons
		w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M	2010	21771,4	6076,4	2531,6	2638,5	3699,5
T O T A L	2015	27452,5	4225,8	2435,9	2811,7	4827,2
	2016	25320,3	4198,6	2403,0	3111,7	4179,5
	2017	25989,0	4172,0	2407,6	2798,4	4300,5
sektor publiczny		13704,6	4084,6	2376,5	11,0	0,6
public sector						
sektor prywatny		12284,4	87,4	31,1	2787,4	4299,9
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		114,3	3,5	6,8	54,3	25,9
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		10968,2	1362,6	1970,2	1162,9	2545,0
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		5673,0	188,9	119,7	1154,2	2061,8
Budownictwo		758,2	-	51,7	186,8	107,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		1463,4	-	24,3	566,2	515,0
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazy- nowa		1479,6	26,3	244,2	271,9	238,4
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		316,2	-	68,2	85,5	52,6
Informacja i komunikacja		925,8	1,2	0,0	43,4	478,9
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		5165,1	2260,9	4,8	2,8	125,0
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2866,4	493,3	0,6	257,0	23,6
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		389,0	21,6	25,5	22,8	64,2
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		206,4	-	10,2	57,0	31,0
Administrative and support service activities						
Edukacja		4,3	-	0,1	4,1	0,0
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		1155,3	2,6	1,2	62,3	61,9
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		124,8	-	-	19,3	0,0
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa ...		51,9	-	-	2,0	31,8
Other service activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (303). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliveries and services
	w mln zł in mln zł					
O G Ó Ł E M 2010	53536,4	21663,4	15050,5	31873,0	6888,2	15135,2
TOTAL 2015	77732,7	35117,0	24749,7	42615,7	11859,0	17899,7
..... 2016	85119,1	37187,8	25879,7	47931,3	11546,2	20155,4
..... 2017	82641,1	34034,8	24013,0	48606,3	10329,2	21820,5
sektor publiczny public sector	25851,4	15029,7	8323,4	10821,7	1700,0	4369,2
sektor prywatny private sector	56789,7	19005,2	15689,6	37784,5	8629,3	17451,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	461,8	321,2	263,5	140,6	21,2	69,7
Przemysł Industry	36000,1	11382,0	6560,6	24618,1	4839,4	10612,4
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	25785,5	5903,0	5280,1	19882,5	3925,0	8816,1
Budownictwo Construction	10185,4	6550,1	6076,8	3635,3	695,6	1351,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ	12048,7	1596,4	1300,8	10452,3	2094,0	6720,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	4565,7	2091,3	1348,7	2474,3	456,8	1285,3
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ	600,5	422,3	417,1	178,3	74,2	58,0
Informacja i komunikacja Information and communication	3362,9	1304,9	721,9	2058,0	389,3	604,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	8743,2	7525,3	5283,4	1217,9	376,9	75,9
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities	1778,3	715,0	603,6	1063,3	211,5	258,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	935,1	186,6	108,3	748,4	299,2	215,3
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities	2829,9	1572,4	1019,3	1257,5	754,5	178,4
Edukacja Education	23,3	7,9	7,5	15,4	2,4	5,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	784,2	248,5	207,4	535,8	68,0	312,6
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	143,4	86,3	82,6	57,1	12,4	36,4
Pozostała działalność usługowa Other service activities	178,5	24,5	11,3	154,0	33,7	37,4

DZIAŁ XX

FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województwa), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2003 Nr 15, poz. 148, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami), a w latach 2010-2017 – ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2077). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowi również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 994),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 995),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 913),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1453, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 I 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1015),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

2. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz w ustawie o finansach publicznych.

CHAPTER XX

PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining the above mentioned processes in 2005 provided the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 15, item 148, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments) and in 2010-2017 – the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2077). With respect to the financial management of local governments units, the legal basis is additionally provided by the following:

- the Law on Gmina Local Government dated 8 III 1990 (uniform text Journal of Laws 2018 item 994),
- the Law on Powiat Local Government dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2018 item 995),
- the Law on Voivodship Local Government dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2018 item 913),
- the Law on Incomes of Local Government Units dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1453, with later amendments),
- the Minister of Finance Regulation of 16 I 2014 on Budgetary Reporting (uniform text Journal of Laws 2016 item 1015),
- the Minister of Finance Regulation of 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).

2. Revenue and expenditure of the budgets local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy i rozdziały – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

3. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbowa, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł,

2) dotacje ogółem obejmujące:

- a) dotacje celowe, w tym:
 - z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego,
 - z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań,
 - otrzymane z państwowych funduszy celowych,

- b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625), według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami),

Revenue and expenditure of the budgets of local governments are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions and chapters – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

3. Budget revenue of local government units comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
- b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty, service fee receipts arising from the Financial Statute, the Service Law and the Marketplace Law,
- c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
- d) funds for additional financing of own tasks from other sources,

2) grants:

a) targeted grants of which:

- grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
- tasks realized on the basis of agreements between local government units,
- for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks,
- received from the state owned appropriated funds,

- b) provided under and programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 – 205 and 625), according to the detailed classification of income, expense, revenue and expenditure, and funds from foreign sources, as stated in Regulation of the Minister of Finance dated 2 III 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments),

3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

4. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego, w tym wpłaty z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

5. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

4. Budget expenditure of local government units are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants for organisational and legal units operating within the budgets of local government units,
- expenditure on public debt servicing, of which payments related to granting endorsements and guarantees.

5. Information concerning budgets of local government units is compiled in the Statistics Poland on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

TABL. 1 (304). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	SPECIFICATION	
	w tys. zł in thous. zł						
O G Ó Ł E M	2010	10026794,5	4244341,0	3780106,3	1277760,6	724586,6	TOTAL
	2015	12429806,6	5409378,4	4753195,2	1425028,7	842204,3	
	2016	13571835,7	6428579,4	4956592,0	1457340,0	729324,3	
	2017	14766456,5	7191642,6	5161199,4	1595625,8	817988,7	
Dochody własne		7199110,5	2867843,9	3338599,7	546079,5	446587,3	Own revenue
w tym:							of which:
Udziały w podatku dochodo- wym		3243908,2	1065064,6	1491511,8	285460,6	401871,2	Share in income tax
od osób prawnych		485390,6	42940,9	120356,7	8955,8	313137,2	corporate
od osób fizycznych		2758517,6	1022123,7	1371155,1	276504,8	88734,0	personal
Podatek od nieruchomości		1451802,2	818920,1	632882,1	x	x	Tax on real estate
Podatek rolny		78366,8	77483,0	883,8	x	x	Agricultural tax
Podatek od środków transpor- towych		63297,4	46395,3	16902,1	x	x	Tax on means of transport
Podatek od czynności cywil- noprawnych		187187,3	73070,9	114116,4	x	x	Tax on civil law transactions
Opłata skarbowa		26042,1	10985,1	15057,0	x	x	Stamp duty
Dochody z majątku		523137,9	217495,2	275542,6	22953,2	7146,9	Revenue from property
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym cha- akterze		226749,8	74832,4	136388,7	10129,9	5398,7	of which income from renting and leasing as well as agreements with similar character
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyska- ne z innych źródeł		38908,8	16463,7	14539,0	7895,7	10,3	Funds for additional financing of own tasks from other sources
Dotacje		4128329,5	2559704,2	934349,9	350793,0	283482,3	Grants
Dotacje celowe		3546693,0	2316995,9	826411,5	278417,6	124867,9	Targeted grants
z budżetu państwa		3357322,4	2237013,7	792575,8	221664,9	106068,1	from state budget
na zadania:							for tasks:
z zakresu administracji rządowej		2939229,3	2005583,3	698456,4	149710,2	85479,5	government administration
własne		416091,3	230738,2	93336,5	71428,0	20588,6	own
realizowane na podsta- wie porozumień z or- ganami administracji rządowej		2001,8	692,2	782,9	526,7	-	realized on the basis of agreements with government administration bodies
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami sa- morządu terytorialnego otrzymane z państwowych funduszy celowych		53554,0	21713,7	19310,8	7163,2	5366,3	realized on the basis of agreements between local government units received from state appropriated funds
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jed- nostkami samorządu terytorialnego na dofi- nansowanie własnych zadań		34836,9	12976,3	14381,2	3741,6	3737,7	for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b		150459,8	79960,2	3021,3	6965,7	60512,7	Grants from sections 200 and 620 ^b
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b		431176,6	162748,2	104917,1	65409,7	98101,8	Grants from sections 205 and 625 ^b
Subwencja ogólna z budżetu państwa		3439016,5	1764094,5	888249,7	698753,3	87919,0	General subvention from the state budget
W tym część oświatowa		2769192,4	1360933,7	840382,9	537140,1	30735,7	Of which on educational tasks

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (305). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	SPECIFICATION
w tys. zł in thous. zł						
O G Ó Ł E M	14766456,5	7191642,6	5161199,4	1595625,8	817988,7	T O T A L
w tym:						of which:
Rolnictwo i łowiectwo	168924,3	104504,6	17874,9	1255,7	45289,0	Agriculture and hunting
Przetwórstwo przemysłowe	4068,4	545,4	0,1	3522,9	-	Manufacturing
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	36848,7	21977,3	14871,4	-	-	Electricity, gas and water supply
Transport i łączność	601398,9	104965,5	334397,5	76332,1	85703,9	Transport and communication
Gospodarka mieszkaniowa ...	654498,2	266522,6	342577,3	39558,1	5840,1	Dwelling economy
Działalność usługowa	67798,2	2845,1	38845,7	25667,7	439,8	Service activity
Administracja publiczna	68866,3	33729,9	19618,5	10476,9	5041,0	Public administration
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	143580,3	5425,3	60269,6	77885,4	-	Public safety and fire care
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek niepo- siadających osobowości prawnej oraz wydatki zwią- zane z ich poborem	5260488,5	2195424,5	2340696,5	321818,3	402549,3	Revenue from legal persons, natural persons and other entities without legal personality and expenses connected with their collection
Różne rozliczenia	3619721,5	1781437,1	898353,9	701310,4	238620,1	Various accounts
Oświata i wychowanie	333093,0	191513,3	90172,5	50431,2	976,0	Education
Ochrona zdrowia	50745,5	472,3	11711,7	30613,7	7947,8	Health care
Pomoc społeczna	421994,3	197476,0	88020,3	136468,0	30,0	Social assistance
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	214564,8	106773,4	56414,7	46359,9	5016,7	Other tasks in sphere of social policy
Edukacyjna opieka wycho- wawcza	42467,1	15856,4	7049,5	18735,9	825,3	Educational care
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	462520,2	258996,8	195779,1	6463,1	1281,2	Municipal economy and environmental protection
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	17303,8	5950,8	6346,3	310,3	4696,3	Culture and protection of national heritage
Kultura fizyczna	54175,8	22262,5	30269,1	1644,2	-	Physical education

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (306). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł					
O G Ó Ł E M	2010 11014459,5	4672183,6	4116993,6	1353273,6	872008,7	T O T A L
	2015 12087481,6	5326707,0	4545606,9	1412977,1	802190,5	
	2016 13065401,7	6191116,0	4732174,9	1435958,7	706152,1	
	2017 14769064,5	7263352,2	5123507,1	1547200,3	835004,9	
Wydatki bieżące	12540434,0	6182614,1	4443024,4	1320638,1	594157,4	Current expenditure
w tym:						of which:
Dotacje	1418653,5	468511,7	528095,3	107972,6	314073,9	Grants
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych	33988,9	14306,5	17211,7	2470,7	-	of which for local government budgetary establishments
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	2847663,4	2101503,0	667061,2	74469,7	4629,6	Benefits for natural persons
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	8072981,5	3555329,9	3129996,1	1119189,2	268466,4	Current expenditure of budgetary units
w tym:						of which:
wynagrodzenia	3917286,9	1757840,7	1349559,2	693025,8	116861,2	wages and salaries
w tym osobowe	3550071,6	1591655,3	1228958,7	621717,8	107739,8	of which personal wages and salaries related expenditures ^b
pochodne od wynagrodzeń ^b	722993,2	347674,3	238046,3	116216,4	21056,2	purchase of materials and services
zakup materiałów i usług ...	2911872,3	1214468,4	1349508,5	230837,6	117057,7	expenditures on debt servicing
wydatki na obsługę długu	100282,8	41481,2	43126,2	9252,2	6423,2	
Wydatki majątkowe	2228630,5	1080738,2	680482,7	226562,2	240847,5	Property expenditure
W tym inwestycyjne ^c	2040392,1	1055793,2	581149,0	221409,3	182040,6	Of which investment expenditure ^c

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (307). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł					
O G Ó Ł E M	14769064,5	7263352,2	5123507,1	1547200,3	835004,9	T O T A L
w tym:						of which:
Rolnictwo i łowiectwo	298005,8	212043,5	27874,1	1294,5	56793,7	Agriculture and hunting
Przetwórstwo przemysłowe ...	44721,3	3891,3	1235,1	5799,9	33795,1	Manufacturing
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	14373,0	14234,9	138,1	-	-	Electricity, gas and water supply
Transport i łączność	1901800,5	583693,9	795452,6	194296,0	328358,0	Transport and communication
Gospodarka mieszkaniowa ...	496493,9	215253,7	233440,3	25339,2	22460,7	Dwelling economy
Działalność usługowa	124365,9	15208,1	86129,6	20574,7	2453,5	Service activity
Administracja publiczna	1129553,0	567361,2	317584,2	158696,0	85911,6	Public administration
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	254383,5	72467,4	101957,8	79342,4	616,0	Public safety and fire care
Obsługa długu publicznego ...	100579,6	41726,0	43171,2	9259,2	6423,2	Public debt servicing
Różne rozliczenia	71369,5	3370,0	65891,6	1486,3	621,6	Various accounts
Oświata i wychowanie	4078689,0	2113924,3	1445737,5	489369,1	29658,0	Education
Ochrona zdrowia	201743,3	34307,5	43233,2	38526,4	85676,3	Health care
Pomoc społeczna	821276,0	422875,3	244573,1	153329,3	498,3	Social assistance
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	339812,5	122443,8	87563,5	80206,1	49599,1	Other tasks in sphere of social policy
Edukacyjna opieka wycho- wawcza	364472,7	71792,7	129204,9	153955,8	9519,3	Educational care
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	953992,1	518903,4	425910,6	7750,3	1427,8	Municipal economy and environmental protection
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	486569,4	200125,7	182145,5	7744,3	96554,0	Culture and protection of national heritage
Kultura fizyczna	323743,7	130517,5	183436,3	4640,3	5149,5	Physical education

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (308). PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas	Miasta na pra- wach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Przychody	2010 490256,1	168805,9	320382,9	1067,4	Revenue
	2015 283454,6	101126,6	175772,7	6555,4	
	2016 296375,3	106891,6	176280,5	13203,2	
	2017 315773,9	111790,8	188037,9	15945,2	
w tym:					of which:
Przychody ze sprzedaży wyróbów, składników ma- jątkowych i usług	225912,7	64646,8	151158,2	10107,7	Revenue from sale of products, asset components and services
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b	33982,3	14299,9	17211,7	2470,7	Grants from local government units budgets ^b
Koszty	2010 497304,1	169000,3	327266,2	1037,6	Costs
	2015 281909,2	100178,7	175091,5	6639,0	
	2016 294168,7	105867,6	175559,6	12741,5	
	2017 315979,2	111575,9	188575,2	15828,1	
w tym:					of which:
Materiały i usługi	159665,8	37833,3	114495,6	7336,9	Materials and services
Podatek dochodowy od osób prawnych	435,9	359,9	64,5	11,5	Corporate income tax
Wpłaty nadwyżek do budżet- ów jednostek samorządu terytorialnego	469,2	436,8	32,4	-	Surplus payments to local government units budgets

a Bez przychodów i kosztów zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.
a Excluding revenue and costs of budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status.
b Including grants from the state budget as well as payments from the European funds budget.

DZIAŁ XXI

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji i działów PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji i działów według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

CHAPTER XXI

INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernisation) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and other equipment),
- transport equipment,
- others, i.e., irrigation and drainage, improvements to land as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realisation, except for interests not included in outlays on fixed assets by units that apply International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realisation. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections and divisions of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections and divisions according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonych w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również: drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczeniami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują:

- wartości gruntów, uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529),
- prawa użytkowania wieczystego gruntu, uznane-go od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII od 1995 r. należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organisational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organisational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also: public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premises and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include:

- the value of land recognised, since 1 I 1991, as fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529),
- right of perpetual usufruct of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** is understood, as of 31 XII since 1995:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1 I 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1 I 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices;

- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

4. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdańczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

5. Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Minister of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Data by sections and divisions of the NACE Rev. 2 were compiled using the **enterprise method**, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section "Manufacturing" all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section "Manufacturing". An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section "Real estate activities".

The value of public roads, streets and squares was included in the section "Transportation and storage".

4. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organisational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organisational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.

5. Division of fixed assets by the PKD 2007 sections was made according to the seat of the local kind-of-activity unit.

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (309). **NAKŁADY INWESTYCYJNE ^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M	13062,1	16772,3	15907,8	17164,1	T O T A L
sektor publiczny	6930,5	7024,3	6658,2	5544,4	public sector
sektor prywatny	6131,6	9748,0	9249,7	11619,8	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	221,3	337,4	240,8	319,5	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3813,3	5257,0	4560,4	6342,3	Industry
górnictwo i wydobywanie	84,5	263,4	#	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	2270,9	2537,4	2950,1	3781,3	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	822,0	1662,1	1197,1	1902,1	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	635,9	794,2	#	#	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	400,3	595,4	490,2	660,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	798,2	1315,8	1172,7	1204,0	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	2868,7	3071,6	4304,4	2121,5	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	120,8	232,8	174,1	138,4	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	276,4	354,1	450,1	393,0	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	193,1	173,2	69,3	144,6	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2127,5	2376,6	1877,8	3752,7	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	175,1	342,8	382,2	222,4	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	291,3	375,1	332,3	426,9	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	325,4	985,3	532,8	229,6	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	467,1	579,4	301,0	587,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	335,3	334,4	353,1	310,8	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	610,3	395,8	609,1	259,3	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	38,0	45,3	57,5	51,5	Other service activities

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (310). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M	7162,4	10357,4	8560,8	9360,1	T O T A L
sektor publiczny	3475,9	3753,2	2195,8	2890,9	public sector
sektor prywatny	3686,5	6604,2	6365,0	6469,2	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	92,1	115,3	82,6	141,1	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3383,9	4825,6	4243,8	5600,6	Industry
górnictwo i wydobywanie	78,0	262,7	#	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	2191,9	2418,1	2811,1	3634,9	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	795,3	1636,3	1139,6	1796,5	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	318,7	508,4	#	#	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	320,0	255,4	237,9	275,8	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	580,4	1079,0	1008,5	1020,8	Trade; repair of motor vehicles Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	1058,0	1969,4	1073,6	563,4	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	64,5	144,4	94,8	85,4	Accommodation and catering Δ
Informacja i komunikacja	245,9	325,9	426,9	370,4	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	103,4	154,1	66,4	138,5	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości Δ	680,0	557,6	295,4	314,4	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	73,0	147,0	265,4	144,6	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	259,7	354,4	312,7	394,2	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	1,2	#	#	#	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	9,8	29,2	8,3	14,8	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	210,2	209,5	200,7	199,8	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	66,5	172,0	221,5	74,2	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	13,8	#	#	#	Other service activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (311). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES ^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym Of which			SPECIFICATION
			budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	2010	8110,7	4021,8	3041,3	820,0	TOTAL
	2015	8702,3	4308,5	3354,8	1005,7	
	2016	7992,0	3457,7	3505,3	965,4	
	2017	8199,6	3193,2	4029,8	930,7	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		138,4	78,0	40,3	18,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		5135,9	2101,9	2793,5	205,7	Industry
górnictwo i wydobywanie		#	#	#	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe		3513,2	805,9	2529,1	144,0	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		1433,0	1189,0	214,5	28,8	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		#	#	#	#	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		236,9	77,5	106,3	52,4	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		714,3	252,5	339,0	120,1	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa		382,7	132,3	81,8	167,8	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		56,2	20,9	32,5	2,5	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		282,4	27,7	246,0	8,4	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		53,3	7,1	39,9	6,3	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		324,5	267,0	45,5	8,5	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		144,6	97,4	39,2	8,0	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		382,0	17,8	39,1	324,9	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		#	#	#	#	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		14,5	7,1	6,6	0,8	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		193,5	62,8	125,4	5,1	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		68,8	36,9	29,9	1,9	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...		#	#	#	#	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (312). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH ^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS ^a (current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M	139259,8	196479,8	208862,1	215284,8	T O T A L
sektor publiczny	57581,2	90159,2	96390,5	97941,1	public sector
sektor prywatny	81678,6	106320,6	112471,6	117343,8	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5480,4	6745,3	6916,5	7092,4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	40923,1	57494,4	60976,4	61191,3	Industry
górnictwo i wydobywanie	982,3	1270,0	#	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	26428,9	36312,1	37926,0	39346,3	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	8667,5	12577,3	14167,8	13664,7	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	4844,4	7335,1	#	#	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	4154,5	4022,9	4525,6	5458,6	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	8396,8	10628,2	11643,1	11471,7	Trade; repair of motor vehicles Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa b	24701,7	35263,8	39050,5	40265,9	Transportation and storage b
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	2101,9	3100,7	3536,8	3612,6	Accommodation and catering Δ
Informacja i komunikacja	3255,0	5157,0	4781,5	5011,3	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	1432,6	2249,2	1455,2	1450,9	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości Δ	30681,6	40355,9	41929,0	43558,9	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	1263,3	2028,3	3197,2	3327,1	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	1538,3	2304,0	2231,1	2502,7	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	5194,4	8798,4	9225,8	9730,9	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	4834,0	7897,0	8221,0	8535,1	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	2735,6	4938,8	5235,3	5530,8	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1919,9	4687,7	5112,4	5700,3	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	646,7	808,3	824,6	844,5	Other service activities

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.
b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (313). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH ^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES ^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M	75078,1	101404,3	107752,5	109658,6	T O T A L
sektor publiczny	24844,1	39789,2	42891,8	42592,0	public sector
sektor prywatny	50234,0	61615,1	64860,7	67066,7	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1466,0	2132,1	2170,1	2178,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	36433,8	50989,1	54076,0	54210,9	Industry
górnictwo i wydobywanie	946,1	1169,3	#	302,5	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	24508,8	33708,2	35105,1	36580,3	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	8358,6	11906,5	13429,8	12810,4	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	2620,3	4205,0	#	4517,6	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	3121,4	2143,2	2364,1	3202,1	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	6599,0	8165,6	9066,2	8757,0	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	7684,0	10244,9	11891,9	12145,0	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1652,3	2295,4	2660,5	2676,6	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2940,8	4665,7	4267,1	4459,1	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	1259,4	1992,0	1193,7	1173,7	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	9137,0	10787,1	10754,0	10662,9	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	446,8	705,0	1780,1	1786,2	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1189,8	1586,9	1632,6	1793,8	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	10,4	16,9	#	17,7	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	215,8	257,1	235,1	246,4	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	2111,1	3916,5	4003,1	4221,5	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	697,3	1376,5	1475,9	1962,7	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	113,2	130,4	#	165,0	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII

RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 VI 2013 r., z późniejszymi zmianami).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

CHAPTER XXII

REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No. 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 VI 2013, with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbką obcą, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grouping regional accounts data by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytucji).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector,
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organisations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing prostitution services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2014-2015 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 r.” z dnia 3 X 2018 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

13. Data from the regional accounts for the years 2014-2015 were changed in relation to those previously published as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). The changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

14. Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the Statistics Poland news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2017” of 3 X 2018, available at website <http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2017,7,4.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication “Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

TABL. 1 (314). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014 ^a	2015 ^a	2016	2014 ^a	2015 ^a	2016
	w mln zł in mln zł			w % in %		
O G Ó Ł E M	97859	103714	108438	x	x	x
TOTAL						
W tym wartość dodana brutto ...	86775	92023	95794	100,0	100,0	100,0
Of which gross value added						
w tym sektor:						
of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych	43789	47821	50518	50,5	52,0	52,7
non-financial corporations						
instytucji rządowych i samorządowych	12982	13325	13854	15,0	14,5	14,5
general government						
gospodarstw domowych	26099	26995	27463	30,1	29,3	28,7
households						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2093	1805	2057	2,4	2,0	2,1
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	22172	24972	26831	25,6	27,1	28,0
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	19098	21851	23660	22,0	23,7	24,7
of which manufacturing						
Budownictwo	7401	8130	7565	8,5	8,8	7,9
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	25237	26357	27424	29,1	28,6	28,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	8161	8043	8503	9,4	8,7	8,9
Financial and insurance activities; real estate activities						
Pozostałe usługi	21711	22716	23413	25,0	24,7	24,4
Other services						
NA 1 MIESZKAŃCA ^b	42570	45001	46913	x	x	x
PER CAPITA ^b						

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. b W złotych.
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. b In zlotys.

TABL. 2 (315). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW**
(ceny bieżące)
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014 ^a	2015 ^a	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
Produkcja globalna	212888	216441	225904	Output
Zużycie pośrednie	126113	124418	130110	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	86775	92023	95794	Gross value added
w tym koszty związane z za- trudnieniem	37521	38758	41785	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	49096	52949	53647	Gross operating surplus

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 3 (316). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	65033	66431	69641	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	28290	28824	30128	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	60009	61642	65128	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	26105	26746	28176	per capita in zł

DZIAŁ XXIII

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

1. Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

2. Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 997, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

W związku z wprowadzonymi od 1 XII 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby/zamieszkania, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

CHAPTER XXIII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

1. Presented data concern **entities of the national economy** recorded in the REGON register and include legal persons, organisational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

2. The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of Statistics Poland. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VI 1995 (uniform text Journal of Laws 2018 item 997, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers dated 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

The changes in legislation, introduced on 1 XII 2014, regulate the method of supplying for REGON register, with information on entities entered into National Court Register. Due to these changes, REGON register may possibly not contain information about the expected number of employed persons, address of head office/residence, the principal kind of activity and form of ownership. Hence, data calculated according to the aforementioned method may not add up to the correct total.

TABL. 1 (317). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^a W REJESTRZE REGON**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^a IN THE REGON REGISTER

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	260202	281861	286844	293704	T O T A L
sektor publiczny	7903	7813	7819	7448	public sector
sektor prywatny	252299	272446	276555	283176	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	8	6	3	3	State owned enterprises
Spółki	38426	47994	50471	52570	Companies
w tym:					of which:
handlowe	22027	30281	32610	34613	commercial
cywilne	16304	17614	17762	17856	civil
Spółdzielnie	1062	1057	1042	1029	Cooperatives
Fundacje	787	1476	1638	1760	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	5378	6627	6891	7107	Associations and social organisations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ...	193855	200399	202164	206663	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (318). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies			spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
				razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
O G Ó Ł E M 2010	260202	66347	8	22027	26	4151	16304	1062	193855
T O T A L 2015	281861	81462	6	30281	15	4734	17614	1057	200399
2016	286844	84680	3	32610	14	4915	17762	1042	202164
2017	293704	87041	3	34613	14	5015	17856	1029	206663
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	4380	1281	-	622	1	173	352	100	3099

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (318). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (cd.)

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
Przemysł Industry	32632	8603	2	6117	4	1162	2255	112	24029
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	30823	7451	2	5172	3	992	2127	107	23372
Budownictwo Construction	37528	6311	-	4538	3	433	1515	210	31217
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ	57701	15348	1	8439	-	1594	6752	121	42353
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	18921	2523	-	1728	2	242	760	6	16398
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ	15399	2798	-	1132	-	190	1611	14	12601
Informacja i komunikacja Information and communication	9426	2333	-	1830	1	192	471	11	7093
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	8408	1338	-	950	1	67	250	42	7070
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities	21870	18721	-	1952	1	213	420	317	3149
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	28918	5783	-	4044	1	387	1594	31	23135
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities	8386	1987	-	1464	-	209	477	23	6399
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	1267	1242	-	8	-	1	1	-	25

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (318). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
				razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury			z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation	
Edukacja	9503	4485	-	371	-	27	307	5	5018
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16110	1475	-	663	-	33	386	18	14635
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5033	2842	-	395	-	41	273	11	2191
Pozostała działalność usługowa	17368	9123	-	319	-	48	432	6	8245
Other service activities									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (319). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships		
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited partner- ships	komandytowe limited partner- ships
O GÓŁEM	2010	22027	19826	773	19053	2201	1688	331
TOTAL	2015	30281	26823	859	25964	3458	1852	1220
	2016	32610	28825	870	27955	3785	1858	1557
	2017	34613	30474	865	29609	4139 ^a	1823	1947
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		622	597	11	586	25	16	8
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		6117	5527	213	5314	590	283	294
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		5172	4654	187	4467	518	264	246
of which manufacturing								
Budownictwo		4538	3992	141	3851	546	168	351
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ		8439	7342	133	7209	1097	715	362
Trade; repair of motor vehicles Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		1728	1508	38	1470	220	105	105
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		1132	946	8	938	186	80	100
Accommodation and catering Δ								
Informacja i komunikacja		1830	1701	62	1639	129	55	71
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		950	830	74	756	120	41	44
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości Δ		1952	1533	48	1485	419	112	244
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		4044	3612	77	3535	432	110	188
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		1464	1323	16	1307	141	40	89
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		8	7	-	7	1	-	-
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja		371	337	5	332	34	19	15
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		663	524	9	515	139	54	41
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		395	362	26	336	33	8	25
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa ...		319	295	3	292	24	16	8
Other service activities								

a W tym 138 spółek partnerskich i 231 spółek komandytowo-akcyjnych.
a Of which 138 professional partnerships and 231 limited joint-stock partnerships.

TABL. 4 (320). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE ^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED ^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowa- dzące dzia- łalność gospo- darczą natural persons conduct- ing economic activity
			spółki companies				cywilne civil law partner- ships	spółdziel- nie cooper- atives	
			w tym of which						
			handlowe commercial						
			w tym of which						
		razem total	razem total	akcyjne joint stock	z ogra- niczoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability				
OGÓŁEM	2010	27486	1907	1292	26	1056	614	8	24445
TOTAL	2015	26314	3023	2571	24	2178	452	13	22088
	2016	25694	3167	2765	26	2327	402	5	21476
	2017	27577	3147	2801	12	2311	344	10	23376
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		156	20	14	-	13	4	-	135
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		2952	343	313	1	257	30	1	2607
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe		2861	297	272	1	220	25	1	2562
of which manufacturing									
Budownictwo		5463	452	417	3	321	35	-	5009
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		3751	525	436	-	360	89	4	3221
Trade; repair of motor vehicles Δ									
Transport i gospodarka magazy- nowa		2168	239	209	-	183	30	-	1928
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		1930	176	141	1	105	35	1	1750
Accommodation and catering Δ									
Informacja i komunikacja		1319	154	146	1	127	8	-	1163
Information and communication									
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		653	88	83	1	72	5	1	554
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości Δ		928	244	227	1	162	17	1	389
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		2742	470	431	1	385	39	-	2270
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		1272	209	197	-	173	12	-	1062
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		7	2	1	-	1	1	-	3
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja		982	69	53	1	45	16	-	697
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		1226	66	56	-	42	10	1	1147
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		432	41	37	1	30	4	-	331
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa ...		1243	41	32	1	29	9	-	1104
Other service activities									

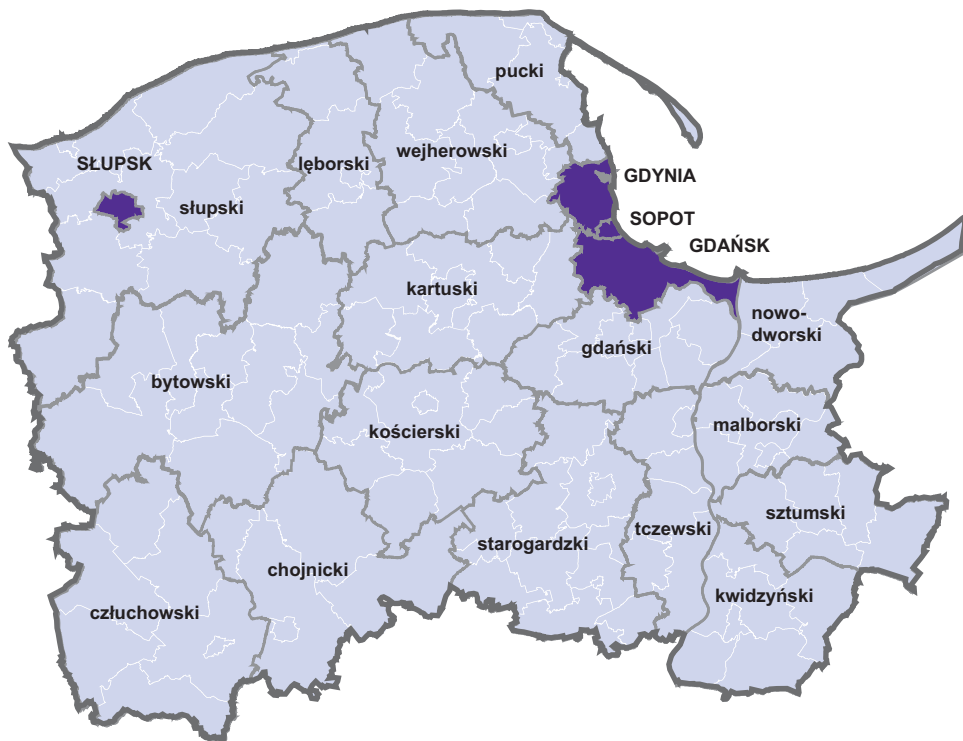
a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (321). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE ^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED ^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which					osoby fizyczne prowa- dzące dzia- łalność gospo- darczą natural persons conduc- ting economic activity	
			spółki companies				cywilne civil law partner- ships		spółdziel- nie cooper- atives
			w tym of which						
			handlowe commercial						
			w tym of which						
		razem total	razem total	akcyjne joint stock	z ogra- niczoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability				
O G Ó Ł E M	2010	16811	410	189	7	128	219	9	16218
T O T A L	2015	20516	533	272	12	182	261	3	19534
	2016	20926	735	507	15	348	228	17	19877
	2017	21029	1179	945	27	776	234	26	19047
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		186	9	6	-	5	3	2	175
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		2680	199	169	7	139	30	1	2480
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe		2599	176	147	6	124	29	1	2422
of which manufacturing									
Budownictwo		3887	162	144	3	114	18	6	3717
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		4359	340	279	5	227	61	4	4011
Trade; repair of motor vehicles Δ									
Transport i gospodarka magazy- nowa		1546	73	60	-	54	13	1	1469
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		1501	48	31	2	24	17	1	1450
Accommodation and catering Δ									
Informacja i komunikacja		536	65	48	2	41	17	-	469
Information and communication									
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		645	30	26	2	20	4	-	609
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości Δ		289	40	34	1	29	6	7	230
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		1698	116	89	2	71	27	-	1576
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		856	46	33	1	29	13	-	805
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		3	-	-	-	-	-	-	-
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja		1064	7	2	-	2	5	-	469
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		636	20	13	1	12	7	2	611
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		290	11	8	1	6	3	1	255
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa ...		847	12	2	-	2	10	1	721
Other service activities									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE DIVISION OF POMORSKIE VOIVODSHIP IN 2017
As of 31 XII

GDAŃSK

miasta na prawach powiatu
cities with powiat status

granica województwa
border of Voivodship

granice powiatów
borders of powiats

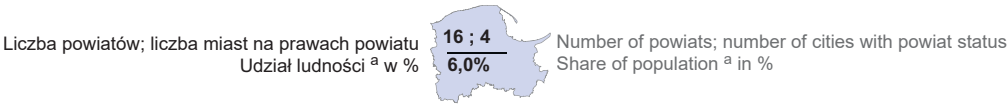
granice gmin
borders of gminas

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO WEDŁUG PODREGIONÓW I KLASYFIKACJI JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS 3) W 2018 R.

Stan w dniu 1 I

DIVISION OF THE POMORSKIE VOIVODSHIP BY SUBREGIONS AND ACCORDING TO THE CLASSIFICATION OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICS (NUTS 3) IN 2018

As of 1 I

PODREGIONY NUTS 3:
SUBREGIONS NUTS 3:

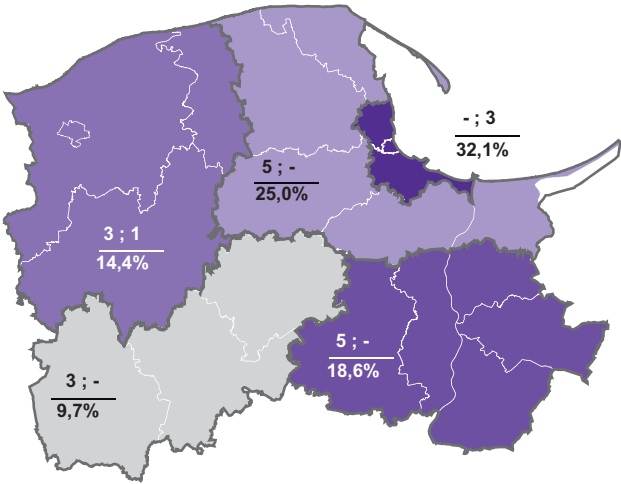
Chojnicki
Powiaty Powiats:
chojnicki (5)
człuchowski (7)
kościerski (8)

Gdański
Powiaty Powiats:
gdański (8)
kartuski (8)
nowodworski (5)
pucki (7)
wejherowski (10)

Słupski
Powiaty Powiats:
bytowski (10)
lęborski (5)
słupski (10)
Miasto na prawach powiatu:
City with powiat status:
Słupsk (1)

Starogardzki
Powiaty Powiats:
kwidzyński (6)
malborski (6)
starogardzki (13)
sztumski (5)
tczewski (6)

Trójmiejski
Miasta na prawach powiatu:
Cities with powiat status:
Gdańsk (1)
Gdynia (1)
Sopot (1)

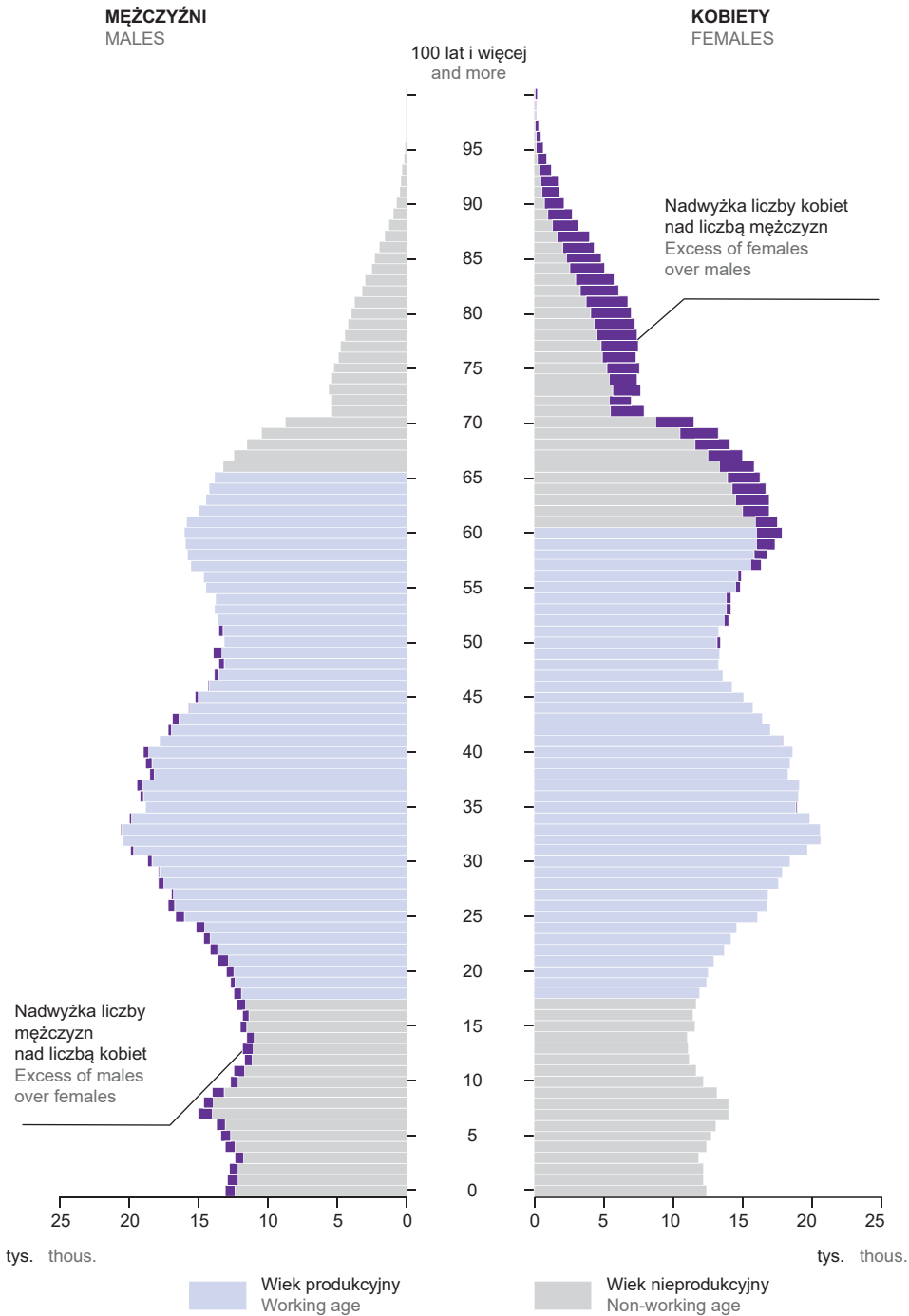

W nawiasach podano liczbę gmin.
In the brackets the number of gminas is given.

a Stan w dniu 31 XII 2017 r.; odpowiednio: dla województwa – udział w ogólnej liczbie ludności kraju; dla podregionu – udział w ogólnej liczbie ludności województwa.

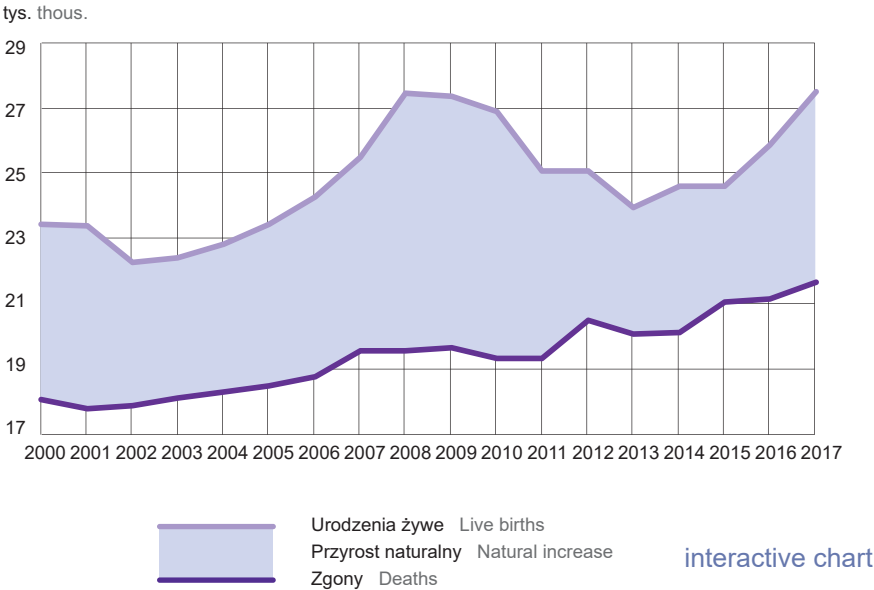
a As of 31 XII 2017; respectively: for Voivodship – share in total number of population in the country; for subregion – share in total number of population in the Voivodship.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2017
As of 31 XII

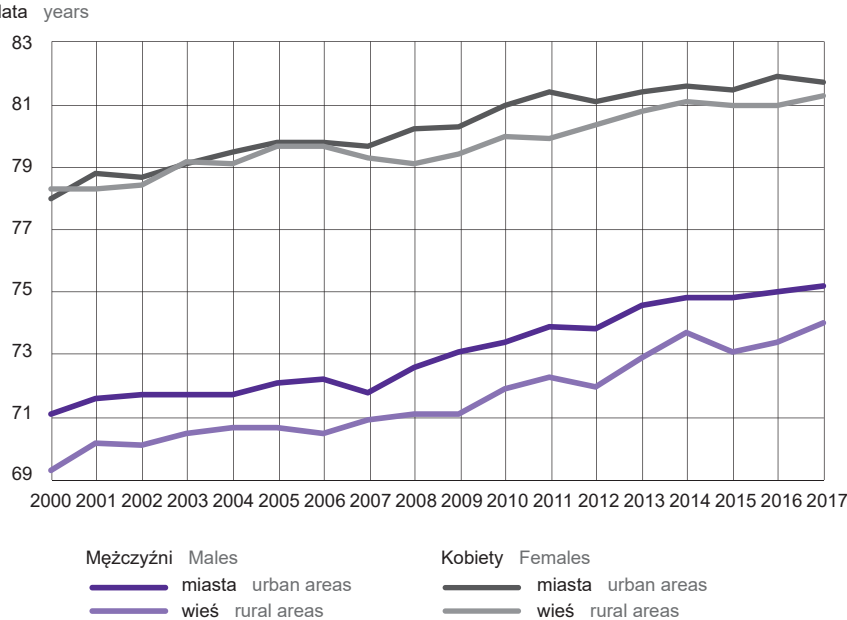

[interactive chart](#)

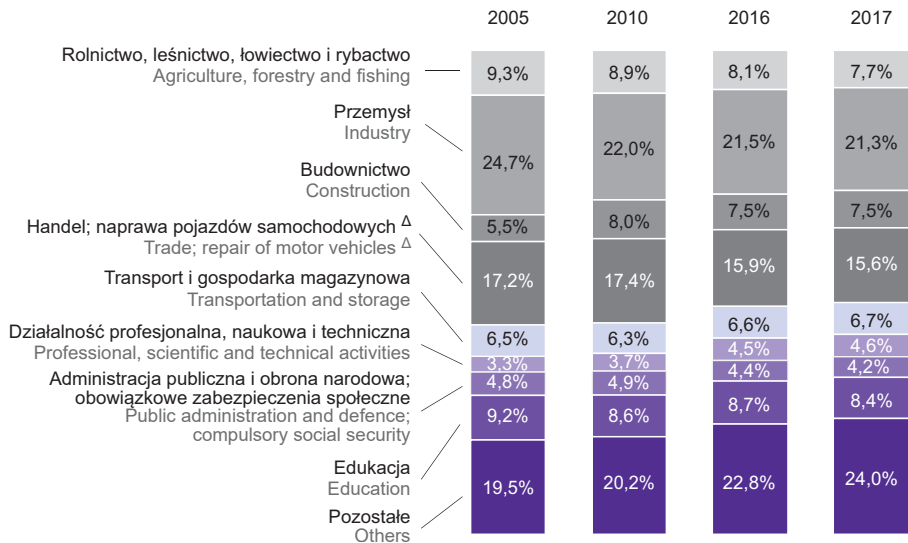
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS OF POPULATION

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALESZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT
LIFE EXPECTANCY AT AGE OF 0

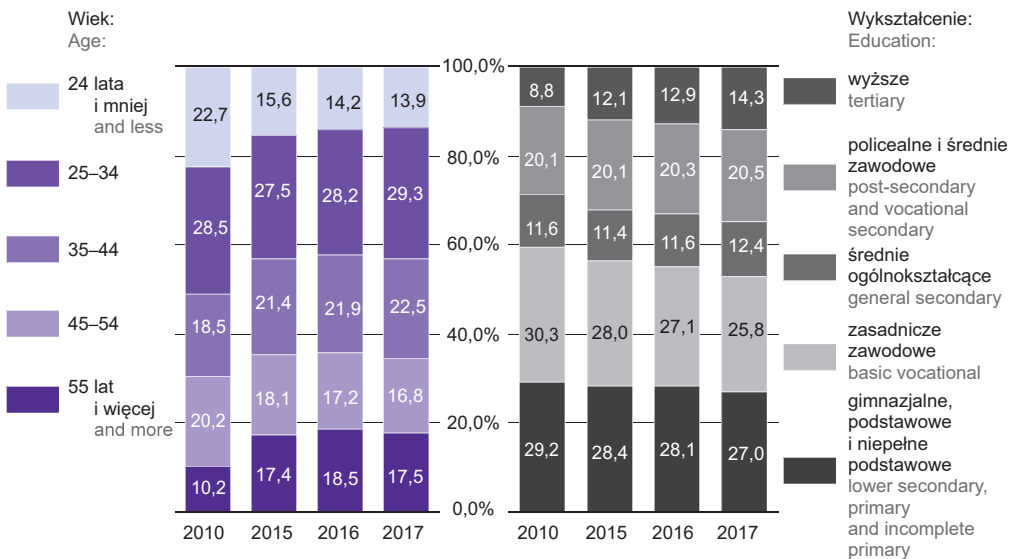

STRUKTURA PRACUJĄCYCH ^a WEDŁUG SEKCJI
Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS ^a BY SECTIONS
As of 31 XII

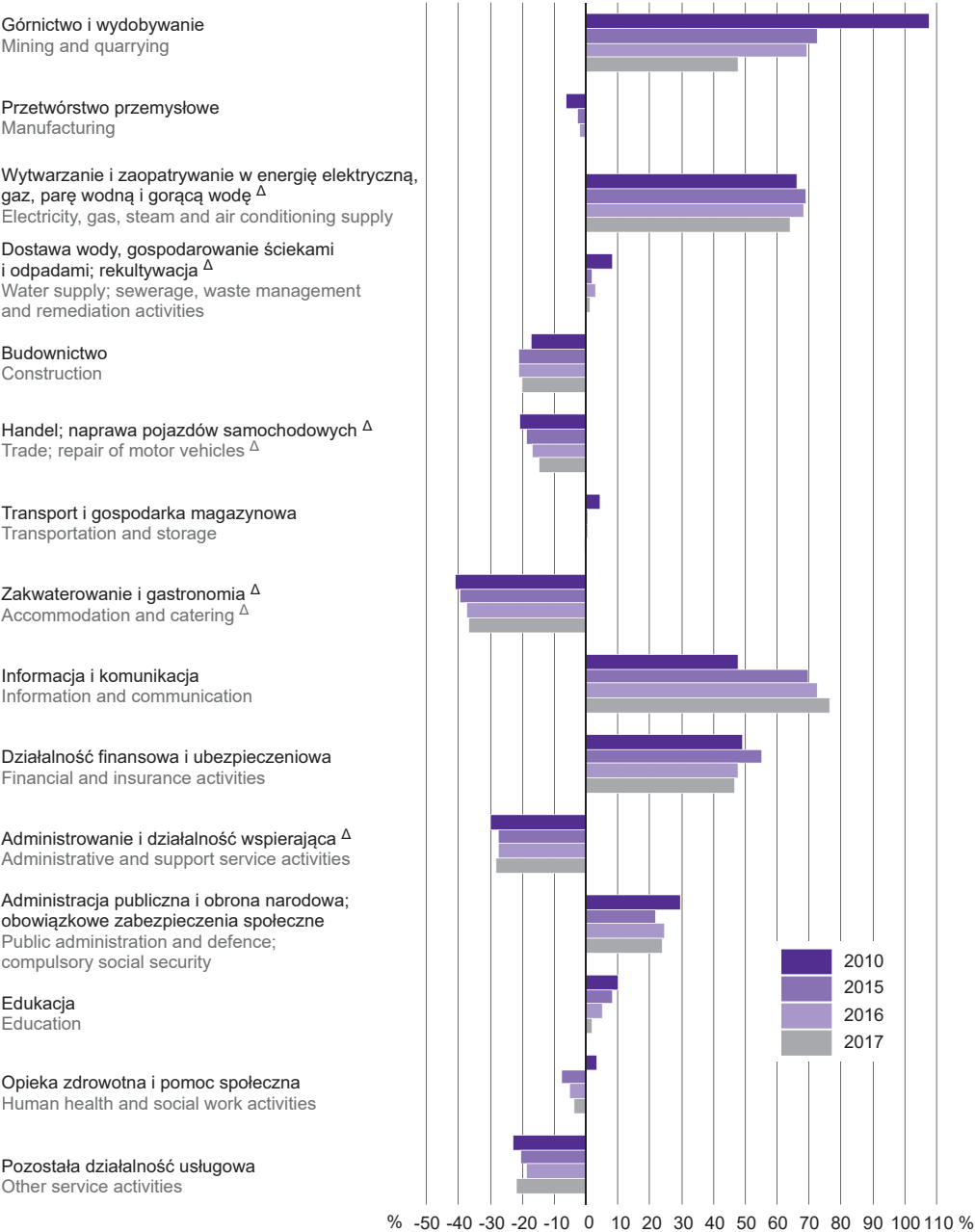

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.
– By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture – estimated data.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

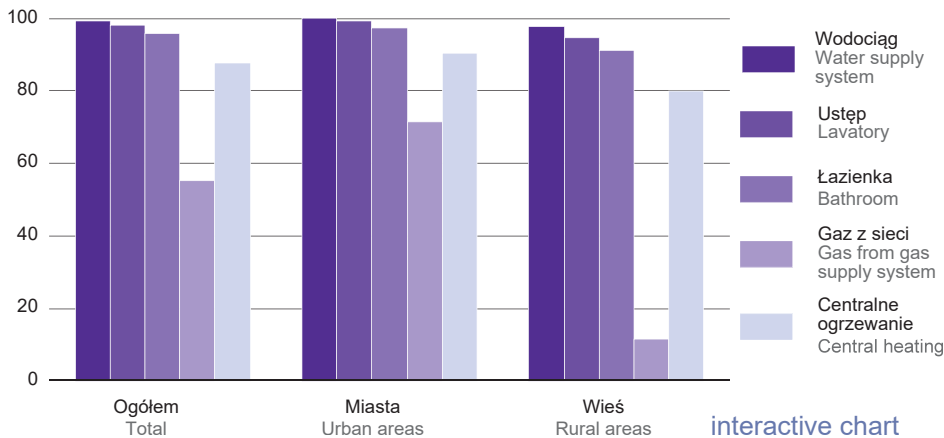
ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE ^a
RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN VOIVODSHIP ^a

^a Dotyczy przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly average gross wages and salaries.

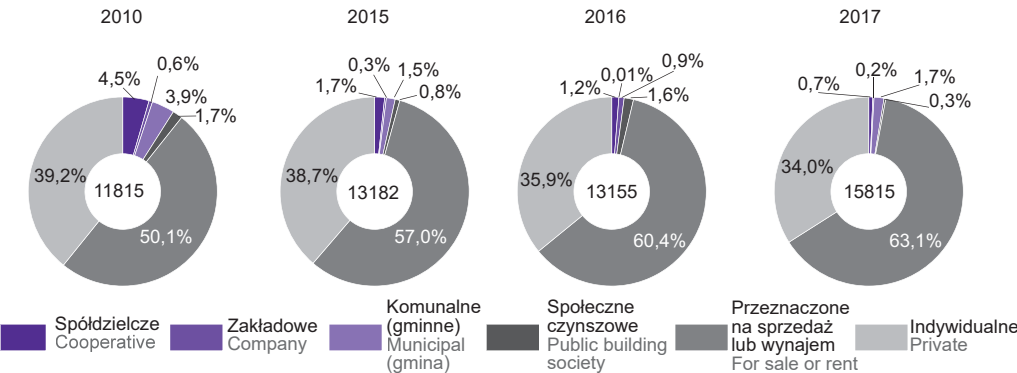
MIESZKANIA ^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2017
As of 31 XII

W % OGÓŁU MIESZKAŃ
IN % OF TOTAL DWELLINGS

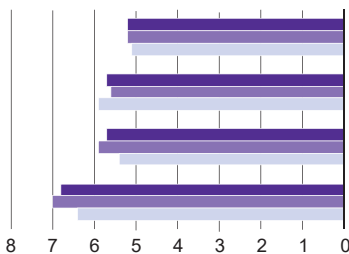

a Na podstawie bilansu.
a Based on balances.

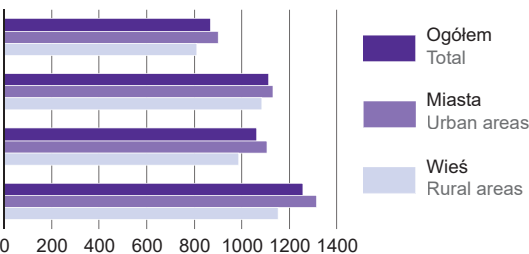
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA
DWELLINGS COMPLETED BY TYPE OF CONSTRUCTION

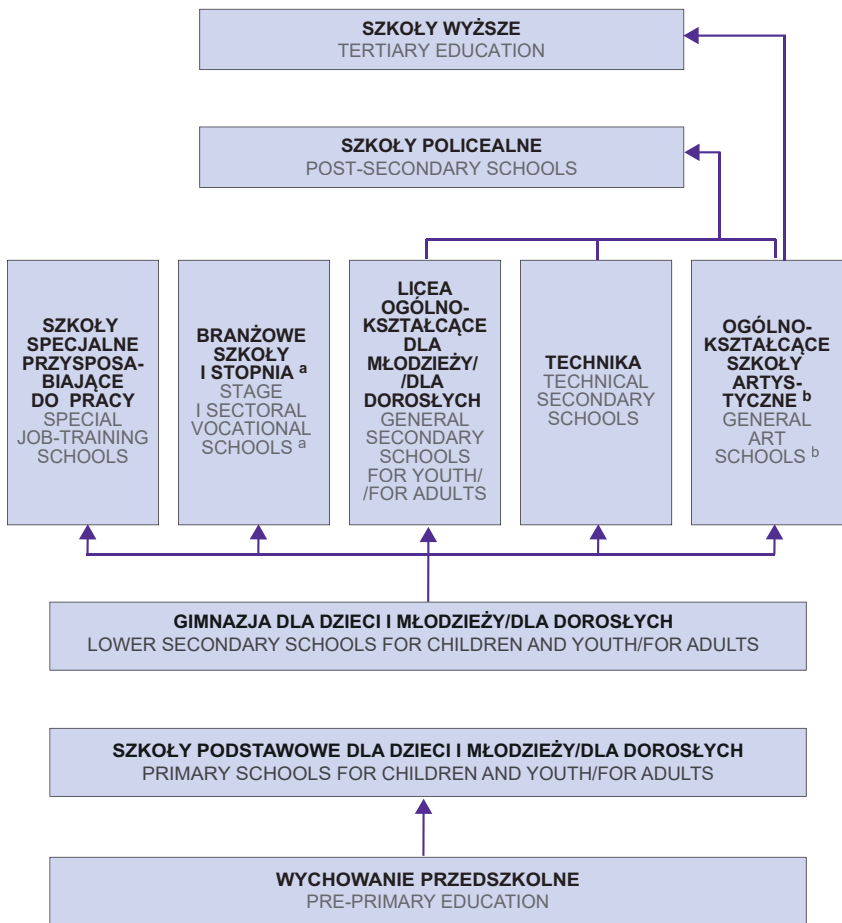
NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED

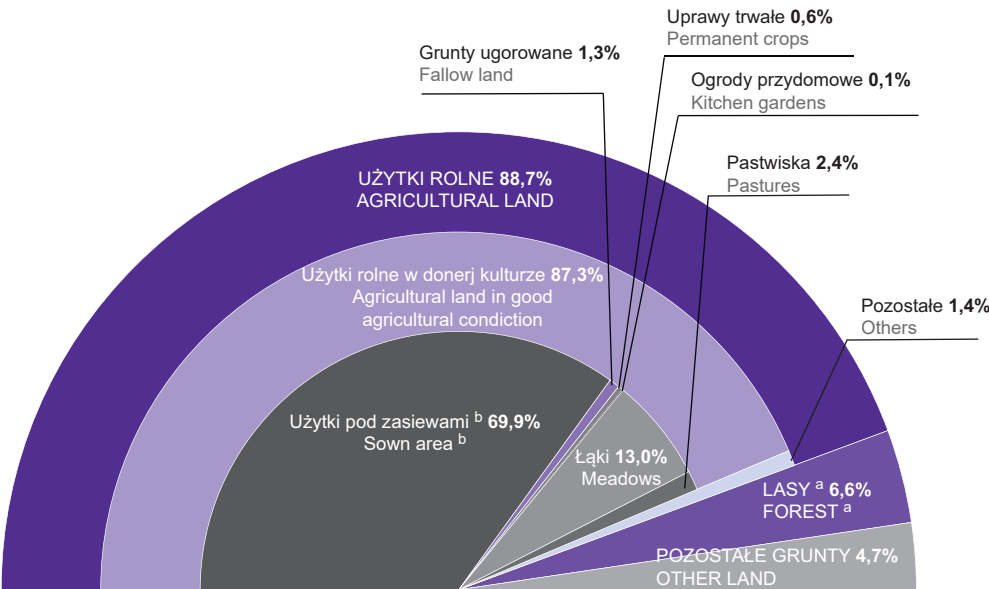
EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2017/18
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2017/18 SCHOOL YEAR

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2017 R.

Stan w czerwcu
LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2017
As of June

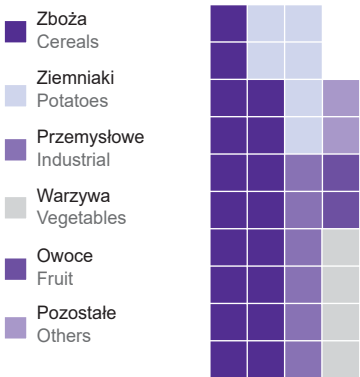
a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Including land connected with silviculture. b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

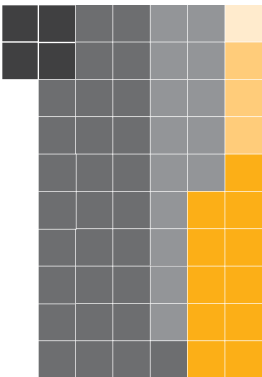
STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2016 R.

(ceny stałe 2015 r.)
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2016
(constant prices 2015)

PRODUKCJA ROŚLINNA – 38%
CROP OUTPUT

PRODUKCJA ZWIERZĘCA – 62%
ANIMAL OUTPUT

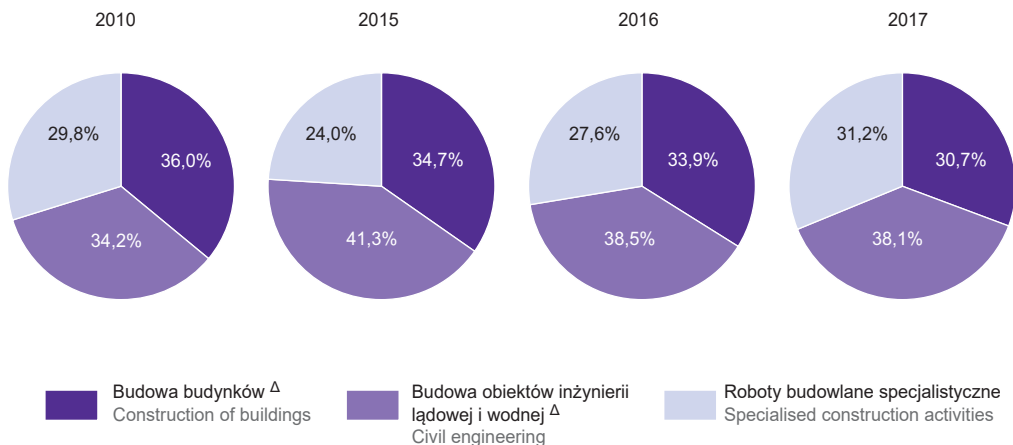
Żywiec rzeźny:
Animals for slaughter:

- bydło (bez cieląt)
cattle (excluding calves)
- trzoda chlewna
pigs
- drób
poultry
- Mleko krowie
Cow's milk
- Jaja kurze
Hen eggs
- Pozostałe
Others

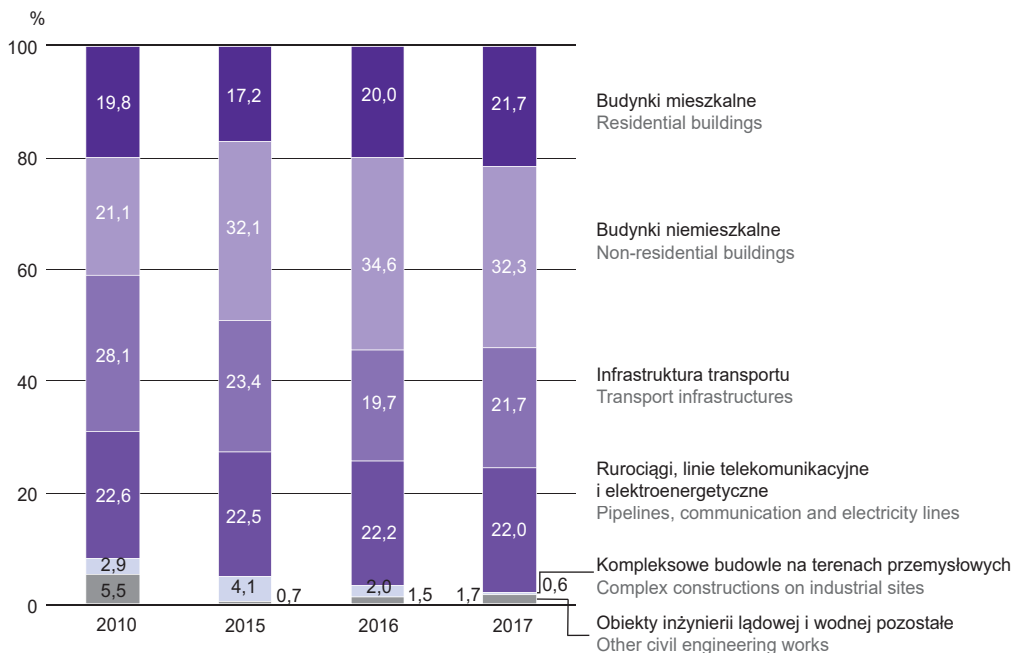
[interactive chart](#)

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ ^a (ceny bieżące) **STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION ^a (current prices)**

WEDŁUG DZIAŁÓW
 BY DIVISIONS

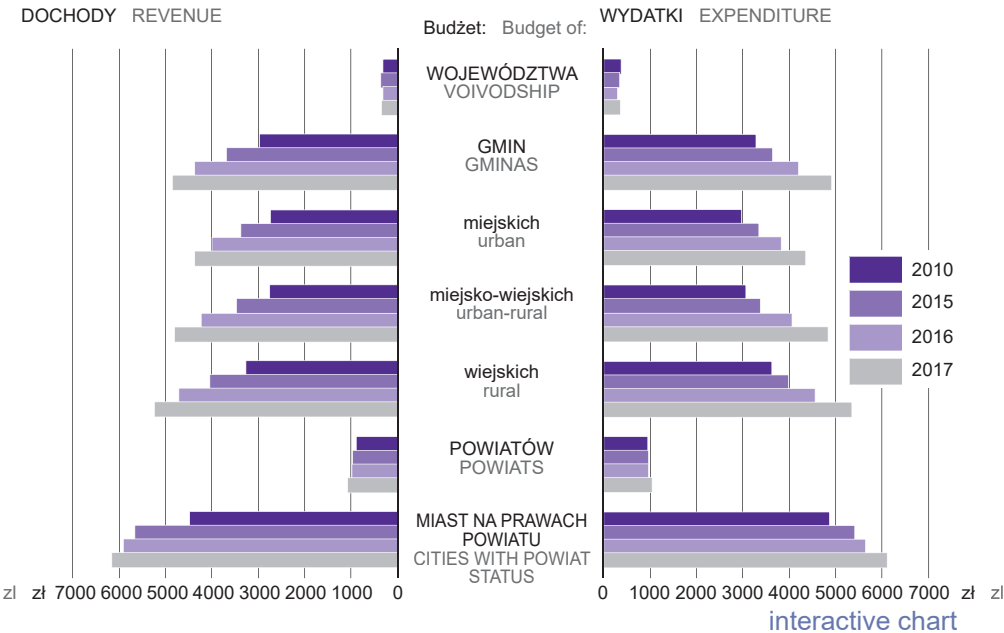
WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH
 BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

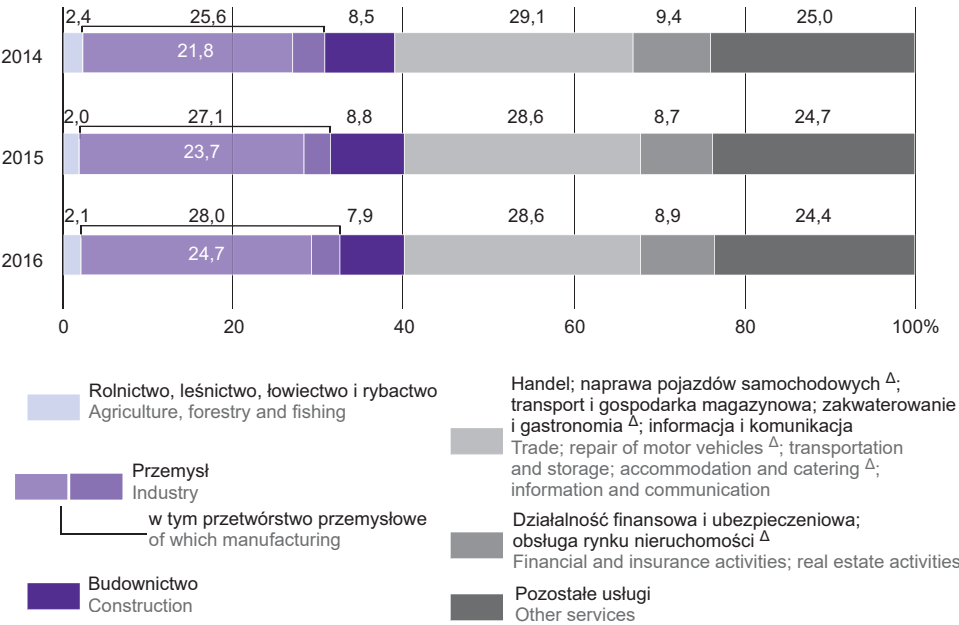
^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa pomorskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

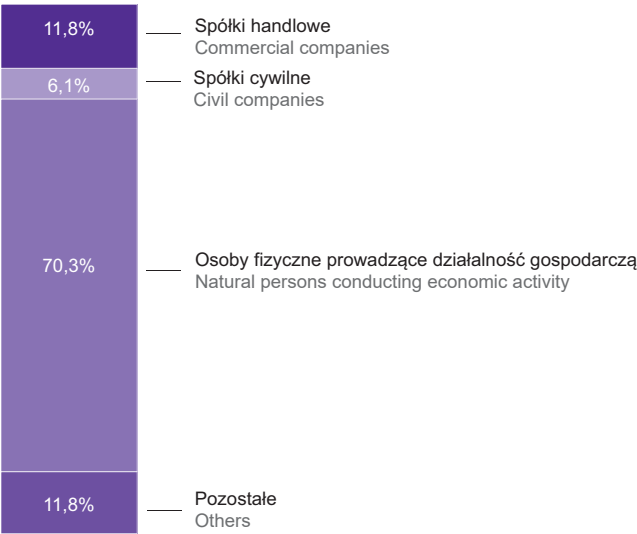

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

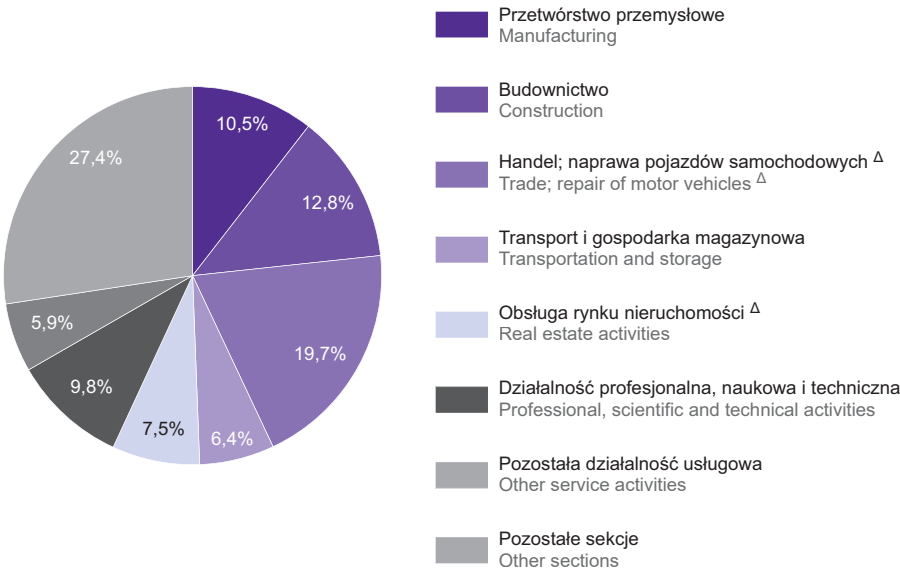

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ ^a W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^a IN 2017
As of 31 XII

WEDŁUG FORM PRAWNYCH
BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI
BY SECTIONS

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.